

**INFORME SOBRE LA PROSTITUCIÓ A LA CIUTAT DE
BARCELONA**

Desembre 2014

Estudi encarregat, finançat i editat per:

Ajuntament de Barcelona

**Ajuntament
de Barcelona**

Àrea de Qualitat de Vida, igualtat i esports

Passeig San Joan, 75, 5a

08009 Barcelona

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.....	8
1. La prostitució: un fenomen difícilment delimitable, complex i multidimensional.....	8
2. El moviment feminista i el tractament històric de la prostitució.....	10
3. Algunes consideracions inicials	12
4. Estructura del document.....	12
CAPÍTOL I. MARC METODOLÒGIC	14
1. ORIENTACIO METODOLÒGICA	14
2. FASES I CALENDARI DE LA RECERCA.....	16
3. TÈCNIQUES DE RECERCA UTILITZADES.....	17
4. DESCRIPCIÓ DEL PROCÉS I DE LA MOSTRA DEL TREBALL DE CAMP	19
5. PRINCIPALS OBSTACLES I OPORTUNITATS DEL TREBALL DE CAMP	31
CAPÍTOL II. ACTUACIONS I MECANISMES DE COORDINACIÓ ENTRE AGENTS PÚBLICS I PRIVATS	34
1. COMPETÈNCIES I ACTUACIONS DELS AGENTS PÚBLICS I PRIVATS DE LA CIUTAT DE BARCELONA EN MATÈRIA DE PROSTITUCIÓ	34
2. MECANISMES DE COORDINACIÓ	50
CAPÍTOL III. APROXIMACIÓ A LA REALITAT DE LA PROSTITUCIÓ A LA VIA PÚBLICA.....	57
1. INTRODUCCIÓ	57
2. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A LA VIA PÚBLICA A BARCELONA	57
3. APROXIMACIÓ QUALITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A LA VIA PÚBLICA	69
4. RESUM DEL CAPÍTOL	115
CAPÍTOL IV. APROXIMACIÓ A LA REALITAT DE LA PROSTITUCIÓ A LOCALS	120
1. INTRODUCCIÓ	120
2. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A LOCALS A BARCELONA	120
3. APROXIMACIÓ QUALITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A LOCALS	124
4. RESUM DEL CAPÍTOL	143
CAPÍTOL V. APROXIMACIÓ A LA REALITAT DE LA PROSTITUCIÓ A PISOS.....	147
1. INTRODUCCIÓ	147
2. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A PISOS A BARCELONA	147

3. APROXIMACIÓ QUALITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A PISOS	150
4. RESUM DEL CAPÍTOL	169
CAPÍTOL VI. TRÀFIC DE DONES I NOIES AMB FINALITATS D'EXPLOTACIÓ SEXUAL: UNA REALITAT PRESENT A BARCELONA	173
1. INTRODUCCIÓ	173
2. ALGUNS APUNTS DE LA REALITAT DEL FENOMEN A LA CIUTAT	174
3. INTERVENCIIONS D'AGENTS PÚBLICS I PRIVATS EN L'ÀMBIT DEL TRÀFIC DE DONES AMB FINALITATS D'EXPLOTACIÓ SEXUAL	182
4. RESUM DEL CAPÍTOL	188
CAPÍTOL VII. ELS HOMES CLIENTS DE PROSTITUCIÓ FEMENINA A BARCELONA	191
1. INTRODUCCIÓ	191
2. NOTES METODOLÒGIQUES	192
3. PRINCIPALS RESULTATS	195
4. RESUM DEL CAPÍTOL	205
CAPÍTOL VIII. RESUM COMPARATIU	206
1. Agents públics i privats que intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona	206
2. Àmbits d'exercici	207
3. Districtes d'exercici	208
4. Número de dones	208
5. Perfil de les dones	209
6. Territorialitat i mobilitat	210
7. Situació laboral de les dones	211
8. Difusió dels serveis, captació dels clients i prestació dels serveis	211
9. Tarifes	212
10. Horaris i estacionalitat	212
11. Perfil dels clients	214
12. Percepcions de les dones entorn l'espai d'exercici	215
13. Inseguretat i violència en entorns de prostitució	215
14. Salut sexual i reproductiva	216
15. Impacte de la crisi econòmica	216

16. Coneixement i accés a serveis.....	217
17. Relacions veïnals	218
18. Relacions amb els cossos policials.....	219
19. Tràfic de dones i nenes per l'exploració sexual.....	220
CAPÍTOL IX. PROPOSTES.....	223
Propostes adreçades a la millora de la situació de les dones que exerceixen la prostitució.....	223
Propostes adreçades a la GUB i a altres cossos policials	225
Propostes d'accions adreçades a clients	226
Propostes adreçades al veïnat	226
Propostes adreçades a propietaris/es de pisos i locals.....	227
Propostes adreçades a la generació de nou coneixement.....	227
BIBLIOGRAFIA	228
ANNEXOS.....	230
1. ENTREVISTES SEMI-ESTRUCTURADES	230
2. GRUP DE DISCUSSIÓ.....	250
3. TÈCNIQUES ETNOGRÀFIQUES D'OBSERVACIÓ PARTICIPANT EXTERNA.....	252
4. QÜESTIONARI	253

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1: Entrevistes a dones que exerceixen i han exercit la prostitució	20
Taula 2: Entrevistes a professionals de les entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona.....	23
Taula 3: Entrevistes a professionals de diferents serveis i institucions públiques que treballen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona.	24
Taula 4: Entrevistes a associacions veïnals	26
Taula 5: Entrevistes a associacions de comerciants.....	27
Taula 6: Entrevistes a col·lectiu de dones que exerceixen la prostitució.....	27
Taula 7: Entrevistes a propietàries i personal de pisos i locals	27
Taula 8: Grup de discussió amb dones que exerceixen la prostitució	28
Taula 9: Sortides d'observació	29
Taula 10: Membres Taula Tècnica.....	51
Taula 11: Número de dones exercint per districte	58
Taula 12: Número de dones exercint la prostitució a Ciutat Vella	61
Taula 13: Zones i perfils de dones a Ciutat Vella. Horari diürn	63
Taula 14: Zones i perfils de dones a Ciutat vella. Horari nocturn	64
Taula 15: Número de dones exercint la prostitució a Les Corts	65
Taula 16: Zones i perfils de dones trans. Les Corts	66
Taula 17: Zones i perfils de dones cis. Les Corts	67
Taula 18: Número de dones exercint la prostitució a Sant Martí.....	68
Taula 19: Zones i perfils de dones. Sant Martí.....	68
Taula 20: Perfils majoritaris de clients	80
Taula 21: Número de denúncies - GUB	100
Taula 22: Número de dones exercint per districte	115
Taula 23: Mostres dels homes	193
Taula 24: Ús de prostitució per edats (Enquesta salut sexual i reproductiva).....	196
Taula 25: Agents per àmbit d'actuació.....	206
Taula 26: Distribució de la prostitució per districte i àmbits	208
Taula 27: Número de dones per àmbit de prostitució.....	208
Taula 28: Perfils de les dones per àmbit	209
Taula 29: Comparativa de tarifes per àmbit de prostitució	212
Taula 30: Horaris de prostitució per àmbits.....	213
Taula 31: Perfils de clients per àmbit.....	214

Taula 32: Demandes majoritàries de les dones per àmbit.....	218
Taula 33: Procedència geogràfica i ubicació de dones víctimes de tràfic per l'exploració sexual o d'exploració sexual a la via pública	221

ÍNDIX DE GRÀFICS

Gràfic 1: Ubicació de la prostitució trans segons districtes	60
Gràfic 2: Origen de les dones trans que exerceixen a la via pública	60
Gràfic 3: Distribució de dones – Ciutat Vella (horari diürn)	62
Gràfic 4: Distribució de dones – Ciutat Vella (horari nocturn)	63
Gràfic 5: Distribució per gènere a Les Corts (nit)	65
Gràfic 6: Denúncies GUB per districtes de Barcelona	101
Gràfic 7: Denúncies GUB per franja horària. Barcelona.....	101
Gràfic 8: Denúncies GUB a Ciutat Vella per franja horària.....	102
Gràfic 9: Denúncies GUB per barris.....	102
Gràfic 10: Distribució per número i % de locals per districtes	121
Gràfic 11: Distribució de pisos per districtes en número i %	148
Gràfic 12: Has contractat alguna vegada serveis sexuals?	195
Gràfic 13: Has contractat serveis sexuals els darrers 12 mesos?	195
Gràfic 14: Edat dels clients, per àmbits.....	196
Gràfic 15: Edat del primer ús de prostitució	197
Gràfic 16: Situació afectiva i ús de serveis sexuals.....	197
Gràfic 17: On has contractat serveis sexuals?	198
Gràfic 18: Dies de consum.....	199
Gràfic 19: En quin moment del dia contractes serveis sexuals?	199
Gràfic 20: Com contactes amb les dones?	200
Gràfic 21: T'han multat alguna vegada per negociar o contractar serveis sexuals?	202
Gràfic 22: Has visitat alguna vegada un club?	202
Gràfic 23: Vas anar acompanyat?	203
Gràfic 24: Amb qui vas anar-hi?	203

ÍNDIX D'IMATGES

Imatge 1: Eixos d'actuació de les entitats públiques i privades que intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona	34
Imatge 2: Agents públics i privats que intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona.....	35

INTRODUCCIÓ

L'informe de recerca que es presenta a continuació neix de l'encàrrec fet per l'Ajuntament de Barcelona a la Fundació SURT com a entitat guanyadora i adjudicatària de la licitació per a l'elaboració d'un informe sobre la prostitució a la ciutat de Barcelona.

El document que es presenta a continuació respon a l'objectiu de realitzar, a través d'una recerca, una primera aproximació a la situació global de la prostitució en el moment actual a la ciutat de Barcelona. Es tracta d'una primera aproximació a aquest fenomen tan complex, heterogeni i multidimensional.

1. LA PROSTITUCIÓ: UN FENOMEN DIFÍCILMENT DELIMITABLE, COMPLEX I MULTIDIMENSIONAL

El debat entorn la prostitució és un debat complex. És un fenomen en el que hi intervenen els posicionaments i interessos de diversos agents socials, des de l'empresariat que es lucra amb l'activitat, passant per les autoritats religioses, les administracions públiques de tots els nivells territorials, les organitzacions feministes i de dones, les associacions de treballadores sexuals, les associacions veïnals i de comerciants, i per suposat les pròpies persones que exerceixen la prostitució (en la seva immensa majoria, dones¹), que són sovint les menys escoltades quan es prenen decisions sobre allò que les afecta directament.

Tota recerca sobre prostitució està condicionada pel fet que no existeix un consens clar sobre la definició de prostitució, cosa que fa difícil de delimitar i mesurar el fenomen. El *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* defineix prostitució com la “pràctica d'avenir-se, d'una manera habitual i professional, a mantenir relacions sexuals amb finalitats de lucre”, mentre que el *Diccionario de la Real Academia Española* la considera una “actividad a la que se dedica quien mantiene relaciones sexuales con otras personas, a cambio de dinero”. Són definicions que poden portar a ambigüitats. Actualment, les activitats relacionades amb la compra i venda de sexe són moltes, tant dintre del mercat (pornografia, sexe per telèfon, etc.), com fora del

¹S'entén com a “dona cis” aquella a la qual s'ha assignat el sexe femení al naixement i que assumeix una identitat de gènere femenina. Les “dones trans” són aquelles que, tot i tenir assignat un sexe masculí, rebutgen la identificació social que se n'ha fet del seu cos i s'identifiquen o viuen com a dones. El terme “trans” és un terme paraigua que inclou – entre d'altres – “transsexuals”, “travestis” i transgèneres” (Missé i Coll-Planas, 2010). Cal aclarir que, al llarg d'aquest informe, s'utilitza el terme “dones” per englobar totes les identitats de gènere femenines (cis o trans). L'adopció del terme “dones” no pretén en qualsevol cas invisibilitzar les realitats trans (que s'analitzen de forma específica en els casos en què s'ha considerat rellevant), sinó situar en el centre de l'anàlisi del fenomen de la prostitució la identitat de gènere femenina.

mercat (per exemple, intercanvi de compensacions en el marc de matrimonis de conveniència), però el manteniment de relacions sexuals en aquests casos no s'identifica en molts casos amb la prostitució.

D'altra banda, les definicions també són variables i ambigües en relació a la consideració de la prostitució com a activitat realitzada de forma voluntària o forçada, una distinció fonamental no només per a delimitar el fenomen en termes mesurables i comparables, sinó també per a establir si l'abordatge de la prostitució entra en conflicte o no amb el dret a la llibertat de les persones. Les definicions varien enormement depenent del posicionament polític en relació amb el fenomen. La Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona de l'Organització de Nacions Unides (1979) fa referència a la lluita contra "el tràfic de dones per a l'explotació i l'explotació de la prostitució", donant a entendre que la prostitució com a tal no implica explotació. El protocol de Nacions Unides contra el tràfic per a l'explotació, conegut com Protocol de Palerm (2000), distingeix entre prostitució voluntària i forçada, però també inclou la expressió "explotació de la prostitució aliena o altres formes d'explotació sexual", donant lloc a equívocs.

La resolució aprovada pel Parlament europeu el 2014 estableix que tant "la prostitució" com "la prostitució forçada" es consideren "formes d'esclavitud incompatible amb la dignitat de la persona i els seus drets fonamentals". Igualment, a Espanya el Codi Penal considera que l'explotació de la prostitució pot ocórrer encara que hi hagi consentiment. Les conclusions de la Comissió del Congrés dels Diputats de 2006 van en la mateixa línia, en considerar absolutament relacionades la prostitució i el tràfic per a l'explotació.

A Catalunya, el Decret 217/2002 de la Generalitat de Catalunya, pel qual es regulen els locals de pública concurrència on s'exerceix la prostitució, "considera prestació de serveis de naturalesa sexual l'activitat exercida de manera lliure i independent pel prestador o la prestadora del servei amb altres persones, a canvi d'una contraprestació econòmica". En canvi, a l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona (2006), es reprèn l'ambigüitat del Protocol de Palerm fent referència a l'article 39 al "consum de prostitució o altres formes d'explotació sexual", vinculant els conceptes de prostitució i explotació, tot i que després a l'article 41 s'al·ludeix al "treball sexual". L'oscil·lació terminològica entre el terme "prostitució" i "treball sexual", aquest darrer terme associat a un posicionament favorable a la regulació de l'activitat com a ocupació, és freqüent als documents polítics, i reflecteix també les dificultats per a conceptualitzar el fenomen.

En aquest informe de recerca, s'ha optat per utilitzar el terme "prostitució", d'acord amb l'actual ús del terme per part de l'Ajuntament de Barcelona a la Mesura de govern de 2011 per a les Actuacions de millora i nou impuls a l'Agència ABITS,² i en relació amb les consideracions tècniques establertes a la licitació que ha finançat aquesta recerca.

D'altra banda, també cal remarcar que la recerca es va plantejar com una anàlisi de la prostitució, i no com un estudi específic sobre el tràfic per a l'explotació sexual. Tanmateix, donades les interconnexions que poden donar-se entre ambdós fenòmens també a la ciutat de Barcelona, aquest és un aspecte que també s'aborda de forma tangencial i transversal a l'informe de recerca.

Les ambigüitats conceptuals apuntades fan molt difícil de mesurar quantitativament el fenomen de la prostitució. Però a la complexitat de la poca delimitació conceptual s'hi afegeixen altres dificultats. Per una banda, la realització d'activitats en l'economia informal global fa que siguin difícilment cognoscibles, mesurables, i comparables entre diversos àmbits geogràfics. De l'altra, no hi ha dades oficials sobre l'exercici de la prostitució i les dades de què es disposa són sovint parcials (fruit d'estudis locals d'abast limitat) i esbiaixades per la definició de prostitució i el posicionament polític de què es parteix.

2. EL MOVIMENT FEMINISTA I EL TRACTAMENT HISTÒRIC DE LA PROSTITUCIÓ

Les discussions que es generen entre aquelles persones que defensen la regulació i aquelles altres que defensen l'abolició del fenomen fa dècades que dura i avui en dia encara són vigents. Des del propi moviment feminista, de fet, no s'ha aconseguit arribar a un posicionament únic sobre el que unes anomenen i conceptualitzen com a treball sexual i d'altres exercici de la prostitució. A continuació es fa un breu repàs de quins són els posicionaments ideològics entorn el fenomen de la prostitució.

D'acord amb la classificació d'Outshoorn (2001), existeixen 4 grans plantejaments feministes pel que fa a la prostitució o treball sexual. Per una banda hi hauria els plantejaments del feminisme liberal i el feminisme radical, propers a l'abolicionisme. I, per altra banda, els posicionaments del feminisme "pro-sexe" i d'algunes de les dones que exerceixen la prostitució, que s'englobarien dins la corrent reglamentarista o legacionista.

Des del posicionament abolicionista es creu que l'expressió "treball sexual" és un eufemisme que invisibilitza els efectes nocius de la prostitució i, al mateix temps, permet l'existència de

²Dita originalment "Agència per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual" per la seva creació en l'anterior mandat.

les condicions necessàries per la seva promoció i expansió (Nuñez, 2002; APRAMP, 2005; O'Connor, M., Healy, G (2006)). Des de l'abolicionisme es lluita per la desaparició de la prostitució ja que aquesta és considerada una forma de violència contra les dones i una violació dels seus drets humans i que, al mateix temps, és una institució patriarcal que permet assegurar i perpetuar la desigualtat entre els homes i les dones (Plataforma d'organitzacions de dones per l'abolició de la prostitució, 2002).

El moviment abolicionista ha desenvolupat diverses estratègies per eradicar la prostitució. Una d'aquestes és la lluita contra el tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual i la necessitat d'una resposta penal eficaç contra aquest delictes, la qual també és compartida pel posicionament regulacionista o legalista. A més, des de l'abolicionisme es lluita també per la derogació de qualsevol legislació que reguli (expressament) o toleri (implícitament) l'exercici de la prostitució (Heim, 2007).

Pel que fa a la corrent neo-reglamentarista o legalicionista es tracta d'un moviment, igual que l'abolicionisme, heterogeni i que presenta diverses característiques. Tot i la diversitat interna, el posicionament reglamentarista o legalicionista comparteix dos objectius comuns: 1) actuar de contrapès a la carga estigmatitzant i ofensiva del terme prostitució, i 2) reafirmar el seu caràcter d'activitat econòmica i laboral. Així, la seva estratègia és lluitar contra l'estigma de la prostitució i considerar aquesta activitat com una feina i, per tant, reivindicant els drets de les persones que la realitzen (Heim, 2007).

Des de les posicions reglamentaristes o legalicionistes, s'entén que les treballadores sexuals que realitzin l'activitat de manera voluntària, estan venent-se a sí mateixes i el seu cos de la mateixa manera que ho fa qualsevol altre treballador o treballadora. Algunes autores, com per exemple Califia i Sprinkie (O'Neill, 2001) entenen que el treball en la indústria del sexe pot atribuir poder i autonomia a les dones a l'adquirir control autònom sobre els seus propis cossos, transformant els estereotips de gènere, alhora que pot significar el mitjà cultural de resistència i oposició al poder masculí (si bé tampoc es deixa d'acceptar que també pot reforçar-lo). Així doncs, des d'aquest posicionament, les treballadores sexuals, sempre que duguin a terme l'exercici professional de forma voluntària i consentida, no són víctimes, sinó supervivents d'un sistema econòmic i social.

Actualment, a banda de la polaritat que suposen aquests dos posicionaments ideològics i teòrics (així com la seva transposició en models legals), des del feminisme també s'intenta trobar punts de treball comú. En aquest sentit, per exemple, hi ha cada vegada més una tendència a treballar des d'un posicionament de defensa dels drets de les persones inserides a

la indústria del sexe enfront els múltiples interessos que mou una activitat que és summament lucrativa en el context del capitalisme neoliberal i que carrega un alt capital simbòlic (Gimeno, 2012).

3. ALGUNES CONSIDERACIONS INICIALS

Abans d'entrar a fons amb el contingut de l'informe i l'anàlisi realitzat, és important tenir en compte algunes consideracions prèvies.

En primer lloc, la complexitat inherent al fenomen de la prostitució així com les múltiples canviants i heterogènies realitats que aquest engloba fan pràcticament impossible il·lustrar-les en un únic estudi. Per tant, aquest estudi s'ha d'entendre com una primera aproximació al fenomen a la ciutat realitzada a través de les veus de les persones i agents implicats. Els resultats de l'estudi configuren, només, la punta de l'iceberg d'un fenomen que caldria estudiar amb més deteniment, temps i profunditat. Amb tot, i sense reflectir la totalitat del fenomen sí que l'estudi apunta algunes tendències i estableix aquells aspectes sobre els que cal seguir aprofundint.

En segon lloc, l'ajustat calendari de realització de la recerca ha suposat que el treball de camp hagi seguit un ritme accelerat. Degut a això i a la opacitat que envolta el fenomen de la prostitució (especialment en espais tancats com són els pisos i els locals), ha sigut impossible poder contactar amb tots i totes les agents involucrades amb el fenomen de la prostitució a la ciutat de Barcelona (al marc metodològic s'explica detalladament quina ha sigut la mostra i qui en pot haver quedat fora).

4. ESTRUCTURA DEL DOCUMENT

L'informe de recerca que es presenta a continuació consta de 9 capítols.

En primer lloc, just després d'aquesta introducció, es troba el marc metodològic de l'estudi. El marc metodològic presenta l'orientació metodològica que ha guiat la realització i anàlisi del treball de camp, les fases i calendari de la recerca, les tècniques de recerca utilitzades, el desenvolupament del treball de camp, la mostra i, finalment, els principals obstacles que s'han trobat així com les oportunitats que s'han generat al llarg del treball de camp.

Seguidament, el capítol segon presenta els agents implicats en l'abordatge del fenomen en el qual es recullen i s'analitzen les seves actuacions i mecanismes de coordinació.

Els tres capítols següents ofereixen una fotografia quantitativa i qualitativa de la prostitució a la ciutat de Barcelona. El capítol tercer presenta una aproximació a la realitat de la prostitució a la via pública; el capítol quart s'aproxima a la situació de la prostitució a locals i el capítol cinquè a la de la prostitució a pisos.

A continuació, el capítol sisè inclou un apartat sobre el tràfic per l'explotació sexual a la ciutat de Barcelona. El capítol setè recull alguns resultats sobre l'ús de prostitució per part d'homes residents de Barcelona.

El capítol vuitè conté un resum comparatiu de l'exercici i abordatge de la prostitució a la ciutat i el novè recull un conjunt de propostes d'actuació.

Finalment, s'inclou la bibliografia utilitzada per la recerca i uns annexos amb els instruments metodològics.

CAPÍTOL I. MARC METODOLÒGIC

En aquest capítol en primer lloc s'exposa l'orientació metodològica que ha guiat la realització i anàlisi del treball de camp de l'estudi. En segon lloc, es descriuen les fases i calendari de la recerca. En tercer lloc, es presenten les tècniques de recerca utilitzades i els instruments de treball. A continuació es descriu el procés i desenvolupament del treball de camp, així com la mostra. Al darrer apartat s'apunten els principals obstacles que s'han trobat així com les oportunitats que s'han generat al llarg del treball de camp.

1. ORIENTACIO METODOLÒGICA

L'estudi que es presenta en aquest informe és fruit d'una recerca principalment qualitativa i realitzada des d'una perspectiva de gènere i interseccional. A continuació s'expliquen aquestes orientacions metodològiques i conceptuals.

En primer lloc, per tal d'assolir els objectius de l'estudi, s'ha dut a terme una recerca amb una orientació metodològica principalment qualitativa, si bé s'han utilitzat algunes tècniques de recerca de tipus quantitatiu.

La recerca qualitativa ha permès aproximar-nos a la realitat de la prostitució a la ciutat de Barcelona a través de capturar experiències humanes i percepcions tant de les dones que exerceixen la prostitució a la ciutat com d'altres agents públics, privats i de la societat civil que treballen o estan en relació amb el fenomen a Barcelona.

Per una altra banda, la recerca quantitativa ha permès recollir, d'una banda, dades numèriques referides a diversos aspectes relacionats amb el fenomen de la prostitució a la ciutat de Barcelona (dades estadístiques referides a número de dones que exerceixen, a número de sancions imposades a la via pública relacionades amb la prostitució, establiments amb llicència per aquest tipus d'activitat, etc.). I, de l'altra, obtenir informació sobre les percepcions, demanda i ús de serveis sexuals per part d'homes i clients de la ciutat.

La combinació de les dues aproximacions metodològiques però amb major èmfasi en les tècniques qualitatives ha resultat ser molt valuosa. Així, si bé s'han recopilat dades numèriques i objectives sobre la prostitució a la ciutat, també s'ha recollit informació qualitativa, que ha permès aproximar-nos a determinats aspectes de la realitat difícilment quantificables com són, entre d'altres, les trajectòries vitals i les percepcions personals davant la prostitució i l'abordatge d'aquesta a la ciutat de Barcelona.

La recerca s'ha realitzat també des d'una perspectiva de gènere. La realitat social en general, i el fenomen de la prostitució en particular, no són neutres en relació al gènere. El gènere, entès com una construcció social, històrica i transversal, estructura la societat i és un element clau en la configuració i anàlisi de tots els fenòmens socials. En aquest sentit, la prostitució no n'és una excepció, i el gènere constitueix una categoria d'anàlisi essencial per l'estudi del fenomen, en tota la seva complexitat. Estudiar la prostitució des d'una perspectiva de gènere implica, de forma general, entendre-la com una manifestació més del sistema patriarcal que produeix i reproduïx un sistema de desigualtats i uns rols socials de gènere discriminatoris i unes relacions de poder desiguals.

La perspectiva de gènere s'ha incorporat no només en l'anàlisi del fenomen i de la realitat de les dones cis i dones trans³ que exerceixen la prostitució a Barcelona, sinó també en la metodologia de recerca. Així, per tal de disposar d'una fotografia sobre el fenomen de la prostitució a la ciutat i obtenir informació privilegiada que permeti millorar-ne l'abordatge, les veus de les dones són la millor font d'informació. En aquest sentit, s'han utilitzat un seguit de tècniques de recerca de tipus qualitatiu que han permès aproximar-nos a la realitat de la prostitució a Barcelona assegurant la participació dels i les protagonistes d'aquesta realitat social. En aquest cas, dones vinculades amb l'exercici de la prostitució, clients que fan ús dels serveis i professionals de l'àmbit públic i privat que treballen en aquest àmbit.

Per últim, la recerca s'ha realitzat incorporant una perspectiva interseccional. Les relacions de gènere no es donen en el buit social, sinó que travessen tot l'entramat social i s'articulen de forma permanent amb altres relacions socials de classe, ètnia, orientació sexual, edat, etc. -En aquest sentit, partir d'una anàlisi interseccional permet tenir en compte la diversitat de les dones.

Hi ha hagut una llarga tradició (fins i tot en el sí del feminisme més inicial) de concebre les dones com un gran grup social homogeni. Tanmateix, es tracta d'una noció errònia i és important tenir en compte que les dones són diverses entre sí, així com ho són també les seves trajectòries i experiències vitals, i les seves experiències de discriminació i opressió. Tenir en

³S'entén com a "dona cis" aquella a la qual s'ha assignat el sexe femení al naixement i que assumeix una identitat de gènere femenina. Les "dones trans" són aquelles que, tot i tenir assignat un sexe masculí, rebutgen la identificació social que s'ha fet del seu cos i s'identifiquen o viuen com a dones. El terme "trans" és un terme paraigua que inclou – entre d'altres - "transsexuals", "travestis" i transgènere (Missé i Coll-Planas, 2010). Cal aclarir que, al llarg d'aquest informe, s'utilitza el terme "dones" per englobar totes les identitats de gènere femenines (cis o trans). L'adopció del terme "dones" no pretén en qualsevol cas invisibilitzar les realitats trans (que s'analitzen de forma específica en els casos en què s'ha considerat rellevant), sinó situar en el centre de l'anàlisi del fenomen de la prostitució la identitat de gènere femenina.

compte la diversitat de les dones, i fer-ho des d'una perspectiva interseccional, ha estat també un element present en l'estudi del fenomen de la prostitució a la ciutat de Barcelona. A nivell metodològic, la perspectiva interseccional s'ha traduït en intentar seleccionar una mostra de dones diversa en relació als diversos perfils de dones que exerceixen la prostitució a Barcelona. En aquest sentit, s'han tingut en compte elements com ara l'origen, l'edat, el gènere, l'espai en la que la realitza i la trajectòria vital.

2. FASES I CALENDARI DE LA RECERCA

La recerca va iniciar-se a finals d'abril de 2014 i s'ha finalitzat a finals de juliol del mateix any. S'ha realitzat seguint les 3 fases següents:

Fase de recerca documental i bibliogràfica: durant els mesos de maig i juny de 2014 es va dur a terme una recerca i recopilació bibliogràfica i documental. D'una banda, es va fer una cerca de literatura sobre prostitució, per tal de nodrir el marc teòric. D'altra banda, es van recopilar documents polítics, administratius i dades estadístiques sobre prostitució a la ciutat de Barcelona. Així, entre d'altres, es van compilar informes i memòries de l'Agència ABITS, del Servei d'Atenció Socioeducativa (SAS)⁴ i de les entitats que treballen amb dones que exerceixen la prostitució, ordenances municipals i dades quantitatives facilitades per diversos ens municipals entorn al fenomen a la ciutat. Aquesta documentació es va recopilar, sistematitzar i analitzar. La informació obtinguda a través d'aquesta fase i per part de les diferents fonts consultades, també s'incorpora al present informe.

Fase de treball de camp: aquesta fase ha estat la més intensa de la recerca i s'ha prolongat des de mitjans de maig fins a principis de juliol del 2014. Pel treball de camp es va fer servir una metodologia mixta, combinant tècniques i eines de recerca pròpies de la investigació qualitativa i quantitativa, tal i com s'explica al següent apartat. A nivell qualitatiu es van realitzar entrevistes semi-estructurades amb dones que exerceixen o han exercit la prostitució, professionals, persones propietàries i personal de pisos i locals i associacions diverses, un grup de discussió amb dones i sortides diürnes i nocturnes a la via pública, a pisos i a locals (tècniques etnogràfiques d'observació participant externa). Per altra banda, a nivell

⁴ El SAS és un servei integrat dins de l'Agència ABITS de la Direcció del programa de dona de l'Ajuntament de Barcelona que es posa a disposició de les dones que exerceixen la prostitució, especialment adreçat a aquelles que ofereixen i negocien els serveis a la via pública. Es tracta d'un servei multidisciplinari integrat per educadores, treballadores socials, psicòlogues i agents de salut. El servei ofereix informació i assessorament, atenció des de la confidencialitat, tractament personalitzat i integral, derivació a recursos i serveis segons les necessitats i acompanyament quan calgui, i assessorament i suport a professionals d'altres serveis que intervinguin en casos on es donin situacions de prostitució o explotació sexual.

quantitatiu, es va distribuir un qüestionari a clients de prostitució de la ciutat de Barcelona. El present informe incorpora cites de les entrevistes i grups realitzats al llarg del treball de camp per tal d'il·lustrar els resultats i conclusions.

Fase d'anàlisi i de redacció del document: durant la segona quinzena de juny i la primera de juliol, la informació obtinguda al treball de camp es va transcriure, buidar en matrius, tractar i analitzar. Durant el mes de juliol de 2014 s'ha dut a terme la redacció de l'informe preliminar. Aquest ha estat revisat tant per l'Ajuntament de Barcelona com per la Fundació SURT.

3. TÈCNIQUES DE RECERCA UTILITZADES

Les tècniques de recollida d'informació utilitzades al llarg de la recerca són les següents:

Tècniques qualitatives: anàlisi documental, entrevistes semi-estructurades, grup de discussió i observació participant.

- **Anàlisi documental:** buidatge i anàlisi de documents tècnics, polítics i administratius sobre prostitució a la ciutat de Barcelona (informes, ordenances municipals, protocols, etc.).
- **L'entrevista semi-estructurada:** és una situació interactiva organitzada i planificada entre 2 o més persones per tal d'obtenir informació sobre un determinat tema. És una tècnica que per la seva flexibilitat permet aprofundir de forma personalitzada sobre els temes més interessants per a la investigació, alhora que deixa marge perquè sorgeixin altres aspectes que a priori no s'havien considerat.

El principal objectiu de les entrevistes ha estat obtenir informació detallada i de primera mà sobre les experiències, actuacions i percepcions entorn a la prostitució a la ciutat de Barcelona. Les entrevistes han permès obtenir informació sobre experiències i aspectes subjectius de les dones: creences i actituds, opinions, valors i coneixements que, d'una altra manera, no haurien estat a l'abast. A través de les entrevistes s'ha pogut accedir a informació difícil d'observar, possibilitant l'abordatge de vivències personals. A més, en el marc d'aquesta recerca s'han dut a terme entrevistes amb els següents actors i actrius: dones que exerceixen o han exercit la prostitució a la via pública, pisos i locals de Barcelona; professionals d'entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona; professionals de serveis públics que operen a la ciutat (tant de l'Ajuntament de Barcelona, com de la Generalitat de Catalunya i el govern espanyol); membres d'associacions de veïns/es, comerciants i del col·lectiu Prostitutas Indignadas; i propietaris/es, encarregades

i personal⁵ de pisos i locals. Al següent apartat es descriu detalladament la mostra de les persones participants a les entrevistes realitzades durant el treball de camp.

Els guions de les entrevistes s'han construït des d'una perspectiva de gènere, és a dir, tenint en compte la situació d'homes i dones en el fenomen de la prostitució i posant en el centre les seves experiències.

Les entrevistes s'han gravat, transcrit i buidat a matrius d'anàlisi. Al llarg de l'informe s'inclouen algunes cites de les entrevistes realitzades. Es tracta de reproduccions literals de les opinions i coneixements de les persones entrevistades expressades de forma oral i, sovint, amb un llenguatge col·loquial.

- **El grup de discussió** és una tècnica d'investigació qualitativa que adopta la forma d'una discussió oberta basada en una guia de temes o preguntes, amb la finalitat d'obtenir percepcions i idees sobre un tema d'interès a partir de la comunicació i discussió entre els i les participants.

S'ha realitzat un grup de discussió amb dones que exerceixen la prostitució fent servir la tècnica del *focus group*, a partir de la generació d'un debat estructurat entre les dones participants entorn a un guió previ de temes. El grup ha estat dinamitzat per dues investigadores, les quals han presentat el tema d'estudi, han formulat algunes preguntes per generar debat i han moderat la discussió sense intervenir-hi expressant les seves opinions. L'objectiu d'aquest grup de discussió ha estat conèixer les percepcions i experiències de les dones participants en l'exercici de la prostitució, les seves motivacions, així com les principals dificultats que experimenten. El grup de discussió amb les dones es va plantejar, a més, com un espai d'intercanvi de propostes de millora de la situació de dones que exerceixen la prostitució a la ciutat de Barcelona.

El grup de discussió s'ha gravat, transcrit i buidat a matrius d'anàlisi.

- **Tècniques etnogràfiques d'observació externa:** l'observació etnogràfica externa (no participant) és una tècnica d'obtenció i anàlisi d'informació en què la investigadora se situa a l'espai social de la comunitat observada, però sense integrar-se a les seves activitats, observant a fons aquesta comunitat i situació (Roigé, X. et al, 1999). En aquest cas, s'ha realitzat observació externa de la realitat de la prostitució a la via pública, pisos i locals de la ciutat de Barcelona.

L'objectiu de les observacions realitzades en el marc d'aquesta recerca ha estat, principalment, conèixer, de manera propera, les característiques de l'espai, la distribució, activitats que porten a terme i interaccions que estableixen les dones que exerceixen la

⁵ Majoritàriament les persones encarregades i bona part del personal dels locals i pisos de prostitució són dones.

prostitució a la via pública, locals i pisos, entre elles i amb els clients. Durant les observacions les investigadores feien anotacions en un diari de camp, seguint una guia de treball. Posteriorment, la informació es bolcava a unes fitxes.

Les observacions s'han realitzat durant les sortides a la via pública d'investigadores de SURT juntament amb educadores del SAS i sortides a pisos i locals juntament amb professionals de les entitats Creu Roja i el Lloc de la Dona.

Tècniques quantitatives: qüestionaris i anàlisi estadístic.

- **Qüestionari:** el qüestionari és un instrument d'investigació que consisteix en un conjunt de preguntes al voltant d'un o més temes. En aquest estudi s'han elaborat dos qüestionaris, un per homes en general de la ciutat de Barcelona i l'altre específic per clients de prostitució. En els dos casos el qüestionari constava de preguntes de tipus qualitatiu i quantitatiu, majoritàriament tancades. L'objectiu del qüestionari per homes de la ciutat de Barcelona va ser recollir les seves percepcions sobre prostitució i el possible ús de serveis sexuals, com a estratègia per arribar a clients. El qüestionari per homes es va distribuir principalment a través d'internet i es va complementar amb la realització de qüestionaris de forma presencial.

L'objectiu del qüestionari per clients va ser obtenir informació sobre la demanda i ús de serveis sexuals a la ciutat de Barcelona. El qüestionari constava de preguntes relacionades amb la periodicitat, l'estacionalitat, la zona geogràfica i àmbit (via pública, pisos o locals) en el que es realitza la demanda de prostitució. Els qüestionaris a clients es van distribuir mitjançant una propietària de *meublés*.

Els qüestionaris obtinguts s'han explotat estadísticament i els seus resultats s'inclouen en el capítol setè d'aquest informe.

- **Anàlisi estadístic:** les dades numèriques obtingudes a través de l'Agència ABITS, del SAS o d'altres departaments municipals s'han recopilat en suports excels, tractat i analitzat i també s'incorporen a l'informe.

4. DESCRIPCIÓ DEL PROCÉS I DE LA MOSTRA DEL TREBALL DE CAMP

La fase de treball de camp ha tingut una durada aproximada de 6 setmanes i, tal i com s'ha apuntat anteriorment, ha estat la més intensa de la recerca. S'ha aconseguit la participació de 440 persones, a través de 60 entrevistes, 1 grup de discussió que va comptar amb la participació de 7 dones i de 369 qüestionaris.

La informació s'organitza per les tècniques de recerca utilitzades i, dins d'aquestes, pels diferents grups de persones i professionals participants.

1. Entrevistes semi-estructurades

1.1. Entrevistes a dones que exerceixen i que han exercit la prostitució

Durant el treball de camp de la recerca es van realitzar 14 entrevistes individuals a dones que exerceixen la prostitució a Barcelona i unes altres 5 a dones que l'han exercit. La taula següent recull la data de cada entrevista, l'edat, el país d'origen, la situació administrativa, les responsabilitats familiars i l'àmbit de prostitució en el que s'exerceix o s'ha exercit la prostitució (via pública, pisos o locals).

Taula 1: Entrevistes a dones que exerceixen i han exercit la prostitució

Entrevistes a dones que exerceixen o han exercit la prostitució						
Codi entrevista	Data entrevista	Edat	País origen	Situació administrativa	Responsabilitats familiars	Àmbit exercici
Dona_1	03/06/2014	41 anys	Xina	Permís de residència	1 filla de 19 anys	Via pública
Dona_2	03/06/2014	45 anys	Equador	Permís de residència	5 fills – 2 majors d'edat però dependents econòmicament	Via pública
Dona_3	19/06/2014	33 anys	República Dominicana	Permís de residència i treball	No	Local (Club)
Dona_4	19/06/2014	27 anys	Veneçuela	Permís de residència i treball	No	Local (Club) i pisos
Dona_5	02/07/2014	32 anys	Romania	Comunitària	2 filles menors d'edat a Romania	Via pública
Dona_6	03/07/2014	43 anys	Colòmbia	Permís de residència	No	Via pública
Dona_7	01/07/2014	32 anys	República Dominicana	Nacionalitat espanyola	1 fill i 1 filla menors d'edat	Local (barra americana)
Dona_8	01/07/2014	26 anys	Romania	Comunitària	No	Local (barra americana)
Dona_9	07/07/2014	39 anys	Colòmbia	---	---	Pis i Local (club)
Dona_10	07/07/2014	43 anys	Guinea Equatorial	---	1 fill menor d'edat	Local (Club)

Dona_11	07/07/2014	35 anys	República Dominicana	---	1 filla de 14 anys	Via pública
Dona_12	09/07/2014	54 anys	Equador	Nacionalitat espanyola	1 filla de 16 anys	Via pública
Dona_17	21/05/2014	63 anys	Uruguai	Nacionalitat espanyola	No	Pisos
Dona_18	22/05/2014	31 anys	Colòmbia	NIE	Té un fill i una cosina a càrrec	Pisos
Dona_19	18/06/2014	38 anys	Nigèria	NIE	No	Via pública
Dona Trans_1	21/05/2014	41 anys	Equador	Nacionalitat espanyola	1 fill (no viu amb ella)	Via pública
Dona Trans_2	21/05/2014	48 anys	Colòmbia	Nacionalitat espanyola	No	Via pública
Dona Trans_3	10/06/2014	39 anys	Espanya	Nacionalitat espanyola	No	Via pública
Propietària pis ⁶	25/06/2014	64 anys	Catalunya	Nacionalitat espanyola	No (fills majors d'edat)	Pis

Tal i com s'ha apuntat anteriorment, es va intentar tenir una mostra diversa de dones en termes d'edat, origen, gènere, temps i àmbit d'exercici. L'accés, presa de contacte i establiment de certa confiança prèvia a la realització d'una entrevista amb les dones que exerceixen la prostitució és un procés que necessita temps i que no pot forçar-se. En aquest cas, doncs, no ha estat possible poder realitzar un apropament i obtenir el consentiment voluntari de participar a la recerca d'una mostra de dones més gran i variada.

Amb tot, amb les entrevistes s'ha obtingut una mostra força diversa de dones que exerceixen la prostitució a Barcelona, les experiències vitals de les quals són fonamentals per comprendre una mica millor la realitat d'aquest fenomen a la ciutat. Així, s'ha comptat amb dones d'edats i de països d'origen amb presència en la realitat de la prostitució a la ciutat i també en termes d'edat, situació administrativa, responsabilitats familiars, districte i àmbit d'exercici, entre d'altres.

⁶ En aquest cas, el codi és diferent perquè es tracta d'una dona que es va entrevistar com a propietària d'un pis però que també exerceix i, per tant, també s'han recollit les seves experiències en relació a l'exercici.

En termes generals, les dones entrevistades que exerceixen o han exercit la prostitució ho fan als districtes de Ciutat Vella, les Corts, l'Eixample i Sant Martí, a la via pública, locals i pisos. Tenen entre 26 i 64 anys, essent la majoria dones entre 26 i 45 anys.

La majoria tenen responsabilitats familiars, principalment fills i filles, tant a Barcelona com al país d'origen. En quant a la situació administrativa, hi ha dones que disposen de permís de residència, d'altres de residència i treball, algunes tenen residència comunitària i també n'hi ha que disposen de nacionalitat espanyola. Pel que fa al nivell d'estudis, en general tenen estudis primaris, secundaris o fins i tot universitaris, tot i que n'hi ha alguna sense estudis.

Les estratègies desenvolupades per aconseguir la participació de dones han estat diverses:

- D'una banda, es va sol·licitar a les entitats que treballen amb prostitució a la ciutat si podien facilitar el contacte amb alguna de les seves dones usuàries que volgués participar voluntàriament a la recerca. Aquesta via es va considerar una forma àgil d'accedir a dones que ja tenen establert un vincle de confiança amb professionals de diferents entitats, les quals, al seu torn, podien ser l'enllaç entre les dones i les investigadores. Tanmateix, aquesta via finalment no va resultar efectiva. La breu durada del treball de camp junt amb la coincidència d'aquest amb el període de vacances d'algunes professionals i la política interna de determinades entitats a l'hora de facilitar contacte amb dones usuàries, no va permetre aconseguir cap contacte per aquesta via.
- D'altra banda, es va establir contacte amb dones participants a programes de la Fundació SURT (DIR i ITI), amb les quals l'accés i participació ha estat àgil, ja que ja existia una relació de confiança amb l'entitat. Aquest coneixement previ de dones usuàries de l'entitat va permetre seleccionar dones diverses des del punt de vista de les seves experiències vitals, del lloc d'exercici (via pública, pisos o locals), del gènere o el país d'origen.
- En un altre sentit, també es van aprofitar les observacions de les investigadores a la via pública, pisos i locals per establir contacte amb dones que exerceixen la prostitució. En aquest cas, l'acompanyament per part d'educadores del SAS, del Lloc de la Dona i de Creu Roja van ser clau per poder establir un primer contacte amb dones i poder concertar una entrevista per un altre dia amb les que voluntàriament ho volguessin.
- Per últim, les investigadores també van realitzar sortides de treball de camp a la via pública per accedir a dones. Aquestes es van realitzar els dies 3 i 12 de juny al migdia.

Finalment, doncs, a través de les tres últimes vies es va obtenir la participació voluntària i confidencial de 19 dones. La majoria d'entrevistes es van gravar i transcriure. En alguns casos, però, per voluntat de la persona entrevistada, no va ser possible gravar l'entrevista. En aquests casos, es van prendre notes i després aquestes es van recollir en un document. Les transcripcions i notes es van buidar a una matriu d'anàlisi i la seva anàlisi s'incorpora als capítols següents d'aquest informe.

Les entrevistes es van realitzar a diferents espais, segons la disponibilitat de les dones. Així, es van fer entrevistes a les oficines de la Fundació SURT, als pisos o locals on les dones exerceixen, a la via pública i en algun bar/cafeteria. A algunes dones se'ls va oferir un petit obsequi en agraïment a la seva participació.

1.2. Entrevistes amb professionals de les entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a la ciutat de Barcelona

Com a part del treball de camp també es van realitzar entrevistes amb les diferents entitats que ofereixen serveis i programes de suport i acompanyament específics a dones que exerceixen la prostitució a la ciutat de Barcelona. El primer contacte amb les entitats es va realitzar des de l'Ajuntament de Barcelona, a través de l'Agència ABITS. A través de correu electrònic es va informar a les entitats de la realització de l'estudi i es va sol·licitar la seva participació. A continuació, l'equip d'investigació de la Fundació SURT es va posar en contacte amb les diferents entitats per tal de concertar una entrevista. La taula següent assenyalava les entitats i perfils professionals que van participar a les entrevistes:

Taula 2: Entrevistes a professionals de les entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona

Entrevistes a professionals de les entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona		
Data entrevista	Entitat	Càrrec
2 de juliol de 2014	APIP ACAM	Directora/educadora
20 de juny de 2014	Àmbit Dona	Educadora
11 de juliol de 2014	Àmbit Dona	Directora
1 de juliol de 2014	Creu Roja	Directora

18 de juny de 2014	Creu Roja	Educadora
1 de juliol de 2014	Genera	Directora
4 de juliol de 2014	Genera	Educadora
1 de juliol de 2014	Lloc de la Dona	Directora
25 de juny de 2014	Lloc de la Dona	Educadora
20 de juny de 2014	Metges del Món	Educadora
2 de juliol de 2014	SICAR Cat	Directora i Coordinadora Àrea Sensibilització i Incidència
11 de juliol de 2014	Fundació SURT	Tècnica

Tal i com il·lustra la taula anterior, les entrevistes es van realitzar entre el 18 de juny i l'11 de juliol de 2014. Les entrevistes van ser voluntàries. Es van gravar, transcriure i buidar a matrius d'anàlisi.

1.3. Entrevistes amb agents públics

En el marc del treball de camp també es van realitzar 14 entrevistes amb professionals de diversos serveis i institucions públiques que operen en l'àmbit de la prostitució a la ciutat de Barcelona. Algunes de les entrevistes es van realitzar a més d'una persona a la vegada, ja que per les característiques del servei o de la temàtica es va creure pertinent tenir en compte visions i perfils professionals i de responsabilitat diversos.

La taula següent detalla totes les entrevistes realitzades i assenyalava els casos en que hi havia més d'una persona a l'entrevista.

Taula 3: Entrevistes a professionals de diferents serveis i institucions públiques que treballen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona.

Entrevistes a professionals de diferents serveis i institucions públiques que treballen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona		
Data entrevista	Institució	Càrrec
5 de juny de 2014	SAS-ABITS. Ajuntament de Barcelona	Directora
5 de juny de 2014	SAS-ABITS. Ajuntament de Barcelona	2 Educadores
16 de juny de 2014	Direcció de Serveis de Prevenció. Ajuntament de	2 tècniques

	Barcelona	
19 de juny de 2014	Departament de Llicències d'Activitats. Ajuntament de Barcelona	Cap del Departament
19 de juny de 2014	Serveis a les persones i territori del districte de Sant Andreu	Tècnica de prevenció i tècnica de dona del districte
25 de juny de 2014	Direcció de Comerç i Consum. Ajuntament de Barcelona.	Director
26 de juny de 2014	EAIA de Ciutat Vella, Horta, Gràcia i Nou Barris	2 directores i una tècnica
1 de juliol de 2014	Unitat Central de Tràfic d'Éssers Humans. Mossos d'Esquadra. Generalitat de Catalunya.	Cap de la Unitat
1 de juliol de 2014	Unitat Territorial Ciutat Vella. Guàrdia Urbana de Barcelona.	Intendent
2 de juliol de 2014	Cuerpo Nacional de Policía. UCRIF. Ministerio del Interior. Gobierno de España.	Inspector cap
3 de juliol de 2014	Serveis a les persones i territori del districte de Ciutat Vella	Directora
3 de juliol de 2014	Serveis a les persones i territori del districte de les Corts	Director
8 de juliol de 2014	Àrea d'Investigació Criminal Metropolitana de Barcelona. Mossos d'Esquadra. Generalitat de Catalunya.	Cap de l'àrea i un agent
10 de juliol de 2014	Serveis Jurídics i Secretaria delegada de Ciutat Vella	Director

Per tal d'establir el contacte i concertar l'entrevista es va seguir el següent procediment, des de la Direcció de Programa de Dona de l'Ajuntament de Barcelona, es va enviar un correu electrònic a diferents departaments on s'informava de la realització de l'estudi i es sol·licitava la seva participació. A continuació, l'equip d'investigació de la Fundació SURT s'hi va posar en contacte per tal de concertar una entrevista. Les entrevistes es van realitzar entre el 5 de juny i el 10 de juliol. En la majoria dels casos l'entrevista es va realitzar al lloc de treball de la persona entrevistada tot i que en dos casos les professionals es van desplaçar a la Fundació SURT per realitzar l'entrevista.

La participació va ser en tots els casos voluntària i confidencial. La majoria d'entrevistes es van gravar i transcriure. Les transcripcions o notes s'han fet servir per a nodrir l'anàlisi que s'inclou als següents capítols.

1.4. Entrevistes amb associacions veïnals, de comerciants i del col·lectiu Prostitutas Indignadas

El treball de camp també va contemplar la realització d'entrevistes a associacions de veïns/es dels districtes amb més presència de prostitució a la via pública, d'associacions de comerciants i d'una associació de prostitutes.

El contacte amb aquestes associacions es va realitzar directament per l'equip d'investigació, a través de visites personals o de trucades telefòniques. En primer lloc se'ls hi explicava els objectius de l'estudi i després es sol·licitava la seva participació. Les entrevistes es van realitzar a les seves dependències i en algun cas en una cafeteria. Es van gravar i transcriure, i les seves aportacions i reflexions s'inclouen a l'anàlisi.

Les taules següents recullen la relació de les 9 associacions entrevistades:

Taula 4: Entrevistes a associacions veïnals

Entrevistes a associacions veïnals (AAVV)		
Data	Associació	Càrrec
16 de juny de 2014	AAVV Les Corts	Secretària
17 de juny de 2014	AAVV El Raval	President
25 de juny de 2014	FAVB i AAVV Esquerra de l'Eixample	Vocal i Vocalia de Dones de l'AAVV de l'Esquerra de l'Eixample
2 de juliol de 2014	AAVV Avinguda Xile	Presidenta
3 de juliol de 2014	AAVV Barri del Parc	President i Vocal

Tal i com il·lustra la taula anterior, en el cas de les associacions veïnals, es va procurar que hi hagués participació d'associacions de tots els districtes amb més presència de prostitució a la via pública. Així, es van realitzar entrevistes amb associacions de veïns i veïnes dels districtes de Ciutat Vella (Raval), de Les Corts (Avinguda Xile i Les Corts), de Sant Martí (Barri del Parc, proper al C/ Wellington) i l'Eixample.

En el cas de les entrevistes a associacions de comerciants, tal i com mostra la taula següent, es va contactar amb associacions presents a Ciutat Vella, que és l'únic districte de la ciutat en el que hi ha prostitució a la via pública durant el dia i, per tant, durant els horaris comercials.

Taula 5: Entrevistes a associacions de comerciants

Entrevistes a associacions de comerciants		
Data	Associació	Càrrec
17 de juny de 2014	Eix Comercial del Raval	President
17 de juny de 2014	Barna Centre Barri Gòtic	Gerent
27 de juny de 2014	Associació d'Amics, veïns i comerciants de la Rambla	Gerent

Per últim, es va realitzar una entrevista amb una col·lectiu de dones que exerceixen la prostitució organitzades per tal de recollir la seva veu.

Taula 6: Entrevistes a col·lectiu de dones que exerceixen la prostitució

Entrevista a col·lectiu de prostitutes		
Data	Col·lectiu	Càrrec
3 de juliol de 2014	Prostitutas Indignadas	2 membres del col·lectiu ⁷

1.5. Entrevistes amb personal i persones propietàries de pisos i locals

Com a part del treball de camp també es van entrevistar persones que fossin propietàries, encarregades o personal de pisos i locals de la ciutat de Barcelona. La taula següent recull les 7 entrevistes realitzades, que van ser totes a dones.

Taula 7: Entrevistes a propietàries i personal de pisos i locals

Entrevistes a propietàries i personal de pisos i locals			
Codi	Data	Pis o Local	Càrrec
Propietària <i>meublés</i>	16 juny de 2014	<i>Meublés</i>	Propietària
Propietària pis	25 de juny de 2014	Pis	Propietària
Personal local_1	25 de juny de 2014	Local	Encarregada
Personal pis_1	19 juny de 2014	Pis massatges	Recepcionista
Personal local_2	25 de juny de 2014	Local	Cambrera
Personal pis_2	25 de juny de 2014	Pis	Encarregada
Personal pis_3	30 de juny de 2014	Pis	Recepcionista

L'accés a dones propietàries i a personal de pisos i locals es va realitzar principalment a través de les observacions i de les visites a pisos i locals amb les entitats Creu Roja i Lloc de la Dona.

⁷ Es tracta d'una entitat assembleària i per tant no hi ha càrrecs.

A través de sortides de les investigadores a la via pública per a realitzar treball de camp els dies 3 i 12 de juny de 2014 també es va poder per accedir a dones propietàries.

Les entrevistes es van realitzar als pisos i locals corresponents. Algunes van ser gravades i transcrites. Les que no van ser recollides en forma de notes.

2. Grup de discussió amb dones que exerceixen la prostitució

Tal i com s'ha descrit anteriorment, en el marc del treball de camp de la recerca també es va organitzar un grup de discussió amb dones que actualment exerceixen la prostitució. El grup de discussió es va realitzar el 19 de juny a la Fundació SURT. La participació va ser voluntària i confidencial. El grup es va gravar i transcriure.

Les dones participants al grup estan vinculades actualment al programa DIR de la Fundació SURT. 4 de les dones participants al grup també van ser entrevistades individualment. La taula següent recull els perfils de les dones participants al grup.

Taula 8: Grup de discussió amb dones que exerceixen la prostitució

Grup de discussió amb dones que exerceixen la prostitució, 19 de juny de 2014					
Codi	Edat	País origen	Situació administrativa	Responsabilitats familiars	Àmbit exercici
Dona_9	39 anys	Colòmbia	---	---	Pis i Local (club)
Dona_10	43 anys	Guinea Equatorial	---	1 fill menor d'edat	Local (Club)
Dona_11	35 anys	República Dominicana	---	1 filla de 14 anys	Via pública
Dona_12	54 anys	Equador	Nacionalitat espanyola	1 filla de 16 anys	Via pública
Dona_13	41 anys	Colòmbia	Permís de residència i treball	Sí. Fill al país d'origen	Via pública
Dona_14	34 anys	Romania	Permís comunitari	No	Via pública
Dona_15	40 anys	Rússia	Nacionalitat	Sí. Fill al seu càrrec i a l'Estat espanyol	Local (club)
Dona_16	24 anys	Romania	Permís comunitari	Sí. Fill al seu càrrec i a l'Estat espanyol	Local

La mostra de dones participants al grup de discussió tenen edats compreses entre els 24 i els 54 anys i provenen, tal i com es veu a la taula anterior, de països del Carib i Amèrica del Sud, de l'Est d'Europa i d'Àfrica. Exerceixen o ho han fet a la via pública, locals o pisos. Algunes d'elles tenen responsabilitats familiars.

3. Observacions

Les observacions d'aquesta recerca s'han realitzat durant les sortides a la via pública d'investigadores de SURT juntament amb educadores del SAS i sortides a pisos i locals juntament amb professionals de les entitats Creu Roja i el Lloc de la Dona.

Els principals objectius de l'observació participant han estat poder aproximar-nos a la realitat de la prostitució a la via pública, tant de dia com de nit, i a la de pisos i locals de la ciutat de Barcelona. Les observacions han permès obtenir molta informació tant sobre la situació de les dones que exerceixen la prostitució com respecte a les interaccions que estableixen entre elles i amb els clients, i entre elles i la resta d'agents que d'una manera o altra es relacionen amb la prostitució: entitats, veïns/es i comerciants, cossos policials, etc. A més, tal i com ja s'ha apuntat, a través de les sortides també s'ha pogut contactar amb dones i amb propietàries i personal de pisos i locals.

La taula següent recull les dates, zones horàries, districte, àmbit de prostitució i entitat o servei acompanyant de les observacions realitzades. Globalment es van realitzar 9 sortides per observació participant. Els horaris i dies de la setmana de les sortides es van fixar d'acord amb la disponibilitat del servei o entitat acompanyant.

Taula 9: Sortides d'observació

Sortides d'observació				
Data	Zona horària	Entitat/Servei	Districte	Àmbit de prostitució
23 de maig de 2014	Matí	SAS	Ciutat Vella	Via pública
2 de juny de 2014	Tarda	SAS	Ciutat Vella	Via pública
10 de juny de 2014	Nit	SAS	Ciutat Vella	Via pública
12 de juny de 2014	Nit	SAS	Les Corts	Via pública
18 de juny de 2014	Nit	SAS	Les Corts	Via pública
2 de juliol de 2014	Nit	SAS	Ciutat Vella i Sant Martí	Via pública
19 de juny de 2014	Tarda	Creu Roja	Eixample	Pisos i locals
25 de juny de 2014	Tarda	Creu Roja	Eixample	Pisos i locals
1 de juliol de 2014	Tarda	Lloc de la Dona	Les Corts	Pisos i locals

Per tal de poder recollir la informació de forma sistemàtica es van crear uns guions i matrius de recollida de la informació. Durant les sortides es van prendre notes d'acord amb aquest guió d'observacions i amb les converses mantingudes amb dones que exerceixen la prostitució i amb les educadores de les entitats. Després de les sortides, les notes es van buidar a les matrius. La informació obtinguda a través de les observacions nodreix l'anàlisi que es recull als capítols següents.

4. Qüestionaris

4.1. Qüestionaris de percepció a homes de la ciutat de Barcelona

Es va realitzar un qüestionari a homes diversos de la ciutat de Barcelona. El qüestionari es va distribuir per internet a través de l'eina SurveyMonkey, fent servir l'efecte bola de neu a partir de contactes personals i professionals.

En paral·lel, i sent conscients de la bretxa digital que pot afectar a part de la població masculina de la ciutat, es va intentar arribar a altres perfils sociodemogràfics a través de la realització dels qüestionaris presencialment al carrer.

En total, es van obtenir 353 respostes d'homes majors de 18 anys residents a Barcelona. La participació a la recerca a través del qüestionari va ser voluntària, anònima i confidencial.

4.2. Qüestionaris a clients de prostitució

Per tal de poder accedir a homes que demanden i fan ús de prostitució a la ciutat de Barcelona es va construir un qüestionari.

Inicialment es va intentar realitzar el qüestionari presencialment a partir d'una entrevista individual amb homes clients. Així, durant les sortides de treball de camp dels dies 3 i 12 de juny a Ciutat Vella es va intentar establir un primer contacte amb clients. Aquesta estratègia, però, no va obtenir bons resultats. Tot i que es va comptar amb el suport d'un company (home) de SURT per tal de realitzar l'entrevista a homes clients, a la pràctica, al moment de parlar de l'ús de prostitució, no s'aconseguia la informació necessària en relació al consum: els homes entrevistats no es negaven a ser entrevistats però contestaven condicionats per l'entorn i l'estigma de la prostitució. L'investigador va comprovar que les respostes que donaven eren esbiaixades, superficials i incompletes. Així doncs, es va canviar d'estratègia i es va comptar amb la col·laboració d'una propietària de diversos *meublés* per distribuir

qüestionaris entre clients. Finalment es van aconseguir 16 respostes a qüestionaris a demandants de serveis sexuals.

En paral·lel, a través del qüestionari de percepció a homes, el qual també incloïa preguntes sobre demanda, també es va accedir a homes que han fet o fan ús de serveis de prostitució. Així doncs, el número total d'homes que fan un ús habitual de serveis de prostitució a Barcelona a que s'ha arribat durant el treball de camp és de 33. Si es considera també els homes que n'han fet ús alguna o algunes vegades tot i que no en els últims 12 mesos, aleshores la mostra d'homes demandants ascendeix fins a 77. Es considera que, per l'abast d'aquest estudi, s'ha assolit una primera aproximació satisfactòria al col·lectiu d'homes demandants de serveis sexuals, encara que es tracti d'una mostra limitada i no representativa.

La participació a la recerca a través del qüestionari va ser voluntària, anònima i confidencial.

5. PRINCIPALS OBSTACLES I OPORTUNITATS DEL TREBALL DE CAMP

L'aproximació a un fenomen tan complex, polièdric i heterogeni com la prostitució i fer-ho a través del foment de la participació de diferents persones i agents implicats en aquesta realitat a la ciutat, ha estat un procés ric però complicat.

En primer lloc, apuntar que es van desenvolupar diversos mecanismes per aconseguir una mostra de dones encara més diversa, fet que no va ser del tot possible. Concretament, es va intentar garantir major diversitat en els següents sentits:

- Realització d'entrevistes a més dones que exerceixen la prostitució i que estan vinculades a serveis públics i/o entitats que ofereixen suport en l'àmbit de la prostitució a la ciutat. Si bé s'han entrevistat algunes dones que han fet ús o estan en contacte amb alguna entitat o servei públic específic de prostitució a Barcelona, no s'ha aconseguit entrevistar a usuàries de totes les entitats que treballen en aquest àmbit a la ciutat. La política interna i posicionament de cada entitat ha condicionat la seva col·laboració amb l'estudi.
- Accés i entrevistes a més dones procedents de Nigèria que actualment exerceixen la prostitució, donada la rellevància d'aquesta procedència entre les dones que exerceixen a la via pública a Barcelona. Només es va poder entrevistar a una dona nigeriana. Degut a les diferències culturals i al fet que la majoria de dones nigerianes que exerceixen la prostitució a la ciutat són víctimes de tràfic per l'explotació sexual es va intentar accedir a

aquestes dones a través de professionals d'entitats i serveis amb qui tinguessin establert un vincle. Tanmateix, per aquesta via no va ser possible obtenir cap contacte de cap dona, ja fos perquè l'organització o la professional no ho valorava com a pertinent, ja fos per la negativa de la dona de ser entrevistada.

- Accés i entrevista a més dones de procedència asiàtica, donada la rellevància d'aquesta procedència entre les dones que exerceixen en pisos a Barcelona. L'accés a pisos on la totalitat de les dones són d'origen asiàtic ha estat impossible. Les entitats que realitzen projectes pilot d'intervenció en espais tancats també apunten la dificultat de poder accedir a pisos de dones xineses i estan treballant junt amb l'Agència ABITS per a implementar noves estratègies d'abordatge. Els motius de la dificultat són, entre d'altres, qüestions culturals, idiomàtiques i al fet que, segons fonts policials, les dones xineses que exerceixen la prostitució a pisos a Barcelona en la seva majoria són víctimes de tràfic per l'explotació.
- Accés i entrevistes a més dones que exerceixen la prostitució a pisos. Aquesta realitat, si bé no s'ha recollit abastament a nivell d'entrevistes, ha quedat recollida a través de les observacions, de les entrevistes a dones que han deixat d'exercir i de les entitats.
- Accés i entrevistes a més dones trans que estan exercint la prostitució actualment. Es van poder entrevistar a tres dones trans. La seva realitat es va recollir també a través de les observacions a pisos i a la via pública i de les entrevistes a professionals.

D'altra banda, van haver dificultats d'aproximació a homes clients de prostitució. Tot i que la demanda de prostitució a la ciutat és molt elevat, existeix encara un tabú molt gran per part dels homes a l'hora de reconèixer que se'n fa ús. S'han desenvolupat diverses estratègies per accedir a homes clients i finalment s'ha obtingut una primera mostra, però caldria dur a terme un estudi més aprofundit sobre els demandants de prostitució a Barcelona per a que els resultats siguin significatius.

En un altre sentit, el contacte i participació de les entitats expertes en prostitució a l'estudi, si bé ha estat possible, no ha estat fàcil. El posicionament ideològic de cada entitat així com les prioritats de treball i els recursos de cadascuna ha condicionat la seva major o menor participació a l'estudi. Haver pogut treballar més amb les entitats hagués permès, per una banda, tenir més accés a dones i, per l'altra, poder establir espais de treball conjunt per poder analitzar i valorar la situació de la prostitució a la ciutat de Barcelona, així com realitzar propostes de millora d'abordatge de les diverses realitats existents entorn la prostitució a la ciutat.

La recerca en general i el treball de camp en particular també ha permès que sorgissin determinades oportunitats, sobretot en relació a un treball futur.

Així, per exemple, les dificultats per accedir a homes en general i homes clients han generat l'oportunitat de desenvolupar noves estratègies d'aproximació a la mostra no previstes a l'inici de la recerca. Així, tal i com ja s'ha explicat, s'han desenvolupat eines metodològiques específiques per tal de poder arribar a aquesta part de la mostra. Aquesta primera aproximació a clients, a més, ha demostrat la importància de seguir treballant en aquesta línia i conèixer molt més amb profunditat el perfil i les motivacions dels homes que accedeixen a la prostitució.

D'altra banda, la realització d'aquesta recerca ha permès confirmar, un cop més, la complexitat i la diversitat inherent en la realitat de la prostitució, així com la gran diversitat d'agents implicats. A més, l'oportunitat d'entrar a espais tancats de prostitució de la mà d'entitats que hi estan intervenint ha confirmat el que ja es sospitava, la realitat de la prostitució a espais tancats està molt més oculta i invisibilitzada i necessita ser estudiada amb profunditat.

Finalment, la recerca també ha permès tornar a comprovar la interrelació d'una part de la prostitució de la ciutat amb altres fenòmens com, per exemple, el tràfic de dones i nenes amb finalitats d'explotació sexual. Tal i com s'explica en el capítol concret sobre tràfic, es tracta de dues realitats interrelacionades en alguns casos, i la recerca ho ha posat de nou sobre la taula.

Aquestes i altres línies de continuïtat i treball futur es plantegen i s'expliquen més detalladament a l'apartat de conclusions de la recerca.

CAPÍTOL II. ACTUACIONS I MECANISMES DE COORDINACIÓ ENTRE AGENTS PÚBLICS I PRIVATS

En aquest apartat, en primer lloc, es recullen les competències i actuacions dels agents públics i privats que treballen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona.

A continuació es descriuen i analitzen els mecanismes de coordinació existents entre aquests, explicant la coordinació de l'Agència ABITS amb les entitats del tercer sector, la coordinació interinstitucional, la coordinació policial i la derivació de casos entre les entitats i el Servei d'Atenció Socioeducativa (SAS, en endavant) de l'Agència ABITS.

1. COMPETÈNCIES I ACTUACIONS DELS AGENTS PÚBLICS I PRIVATS DE LA CIUTAT DE BARCELONA EN MATÈRIA DE PROSTITUCIÓ

Múltiples agents públics i privats intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona.

En termes generals, la seva activitat s'articula d'acord amb els següents eixos de treball:

- Convivència ciutadana i prevenció/persecució del delictes.
- Atenció a les dones que exerceixen o han exercit la prostitució.
- Lluita contra el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual.

Amb tot, encara que les competències i actuacions de les diferents entitats públiques i privades s'orientin seguint aquests tres grans eixos d'intervenció, estan inevitablement relacionades i interconnectades, tal i com mostra la següent imatge gràfica:

Imatge 1: Eixos d'actuació de les entitats públiques i privades que intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona

A continuació es detallen els agents públics i privats que intervenen des dels diversos eixos d'actuació:

Imatge 2: Agents públics i privats que intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona.

1.1 Serveis públics de l'Ajuntament de Barcelona

1.1.1. Agència ABITS – Direcció Programa Dona

El 28 d'abril de 2006, el Ple de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar el Pla per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual i per desplegar-lo es creà l'Agència ABITS.

L'Agència ABITS esdevé el primer servei públic municipal creat per atendre, de manera específica, a totes les persones que exerceixen la prostitució prioritàriament al carrer i per a respondre a les seves necessitats més bàsiques.

Cinc anys més tard, l'any 2011, l'Ajuntament de Barcelona va aprovar la Mesura de Govern sobre Actuacions de millora i nou impuls a l'Agència per l'Abordatge Integral del Treball Sexual. Aquesta decisió es va prendre donant resposta a la voluntat d'abordar el fenomen de la prostitució a la ciutat de Barcelona i d'atendre les persones que estan en situació de vulnerabilitat, d'una manera integral, global i coordinada, tot tenint en compte les competències de què disposa l'Ajuntament.

Aquesta Mesura va marcar els tres principis en els que basa tota l'actuació del govern en l'àmbit de la prostitució:

1. La lluita contra el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual.
2. La penalització de la demanda de relacions sexuals remunerades.
3. L'atenció a les persones que es veuen abocades a exercir la prostitució i que es troben en situació de vulnerabilitat.

La Mesura de govern va plantejar noves actuacions en l'àmbit de l'atenció, la coordinació municipal i la coordinació amb altres administracions, entitats, cossos policials i institucions. Així, l'Agència ABITS treballa en xarxa coordinant diferents actuacions institucionals i comunitàries en matèria de prostitució a través de diversos mecanismes com la taula tècnica i la taula política. A més, manté diversos convenis de col·laboració amb entitats del tercer sector per desenvolupar programes dirigits a dones que exerceixen la prostitució i a dones víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual.

El Servei d'Atenció Socioeducativa adscrit a l'Agència ABITS va entrar en funcionament l'any 2006, el mateix any de creació de l'Agència ABITS. És un servei específic que es posa a disposició de les persones que exerceixen la prostitució, sigui voluntàriament o per ser

víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual, especialment per aquelles que ofereixen i negocien els serveis a la via pública.

La finalitat del SAS és promoure, potenciar i consolidar el desenvolupament d'accions integrals d'atenció i mediació vers dones que exerceixen treball sexual en general, i específicament les que treballen a la via pública, a fi d'evitar que l'oferiment de serveis a la via pública afecti la convivència ciutadana i pugui atendre a les persones que realitzin aquestes activitats en l'àmbit del suport social, la promoció, la prevenció i inserció social, com a porta d'entrada a tota la xarxa de serveis públics disponibles i, molt especialment, als serveis a les persones: serveis socials, educatius i sanitaris.

De forma més específica, el SAS treballa amb els següents objectius:

- Atendre integralment les persones que exerceixen el treball sexual a Barcelona, i més específicament a aquelles persones que utilitzen la via pública per negociar l'intercanvi de serveis sexuals remunerats.
- Donar informació i orientació bàsica a les dones, i a aquelles persones que ho requereixin, sobre les recursos i serveis específics, i donar resposta a les demandes que per la diversitat de realitats existents faci necessària un extrema flexibilitat i capacitat d'adaptació a les diferents situacions.
- Facilitar l'accés a la resta de recursos específics del dispositiu municipals que calgui en funció de les necessitats i de l'evolució de cada situació.
- Fer o vetllar per l'acompanyament de la usuària en el cas que sigui necessari.
- Promoure i col·laborar en el desenvolupament d'estratègies i programes preventius i de sensibilització encaminades a aconseguir la millora de les condicions de les treballadores sexuals a la ciutat i de les seves famílies.
- Fer recerca aplicada útil per identificar prioritats, metodologies d'intervenció més eficients i saber quina és la perdurabilitat dels canvis positius obtinguts.

Els eixos d'intervenció del SAS són, d'una banda, l'atenció individual i, de l'altra, el treball en xarxa. Les principals actuacions que realitza el SAS són les següents:

- Atenció de proximitat a la via pública: informació a dones sobre l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona (Ordenança de convivència, en endavant), normes de conducta i règim de sancions, informació i acompanyament a recursos, prospecció i diagnosi.
- Acompanyament a recursos específics i a serveis públics.

- Derivació i seguiment: plans de treball individualitzats: derivació a recursos específics, orientació i definició de plans individualitzats, prevenció i sensibilització en tràfic d'éssers humans i intervenció en situacions d'explotació i violència.
- Atenció a urgències socials i sanitàries: derivació i acompanyament a programa d'atenció a dones en urgències socials i al programa ASSIR.
- Coordinació del servei amb altres serveis i recursos: suport i col·laboració amb serveis i entitats, definició de circuits i protocols d'actuació, coordinació de les accions amb el col·lectiu i amb les entitats que hi treballen.
- Avaluació i millora del programa: recollida i anàlisi de dades, avaluació de processos, activitats i resultats.
- Atenció i acompanyament psicològic de les dones que exerceixen la prostitució.
- Suport jurídic

L'atenció del SAS es dirigeix a totes les dones i persones transsexuals que exerceixen la prostitució o són víctimes d'explotació sexual que porten a terme l'activitat a Barcelona o que estan vinculades a aquesta ciutat. L'accés al servei pot ser directe (es contacta la dona al carrer a través de les sortides diürnes i nocturnes que es fan, per via telefònica o sense cita programada) o per derivació d'altres entitats o serveis públics, com per exemple, serveis socials.

Des del SAS també es realitza detecció i abordatge de casos de dones víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual. En tots els casos es manté coordinació amb els referents de la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB), amb la Unitat Central de Tràfic d'Éssers Humans de Mossos d'Esquadra (UCTEH), amb la Unitat Territorial dels Mossos d'Esquadra de Barcelona i amb el Cuerpo Nacional de Policía (CNP), per tal de posar en coneixement la situació i establir els mecanismes de col·laboració i actuació més adients. A més, es realitzen coordinacions amb entitats i serveis específics.

El SAS és un servei multidisciplinari integrat per diferents professionals, entre les quals hi ha educadores socials, agents de salut, treballadora social, psicòloga i professionals de l'àmbit jurídic.

1.1.2. Xarxa de Serveis Socials

Xarxa d'atenció social bàsica de la ciutat destinada a ajudar les persones, les famílies i els col·lectius per tal que obtinguin l'atenció social que necessitin. Impulsa, organitza i articula, internament i externament, els recursos i els serveis d'atenció social bàsica de responsabilitat municipal adreçats a la ciutadania.

En l'àmbit de la prostitució, des de serveis socials es poden derivar dones al SAS i a les entitats que desenvolupen programes dirigits a dones que exerceixen la prostitució finançats per l'Agència ABITS.

1.1.3. Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA) – Consorci de Serveis Socials de Barcelona

Les actuacions dels EAIA en matèria de prostitució es produeixen, únicament, quan l'exercici de la prostitució interfereix en la relació entre la mare i els seus fills i filles i quan aquesta pràctica posa en situació de risc l'infant. En tots els casos, la intervenció dels EAIA sorgeix d'una derivació feta per serveis socials, la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), jutjats o fiscalia.

1.1.4. Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB)

El CUESB és un servei d'atenció social permanent que atén qualsevol urgència o emergència social a la ciutat durant les 24 hores i els 365 dies de l'any. Integra dos tipus de serveis diferents, que tenen en comú la resposta immediata per a persones o famílies que es troben en una situació de crisi greu: urgències o emergències. Les urgències són situacions que exigeixen una intervenció immediata i ineludible perquè impliquen risc social per a les persones que les pateixen. Les emergències socials, que tenen una atenció preferent, són situacions en les quals la seguretat i la vida de les persones corren perill. Són situacions de greu risc col·lectiu, de calamitat pública o de catàstrofe extraordinària.

El CUESB disposa d'un protocol d'atenció a persones que exerceixen la prostitució i realitza acolliments per dones víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual fora de l'horari d'atenció del SAS.

1.1.5. Direcció de Serveis de Prevenció

La Direcció de Serveis de Prevenció depèn de la Gerència de Prevenció, Seguretat i Mobilitat de l'Ajuntament de Barcelona. Des d'aquesta direcció es porten a terme tres tipus d'actuacions en matèria de prostitució. Per una banda, es treballa per ampliar el coneixement sobre la percepció del fenomen, bàsicament a través de l'explotació de les enquestes de victimització, enquestes de serveis municipals i baròmetres de percepció social.

D'altra banda, es treballa en la línia de projectes de mediació comunitària i veïnal que, en cas que es donés algun conflicte amb comunitats de veïns relacionats amb prostitució, es podria desenvolupar algun projecte en aquest sentit, encara que fins al moment no se n'ha desenvolupat cap. I, finalment, la Direcció de Serveis de Prevenció gestiona les prestacions

substitutòries de sancions que s'inicien des d'ABITS (substitució de multes a dones que exerceixen la prostitució fruit de l'aplicació de l'Ordenança de convivència).

1.1.6. Direcció de Serveis a les Persones i al Territori

Els Serveis a les Persones i al Territori porten a terme accions diferenciades en funció a la realitat del territori d'actuació. De forma general, però, les actuacions en matèria de prostitució des d'aquests serveis van dirigides a millorar la convivència i a reduir els efectes negatius que la prostitució pugui tenir sobre les veïns i veïnes de cada districte, sobre les pròpies dones que l'exerceixen i sobre el propi districte. Així, per exemple a les Corts, Sants i a l'Eixample s'ha portat a terme un prova pilot d'entrada a pisos i locals del districte impulsada per l'Agència ABITS i coordinada amb els districtes.

1.1.7. Departament de Llicències i Inspecció

El Departament de Llicències i Inspecció és el departament competent per concedir llicències a locals en els quals es presten serveis sexuals fruit de l'aplicació de l'Ordenança municipal de les activitats i dels establiments de concurrència pública de Barcelona (2003). També s'encarrega de les inspeccions posteriors d'aquests locals per comprovar l'acompliment de les condicions establertes en la normativa.

1.1.8. Direcció de Serveis Jurídics

Cada districte disposa d'un departament de serveis jurídics i, per tant, cada districte treballa en matèria de prostitució en relació a la realitat del territori. Concretament, per exemple, l'activitat fonamental dels Serveis Jurídics de Ciutat Vella és aplicar l'Ordenança de convivència, el Pla d'Usos del Districte i vetllar per l'aplicació de l'àrea de conservació i rehabilitació de Sant Ramon i Robador. Ambdues mesures dirigides, entre d'altres, a la prohibició de *meublés*. Des dels Serveis Jurídics, davant la infracció administrativa que suposa l'ús d'un pis (habitatge) per l'exercici de la prostitució, s'han dissenyat i s'estan implementant dos procediments: la restitució de la legalitat i el procediment sancionador. El primer obliga a que es cessi l'activitat. D'altra banda, el segon implica el cessament de l'activitat i, a més, una sanció econòmica.

Tal i com s'explica a l'apartat de coordinació, Serveis Jurídics realitza una important tasca de coordinació tant amb la GUB, com amb el poder judicial, la Fiscalia, l'aparell polític i l'aparell tècnic.

1.1.9. Barcelona Activa

A partir del finançament de l'Agència ABITS, Barcelona Activa ha desenvolupat un projecte adreçat a l'atenció de dones d'origen subsaharià que exerceixin o hagin exercit la prostitució i que disposin de la motivació i disponibilitat per a iniciar un itinerari sociolaboral que els faciliti alternatives a l'exercici de la prostitució. En aquest projecte hi han participat tant dones que disposen de la situació administrativa regular, com irregular.

Aquest projecte pretén acompanyar i facilitar l'accés de les dones participants a processos formatius (formació tècnica i bàsica), de millora competencial i d'inserció en el mercat de treball ordinari.

1.2. Cossos policials

1.2.1. Guàrdia Urbana de Barcelona – Ajuntament de Barcelona

La Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB), per la pròpia idiosincràsia del cos, porta a terme una tasca de proximitat i de contacte directe amb el fenomen de la prostitució. Així, segons la informació obtinguda a través de l'entrevista feta al cos policial, en aquesta matèria la GUB treballa bàsicament per la implementació de l'Ordenança de convivència a l'espai públic.

D'altra banda, la GUB també està obligada a intervenir quan té indicis de la comissió de qualsevol fet delictiu, també quan està relacionat amb prostitució. En aquest sentit, la GUB porta a terme actuacions com a policia administrativa, concretament inspeccions i comprovacions per verificar el compliment d'exigències administratives. En el cas de prostitució, realitza el control de llicències de pisos i locals i el precintament de *mueblés*.

I, finalment, hi ha un equip de treball que es dedica a la investigació del tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual.

Tal i com s'explica més endavant, la GUB treballa en coordinació amb altres cossos de seguretat, amb l'Agència ABITS, amb diferents entitats i amb altres departaments de l'Ajuntament de Barcelona.

1.2.2. Mossos d'Esquadra – Generalitat de Catalunya

Per descriure la feina que porta a terme el cos de Mossos d'Esquadra en matèria de prostitució a Barcelona és necessari diferenciar entre la Unitat Central de Tràfic d'Éssers Humans (UCTEH, en endavant) i l'Àrea d'Investigació Criminal de la Regió Metropolitana de Barcelona.

Des de l'UCTEH, en matèria de prostitució, s'actua en l'abordatge del fenomen del tràfic de dones per l'explotació sexual. Es treballa des de la perspectiva de la investigació del crim internacional organitzat i s'intenta partir d'una perspectiva global i internacional que permeti un abordatge integral del fenomen.

Des de l'Àrea d'Investigació Criminal dels Mossos d'Esquadra de Barcelona es porta a terme una intervenció més centrada en la lluita contra el crim que es comet a la ciutat. Així doncs, entre aquests s'hi troba el tràfic de dones per l'explotació sexual. Tanmateix, aquest es treballa com un delictes més en les investigacions criminals i no com a delictes exclusiu. El seu paper és també de policia judicial.

1.2.3. Cuerpo Nacional de Policía (CNP) – Ministerio del Interior

Les unitats policials competents en exclusiva en matèria d'estrangeria són les brigades provincials d'estrangeria i documentació del CNP (en contracció, UCRIF), especialitzades, entre altres funcions i de manera prioritària, a prevenir i lluitar contra el delictes de tràfic d'éssers humans, i a identificar i assistir les víctimes d'aquests delictes. Per a tal fi, el CNP realitza investigacions de diversa envergadura i en col·laboració amb la resta de cossos policials que intervenen a Barcelona i actua als espais on es dona l'exercici de la prostitució, tant a establiments públics, pisos com a la via pública. Actua com a policia judicial i col·labora i dona suport a cossos policials d'altres països, conforme a l'establert en els tractats internacionals.

1.3 Entitats privades sense ànim de lucre

A continuació es presenten les entitats privades que treballen de forma especialitzada en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona⁸, fent referència als principals projectes que duen a terme les entitats en la matèria així com aquells que estan finançats per l'Agència ABITS:

1.3.1. Àmbit Prevenció

Àmbit treballa per afavorir els drets i dignificar els treballadors i treballadores del sexe. Les seves línies d'actuació estan basades, d'una banda, en la reducció de danys a través d'estratègies de prevenció que contemplen la formació, la informació i l'educació integral. I per l'altra, l'apropament dels seus usuaris i usuàries als circuits sanitaris i socials existents.

Amb el finançament d'ABITS, l'entitat du a terme, des de l'any 2006, el projecte *Urgències Intermèdies. Projecte d'Intervenció en urgències intermèdies i inclusió social* que realitza

⁸ La informació de cada entitat està extreta de la seva pròpia memòria d'activitats o pàgina web.

intervenció socio-educativa en mares i fills/es a través de tallers, suport a l'habitatge compartit per a dones soles o amb fills/es al seu càrrec i suport econòmic a situacions d'urgències intermèdia. L'objectiu general del projecte és facilitar els mitjans d'actuació necessaris per a la intervenció en situacions emergents de resolució intermèdia i l'afavoriment de la integració sociocultural de famílies monoparentals de procedència nigeriana. Es realitzen tallers de reforç i ajut en l'àmbit familiar i social, seguiment de casos, habitatge compartit de seguiment i ajuts econòmics.

La Fundació Àmbit Prevenció també disposa d'una *Àrea de treball sexual i salut*. S'entén la prevenció com un dret i té per objectiu l'afavoriment dels drets i la dignificació dels treballadors i de les treballadores del sexe. Les línies d'actuació estan basades, per un costat, en la reducció de danys a través d'estratègies de prevenció que contemplen la formació, la informació i l'educació integral. I per l'altra, en l'apropament dels i de les usuàries de la fundació als circuits sanitaris i socials existents. Des d'aquesta àrea es desenvolupa el *Programa d'educació sanitària per a treballadores sexuals a Ciutat Vella (Barcelona)* al seu centre del carrer Sant Rafael de Barcelona. És un espai de funcionament diari per a l'atenció, la informació i l'educació en temes sanitaris. És també un lloc de trobada on s'afavoreixen les relacions i l'ajuda mútua.

La Fundació també desenvolupa el *Programa d'atenció, educació i distribució de material preventiu per a treballadors sexuals masculins*. Es tracta d'un programa nocturn d'intervenció i contacte al carrer i a establiments on es realitza treball sexual. També es realitzen de forma periòdica tallers de salut sexual.

Per últim, també es porta a terme el *Programa d'apropament als escenaris de treball*. És un programa de contacte que fa de pont amb altres serveis. Es realitza de nit a diferents punts de la ciutat de Barcelona en els que es duen a terme treballs sexuals de carrer. Les zones visitades per la unitat mòbil són les Corts, Ronda Sant Antoni, les Rambles, Wellington i l'Arc de Triomf.

1.3.2. Anem per feina

Anem per feina és una entitat sense ànim de lucre que va sorgir l'any 1996 com una iniciativa conjunta d'un seguit d'entitats socials arrelades al barri del Raval de la ciutat de Barcelona. Aquesta entitat treballa amb persones que es troben amb especials dificultats per accedir o reubicar-se al mercat de treball, acompanyant, fent intermediació laboral i assessorant en el procés de recerca o millora de feina.

Des d'Anem per Feina, a través del finançament de l'Agència ABITS es porta a terme el projecte *Dispositiu especial d'acompanyament per a la incorporació laboral i al teixit social* que consisteix en l'acompanyament i assessorament adreçat a dones que exerceixen la prostitució – i que busquen alternatives laborals – que es troben en situació regular o regularitzable, i que disposen d'una experiència prèvia al mercat de treball o que hagin assolit hàbits i competències laborals a través de processos formatius.

1.3.3. Creu Roja

L'organització Creu Roja porta a terme diversos projectes en l'àmbit social. En relació a la prostitució, l'entitat coordina el projecte pilot *d'atenció sociosanitària en Clubs i Pisos d'altern a l'Eixample de Barcelona*, finançat per ABITS i iniciat a l'octubre de 2013. Es tracta d'un projecte adreçat a contactar i visitar els locals, clubs o pisos on s'ofereixen serveis de naturalesa sexual a l'Eixample de Barcelona, amb la finalitat de poder detectar i atendre de manera integral a les dones que exerceixen la prostitució en aquests espais. Un dels principals objectius es poder arribar a contactar amb les dones per veure la seva situació, identificar situacions de vulnerabilitat i oferir atenció/orientació de caire social i sanitari. Es gestiona i es dóna resposta a les seves necessitats de forma integral o bé amb derivació a altres projectes propis de Creu Roja, a l'Agència ABITS o a serveis d'altres entitats.

Així mateix i des de l'any 2010, Creu Roja desenvolupa el projecte *Unitat Mòbil de Salut*, finançat per la Direcció del Programa de Salut de l'Ajuntament de Barcelona. Es tracta d'un projecte d'atenció sociosanitària adreçat a dones que exerceixen a la via pública. La majoria de professionals que treballen en aquest projecte ho fan de forma de voluntària i formen part de la borsa de voluntaris pròpia de l'entitat.

1.3.4. El Lloc de la Dona

La Congregació de les Germanes Oblates es va instal·lar al barri del Raval al 1984 per treballar amb dones en situació d'exclusió social i molt especialment amb les vinculades a l'exercici de la prostitució. La missió de l'organització és afavorir el desenvolupament integral i l'autonomia de les dones que exerceixen la prostitució, que viuen en situació d'exclusió i d'injustícia, i contribuir a la realització personal i la seva integració social i laboral.

L'entitat desenvolupa programes diversos adreçats a dones que exerceixen la prostitució. ABITS en finança els següents: el projecte *Portes Endins*, el projecte *Dona i prostitució: Projecte de formació i inserció sociolaboral amb itineraris formatius i laborals* (Formació Sòcio-laboral 2013); i el projecte *Enfilant l'Agulla*.

El projecte pilot *Portes Endins* és d'aproximació a la prostitució en locals tancats al Districte de les Corts. El objectius generals del projecte són, a més de realitzar una aproximació sobre la realitat de les dones i contactar amb aquelles dones i transsexuals que exerceixen la prostitució en locals tancats, l'aproximació i la revisió d'estudis sobre models alternatius en l'exercici de la prostitució vinculats a la prostitució deslocalitzada (ús de noves tecnologies).

El projecte *Enfilant l'agulla* és un projecte d'emprenedoria social que consta d'una formació en costura i d'un taller propi de confecció de peces de roba per a dissenyadors locals i de producció de complements de moda i de la llar (comercialitzada sota la marca *Dona Kolors*) dedicades a dones que exerceixen la prostitució a la via pública. El objectius del projecte són afavorir la inclusió social, l'autonomia i la independència econòmica; crear una empresa social que permeti sostenir la part del projecte del taller en un període de 3 anys; i donar a conèixer la situació de les dones i el seu procés a través de la marca social *Dona Kolors*.

El projecte de *Dona i Prostitució: Projecte de formació i inserció sociolaboral amb itineraris formatius i laborals* (Formació Sòcio-laboral 2013) està dirigit a les dones vinculades a l'exercici de la prostitució, principalment de carrer. El objectius generals del projecte són contribuir a la millora de la qualitat de vida de les dones que exerceixen o han exercit la prostitució, i afavorir processos d'autonomia personal i d'inserció socio-laboral. També es pretén sensibilitzar a la ciutadania i fomentar una intervenció comunitària sobre la realitat de la prostitució.

Finalment, i a banda de projectes finançats per l'Agència ABITS, el Lloc de la Dona també treballa per millorar la convivència a l'entorn de la plaça de Salvador Seguí, desenvolupant el projecte *Treball Sexual i Convivència*, marcat per la necessitat de donar una resposta coordinada a la demana insistent de les dones de recolzament i suport davant la situació d'especial "pressió" de la GUB, tant per les sancions com per la seva presència contínua al carrer. El projecte s'orienta a un treball d'organització interna del propi col·lectiu, de manera que siguin elles mateixes les que expressin les seves queixes i propostes, sense haver de dependre de les entitats. Es realitza un treball socioeducatiu amb les dones al carrer, mediació comunitària, sensibilització i capacitat i vehiculació de la participació de les dones.

1.3.6. Fundació APIP-ACAM

La Fundació APIP-ACAM és una entitat privada dedicada a l'atenció residencial i de dia de col·lectius de funcionalitat diversa i a l'assistència, orientació, formació i inclusió sociolaboral de col·lectius en situació de risc d'exclusió. La fundació treballa en l'àmbit d'atenció a les dones en situació d'exclusió social vinculades a entorns de prostitució des de l'any 1987.

La Fundació APIP-ACAM desenvolupa diverses actuacions en matèria de prostitució i tràfic per l'exploatació sexual.

D'una banda, realitza itineraris d'inserció socio-laboral per a dones que exerceixen la prostitució i mesures d'atenció sanitàries i socials. Així mateix, amb el finançament d'ABITS, la Fundació APIP-ACAM porta a terme un projecte *d'intervenció integral amb el col·lectiu de persones transsexuals vinculades a entorns de prostitució a la ciutat de Barcelona – Programa ACCIO-Accions Capacitadores de Competències per a la Inserció i l'Ocupació*. El programa du a terme accions de capacitació tècnica, apoderament i intermediació laboral en empresa, amb l'objectiu d'afavorir la inserció i l'ocupació. El projecte s'inicià el mes de maig de 2012 amb la finalitat que, a partir de programes de formació i d'integració sociolaboral, permeti el desenvolupament d'itineraris personals d'inserció amb persones transsexuals que exerceixen la prostitució de carrer a Barcelona.

D'altra banda, l'entitat també desenvolupa des de l'any 2009 un programa d'atenció a víctimes de tràfic amb finalitats d'exploatació sexual que compta amb un telèfon 24 hores d'atenció a víctimes, una unitat mòbil de carrer i clubs i centres d'atenció diürna. Els *Centres Oberts Cabiria (Itineraris personalitzats per a dones que exerceixen la prostitució)* són centres de proximitat, trobada i acollida per dones que exerceixen la prostitució i són víctimes de tràfic d'éssers humans per l'exploatació sexual. Ofereixen acompanyament, suport i recursos per cobrir les necessitats de les dones.

La Fundació APIP-ACAM també gestiona pisos d'acollida integral per dones víctimes de tràfic per l'exploatació sexual i els seus fills i filles i una unitat d'Atenció Psicològica especialitzada per dones víctimes d'exploatació sexual, que treballa a nivell individual i de grup.

1.3.7. Fundació SURT

La Fundació SURT és una entitat que treballa per a fer efectius els drets econòmics, socials i culturals de les dones i eradicar les discriminacions per raó de sexe promovent l'equitat de gènere, l'apoderament de les dones, la seva autonomia i el seu lideratge.

Des de l'any 2006 la Fundació SURT està desenvolupant, a través del finançament d'ABITS, el programa *DIR*, un programa d'acompanyament i suport a la inserció al mercat de treball formal de dones que han exercit la prostitució, el Dispositiu Integral per a la recol·locació laboral de dones que han exercit la prostitució. El programa DIR té com a objectiu general acompanyar i donar suport als processos de recol·locació laboral de dones que han exercit la prostitució. Aquesta recol·locació s'entén no només com l'obtenció d'una feina alternativa a la prostitució

al mercat laboral formal, sinó també com la consecució, per part de les dones, d'un canvi de relació amb el mercat de treball i d'una posició des de la qual tinguin més possibilitats d'escollir el seu futur laboral i/o professional i, per tant, també personal.

D'altra banda, des de l'any 2010 la Fundació SURT està desenvolupant també a través del finançament d'ABITS, un itinerari Personal d'Assessorament a la professionalització de les dones que han exercit la prostitució, l'ITI. El programa ITI pretén, d'una banda, millorar l'ocupabilitat de les dones participants a través d'insercions formatives, desenvolupament i acreditació de competències. I, de l'altra, afavorir la seva inserció, promoció i manteniment en el lloc de treball.

Finalment, també amb el finançament de l'Agència ABITS, des de l'any 2012 la Fundació SURT porta a terme juntament amb l'entitat SICAR-Cat el programa RAI, que treballa per l'apoderament de dones que han estat víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual, abordant de forma integral els àmbits de la salut, l'oci, la formació, les relacions i el treball, amb l'objectiu que puguin inserir-se a la societat d'acollida com a ciutadanes de ple dret.

1.3.8. Genera

Genera és una organització sense ànim de lucre constituïda per un grup de persones que busquen la redefinició dels rols socials des d'una perspectiva de gènere, a través de la defensa i reivindicació dels drets de les dones partint de l'àmbit del treball sexual.

Genera manté un contacte quotidià amb la realitat del treball sexual ja que disposa d'un servei d'atenció a pisos i locals on s'exerceix. La diagnosi realitzada durant els anys de trajectòria han permès a l'entitat constatar que els espais tancats de prostitució, per l'aïllament i la clandestinitat que els caracteritzen, són espais propicis per a la generació de situacions de vulnerabilitat que afavoreixen l'explotació, violència i marginació socials. Vulnerabilitat que, segons l'entitat, es concreta en dificultats d'accés i de resposta a les necessitats sanitàries, socials, jurídiques, de violència i de violacions de drets civils.

Per tal de donar resposta a aquestes situacions, Genera desenvolupa el Programa INTEGRAS, que a través de les visites periòdiques a espais i zones on s'exerceix la prostitució es pretén donar una atenció integral a dones que exerceixen la prostitució davant situacions de vulnerabilitat, així com obtenir una diagnosi de les diferents situacions de les dones en aquests espais. A través d'aquesta atenció, l'entitat pretén potenciar el coneixement de drets, promoure pràctiques de sexe segur per la prevenció del VIH i altres infeccions de transmissió

sexual i oferir i facilitar l'accés als serveis d'atenció. En el marc d'aquest programa, i a través d'un conveni amb l'Ajuntament de Barcelona -Agència ABITS, Genera desenvolupa el programa INTEGRAS-Barcelona.

Genera també ofereix un punt d'acollida per dones migrades que exerceixen la prostitució, que està en constant vincle amb el projecte INTEGRAS.

1.3.9. Metges del món

Metges del món porta a terme projectes d'inclusió social i cooperació internacional. En l'àmbit de la prostitució i amb el finançament de la Direcció del Programa de Dona de l'Ajuntament de Barcelona l'entitat realitza el programa *Píndoles sociosanitàries: generant hàbits saludables a persones en situació de prostitució*. El projecte pretén promoure la prevenció de riscos socio-sanitaris de les persones en situació de prostitució de la ciutat de Barcelona per tal de millorar l'estat de salut d'aquestes persones que es troben en risc d'exclusió social, a través de l'educació com a eina per a la transformació pel canvi.

Els objectius del projecte són els d'oferir activitats formatives en l'àmbit socio sanitari tant en els dispositius d'apropament – *píndoles a peu de carrer* – com a les seues socials de les entitats que treballen amb persones en situació de prostitució, per tal d'assegurar un abordatge integral de prevenció de riscos en salut mitjançant l'equip de persones voluntàries i tècniques de Metges del Món. A banda de Metges del Món, en aquestes *píndoles formatives* també hi ha participat l'Agència ABITS i el Lloc de la Dona.

1.3.10. SICAR cat

SICAR-cat neix l'any 2002 com a resposta a les demandes d'un col·lectiu emergent, a una realitat social particular i a una forma de violència de gènere on es produeix una forta violació i vulneració dels Drets Humans de les dones víctimes del tràfic amb finalitats d'explotació sexual. SICAR-cat ha optat per promocionar els drets humans de les dones víctimes del tràfic amb fins d'explotació sexual a través d'una atenció integral i denunciant aquesta forma actual d'esclavitud.

El programa SICAR-cat organitza la intervenció directa residencial amb dones víctimes de tràfic en tres etapes: l'etapa d'emergència (5 places), l'etapa de permanència (8 places) i l'etapa d'autonomia (4 places). Des de l'Ajuntament, a través de l'Agència ABITS es subvenciona l'etapa d'emergències i la d'autonomia.

L'objectiu general de l'etapa d'emergències és acollir la dona víctima de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual en un espai de seguretat per acompanyar-la en el seu procés de recuperació personal.

El procés de permanència es centra en proporcionar una acollida integral, oferint una convivència tranquil·la, que permet a la dona millorar la seva recuperació física i emocional per desenvolupar les seves capacitats, i aconseguir una inserció social i autonomia personal.

Pel que fa a l'etapa d'autonomia, el 2013 es mantenen tres pisos, subvencionats per la Direcció del Programa de Dona de l'Ajuntament de Barcelona i gestionats pel Consorci de Serveis Socials i per la mateixa entitat. L'objectiu general d'aquesta etapa és consolidar el procés d'apoderament iniciat per la dona. És el moment de l'itinerari en què la dona requereix d'un espai menys protegit i que li sigui favorable per completar el seu procés. L'acompanyament educatiu es transforma en seguiment i suport.

Així mateix, SICAR-cat juntament amb la Fundació SURT, tal i com s'ha apuntat, desenvolupen el *Programa RAI* de recuperació, apoderament i inserció sociolaboral de dones víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual.

1.3.11. Stop Sida

Stop Sida és una entitat comunitària de base nascuda el 1986. Té com a finalitats, en primer lloc, prevenir l'expansió del VIH/Sida en el col·lectiu homosexual i la societat en general mitjançant el treball actiu i directe amb persones de la comunitat LGBT i treballadores sexuals; en segon lloc, oferir serveis a les persones afectades pel VIH/Sida; i, per últim, promoure la solidaritat dins del col·lectiu LGBT i la societat general vers les persones afectades pel VIH/Sida i evitar qualsevol discriminació.

En l'àmbit de la prostitució l'entitat desenvolupa el programa ProtegerSex, que està liderat per dones i homes trans que exerceixen el treball sexual. El programa està desenvolupat per persones treballadores sexuals voluntàries i ofereix diversos serveis: distribució de material preventiu gratuït, realització de la prova ràpida del VIH i sífilis, assessorament individualitzat sobre salut sexual, jurídica, social i laboral, assessorament a treballadores sexuals seropositives i gestió de la targeta sanitària. A través del programa també es realitzen tallers de salut sexual, grups de suport emocional i tallers de formació, entre d'altres.

2. MECANISMES DE COORDINACIÓ

2.1 Coordinació de l'Agència ABITS amb les entitats del tercer sector

L'Agència ABITS actualment manté convenis de col·laboració amb 9 entitats del tercer sector social, referents en la matèria, aprofitant la seva experiència i coneixement i donant compliment al Pla.

A banda d'aquests convenis de col·laboració, l'Agència ABITS coordina i impulsa la taula tècnica del Pla ABITS.

La Taula Tècnica és un espai que es va construir a l'any 2006 per l'Agència ABITS. Les seves principals finalitats són l'establiment de línies de treball consensuades i la creació d'un espai de debat i intercanvi de bones pràctiques entre totes les entitats i departaments municipals que hi intervenen . La Taula Tècnica també estableix coordinacions entre les entitats mitjançant la creació de canals de comunicació, derivació i col·laboració àgils i operatius entre els i les diferents professionals i entitats que hi participen. En algunes reunions es conviden a diferents serveis i àmbits d'actuació de la ciutat per informacions i coordinacions per necessitats específiques.

És un espai creat per a la reflexió, el diàleg i el treball conjunt que permeti fer propostes d'actuació i de millora per al futur. La taula té com a missió l'atenció integral a les dones i no entra en debats conceptuals al voltant de posicionaments ideològics que són diversos entre les diferents entitats i persones membres.

La taula es reuneix amb periodicitat bimensual i hi participen 9 entitats del tercer sector i diversos serveis municipals, entre els que hi ha la Direcció de Serveis d'Equitat i Salut, la Direcció del Programa de Dona i els 5 districtes de la ciutat on es dona prostitució al carrer, a més dels diferents serveis municipals (PIAD, SAS, OND, Àrea de Prevenció, Seguretat i Mobilitat, tècniques de prevenció de districte), el Consorci de Serveis Socials de Barcelona , la Direcció de l'ASSIR Manso i representants del col·lectiu de Prostitutes Indignades.

Taula 10: Membres Taula Tècnica

Entitats	Ajuntament de Barcelona
Adoratrius Esclaves Santíssim Sagrament, Programa SICAR cat	Directora de Serveis d'Equitat i Salut
Anem per feina	Directora del Programa de Dona
APIP Associació per la promoció i la inserció professional	Tècnica Responsable de l'Agència ABITS
Creu Roja, Assemblea Local Barcelona –Àmbit Salut	Directora i tècniques del SAS
Fundació Àmbit, Àmbit Dona	Equip de Tècniques dels PIAD
Genera	Directora de l'Oficina per la No Discriminació
Metges del Món	Tècnica de l'Àrea de Prevenció, Seguretat i Mobilitat
Oblates del Santíssim Redemptor, El Lloc de la Dona	Tècniques de Prevenció dels districtes de Ciutat Vella, Sant Martí, Eixample, Les Corts i Sants Montjuïc.
Surt. Fundació de dones	Consorti de Serveis Socials

D'altra banda, el SAS i l'Agència mantenen contacte a través de visites, reunions i coordinacions amb entitats, situant-se com a nexe d'unió per a donar accés a recursos específics i ser referent d'informació tant a nivell individual com de grups. Aquestes coordinacions tenen la finalitat de poder garantir una atenció integral i ajustada a les demandes de les dones que s'atenen des del servei.

Les reunions que concretament manté el SAS amb les diferents entitats, tenen per una banda, un caire informatiu (explicació dels diversos serveis i recursos que ofereix el SAS a les dones que exerceixen la prostitució a la ciutat de Barcelona) i, per l'altra, un caire de coordinació i col·laboració en el seguiment dels casos, amb la finalitat d'oferir una atenció integral i personalitzada a cada una de les persones ateses al servei.

2.2 Coordinació interinstitucional

La coordinació interinstitucional en matèria de prostitució es realitza a través de mecanismes diversos tant a nivell polític com tècnic.

Coordinació entre l'Agència ABITS i altres serveis municipals i institucions

A nivell municipal, l'Agència ABITS, a banda de la coordinació i impuls de la Taula Tècnica, també realitza les següents actuacions amb altres serveis i òrgans de la ciutat:

- Coordinació amb el Servei de Gestió de Conflictes del Departament d'Intervenció Social a l'Espai Públic (Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports).
- Treball de coordinació territorial, amb presència als districtes, en coordinacions habituals i participació a espais de treball.
- Visites, reunions i coordinacions amb serveis municipals tant de Barcelona com d'altres municipis. Aquestes coordinacions tenen la finalitat de poder garantir una atenció integral i ajustada a les demandes de les dones que s'atenen des del servei.
- Reunions de coordinació amb el Gabinet Jurídic (Direcció de Serveis Jurídics) de l'Ajuntament.
- Participació a la Comissió tècnica de ciutat del *Circuit Barcelona contra la violència vers les dones*, que co-lideren la Direcció del Programa de Dona amb el Consorci Sanitari de la Ciutat. De manera regular, participació en els diferents Circuits territorials dels districtes on hi ha més incidència d'exercici de la prostitució, i en funció de la demanda, en la resta de Circuits de la ciutat
- Els districtes o àrees que promouen qualsevol actuació en matèria de prostitució es coordinen amb l'Agència ABITS, que participa en les taules i reunions organitzades.
- Coordinació amb la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), Fiscalia i Mossos d'Esquadra (unitat de menors) per l'establiment de protocol que contempli l'especificitat de les noies menors que exerceixen la prostitució i que acordin que quan es determini amb la prova del canell que les noies tenen 18 anys, siguin derivades a ABITS en tots els casos.
- Participació a la Junta local de Seguretat⁹.
- Coordinació tant d'ABITS com del SAS amb la GUB de Barcelona i amb Mossos d'Esquadra i Policia Nacional.

⁹ La composició i característiques de la Junta Local de Seguretat es detallen a l'apartat 2.3. de Coordinació Policial.

- Coordinació amb la Delegació del Govern, l'Institut Català de les Dones, la Conselleria d'Interior, la Diputació de Barcelona i diverses Ambaixades.
- Coordinació i participació per part de l'Agència ABITS en operatius policials. Els objectius d'aquesta participació són els següents:
 - Donar a conèixer el servei a les dones, si no el coneixien, i facilitar-ne l'accés.
 - Detectar possibles situacions de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual i oferir els mecanismes de protecció i acollida amb què compta l'Agència.
 - Detectar situacions d'especial vulnerabilitat o de necessitats que requereixin atenció immediata (medicació, càrregues familiars, contenció emocional, etc.).
 - Garantir la comprensió de la situació i dels drets i deures.

En relació al tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual, l'Agència ABITS va participar en la creació de la Xarxa Catalana sobre la Trata de persones al 2008, xarxa que actualment ja no està en funcionament. Així mateix, l'Ajuntament de Barcelona va signar el *Protocol de protecció de les víctimes de tràfic d'éssers humans a Catalunya* (octubre 2013). Aquest Protocol recull a l'annex 2 l'Agència ABITS i el SAS com a recursos específic a Barcelona per a la protecció de víctimes del delictes de tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual. A l'annex 5.3., que recull els serveis no específics d'atenció a les víctimes de tràfic d'éssers humans a Barcelona, es detallen altres serveis oferts per l'Ajuntament de Barcelona: Centre d'urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB) i la xarxa de Serveis Socials municipals.

En matèria de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual, l'Agència ABITS es coordina amb la GUB, els Mossos d'Esquadra i el CNP seguint el Protocol de coordinació GUB-ABITS (instrucció número 11/13). Aquest protocol estableix, d'una banda, el procediment a seguir quan es detecta una dona en possible situació de tràfic per l'explotació sexual, tant per part de la GUB com del SAS. I, de l'altra, els circuits d'atenció en base a les necessitats de la dona.

Altres mecanismes de coordinació interinstitucionals

Tal i com s'ha apuntat anteriorment, existeix també la Taula de coordinació política municipal. Aquesta taula es pot convocar quan és necessari i en formen part els membres de les tinències d'alcaldia i les regidories afectades i que tenen diferents competències en el fenomen de la prostitució. L'objectiu és traspassar les decisions polítiques als òrgans tècnics per millorar el treball transversal i sumar sinergies i experiència.

2.3. Coordinació policial

Els cossos policials es coordinen i treballen conjuntament amb l'agència ABITS. A més, cada cos policial porta a terme tasques específiques relacionades amb la prostitució i amb el tràfic de dones per l'explotació sexual.

Els tres cossos policials que intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona són, tal i com s'ha apuntat a l'apartat 1.2.: la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB), els Mossos d'Esquadra i el Cos Nacional de Policia .

En relació a la coordinació existent entre els tres cossos policials per temes relacionats amb la prostitució, i a partir de la informació obtinguda al llarg del treball de camp, es pot apuntar que tot i que es veu com quelcom desitjable i important per part dels tres cossos, el treball coordinat és un repte que encara es pot millorar. Des de GUB s'assegura que les actuacions que es fan en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona són iniciativa del propi cos i que la coordinació amb els altres cossos no és sempre tant fluida com es desitjaria. D'altra banda, des de Mossos d'Esquadra s'afirma que un dels principals elements que dificulten la coordinació és la perspectiva des de la qual es porta a terme la intervenció. Mentre que la GUB i l'Àrea d'Investigació Criminal de Barcelona dels Mossos d'Esquadra, actuen des d'una perspectiva local i de proximitat, la Unitat Central de Tràfic d'Éssers Humans (UCTEH) dels Mossos d'Esquadra, al treballar des de l'àmbit del crim internacional, actua des d'una perspectiva més global.

A banda de la coordinació existent entre els tres cossos policials per treballar conjuntament els casos de prostitució, aquests també es coordinen de forma sistemàtica i organitzada amb l'administració pública a través de tres espais formals diferenciats, per temes generals:

- La Taula de policia administrativa: es tracta d'un òrgan que permet unificar criteris en relació amb les operacions d'inspecció i control del compliment de requisits exigibles als locals, establiments i activitats que tinguin afectacions a l'espai públic i la convivència. La Taula permet posar en contacte professionals tècnics de diverses àrees de l'Ajuntament i poder homogeneïtzar els processos administratius.
- La Taula de coordinació policial: òrgan que reuneix gerència, Mossos d'Esquadra i GUB dels Districtes de la ciutat.
- La Junta local de seguretat: és el màxim òrgan de coordinació en matèria de seguretat de la ciutat. A la Junta de seguretat hi estan representades les persones responsables de l'Àrea de Seguretat i Mobilitat de l'Ajuntament de Barcelona, la Direcció General de la

Polícia, la Delegació del Govern de la Generalitat de Catalunya, el Deganat, la Fiscalia, i els màxims comandaments dels tres cossos policials: la GUB, els Mossos d'Esquadra i el Cos Nacional de Policia. Existeix la Junta Local de seguretat de la Ciutat de Barcelona i, a més, el Districte de Ciutat Vella té la seva pròpia Junta de Seguretat.

A més, tal i com s'ha apuntat anteriorment, existeix un treball de coordinació molt important i continu entre l'Agència ABITS i els cossos policials que intervenen a la ciutat pel seguiment dels temes de tràfic amb finalitat d'explotació sexual.

Finalment, també existeixen relacions de coordinació entre els cossos policials i les entitats del tercer sector, sobretot en matèria d'identificació i detecció de casos de tràfic de dones per l'explotació sexual. En aquest sentit, les entitats que manifesten establir un treball de col·laboració amb els cossos policials són SICAR, APIP i Genera.

Algunes entitats opinen que el fet que els tres cossos policials no operin amb la mateixa lògica dificulta la coordinació entre els cossos, però també entre els cossos i les entitats.

2.4 Derivació de casos entre el SAS, les entitats i altres serveis públics

Entre les entitats que tenen conveni establert amb l'Agència ABITS, existeixen mecanismes de coordinació i de derivació de casos per tal de donar resposta a les demandes i necessitats de les dones que atenen. Les principals formes de derivació de casos són les següents:

- Derivació de dones a programes d'altres entitats;
- Derivació de dones a altres serveis o recursos públics i privats que puguin donar resposta a la seva demanda o necessitats.

2.4.1. Derivació de dones que exerceixen la prostitució a programes d'entitats

Tots els recursos i serveis que ofereixen les entitats que configuren la Taula Tècnica fan difusió dels seus programes d'atenció a dones que exerceixen la prostitució a través de la xarxa de treball existent. L'Agència ABITS centralitza la informació i fa difusió de tots els nous projectes als quals es poden derivar participants. En fer-ho es facilita informació relativa al Protocol de derivació i informació específica del programa en qüestió (destinatàries, objectius i temporització).

A continuació, les entitats, el SAS o altres serveis públics poden derivar dones a l'entitat que executarà un programa que doni resposta a demandes o necessitats de cada dona.

2.4.2. Derivació de dones que exerceixen la prostitució a altres serveis o recursos públics i privats

Durant l'execució de programes o l'atenció a dones en situació de prostitució, les entitats poden detectar situacions susceptibles de ser treballades des d'un altre recurs, programa o servei, tant dels representats a la Taula Tècnica com a nivell de ciutat. En aquest supòsit, l'entitat deriva el cas mitjançant el corresponent protocol i en fa un seguiment personalitzat.

En aquest sentit, les dones poden ser derivades a diferents serveis o recursos dintre de la Xarxa de treball de la Taula tècnica o als barris i Districtes de la ciutat. Algunes de les derivacions de dones més freqüents que fan les entitats són: serveis socials, SOC, Barcelona Activa, recursos de formació d'adults, formació d'oferta i formació ocupacional, serveis d'atenció psicològica, a recursos o serveis d'alfabetització i d'assessorament legal.

Per últim, en cas de sospita o detecció d'indícis de situació de tràfic per l'explotació en l'atenció d'alguna usuària de les entitats, existeix un circuit a la ciutat de Barcelona en que el cas és derivat a SICAR Cat, que és qui activa el protocol de derivació específic.

CAPÍTOL III. APROXIMACIÓ A LA REALITAT DE LA PROSTITUCIÓ A LA VIA PÚBLICA

En aquest apartat es descriu l'exercici de la prostitució a la via pública en diferents zones i districtes de la ciutat, tant des d'un punt de vista quantitatiu com qualitatiu.

1. INTRODUCCIÓ

En el marc d'aquesta recerca s'entén per prostitució a la via pública aquella en la que el pacte i/o la contractació dels serveis sexuals es desenvolupa a l'espai públic. La seva prestació, però, pot desenvolupar-se en el mateix entorn de contractació, en domicilis particulars, hotels, cotxes o *meublés*.

De manera anàloga a la prostitució en espais tancats (pisos i locals), la prostitució a la via pública és una realitat altament heterogènia, complexa i variada, pel que resulta impossible realitzar una anàlisi global que no tingui en compte les diferències de diversa índole existents en el seu sí.

Per aquest motiu, a continuació s'analitzaran les diferents realitats observades, aportant els elements més característics de cadascuna.

2. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A LA VIA PÚBLICA A BARCELONA

2.1. Número de dones i perfil

És complicat disposar d'un número exacte de dones que exerceixen a la via pública de Barcelona ja que aquest pot variar en funció de l'època de l'any, de la situació econòmica de les dones i de la seva mobilitat, ja sigui escollida de forma autònoma o deguda a decisions de xarxes criminals o proxenetes.

Tanmateix, sí que es pot fer una aproximació del número de dones a partir de diverses fonts. D'una banda, i en primer lloc, cal tenir en compte les dones ateses anualment pel SAS, que és un servei que, tot i que no de forma exclusiva, està específicament adreçat a dones que exerceixen la prostitució a la via pública. Durant el 2013, el SAS va atendre 355 dones¹⁰ que

¹⁰Font: Memòria 2013 SAS

exerceixen a la via pública de la ciutat. Aquestes ho fan majoritàriament al districte de Ciutat Vella, seguit del de Les Corts i Sant Martí. Aquests són els 3 districtes en els que es centra l'anàlisi de la prostitució a la via pública de Barcelona exposada en aquest capítol. Tot i que també hi ha un número reduït de dones exercint la prostitució a la via pública al districte de Sants-Montjuïc (Zona Franca), l'estudi no recull l'anàlisi de la prostitució en aquesta zona de la ciutat¹¹.

Tal i com s'ha apuntat, el número de dones exercint a la ciutat no és estàtic, sinó que canvia al llarg de l'any degut a factors com la mobilitat de les dones, la seva situació econòmica i l'estacionalitat, tal i com es veurà més endavant. En aquest sentit, les dones que exerceixen la prostitució a la via pública ateses pel SAS durant el 2013 arriba a 355 mentre que el número de dones observades a través de les sortides nocturnes i diürnes realitzades a la ciutat per l'equip d'investigació junt amb les educadores del SAS durant els mesos de juny i juliol de 2014 és de 252 dones¹². La taula següent recull la distribució de les dones per districte segons aquestes dues fonts:

Taula 11: Número de dones exercint per districte

Districte	Dades del SAS, 2013		Sortides recerca, estiu 2014		Mitjana
	Número de dones	%	Número de dones	%	
Ciutat Vella (dia i nit)	270	76%	180	71%	74%
Les Corts	47	13%	60	24%	19%
Sant Martí	38	11%	12	5%	7%
Total	355	100%	252	100%	100%

En ambdós recomptes, el districte que concentra la major part de la prostitució a la via pública és Ciutat Vella, seguit de Les Corts i, per últim, Sant Martí.

¹¹ Es tracta d'una realitat molt específica ja que hi ha una alta prevalença de consum de substàncies tòxiques entre les dones que exerceixen a la Zona Franca, fet que dificulta la intervenció socioeducativa. Des d'ABITS s'està treballant en coordinació amb el Districte i amb l'Agència de Salut Pública per tal d'abordar el fenomen en aquesta zona de la ciutat.

¹² D'acord amb el relat de dones que exerceixen a la via pública, d'educadores del SAS i d'altres entitats que treballen en entorns de prostitució al carrer, abans de l'aparició de la crisi econòmica i de l'entrada en vigor de l'Ordenança de convivència, el volum de negoci era prou alt com per a què hi hagués establerts certs horaris de les dones. Aquestes es solien dedicar a l'exercici de la prostitució o bé en horaris diürns o bé en horaris més nocturns. La caiguda dràstica dels ingressos que relaten haver patit des de llavors ha empès a moltes dones a exercir durant un major número d'hores. Per això és possible que algunes de les dones que s'han comptabilitzat en horari diürn ho hagin estat també en horari nocturn. Si bé les xifres aportades són únicament una aproximació.

Tot i que existeixen diferències entre aquest tres districtes, a continuació s'apunten algunes característiques generals del perfil de les dones que exerceixen la prostitució a la via pública de la ciutat de Barcelona¹³. Es tracta d'una aproximació general, ja que en els següents apartats s'analitzaran els perfils concrets de cada districte, zona i horari:

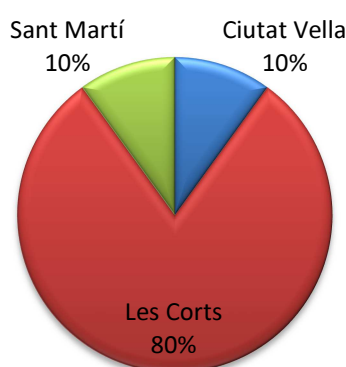
- **Origen:** la majoria de les dones són migrades. Procedeixen predominantment de Nigèria i d'Europa de l'Est (especialment de nacionalitat romanesa i, en menor mesura, búlgara i albanesa). A més, també hi ha dones d'origen llatinoamericà (sobretot d'Equador, Veneçuela i Colòmbia), dones espanyoles i, en menor mesura, dones marroquines i asiàtiques (xineses i filipines).
- **Edat:** l'edat de les dones que exerceixen a la via pública es situa entre els 20 i els 50 anys. Existeixen certes particularitats quan l'edat s'entrellaça amb la procedència geogràfica. Així, les dones d'origen nigerià són, en la seva majoria, menors de 25 anys i, fins i tot, s'observa la presència d'algunes dones amb sospites de ser menors d'edat. Les dones procedents de l'Europa de l'Est i de Llatinoamèrica solen tenir entre els 20 i els 40 anys, mentre que les dones espanyoles tenen, en la seva majoria, edats més avançades, situant-se així entre els 40 i els 60 anys.
- **Situació administrativa:** la major part de les dones que exerceixen a la via pública de la ciutat de Barcelona (un 72%, segons les dades del SAS corresponents a 2013) es troben en situació administrativa regular tot i que, especialment les nigerianes, acostumen a estar en situació irregular.
- **Responsabilitats familiars:** d'acord amb l'Informe ABITS 2013, aproximadament la meitat de les dones són mares i tenen responsabilitats familiars, ja sigui aquí o al seu país d'origen.
- **Víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual:** segons fonts policials, entitats i el SAS de l'Agència ABITS, la gran majoria de les dones nigerianes que exerceixen la prostitució a la via pública de Barcelona són víctimes de tràfic per l'explotació sexual. Per garantir el pagament del deute contret, les màfies coaccionen les dones amb amenaces a la família que es queda a Nigèria i amb el ritus del vudú. A més, a la via pública també es poden trobar dones romaneses que són víctimes d'explotació sexual (en mans de la parella o d'un membre de la família) i d'altres que ho són de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual (en aquest cas, controlades per part de màfies petites). Per últim,

¹³ La informació exposada s'ha obtingut a través de l'Agència ABITS, l'informe SAS 2013 i del treball de camp realitzat.

també es poden trobar dones búlgares i albaneses víctimes de tràfic per l'exploració i controlades per màfies que exerceixen un control continu sobre les dones.

D'altra banda, i en relació a la variable de gènere, donat que la presència de dones trans oferint serveis sexuals a la via pública de la ciutat és significativa, a continuació es realitza una aproximació general a algunes característiques del col·lectiu. S'estima que entre un 10% i un 15% de les dones que exerceixen a la via pública de la ciutat són trans. La majoria de trans (un 80%) s'ubiquen al districte de Les Corts i, en molt menor mesura als districtes de Ciutat Vella i de Sant Martí (un 10% en cada cas), tal i com mostra el gràfic següent:

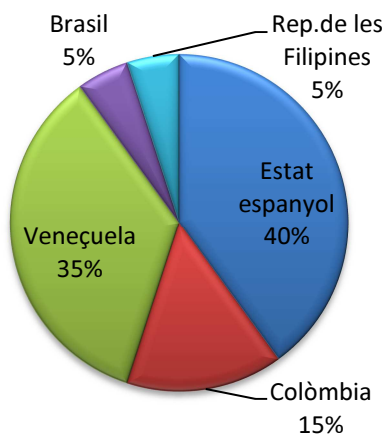
Gràfic 1: Ubicació de la prostitució trans segons districtes

Font: Elaboració pròpia a partir de les observacions realitzades

En relació a l'origen de les dones trans, la majoria són espanyoles i de Llatinoamèrica (en especial, de nacionalitat veneçolana i colombiana) i, en menor mesura, dones filipines i brasileres, tal i com mostra el gràfic següent:

Gràfic 2: Origen de les dones trans que exerceixen a la via pública

Font: Elaboració pròpia a partir de les observacions realitzades

2.2. Districtes i zones d'exercici

A continuació es realitza una aproximació a la distribució de les dones que exerceixen la prostitució a la via pública als diferents districtes de la ciutat amb major presència d'aquest tipus de prostitució¹⁴: Ciutat Vella, Les Corts i Sant Martí. De nou, no es tracta de dades estàtiques, sinó que són aproximacions a la realitat observada en un moment temporal determinat (estiu 2014). Tot i això, s'aporta informació significativa sobre les pautes de distribució de les dones en l'espai públic de la ciutat de Barcelona.

2.1.1. Ciutat Vella

El districte de Ciutat Vella és on s'ubica la major part de la prostitució a la via pública. El número de dones estimat queda recollit a la taula següent:

Taula 12: Número de dones exercint la prostitució a Ciutat Vella

Districte	Dades del SAS, 2013	Sortides recerca, estiu 2014
	Número de dones	Número de dones
Ciutat Vella (dia i nit)	270	180

L'exercici de la prostitució a la via pública al districte de Ciutat Vella s'ubica principalment al barri del Raval¹⁵ i, de forma menys important, al barri Gòtic¹⁶. L'ofertament de serveis sexuals es concentra al Raval i la prestació dels serveis es dona tant al Raval, on s'ubiquen la majoria de *meublés*, com a certs carrers adjacents a les Rambles per la banda del barri Gòtic.

Les dones que ofereixen serveis sexuals a Ciutat Vella se situen a:

- La Ronda de Sant Antoni
- Les Rambles (concretament en els seus trams coneguts com Rambla dels Caputxins, Rambla de Sant Josep i Rambla dels Estudis)

¹⁴ La informació que es recull a continuació s'ha realitzat sobre la base de les observacions realitzades durant els mesos de juny i juliol de 2014 als 3 districtes de la ciutat amb presència de prostitució a la via pública i s'ha complementat amb informació de l'Informe del SAS 2013.

¹⁵ El Raval és un dels quatre barris que componen el districte de Ciutat Vella. Els seus límits administratius voregen el Carrer de Pelai, Les Rambles, la Plaça del Portal de la Pau, el Moll de les Drassanes, el Moll de Barcelona, la Plaça de les Drassanes, l'avinguda del Paral·lel, la Ronda de Sant Pau, la Ronda de Sant Antoni i la Plaça de la Universitat. En aquesta recerca s'inclouran tant les Rambles com la Ronda de Sant Antoni dins del barri del Raval.

¹⁶ El barri Gòtic és un altre dels quatre barris que componen el districte de Ciutat Vella. Els seus límits administratius voregen les vies de Les Rambles, la Plaça de Catalunya, el Moll de Bosch i Alsina, la Via Laietana i el carrer de Fontanella.

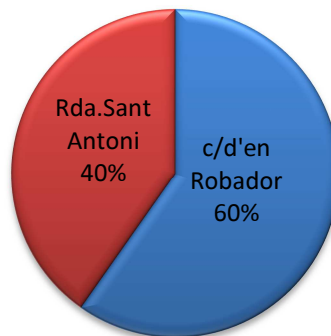
- Al carrer d'en Robador i els seus voltants. Al carrer d'en Robador les dones hi acostumen a oferir els serveis sexuals de forma itinerant amb carrers molt propers com el d'Espalter, de Sant Pau, Sant Rafael i la Plaça de Salvador Seguí.

Ciutat Vella és la zona de la ciutat on existeix de forma més significativa oferiment de serveis a la via pública tant en horari diürn com nocturn¹⁷. El volum de dones, el seu origen, edat i els carrers on s'ubiquen varien en funció del moment del dia. Per aquest motiu, es realitza una aproximació a la situació de la prostitució a la via pública a Ciutat Vella d'acord amb aquestes dues franges horàries.

a) Horari diürn

L'oferiment de serveis sexuals a la via pública en la franja horària diürna i al districte de Ciutat Vella s'inicia al voltant de les 9h del matí i finalitza cap a les 21h-22h de la nit. Tanmateix, és important apuntar que no es registra una aturada de l'oferta en cap moment del dia. La majoria de dones que exerceixen durant el dia a Ciutat Vella s'ubiquen al carrer d'en Robador (i voltants) i a la ronda de Sant Antoni, tal i com mostra el gràfic següent:

Gràfic 3: Distribució de dones – Ciutat Vella (horari diürn)

Font: Elaboració pròpia a partir de les observacions realitzades

Tanmateix, s'identifiquen diferències en quant al perfil de les dones en funció de la zona d'exercici. Les principals característiques s'apunten a continuació:

¹⁷ L'oferiment en horari diürn i nocturn també es dona en districtes com Sants-Montjuic (concretament a Zona Franca), tot i que el nombre de dones és substancialment inferior.

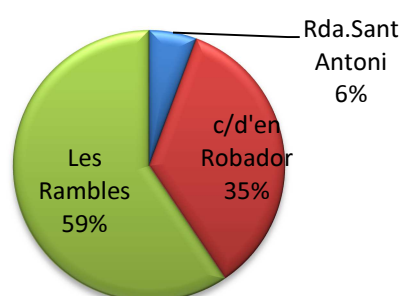
Taula 13: Zones i perfils de dones a Ciutat Vella. Horari diürn

Zones i perfils de dones Ciutat Vella. Horari diürn	
Ronda de Sant Antoni	La majoria de les dones són de nacionalitat espanyola . La majoria tenen edats compreses entre els 50 i els 60 anys , si bé també hi ha dones d'edats compreses entre els 40 i els 50 anys. Així mateix, també hi ha una presència molt significativa de dones de nacionalitats llatinoamericanes -entre les que destaca la nacionalitat equatoriana - d'edats situades entre els 30 i els 40 anys ; així com de dones de nacionalitat romanesa i d'edats compreses entre els 20 i els 40 anys . Així mateix, i encara que en menor mesura, s'observa també la presència de dones de nacionalitat xinesa i marroquina, d'edats compreses entre els 20 i els 45 anys.
c/ d'En Robador (i voltants)	La gran majoria de les dones són de nacionalitat romanesa i edats compreses entre els 20 i els 40 anys , seguides de les dones de nacionalitat nigeriana i d'edats compreses entre els 20 i els 30 anys ; i de dones de nacionalitat llatinoamericanes (destacant el cas de les dones colombianes i equatorianes), d'edats compreses entre els 30 i els 40 anys . S'observa així mateix, a dones d'origen búlgar i d'edats compreses entre els 30 i els 40 anys, així com a dones d'origen marroquí d'entre 20 i 45 anys d'edat.

b) Horari nocturn

L'oferiment de serveis sexuals a la via pública en horari nocturn al districte de Ciutat Vella, s'inicia cap a les 22h i generalment finalitza cap a les 3h-4h de la matinada. Tanmateix, l'oferta de serveis sexuals a Les Rambles pot allargar-se fins més entrada la matinada (les 6h-7h del matí). La majoria de dones que exerceixen durant la nit a Ciutat Vella s'ubiquen al carrer d'en Robador i a Les Rambles, que apareix com a principal zona d'oferiment durant la nit, i en menor mesura, a la ronda de Sant Antoni, tal i com mostra el gràfic següent:

Gràfic 4: Distribució de dones – Ciutat Vella (horari nocturn)

Font: Elaboració pròpia a partir de les observacions realitzades

La taula següent descriu els principals perfils d'acord amb la zona d'exercici:

Taula 14: Zones i perfils de dones a Ciutat vella. Horari nocturn

Zones i perfils de dones Ciutat Vella. Horari nocturn	
Ronda de Sant Antoni	La majoria de les dones són de nacionalitat espanyola i de països llatinoamericans d'edats compreses entre els 40 i els 60 anys , si bé també s'observen dones de nacionalitat romanesa (d'edats compreses entre els 40 i els 60 anys) i marroquina (d'edats compreses entre els 20 i els 40 anys).
c/d'En Robador (i voltants)	La gran majoria de les dones són de nacionalitat romanesa i d'edats compreses entre els 20 i els 40 anys . Si bé, també s'observa la presència de dones de nacionalitat espanyola (amb edats compreses entre els 20 i els 60 anys), d'origen búlgar, brasiler i filipí (amb edats compreses entre els 20 i els 40 anys) i, en menor mesura, dones d'origen nigerià (entre els 20 i els 30 anys d'edat) i colombià (d'entre 30 i 40 anys).
Les Rambles	Gairebé la totalitat de les dones són de nacionalitat nigeriana d'edats compreses entre els 20 i els 30 anys . També se sospita que hi hagin dones nigerianes menors de 18 anys . S'observa, així mateix, presència de prostitució trans , encara que molt minoritària. En aquest cas, es tracta en la seva majoria de trans de nacionalitat espanyola i de països llatinoamericans i d'edats compreses entre els 40 i els 50 anys , seguides per dones trans d'origen filipí d'edats similars.

Així doncs, la majoria de les dones que exerceixen a la via pública al districte de Ciutat Vella s'ubiquen sobretot a la Ronda de Sant Antoni i al carrer d'En Robador (i voltants) durant el dia, i al carrer d'En Robador (i voltants) i a Les Rambles durant la nit.

La majoria de les dones són nigerianes (concentrades sobretot a Les Rambles, en horari nocturn) i amb edats inferiors als 30 anys; i romaneses (exerceixen durant tota la jornada) i tenen entre 20 i 40 anys. També hi ha dones espanyoles d'edats més avançades (entre els 40 i els 50 anys) que es concentren sobretot a la Ronda de Sant Antoni en horari diürn. Finalment, cal esmentar una petita presència de prostitució trans durant l'horari nocturn a la Ronda de Sant Antoni i a Les Rambles.

2.1.2. Les Corts

El número de dones estimat que exerceix la prostitució al districte de Les Corts es recull a la taula següent:

Taula 15: Número de dones exercint la prostitució a Les Corts

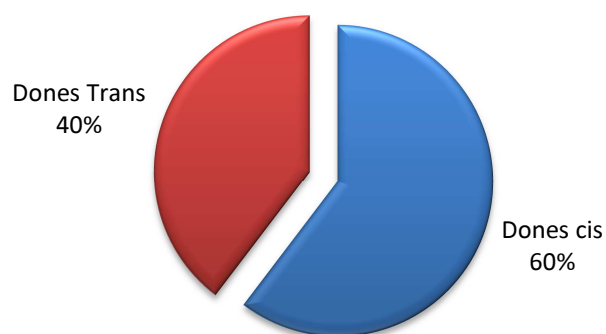
Districte	Dades del SAS, 2013	Sortides recerca, estiu 2014
	Número de dones	Número de dones
Les Corts	47	60

L'oferiment i l'exercici de la prostitució a la via pública al districte de Les Corts és únicament nocturn (des que es pon el sol fins a les 2h-3h de la matinada) i s'ubica a:

- Avinguda de Manuel Azaña.
- Voltants de la Facultat de Matemàtiques i Estadística (UB), la Facultat de Belles Arts (UB), l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura, l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona (ETSEIB - UPC) i) i l'Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona (EPSEB - UPC) que corresponen a la zona del carrer de Pau i Gargallo, carrer de Pasqual i Vila, carrer de Martí i Franquès, carrer de Baldori i Reixach i Avinguda del Doctor Gregorio Marañón.
- Carrers propers al Camp Nou (rotonda d'Arístides Mallol i Avinguda Joan XXIII).
- Plaça de Pius XII.
- Zona de la Facultat d'Econòmiques (UB)
- Parc de Can Rigal (zona propera al RACC)

Tal i com ja s'ha apuntat anteriorment, el tret més característic de l'oferiment i prestació de serveis sexuals a la via pública al districte de Les Corts és que és la zona de la ciutat on s'hi concentra la majoria de prostitució trans. Tal i com mostra el gràfic següent, la prostitució trans suposa al voltant d'un 40% del total de l'oferta de via pública al districte de Les Corts.

Gràfic 5: Distribució per gènere a Les Corts (nit)

Font: Elaboració pròpia a partir de les observacions

A continuació es realitza una anàlisi dels perfils de les dones i lloc d'exercici d'acord amb el gènere de les ofertants.

Prostitució oferta per dones trans

La prostitució trans s'ubica als carrers que envolten algunes Facultats de la Universitat de Barcelona (UB) i del Campus Sud de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). En concret, els carrers d'oferiment principals són el carrer de Pascual i Vila i el carrer de Pau i Gargallo.

La taula següent descriu els principals perfils d'acord amb la zona d'exercici:

Taula 16: Zones i perfils de dones trans. Les Corts

Zones i perfils de dones trans. Les Corts	
C/ de Pascual i Vila	Gairebé la totalitat de les dones trans són de nacionalitat espanyola i d' edats compreses entre els 30 i els 40 anys .
C/ de Pau i Gargallo	Principalment, nacionalitat veneçolana i d' edats compreses entre els 30 i els 40 anys .
Av. del doctor Gregorio Marañón	La majoria de les dones trans són de nacionalitat colombiana i brasilera , i d' edats compreses entre els 30 i els 40 anys , si bé s'observa també la presència de dones trans d'altres orígens llatinoamericans.
C/ de Baldiri i Reixac	La majoria de les dones trans són de nacionalitat veneçolana i colombiana i d' edats compreses entre els 20 i els 30 anys .

Així doncs, la majoria de les dones trans que exerceixen la prostitució en aquesta zona són espanyoles (amb edats compreses entre els 30 i els 40 anys) i d'origen llatinoamericà (amb edats compreses entre els 20 i els 40 anys). En aquest darrer cas destaquen les nacionalitats colombiana, veneçolana, equatoriana i brasilera.

Prostitució oferta per dones cis

L'oferiment i prestació de serveis sexuals a la via pública al districte de Les Corts per dones cis suposa una mica més de la meitat de l'oferta al districte. En aquest cas, les dones es distribueixen per diversos carrers del districte, essent les principals l'Avinguda de Manuel Azaña, l'Avinguda Joan XXIII i el carrer del General Batet.

La taula següent descriu els principals perfils d'acord amb la zona d'exercici:

Taula 17: Zones i perfils de dones cis. Les Corts

Zones i perfils de dones cis. Les Corts	
Av. de Manuel Azaña	Les nacionalitats de les dones són molt diverses . Així s'hi troben dones espanyoles , procedents de l' Europa de l'est (romaneses, letones, albaneses...) i Sud-Amèrica (colombianes, equatorianes, veneçolanes, xilenes, uruguaianes...); destaquen les de nacionalitat argentina i les de nacionalitat romanesa . Les edats es situen entre els 20 i els 50 anys .
Camp Nou (rotonda d'Arístides Mallol i Avinguda de Joan XXIII)	La majoria de les dones són de nacionalitat romanesa , amb edats compreses entre els 20 i els 30 anys ; i de nacionalitat espanyola amb edats compreses entre els 30 i els 60 anys .
Plaça de Pius XXII	Majoritàriament dones de nacionalitat albanesa i menors de 20 anys .
Facultat d'Econòmiques (UB)	La major part de les dones són de nacionalitat romanesa i nigeriana , d' edats compreses entre els 20 i els 30 anys .
Parc de Can Riga	La gran majoria de les dones són de nacionalitat nigeriana i menors de 20 anys ; seguides de les dones de nacionalitat romanesa i albanesa , amb edats compreses entre els 20 i els 25 anys .

De la les taules anteriors es desprèn que al districte de Les Corts les dones que ofereixen serveis sexuals es distribueixen a la via pública en funció del seu gènere i origen. La totalitat de la prostitució trans s'ubica als carrers adjacents a la zona universitària. La majoria són espanyoles i d'edats compreses entre els 30 i els 40 anys, o llatinoamericanes (destacant les nacionalitats colombiana i veneçolana) amb edats compreses entre els 20 i els 40 anys. A més a més, s'ubiquen a l'espai en funció, precisament, d'aquesta procedència geogràfica. Així per exemple, les dones trans espanyoles es troben ubicades al carrer de Pasqual i Vila, mentre que les dones trans veneçolanes s'ubiquen al carrer de Pau i Gargallo.

La mateixa lògica opera en el cas de les dones cis que ofereixen serveis sexuals a la via pública al districte de Les Corts. La seva totalitat s'ubica a l'Avinguda de Manuel Azaña, als carrers propers al Camp Nou, a la Plaça de Pius XII, a la Facultat d'Econòmiques i al Parc de Can Riga. Es distribueixen en aquests espais per raó de procedència geogràfica.

2.1.3. Sant Martí

El número de dones estimat que exerceix la prostitució al districte de Sant Martí es recull a la taula següent:

Taula 18: Número de dones exercint la prostitució a Sant Martí

Districte	Dades del SAS, 2013	Sortides recerca, estiu 2014
	Número de dones	Número de dones
Sant Martí	38	12

L'oferiment i exercici de la prostitució a la via pública al districte de Sant Martí són únicament nocturns (des de les 22h fins les 3h-4h de la matinada) i es troben ubicats als carrers situats entre el Parc de la Ciutadella, la Llacuna del Poblenou i la Plaça de les Glòries i, a mesura que avança la nit, també a la zona de la Vila Olímpica (Front Marítim). És important apuntar que és un districte en el que durant el 2013, segons apunta el SAS, ja es va detectar una reducció important del número de dones exercint. A més, les obres de remodelació de la Plaça de les Glòries, que han suposat desviacions de trànsit, han alterat la disposició dels espais i la distribució de les dones als mateixos, a banda de reduir el volum d'activitat i la presència de dones en aquesta zona.

La distribució de les dones al districte es dona a les zones següents:

- Campus de la Ciutadella de la UPF (carrer de Sardunya i carrer de Trias i Fargas).
- Carrer de Bonaventura Muñoz amb Carrer de Wellington.
- Parc de l'estació del Nord (carrer dels Almogàvers).
- Avinguda Meridiana.
- Plaça de les Glòries.
- Vila Olímpica-Front Marítim

Taula 19: Zones i perfils de dones. Sant Martí

Zones i perfils de dones. Sant Martí	
Campus de la Ciutadella (UPF): c/de Sardunya i c/de Trias Fargas	Gairebé la totalitat de la prostitució oferta en aquesta zona està realitzada per dones trans . La majoria són de nacionalitats llatinoamericanes , i d'edats compreses entre els 30 i els 40 anys .
c/ de Bonaventura Muñoz – c/ de Wellington	La gairebé totalitat de les dones són de nacionalitat espanyola i d'edats compreses entre els 50 i 60 anys .
Parc de l'Estació del Nord - c/dels Almogàvers	Les dones són de nacionalitat nigeriana amb edats compreses entre els 20 i els 30 anys .

Avinguda Meridiana	La majoria de les dones són de l'àrea geogràfica de l'Europa de l'Est , destacant nacionalitats com l' albanesa – amb edats compreses entre els 30 i els 40 anys – i la ucraïnesa – amb edats compreses entre els 40 i els 50 anys .
Plaça de les Glòries	Hi ha un número molt reduït de dones, degut a les obres. La majoria de les dones són de nacionalitat romanesa i colombiana amb edats compreses entre els 30 i els 50 anys . Així mateix, s'observa també presència de dones de nacionalitat espanyola i de dones trans, encara que en molt ínfima mesura.
Vila Olímpica – front marítim	La majoria de les dones són de nacionalitat nigeriana i d' edats compreses entre els 20 i els 30 anys .

Al districte de Sant Martí també existeix un alt grau de territorialitat en funció del gènere i del país d'origen. En relació al gènere, la totalitat de les dones trans s'ubiquen al voltant del Campus de la Ciutadella de la UPF (carrer de Sardanya i carrer de Trias i Fargas). En relació a la procedència geogràfica, les dones nigerianes s'ubiquen al carrer dels Almogàvers i al Front Marítim de la Vila Olímpica. En el cas de la Vila Olímpica en general es tracta de dones nigerianes que en una mateixa nit es van desplaçant entre les Rambles i el Front Marítim. Les dones procedents de l'Europa de l'Est s'ubiquen a l'Avinguda Meridiana i les dones espanyoles d'edats avançades al carrer de Bonaventura Muñoz amb el carrer de Wellington. A la plaça de les Glòries, la territorialitat opera en menor mesura.

3. APROXIMACIÓ QUALITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A LA VIA PÚBLICA

3.1. Dinàmiques de funcionament de l'exercici de la prostitució a la via pública

Com ja s'ha apuntat, en aquest informe l'exercici de la prostitució a la via pública s'entén com aquell en el que el primer contacte i l'acord entre la dona i el client es fa a la via pública.

La prestació del servei sexual es pot produir tant a la via pública (en espais públics o en vehicles) com en espais tancats (*meublés*, domicilis particulars, hotels o pensions). Així, s'identifiquen pautes diverses en funció del districte.

La prestació dels serveis sexuals a la via pública és una realitat majoritària a les Corts i a Sant Martí. En aquests districtes, els serveis sexuals majoritàriament es realitzen o bé als cotxes dels

propis clients o a les zones properes a la contractació dels serveis tals com parcs, carrers poc transitats o aparcaments.

A Ciutat Vella, en canvi, aquesta és una realitat molt minoritària i, fins i tot les pròpies dones la persegueixen i impedeixen perquè són conscients que aquesta pràctica provoca queixes que perjudiquen a tot el col·lectiu. En els casos en que efectivament es mantenen relacions sexuals a la via pública, es tracta de serveis sexuals de molt curta durada, com fel·lacions, que es realitzen als portals d'alguns habitatges o en carrerons amagats.

Pel que fa a la prestació de serveis sexuals a espais tancats, al districte de Ciutat Vella la major part dels serveis es presten als *meublés*. Els *meublés* són espais tancats, generalment pisos, habilitats per a la prestació de serveis sexuals i que estan ubicats als entorns propers de la contractació dels serveis. La gran majoria de *meublés* de la ciutat es troben al districte de Ciutat Vella (especialment al barri del Raval), tot i estar-ne prohibida la seva existència per la suspensió de llicències establerta al *Pla especial d'establiments de concurrència pública, hostaleria i altres activitats del districte de Ciutat Vella* (més conegut com a pla d'usos) del 2013.

Algunes dones també utilitzen hotels o pensions properes a la zona on exerceixen. Aquests són, generalment, pagats pels clients. Aquesta modalitat està present a Ciutat Vella, Les Corts i Sant Martí. L'informe SAS 2013 assenyalava que degut a l'aplicació de l'Ordenança de convivència i la presència policial a la zona de Ciutat Vella, algunes dones realitzen els serveis en pensions i hotels.

En menor mesura, les dones que exerceixen la prostitució a la via pública també presten els serveis sexuals al seu propi domicili o al del client. Aquesta realitat es dona tant a Ciutat Vella com a Sant Martí.

“Yo en mi caso, voy a domicilio y siempre tengo la seguridad de comunicarle a alguien, “mira tal día voy a tal sitio” eso es lo que hago siempre (...) Yo solamente voy con personas mayores, solamente españoles, con otros países nada, y yo hago contactos en la calle les doy mi número de teléfono y a mi casa, mi piso, es lo único que hago yo porque ya parándome no saco nada” Dona_12

Pel que fa a la ubicació de les dones en l'espai, és important assenyalar, tal i com ja s'ha apuntat, l'alt grau de territorialitat que s'observa als diversos districtes i zones, en funció del gènere i la procedència geogràfica.

Així mateix, s'identifiquen diferents pautes de relació i d'ubicació a l'espai per part de dones de diferents procedències:

- Les dones no només s'ubiquen sinó que també es relacionen d'acord amb la seva nacionalitat o zona geogràfica d'origen, i amb el gènere.
- En la majoria dels casos, les dones acostumen a anar en parelles o petits grups.
- Les dones espanyoles i les llatinoamericanes de Ronda de Sant Antoni (Ciutat Vella) acostumen a estar assegudes en bancs.
- Les dones que exerceixen al carrer d'en Robador (i als seus voltants) estan en itinerància constant com a conseqüència de l'aplicació de l'Ordenança de convivència que sanciona l'oferiment i demanda de serveis sexuals a la via pública i de la presència policial.
- En algunes zones de Les Corts i Sant Martí, en especial a les zones més aïllades i llunyanes com el Parc de Can Rigal (a Les Corts) o l'Avinguda Meridiana (a Sant Martí), les dones estan disposades més aviat soles.

3.2. Funcionament i gestió dels *meublés*

Els *meublés* acostumen a ser pisos ubicats en edificis d'habitatges. Normalment els *meublés* estan distribuïts en habitacions, no tenen recepció ni servei de barra, ni tampoc un espai de descans per a les dones. La majoria dels *meublés* no estan senyalitzats ni són fàcilment identificables. En general es tracta de pisos de lloguer.

Les habitacions dels *meublés* són llogades per fraccions de temps per part de les mateixes dones o bé per part dels clients. Els preus per hora solen situar-se entre els 5€ i els 15€. Així mateix, les habitacions poden llogar-se per fraccions de temps menors. En aquest cas, el preu de lloguer sol ser proporcional a la contractació d'una hora.

Segons s'ha recollit al treball de camp, els preus de lloguer de les habitacions dels *meublés* han augmentat considerablement en els darrers anys com a conseqüència de l'aplicació de l'Ordenança de convivència que sanciona l'oferiment, demanda i la realització de serveis sexuals a la via pública. Donat el risc més elevat de clausura dels *meublés*, la major quantitat econòmica de les multes i l'increment del volum de les multes interposades, els/les propietaris/es d'aquests espais han augmentat el preu del lloguer d'una habitació. Aquest augment suposa una reducció considerable dels guanys de les dones que exerceixen la prostitució en aquesta zona i mitjançant aquesta modalitat.

La propietat i gestió dels *meublés* a Ciutat Vella generalment està en mans de dones de nacionalitat espanyola o d'homes de Sud Amèrica d'edats compreses entre els 40 i els 50 anys.

En el cas de les dones, sovint es tracta de dones que havien exercit la prostitució amb anterioritat i que, fins i tot, continuen exercint-la actualment, encara que en menor mesura.

En relació al funcionament dels *mueblés*, dins dels pisos hi sol haver treballant una o dues persones, generalment sense contracte, encarregades del cobrament del lloguer d'habitacions, la neteja i el condicionament de les habitacions després de la finalització de cada servei. A vegades, qui ostenta la propietat hi és present i realitza aquestes funcions. En cas que sigui una altra persona, habitualment es tracta de dones de certa edat que havien exercit la prostitució anteriorment i que són de la confiança dels/les propietaris/es dels *meublés*.

Per últim, és important tornar a apuntar que l'existència de *meublés* al districte de Ciutat Vella està prohibida pel *Pla especial d'establiments de pública concurrència i altres activitats de Ciutat Vella*, que regula la implantació de determinades activitats al territori. Així doncs, el lloguer d'habitacions a temps parcial en el marc d'aquesta àrea de conservació consisteix una infracció de la llei de l'habitatge i, per tant, es persegueix.

“Hi ha possibilitat d'obrir *meublés* en altres zones de la ciutat, però tal i com està el Pla d'Usos de Ciutat Vella i l'Ordenança, doncs aquí a Ciutat Vella no es poden obrir, no es pot exercir aquesta activitat”, GUB

Per fer-ho, d'una banda la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) treballa en la detecció dels *meublés* i quan es tenen indicis que n'existeix un, des del Districte s'obre un expedient sancionador.

“(…) Nosaltres col·laborem en la detecció i en la comprovació d'aquest tipus d'activitat, també perquè el districte pugui tramitar doncs els expedients administratius per requerir d'aquestes persones que exerceixen aquesta activitat (…) una vegada tenim detectat ja quina és la porteria i el pis on entren, el que fem és una inspecció administrativa per acreditar que efectivament allò no és un habitatge, sinó que és un *meublé*, una activitat que, com et deia, en aquest districte està prohibida.(…) Però si està dedicat íntegrament a l'activitat de *meublé*, el que fem és això: fem aquesta acta d'inspecció, acreditem que efectivament es produeix aquesta activitat a dintre, fem quatre fotografies per justificar una mica la distribució dels espais, i a partir d'aquí l'hi passem al Districte, que obre l'expedient administratiu i dicta aquesta ordre de cessament d'activitat i posterior precintat si no compleixen.” GUB

Dins de l'expedient sancionador s'adopta la mesura cautelar de cessament de l'activitat per tal d'impedir que l'activitat es continuï realitzant mentre es tramita l'expedient. Segons s'explica des de Serveis Jurídics de l'Ajuntament de Barcelona, des de fa uns mesos, aquesta mesura implica no només als titulars de l'activitat sinó també als propietaris/es dels pisos, fent-los responsables de les activitats que es duen a terme als immobles. Així, es contacta amb ells/elles, es concerta una reunió i se'ls informa de la situació, el procediment i la sanció. D'aquesta manera, cap propietari es pot desentendre de l'activitat.

El procediment administratiu té una durada de 6 mesos des de la data de l'acord d'incoació fins que es notifica la resolució sancionadora. Aquesta resolució sancionadora pot ser d'arxiu, d'advertiment o imposar una sanció econòmica. Aquestes sancions per al propietari/a de l'immoble poden ser fins a 90.000€ i pel titular de l'activitat entre 5.000€ i 50.000€.

En aquests procediments, la GUB hi intervé tant en la detecció com en l'entrada i precintament dels immobles.

Es pot donar el cas que hi hagi establiments que funcionin com a *meublés* i que tinguin llicència de pensió o hotel.

3.3. Captació de clients i contractació del servei

La captació dels clients i la contractació del servei sexual s'acostuma a fer a la via pública. També hi ha dones que fan ús de la premsa escrita i Internet per anunciar-se, i del telèfon mòbil per contractar el servei.

Per la captació de clients i contractació dels serveis a la via pública, en general les dones estan disposades al llarg del carrer, plaça, aparcament o bars des d'on ofereixen els seus serveis (la presència a bars només es dona al districte de Ciutat Vella). En la majoria de les ocasions són els propis clients els que s'acosten a demanar-les-hi els preus i els serveis. El contacte visual i, en determinats casos, l'abordatge directe són les formes més habituals de contactar amb els clients a la via pública.

“¿Cómo contactas con los clientes? A veces yo vengo, vengo paseando con el bolso y me siguen, yo no les jodo, yo no estoy atrás de ellos (...)yo me siento en el banco, estoy así con el móvil, alguien se acerca, me mira, me dice, y digo “Mira, cobro tanto” Dona_2

“(…) Yo no tengo clientes fijos, no me llama nadie por teléfono no, y yo tampoco llamo a nadie. Eso es simplemente. (…) Son ahí, siempre, simplemente son ahí. Si alguno quiere repetir vienen ahí. Te dicen “vamos” y ya está.” Dona_5

En el cas de les dones trans de Les Corts, l’abordatge dels clients és una mica diferent. Els clients accedeixen a la zones on estan les dones trans amb cotxe. En aquests casos, s’adrecen als clients, de vegades amb crits i amb paraules explícitament sexuals i aturant els cotxes. D’altres vegades, són els propis clients qui aturen els cotxes quan passen per les zones on hi ha les dones i, des del propi vehicle, es demanen els preus i el tipus de serveis oferts.

El mètode d’abordatge de les dones nigerianes és molt més directe que el de les dones d’altres nacionalitats. En aquest cas, les dones segueixen els homes i els ofereixen els serveis de forma molt més directa i explícita. Aquesta forma de captació podria respondre a la pressió que experimenten les dones nigerianes per part dels proxenetes. La gran majoria d’elles són víctimes de tràfic d’éssers humans per l’explotació sexual i estan obligades a retornar el deute contret durant el viatge. Es tracta de grans quantitats de diners i, per això, es veuen empeses a aconseguir el major número de clients possibles per aconseguir obtenir aquestes quantitats.

Pel què fa a l’ús de les noves tecnologies en la captació dels clients, aquest és molt minoritari. La majoria de les dones fa el contacte amb els clients a la pròpia via pública i són molt poques les que publiquen el seus serveis a Internet.

Pel que fa a les dones que presten els seus serveis a domicili, acostumen a repartir els seus números de telèfon per la via pública, però poques vegades estan al carrer oferint els seus serveis. En aquests casos, doncs, a la via pública realitzen un primer contacte, però la contractació i realització del servei es realitza a posteriori a través del telèfon i al domicili de la dona.

En el marc del treball de camp es va demanar a les dones si escollien elles mateixes els clients amb qui anaven o bé si hi havia alguna mena d’intermediari que els hi escollís els clients o marqués les tarifes. Totes les dones entrevistades que exerceixen a la via pública van manifestar que actuaven de forma autònoma.

“¿Alguien te ayuda a conseguir clientes? No, no, no. (...) No hay intermediarios. Siempre yo. Yo con mi comunicación.” Dona_5

Tanmateix, una part important de les dones que exerceixen la prostitució a la via pública de Barcelona són víctimes d'exploració sexual i de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'exploració sexual (principalment dones nigerianes i romaneses). En aquests casos doncs, per la pròpia condició de víctimes i situació de pressió i deute en la que es troben la seva autonomia queda coartada.

3.4. Tarifes, forma de cobrament i ingressos

En el cas de la prostitució a la via pública, les tarifes de serveis sexuals s'estipulen en relació als tipus de serveis que s'ofereixen o que el client demana. Els serveis sexuals es paguen sempre per avançat i les tarifes existents a la via pública són, generalment, més baixes que les estipulades en espais tancats.

“A ver la calle es lo más asequible que hay se puede decir para el ciudadano de a pie porque actualmente los sueldos están inferiores a 1.000€, entonces la prostitución de calle es 20 € y si hay pisos pues son 25 porque las chicas que van a esos pisos cobran más porque ellas tienen que pagar un alquiler (...)” Propietària *meublé*

Les tarifes dels serveis sexuals a la via pública varien en funció dels següents factors:

- El nivell socioeconòmic del barri d'exercici i, per tant, també del tipus de clients. Aquest element explicaria la diferència de tarifes entre Ciutat Vella (entorn als 25€-40€ de mitjana, tot i que a la Ronda de Sant Antoni poden ser més altes) i Les Corts (entorn als 75€-100€), per exemple.

“(...) En San Antonio yo cobro 50€. **¿Depende en donde estás pones un precio u otro? Sí, sí. (...) ¿Y dónde cobras más?** En San Antonio.” Dona_2

- El gènere de la persona que ofereix els serveis sexuals, ja que en funció d'aquest es poden oferir serveis sexuals diferents. El tipus de serveis sexuals amb trans, per exemple, poden considerar-se més *exòtics* i excepcionals i, per tant, són més cars. En aquests casos, pels serveis es pot arribar a demanar i pagar 200€.
- La dona es troba exercint i és víctima de tràfic d'éssers humans per l'exploració sexual. Aquest fet, i especialment la forta pressió perquè les dones retornin el deute contret, pot condicionar a la baixa les tarifes dels serveis sexuals. Així, per exemple, a la zona de les Rambles, en la que habitualment es concentren les dones d'origen nigerià o subsaharià, se

solen pagar les tarifes més barates. En aquests casos les tarifes oscil·len entre tan sols 5€ o 10€ per una fel·lació.

Les dones que exerceixen la prostitució a la via pública sense ser víctimes de tràfic d'éssers humans ni d'explotació sexual tenen certa llibertat i capacitat de decisió en les seves tarifes i no comparteixen els guanys dels serveis amb cap intermediari.

“(…) Yo decido el precio, yo mira, cobro tanto y esta plata es para mí, yo no comparto con nadie. Comparto con mis hijos” Dona_2

Amb tot, cal tenir en compte que especialment al districte de Ciutat Vella, l'autonomia de les dones a l'hora d'establir les tarifes cada cop està més limitada. El context de crisi econòmica, l'impacte de l'Ordenança de convivència i la presència policial, junt amb la presència de dones víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual que utilitzen com a estratègia de captació la rebaixa de tarifes expliquen el fet que els preus dels serveis cada cop siguin més baixos i que, per tant, el grau de decisió de les dones estigui cada cop més condicionat.

Així, un altre factor a considerar és que en el cas de les dones que exerceixen essent víctimes de tràfic i explotació sexual, existeixen intermediaris (proxenetes i/o xarxes criminals) que limiten tant el grau de decisió de la tarifa com, especialment, les quantitats que les dones poden retenir i quedar-se un cop finalitzat i cobrat el servei sexual prestat.

Degut a tots aquests elements, els volum final d'ingressos mensuals que poden arribar a obtenir les dones que exerceixen a la via pública resulta ser un ampli i divers ventall . En la majoria dels casos es tracta d'ingressos menors dels que poden obtenir les dones que exerceixen a espais tancats (pisos i locals). Si bé una minoria de dones, especialment les trans de Les Corts poden obtenir ingressos mensuals elevats (arribant fins a 4.000€), el gruix de dones que exerceixen a la via pública es troba en clares i evidents situacions de risc de pobresa. En aquests casos, els ingressos mensuals poden situar-se actualment entre els 400€ i els 1.000€ de mitjana. Les dones que exerceixen a Ciutat Vella coincideixen en assenyalar que tant l'aplicació de l'Ordenança de convivència com la crisi econòmica han fet disminuir el número de clients que poden atendre en un dia/nit i, per tant, els seus ingressos.

Per últim, apuntar que la majoria de les dones que exerceixen la prostitució a la via pública ho fan en l'economia submergida. Aquesta és la realitat tant de les dones que són víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual com de les dones que exerceixen de forma autònoma. Tanmateix, entre aquestes últimes, i segons el que s'ha recollit per part

d'algunes entitats, hi ha algunes dones que cotitzen la Seguretat Social, generalment al règim especial de treballadores de la llar. Encara que no treballin a l'àmbit domèstic, aquesta forma de cotització esdevé una via per tenir garantits drets socials i, en el cas de dones migrades, aconseguir els drets de ciutadania.

“Mi experiencia personal, yo llevo trabajando más de 30 años de prostituta, y cotizados a la seguridad social llevo otros 30 años.” Prostitutes Indignades

3.5. Horaris i estacionalitat

Tal i com s'ha apuntat a l'inici d'aquest apartat, l'exercici de la prostitució a la via pública experimenta algunes diferències segons si es realitza en horari diürn o nocturn. A més, és un exercici que es veu influït per les condicions climatològiques de la ciutat i, per tant, les estacions de l'any.

La major oferta i demanda de serveis sexuals a la via pública es produeix en horari nocturn tot i que també hi ha demanda en horari diürn. Als districtes de Sant Martí i a Les Corts només hi ha activitat quan es fa fosc i fins a la matinada. A Ciutat Vella, en canvi, hi ha oferta i demanda de serveis sexuals tan en horari nocturn com diürn.

L'hora de la posta de sol varia en funció de l'estació de l'any i afecta l'exercici de la prostitució a la ciutat. Als districtes de Les Corts i Sant Martí, durant els mesos d'hivern, l'oferiment de serveis sexuals a la via pública es realitza des de les 19h de la tarda i fins les 2h o les 3h de la matinada. Als mesos d'estiu, en canvi, com que es fa fosc molt més tard, l'oferiment apareix a partir de les 21h o les 22h de la nit i fins les 3h o 4h de la matinada.

A Ciutat Vella la prostitució no s'atura al llarg del dia i té lloc tant al matí/migdia (a partir de les 9h i fins les 14h aproximadament) com a la tarda (a partir de les 15h i fins que es fa fosc). Durant les hores de sol, l'oferiment de serveis sexuals es localitza a Ronda Sant Antoni i al carrer d'en Robador (i dels seus voltants, com Sant Rafel, Espalter i Sant Pau).

En horari nocturn, l'exercici a Ciutat Vella s'inicia a partir de les 22h i aproximadament fins les 3h de la matinada, tot i que algunes dones poden seguir oferint serveis sexuals fins a les 6h. A la nit, el volum de dones que exerceixen la prostitució a Ciutat Vella s'amplia respecte a l'horari diürn. A la nit ja no s'ubiquen només al cor del Raval (Robador i els seus voltants) sinó també i de forma especial a les Rambles, que esdevé la zona del districte amb major volum de dones oferint serveis sexuals en horari nocturn. També durant la nit és quan hi ha un número

més elevat de clients. En aquesta franja horària, l'ús de prostitució es pot associar a l'oci nocturn.

“Hi ha diferències segons el dia o la nit? Sí, claro. Por la noche como la gente va de fiesta y con el alcohol y eso, pues se gana más, porque hay más hombres que quieren estar contigo. Y más turistas, ¡que hay muchos que vienen aquí por las putas! ¡Muchos! Durante el día, hay menos trabajo, pero también lo hay.” Dona
trans_3

La prostitució a la via pública té lloc tots els dies de la setmana. Així, tot i que en general no existeix un major grau de demanda cap dia en particular, tant al districte de Les Corts com al districte de Sant Martí (exceptuant la zona de la Vila Olímpica) i donat el perfil dels clients¹⁸, podria apuntar-se certa davallada de la demanda durant les nits del cap de setmana (divendres i dissabtes). A Ciutat Vella, en canvi, la demanda no es veu reduïda durant el cap de setmana.

L'exercici de la prostitució a la via pública es veu influït també per les condicions meteorològiques i l'orografia de cada territori, que afecten no només la demanda dels serveis sinó també a les dones que els ofereixen. Les temporades més fortes són primavera, tardor i estiu.

“Pero de abril, marzo, abril y mayo es la temporada fuerte, y octubre y noviembre son temporadas fuertes es como, es un clima más suave (...) y en invierno baja un poquito que si por las lluvias, porque la mayoría son de afuera, no vienen porque están en los pueblos y ya les da pereza venir y todo, pero primavera y otoño son las temporadas más fuertes; y en verano pues es la noche (...)tarde- noche o mañana muy temprano desde las 8 de la mañana hasta las 12” Propietària *meublé*

“A l'estiu tothom surt més tard, a l'hivern tothom intenta sortir més d'hora. A la zona de Les Corts és una zona molt desprotegida que fa més fred i intenten sortir més d'hora, també per la universitat”. SAS

No obstant això, s'apunta que en el cas de les dones nigerianes de les Rambles, les condicions meteorològiques no són tan determinants pel seu exercici. El flux de clients, les característiques de la zona i la situació d'explotació en la que es troben com a víctimes de

¹⁸ Tal i com es detalla a l'epígraf següent, es tracta de clients majoritàriament autòctons, de mitjana edat i amb responsabilitats familiars.

tràfic poden explicar que surtin a exercir, independentment de la climatologia. En canvi, a zones més desprotegides i amb menor flux de clients, com a Sant Martí, les condicions climatològiques poden fer disminuir tan l'oferta com la demanda.

“De nit a les Rambles les dones nigerianes normalment surten [encara que] faci més fred. Si plou molt no, però faci més o menys fred sempre surten, en canvi a la zona de Sant Martí si fa bastant mal temps moltes es queden a casa, a més és clar, no hi ha gaire flux de persones i llavors de vegades estan hores i hores allà, com a Les Corts, no? Molt a la intempèrie perquè no hi ha bars, no hi ha lloc on puguin estar una estona, és que no hi ha ni per fer un cafè gairebé...”. SAS

Si bé algunes dones i entitats al·leguen que és impossible apuntar tendències sobre èpoques de major demanda de serveis sexuals, també s’han recollit percepcions d’altres dones, del SAS i d’altres entitats que relacionen una major demanda de serveis sexuals amb les èpoques de més turisme i de bonança meteorològica.

“Hi ha diferències segons l’època de l’any? Bueno, sí un poco. En verano, o cuando ya hace buen tiempo, trabajamos mucho más. Tanto porque al cliente de aquí le apetece más salir a la calle a buscarnos, como porque es en estos meses cuando más turistas hay. Y estos consumen mucho. (...) cuando vienen cruceros y así. ¡Con eso sí que notamos que tenemos mucho más trabajo!” Dona trans_3

En paral·lel, en determinats moments de l’any es redueix el volum de dones i clients a determinades zones de la ciutat. Per exemple, durant el Ramadà, moment en el que els clients de religió musulmana deixen de fer ús de prostitució, disminueix el volum tant de dones com de clients a Ciutat Vella.

“ (...) me preguntabas esto de las estaciones del año, y en Ramadán por ejemplo no hay trabajo, es todo un mes en que muchas mujeres incluso se van de vacaciones a sus países porque baja mucho el trabajo, para mitad dicen las mujeres (...) porque hay muchos clientes musulmanes (...) en la zona de Raval principalmente” SAS

Finalment, tant les dones entrevistades com les professionals del SAS i d’entitats no aprecien una relació directa entre la celebració d’esdeveniments a la ciutat (per exemple, fires,

congressos, esdeveniments esportius, etc.) i l'augment del volum de negoci de la prostitució a la via pública.

3.6. Perfil dels clients

El perfil dels clients és heterogeni i canvia en funció de l'horari i de la zona de la ciutat. Amb tot, a continuació s'apunten els perfils majoritaris identificats durant l'observació realitzada a la via pública:

Taula 20: Perfils majoritaris de clients

Ciutat Vella
• Homes autòctons, de mitjana edat i jubilats, residents a la ciutat o a les seves rodalies (Ronda de Sant Antoni). • Homes procedents de Marroc, Pakistan i, en menor mesura, de l'Àfrica subsahariana i de països llatinoamericans joves i de mitjana edat (zona del Raval). • Turistes d'Europa i espanyols joves i de mitjana edat (zona de Rambles).
Les Corts
• Homes autòctons, d'entre 20 i 50 anys, amb responsabilitats familiars i que majoritàriament arriben en cotxe. A mesura que avança la nit, els clients són més joves.
Sant Martí¹⁹
• Turistes majoritàriament europeus joves (zona de la Vila Olímpica) • Homes autòctons de mitjana edat.

De la taula anterior es desprenen les següents tendències, d'una banda, la importància de Barcelona com a destí de turisme sexual. L'ús de prostitució per part de clients estrangers es realitza a les zones amb més presència de turistes, les Rambles i la Vila Olímpica (Front Marítim). A més, la prostitució nocturna a Ciutat Vella i el Front Marítim està lligada a l'oci nocturn i el turisme. En aquest sentit, sovint es tracta de clients que han consumit alcohol. D'altra banda, tot i la importància del volum de clients turistes, també és destacable l'existència de clients autòctons.

“Háblame un poquito de los clientes que tienes. Qué nacionalidades más, qué edades, ¿qué me podrías decir de los clientes? Españoles más que nada (...)

¹⁹No s'ha pogut obtenir informació sobre el perfil de clients de la zona de la plaça de les Glòries i carrers Wellington i Trias Fargas, donada la baixa presència de dones que exerceixen la prostitució en aquesta zona.

Siempre más viejitos. 50, 60. Bueno, hay jovencitos también a veces. 40, 30... por ahí.” Dona_5 [exerceix a la Ronda de Sant Antoni]

“La prostitución que se ejerce por la noche muchas veces es una prostitución asociada al ocio nocturno, no es una prostitución de cliente español de mediana edad que probablemente es uno de los clientes más habituales del día. Sí, el cliente habitual del día suele ser una persona de aquí, suele ser una persona que tiene incorporada en su rutina diaria, semanal, mensual de pasar un rato con alguna mujer de la calle con alguna regularidad; el cliente de la noche es un cliente más esporádico que puede ser turista extranjero o puede ser turista interno o puede ser fiestas de despedida de soltero”. SAS

“Una observación continuada de la calle nos permitió llegar a la conclusión que por la noche (...) los grupos de hombres que van de bares, de discotecas y que terminan la noche con alguna mujer que ejerce la prostitución sea para una quedada puntual de 10 minutos en la calle o sea para llevarla a su hotel (...) es algo muy evidente en la ciudad”. SAS

3.7. Pràctiques a nivell de salut sexual i reproductiva

La situació de crisi econòmica i l'aplicació de l'Ordenança de convivència han augmentat la vulnerabilitat de les dones i això ha suposat un augment de pràctiques sexuals de risc.

Els clients, coneixedors de la reducció dels guanys per la davallada de la demanda i la presència policial per l'aplicació de l'Ordenança de convivència, demanen més pràctiques de risc com, per exemple, serveis sexuals sense l'ús de preservatiu. Això posa en risc la salut sexual i reproductiva de les dones que, per motius econòmics o d'explotació, es veuen empeses a acceptar aquest tipus de pràctiques.

Diverses entitats afirmen també que la reducció de les fraccions de temps que dura la prestació dels serveis (generats arran de la readaptació de l'exercici de la prostitució al context de crisi econòmica i de la presència policial) han fet que empitjorin les condicions en les quals presten els serveis sexuals i que això pugui suposar un risc per a la seva salut sexual i reproductiva.

“Es decir, es verdad que la crisis por ejemplo, ha generado que haya servicios de 20 minutos. Cosa que no les sale a cuenta normalmente..., va en contra de las condiciones de trabajo de las mujeres [...]” Genera

3.8. Aproximació a la situació de les dones que exerceixen a la via pública

Les dones que exerceixen la prostitució a la via pública a la ciutat de Barcelona de forma autònoma apunten que van iniciar-se en aquesta activitat per trobar-se en situacions de precarietat econòmica. La prostitució esdevé una sortida possible front les dificultats d'entrada o manteniment al mercat de treball i la pressió per obtenir ingressos per cobrir despeses bàsiques tant personals com, sobretot, familiars. L'origen i el gènere són elements importants per explicar l'entrada de moltes dones a la prostitució. La majoria de dones que exerceixen a la via pública de la ciutat són migrades i, en molts casos, són les principals sostenidores de les seves famílies transnacionals. Les dificultats i discriminacions per raó d'origen a l'hora d'entrar al mercat de treball, la situació administrativa i la pressió per fer front a les seves responsabilitats familiars expliquen perquè moltes es veuen abocades a exercir la prostitució com a estratègia de supervivència.

En el cas de les dones trans, les possibilitats i l'accés al mercat de treball es veuen limitades no només per les discriminacions per raó de la seva ètnia o origen (ja que majoritàriament són migrades procedents de Sud Amèrica) sinó també per raó de la identitat de gènere. En aquest context, la prostitució esdevé una de les poques (i a vegades l'única) opcions que tenen per guanyar-se la vida.

“(...) a la hora de [plantearse] esa duda entre me prostituyo o no me prostituyo, [vemos que] prácticamente esa opción no hay. No hay porque (...) ha habido un cambio a lo largo de los siglos en el que las mujeres se han posicionado en el mercado laboral y las transexuales todavía no, entonces faltaría un poco ofrecer alternativas a la prostitución dentro del mundo de la transexualidad.” APIP

“T’has plantejat mai deixar-ho? Pues no. Porque con esto como mínimo vas tirando. Además ahora con la crisis, ¿de qué iba a encontrar trabajo? Yo soy travesti. Y a las travestis²⁰ no nos quieren en ningún sitio más que para *follar*. Aunque no quisiese no me quedaría más remedio que trabajar en esto. Nadie

²⁰ S’ha decidit respectar la forma com l’entrevistada qualificava la seva pròpia identitat.

contrata a las travestis. Y bueno, a parte, también no quiero dejar esto porque con esto me puedo pagar “mis arreglos”, mis hormonas y todo.” DonaTrans_3

Algunes de les dones que exerceixen a la via pública asseguren que combinen l'exercici de la prostitució amb altres feines al mercat laboral (formal o informal). En aquests casos, la prostitució és una estratègia per obtenir diners quan no disposen de cap altra font d'ingressos.

“Yo voy entrando y saliendo, cuando trabajo no ejerzo la prostitución ¿sabes?”
Dona_11

“Voy combinando. Trabajando aquí, la Ronda, y trabajando si me llaman en cualquier sitio” Dona_5

En el cas de les dones espanyoles, es tracta de dones d'edat avançada amb dificultats per mantenir-se actives al mercat de treball. Moltes són dones que, havent o no exercit prèviament, s'han vist empeses a l'exercici de la prostitució arrel de la situació de crisi econòmica i d'altres casos són dones vídues que cobren prestacions molt minses i insuficients per la seva subsistència i, en alguns casos, també pel sosteniment de les seves famílies.

Per últim, és important esmentar que en general la situació econòmica de les dones que exerceixen a la via pública és bastant precària.

3.8.1. Canvis en l'exercici a causa de la crisi econòmica

L'impacte de la crisi econòmica actual també afecta la vida de les dones que exerceixen la prostitució a la via pública. La majoria d'aquestes abans de la crisi ja es trobaven en una situació molt precària que la present crisi econòmica no ha fet més que aguditzar.

Un dels principals impactes identificats és una reducció substancial dels ingressos que obtenen les dones, provocada tant per una disminució del número de clients, com per una reducció de les tarifes que poden cobrar o que els clients estan disposats a pagar.

“(…) Ahora por la calle no dan 30€, lo que dan 20€. **¿Se paga menos ahora?** Sí, sí.
¿Ha afectado la crisis en eso? ¿Lo notas? Bastante, bastante. ¿Antes que podías cobrar? ¡Uf! Antes una cobraba, en 2002, madre mía, allí sí había (...) cuando iba bien 150€ (...) **Y al mes ¿qué podías ganar más o menos?** 1.200€ ¿Y ahora, llega? Nada, nada. Dona_2

“¿Cómo dirías que ha afectado la crisis? ¿Crees que ha afectado la crisis? Claro. Sí sí sí. (...) Ha afectado porque el hombre dice que no trabaja. Y... quiere pagar menos. En eso, mucho, ha afectado y... a mi también me ha afectado mucho porque no encuentro trabajo.” Dona_5

“La crisis bueno, afecta a que los ingresos de las mujeres prostitución ha disminuido, ha disminuido (...) Entonces bueno, la crisis no hace mas que, bueno, empobrecer a las mujeres eh... dificultar cualquier pago de deudas”. APIP

“Por otra parte, afecta también a la economía de las mujeres, claro, o sea si las mujeres antes podían hacer 1.000 € al mes o 800 € al mes, pues hoy en día hacen menos dinero”. SAS

Però l'impacte de la crisi econòmica és molt més global i transversal, la reducció d'ingressos de les dones és només la punta de l'iceberg de les conseqüències que la crisi està tenint en les seves vides. La necessitat d'ingressos suposa per moltes dones un allargament de les hores d'exercici, fet que té un impacte negatiu en la salut general de les dones que exerceixen a la via pública, ja que afecta negativament el cicle del son, el descans o l'alimentació, a banda de reduir el seu temps personal.

Les necessitats d'ingressos econòmics també limita les possibilitats de les dones en l'elecció dels clients i en alguns casos, empènyer-les a haver de consumir substàncies tòxiques perquè així ho sol·liciten els clients o per poder exercir durant un major nombre d'hores.

A més, diverses entitats relaten que les dones es posen malaltes més freqüentment en haver de passar més hores oferint els seus serveis a la via pública, sovint en zones d'orografia complexa i climatologia adversa (districte de Les Corts o de Sant Martí).

Així doncs, la major precarietat econòmica derivada de la crisi acaba implicant un empitjorament tant de les condicions d'exercici com de les seves condicions de vida i hàbits de salut.

“Ha impactado en muchas cosas, ha impactado para empezar en las prácticas de riesgo a las que se exponen las mujeres, las mujeres antes podían elegir el tipo de cliente con quien subían, hoy en día eligen menos (...) y por 20 € o por 30 € muchas veces pueden acceder a ejercer una práctica de riesgo como sea sin

preservativo, sexo oral sin preservativo o algo así, se exponen más también a violencia, o sea los clientes, por la misma razón, si antes elegían a los clientes según les caía bien o mal, pues hoy en día, un cliente que viene ebrio o que viene bajo el efecto de algún tipo de droga o que se ve que puede ser un cliente violento, que vienen 2 clientes y dicen que quieren hacer un trio, por ejemplo, muchas mujeres lo negaban porque sentían que se podían poner en riesgo, pues hoy en día se exponen más (...) pero a nivel de calidad de vida también, a nivel de tener una separación entre lo que es el trabajo y su vida personal, pues se tiran más horas trabajando, físicamente más desgastadas, psicológicamente más angustiadas, estamos notando un incremento de casos de deterioro mental de las mujeres que ejercen la prostitución. Si antes podían compaginar la prostitución con otras actividades, familiares, de ocio, etcétera, hoy en día se las ve muchísimo más agobiadas, mucho más preocupadas, mucho más angustiadas por no tener ingresos”. SAS

“T’ha afectat la crisi? Pues mira, con eso de la crisis, como que se gana mucho menos. Entonces nena, yo estoy aquí todo el rato que puedo. A ver, que hago mis descansos y mis comidas, ¿eh? Pero trabajo todas las horas y todos los días que puedo.” Dona trans_3

Aquesta major precarietat de les dones degut a la crisi també s’ha vist agreujada per altres aspectes no derivats del context econòmic. Concretament, la forta presència policial i la imposició de sancions derivades de l’aplicació de l’Ordenança de convivència limiten encara més les seves possibilitats d’exercici i d’obtenció d’ingressos, malmetent la seva situació econòmica ja precària. Així mateix, tal i com s’ha apuntat anteriorment, en relació a la prestació dels serveis sexuals en *meublés*, donat el risc més elevat de clausura d’aquests espais i la major quantitat i quantia de les multes imposades als *meublés* de Ciutat Vella, els preus dels lloguers d’habitacions s’han vist incrementats. Això suposa que, de nou, es redueixin els guanys de les dones que exerceixen la prostitució en aquesta zona i mitjançant aquesta modalitat.

Diferents entitats que treballen en entorns de prostitució també relaten que, com a conseqüència de la crisi econòmica i l’Ordenança de convivència, hi ha hagut un augment important de la mobilitat de les dones. Per un costat, dones que exercien a la via pública han optat per començar a exercir a espais tancats. Per un altre costat, s’ha registrat també un

increment de dones que ara exerceixen als seus domicilis particulars. I per últim, també ha augmentat la mobilitat de dones cap a altres països i cap als seus d'origen. Aquesta mobilitat, però, no significa que es redueixi el número de dones exercint al carrer, ja que n'arriben de noves i en retornen d'altres.

A banda dels impactes per les pròpies dones, des del SAS també s'apunten els possibles efectes que la crisi pot tenir sobre les famílies transnacionals:

“Por otro lado influye también (...) a nivel transnacional, influye en el dinero que envían a sus familias y en la crianza de los niños en el país de origen, si antes las mujeres enviaban dinero de una forma constate para que sus hijos si tuvieran una oportunidad, pudieran estudiar y hacer una de las motivaciones para que ellas estuvieran aquí, hoy en día han bajado mucho los ingresos que envían a su país de origen, o sea, esto influye en la escolarización de sus niños en el país de origen”.

SAS

3.8.2. Inseguretat i violència

Tot i els grans avanços que s'han realitzat socialment i políticament per reconèixer i rebutjar la violència masclista, aquesta encara està molt present a la nostra societat. La prostitució, com a part de la realitat social no és aliena a aquest fenomen i, per tant, es constitueix com un altre dels espais en els que també s'exerceix violència contra les dones. El sistema patriarcal, fonamentat en unes relacions desiguals entre homes i dones, impregna tots els àmbits de les nostres vides i es manifesta de forma particular en els espais de prostitució i, especialment, en les relacions entre els clients (homes) i les dones que ofereixen els serveis sexuals. Aquesta violència, si bé en alguns casos és física, acostuma a prendre la forma de violència verbal o simbòlica.

Alguns clients adopten una posició de poder sobre les dones i els seus cossos que, segons la lògica patriarcal s'explica pel fet que siguin homes i estiguin pagant per un servei. Les manifestacions d'aquesta posició de poder poden ser diverses: actituds de superioritat, sentir-se amb el dret de poder exercir violència sobre els cossos de les dones, sentir-se legitimats per decidir, de forma unilateral, quines pràctiques realitzar i, en alguns casos, agressions físiques.

“¿Te has encontrado alguna vez, y muy en general eh, alguna situación agresiva o de violencia en tu actividad? Sí, a veces sí. (...) Por parte de clientes. Porque no siempre son iguales (...) hay algunos que dicen ‘yo te pago, yo puedo hacer lo que

quiero contigo'. (...) No, 'yo cobro y yo mando por mi cuerpo, porque yo tengo que mandar, no tú (...) Tú tienes que estar de acuerdo, y yo también de acuerdo con lo que tú pidas'." Dona_5

"¿Fue un cliente que te trató mal? Sí, sí, sí, sí, me salió un cliente a San Antonio, aquí... y negociamos tanto y después quería seguir conmigo largo. Entonces le dije: "No, ya no". Me cerró la puerta con llave del hotel para que yo no salga. Y me dice 'Aquí no sales, aquí te quedas conmigo'. Y yo digo: 'No, ya está, ya estaba contigo, ya me voy' le dije. 'No, no, quédate conmigo, quédate conmigo más, quiero que te quedes conmigo'. Dona_2

"[...] en la calle hay más violencia a nivel físico. Sí, yo creo que en la calle sí, es que cada semana te cuentan alguna historia o violencia más intrafamiliar o violencia en el trabajo; en club la cuestión de la seguridad, a nivel físico, a nivel de una agresión más física está mucho más controlado porque das un grito y alguien va a salir a ayudarte" Creu Roja

La prevalença i la legitimació social de valors patriarcals com, per exemple, la superioritat masculina, fa que sovint es naturalitzin o invisibilitzin moltes actituds masclistes. A aquesta realitat s'hi suma la violència social cap a les dones que exerceixen la prostitució, traduïda en actituds de menyspreu i agressions verbals cap a les mateixes dones, les quals són considerades ciutadanes de segona.

"Bueno, está claro que cualquier persona que ejerce la prostitución... **¿vive situaciones de violencia?** exacto, pero además de una manera continua, pero lo que pasa es que ellas no son conscientes. Que si no te pegan una hostia o te dan un golpe, físico, ellas no lo entienden como violencia ¿no?" Metges del Món

"Encontramos violencias estructurales, o sea violencias que empiezan muchas veces en la infancia y en la adolescencia, violencia física, violencia económica, violencia psicológica, violencia típica patriarcal en general, o sea violencia de género por género. Y luego violencia con los clientes sí, mucha violencia con los clientes, tenemos mujeres que se quejan de todo, desde que los clientes quieren hacer prácticas que ellas no quieren, que las tratan mal, que las muerden que las ponen no sé qué, bueno muchos comentarios que no hace falta explicar, pero

mucha violencia por parte de los clientes que no cumplen lo pactado antes en la negociación". SAS

"Las agresiones por parte de clientes no son habitualísimas, es verdad que existen, y que es un riesgo alto, como lo es probablemente... pues, cualquier persona que... tiene una relación con... alguien, se va a una habitación y se encierra sin tener mucha idea de quién es ¿Si? Estás en un riesgo alto, quiero decir, te ayuda más no ser prostituta, por qué? Porque volvemos a la percepción social, es decir, todo aquello que de alguna manera sea o tolere situaciones socialmente de violencia hacia las personas que ejercieron prostitución (...) son además causantes de que haya una impunidad social para de nuevo, ejercer violencia sobre esas mujeres. El mensaje social que damos es "Se puede". Y por lo tanto eso genera que tengas además, más si existen políticas públicas abiertamente criminalizadoras sobre la prostitución, porque además, se tiene la percepción, es más, ahora por ejemplo, en calle sé que, algunas mujeres me han relatado que, problemas con clientes, que les dicen "si no haces no sé qué" para intentar chantajearlas "llamo a la policía", imagínate tú. Es decir, la policía se ha convertido en un método de chantaje, no para protegerlas, sino para coaccionarlas. Eso demuestra que existe un problema muy grave, en la percepción social que tenemos, uno, de la prostitución, dos, que estamos generando una tolerancia altísima, de esa violencia, hacia las trabajadoras del sexo. Entonces, violencias, hay." Genera

A banda de la possibilitat de viure situacions de violència masclista, la via pública i, especialment, la nocturnitat s'associa, per part d'algunes dones, a una major perillositat. Aquesta perillositat es pot relacionar amb l'oci nocturn (consum d'alcohol i drogues) i, en menor mesura, amb situacions de marginalitat o delinqüència. En aquest sentit, algunes de les dones adequen l'horari de l'exercici en funció de la seva percepció de perillositat i seguretat.

"Yo de noche no he trabajado, no, no. **¿Por qué no has trabajado?** No he trabajado porque es más peligroso. Porque están los ladrones, pasan borrachos. Es más peligroso que te vengán a coger, a rayar la cara, a matarte... tantas cosas que pasan. Es muy peligroso, de noche es más peligroso, de día no..." Dona_2

D'altres dones fan referència a la protecció informal que existeix entre les pròpies dones que exerceixen.

“A ver, yo te digo algo nosotras allí no estamos solas, porque siempre estamos acompañadas de las compañeras, cuando nos ocupamos siempre hay una persona (...)entonces no vamos a estar solas y al estar ahí, ya por ejemplo, te viene este y la otra te dice este no por esto y esto, entonces tenemos una ayuda y yo allí me siento pues (...) cuidada y protegida.”Dona_13

Tanmateix, també s'han identificat situacions d'absència de relació i, en alguns casos, relacions conflictives entre dones que exerceixen a la via pública. Tant l'absència de relació com les disputes es deuen, sobretot, a factors de procedència cultural, idioma o territorialitat en l'exercici.

La no existència d'una llengua comuna junt amb diferents patrons culturals explica que en molts casos, tot i estar exercint en una mateixa zona, no hi hagi comunicació entre les dones de diferent procedència. I, en d'altres, la relació és complicada perquè tenen dificultats de comprensió i es creen malentesos entre elles.

En d'altres casos, existeixen pugnes entre les dones pel control del territori, la captació de clients, l'arribada de noves dones i la reducció de preus que algunes dones apliquen. Aquestes situacions conflictives s'identifiquen entre algunes trans a Les Corts, i entre dones cis (especialment amb nigerianes) tant a Ciutat Vella com a Sant Martí. Els conflictes amb dones nigerianes podrien estar relacionats amb la seva situació de víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual, i per la pressió per obtenir ingressos per pagar el deute. Aquest fet pot explicar tant la baixada de tarifes com la major pugna per obtenir clients.

En un altre sentit, entre les dones que exerceixen a la via pública també es detecta consum de tòxics i alcohol. En el cas de Ciutat Vella, s'observa consum d'alcohol entre dones que exerceixen tant en horari diürn com nocturn, especialment entre les dones que ofereixen els serveis sexuals dins de bars. En horari nocturn, a més, hi hauria dones que es veuen empeses a consumir drogues per tal d'allargar el període d'exercici o a petició dels clients durant la realització del servei.

Aquesta darrera casuística es produiria també al districte de Les Corts, on s'observa consum de drogues per part, sobretot, d'algunes dones trans, especialment, cocaïna. En aquests casos, el

consum es deuria a la voluntat d'allargar les hores d'exercici i/o al fet que els clients així ho sol·liciten.

3.8.3. Demandes i ús de serveis

Les dones que exerceixen a la via pública tenen força coneixement dels serveis, entitats i recursos de la ciutat. A l'exercir en l'espai públic tenen contacte amb professionals del SAS i d'altres entitats que treballen a peu de carrer. En general, les dones fan un valoració positiva del SAS i dels serveis rebuts tant a la via pública com de l'atenció personalitzada rebuda a les oficines del servei.

Les narratives de les dones corroboren la informació recollida durant les observacions, realitzades conjuntament amb el propi equip del SAS. Durant les sortides diürnes i nocturnes es va poder observar una relació cordial i de confiança entre les educadores del SAS i les dones.

L'equip del SAS surt 5 dies a la setmana (de dilluns a divendres) pels districtes de Ciutat Vella, Les Corts i Sant Martí. En tots els casos la dinàmica de treball és la mateixa. Les educadores de l'equip del SAS s'aturen a parlar amb totes les dones que estan exercint a la via pública i els ofereixen preservatius i lubricants. A més, en la majoria dels casos, les educadores els demanen com estan i si tenen alguna demanda/necessitat. La majoria de les dones amb qui parlen són ja conegudes del servei i les pròpies dones reconeixen les educadores del SAS. En el cas que hi hagi alguna dona nova o bé que l'equip del SAS no la tingui identificada, les educadores presenten el servei i li lliuren una targeta amb el telèfon de l'oficina per si en algun moment hi volen anar (amb cita o sense cita prèvia).

“Yo estaba en la Ronda esperando unos clientecitos ¿no? Era una tarde cuando pasaron unas chicas [del SAS] entonces ellas me dijeron ‘¿Qué hacen aquí? Mira ¿quieren gomitas?’” digo ‘bueno, dame unas tres gomitas’. Entonces ellas me prestaron ayuda, me dicen ‘mira, toma el teléfono para que vayas a tal dirección’.” Dona_12

Un cop la dona es dirigeix al SAS, se li proporciona atenció i se li ofereix les possibilitats i recursos existents. A partir d'aquesta presentació dels serveis i de les demandes de la dona, el SAS gestiona la derivació a les entitats o serveis pertinents.

A banda del SAS, algunes dones expliquen les seves experiències amb altres entitats que treballen amb les dones que exerceixen la prostitució a la via pública. En tots els casos, les

valoracions que fan les dones són molt positives. Les dones estan satisfetes i valoren molt positivament la feina feta per les entitats del tercer sector.

“Pues yo, le doy gracias mucho a la fundación APIP, que yo a través de una amiga le comenté ‘yo quiero dejar esto, quiero hacer algo’ y allí te dan un seguimiento que fue muy clave en mi vida en pocos meses ¿sabes? Y que no lo tuve en otra función, que allí, a saber, de donde yo venía me trataban a mí como una mierda, entre comillas, sí, sí, ¿sabes? Yo no me sentía bien, y yo se lo decía mi tutora hace unos días, digo ‘he ido a varios sitios que nunca pensé que me iban a recibir así de lo bien que he salido de allí ¿sabes?’ Y hace unos días volví a APIP, porque siempre voy, a preguntar por mi otra tutora, y me dio una tristeza cuando me dijeron ya no está, lloré, y te lo digo y me estoy emocionando, de lo bien que fue todo allí al llegar aquí también y nada, para adelante” Dona_11

“Yo de cuando estoy en España, de cuando practico prostitución el Lloc de la Dona a mí me ayudó mucho, y no me refiero a dinero o financiar alimento, sino consejos que a veces te hacen mejor que el dinero a la mente”. Dona_16

Pel que fa a les demandes que realitzen les dones que exerceixen a la via pública al SAS i a les entitats que treballen en entorns de prostitució, acostumen a estar relacionades amb la cobertura de necessitats bàsiques, donada la situació d'inestabilitat i precarietat econòmica de moltes d'elles. A banda de les demandes econòmiques, d'atenció social (individual o familiar) i habitatge, les dones també formulen demandes d'atenció sanitària, laborals/formatives i jurídiques.

3.9. Relació amb els veïns i veïnes

3.9.1. Percepcions de les dones

Les dones que exerceixen la prostitució a la via pública estan en constant interacció amb la resta de persones que ocupen el carrer.

En general, les dones que han participat a la recerca tenen una percepció positiva de la seva relació amb els veïns i les veïnes. Expliquen que no tenen problemes de convivència amb el veïnat de les zones on exerceixen i algunes d'elles relaten tenir-hi una relació de cordialitat.

“Y con los vecinos de las calles donde has trabajado ¿has tenido algún problema? No, nunca, nunca, nunca.” Dona_2

“Explícame un poquito cómo es tu relación con los vecinos. ¿En la Ronda [Sant Antoni]? Muy bien. (...) ¿La situación es cordial? Sí cordial, muy cordial. Hay vecinas que son mis amigas. Me llevo bien. (...) Me llevo bien con ellas y los niños también me respetan muy bien. Me ven con buenos ojos. Ya ves.” Dona_5

3.9.2. Percepcions de les associacions comercials i veïnals

Aquesta percepció, però, és diferent de la que tenen les associacions de veïns i veïnes i de les de comerciants entrevistades per l'estudi²¹. A continuació s'apunten les percepcions d'aquestes associacions als districtes de Ciutat Vella, Les Corts i Sant Martí.

Ciutat Vella

Una opinió compartida per les diferents associacions comercials i veïnals entrevistades al barri és el canvi que ha experimentat la prostitució a Ciutat Vella en les últimes dècades, ja que es tracta d'una zona on històricament ha existit prostitució al carrer. Els diferents plans d'usos i canvis urbanístics al districte (en especial al barri del Raval), l'arribada de noves dones i els canvis en les formes d'abordatge dels clients han generat que actualment hi hagi una menor acceptació del fenomen per part de les entitats veïnals i de comerciants, que també lamenten el fet que les dones ara majoritàriament ja no són del barri ni tampoc hi fan vida.

“(...) és que pràcticament hi ha molt poca relació, abans existia una prostitució, antigament, una prostitució de dona d'aquí que feia bastanta vida a lo que era el comerç del barri, a nivell de comprar roba, d'anar a menjar als restaurants, anar a prendre algun cafè als bars, pensa que aquest tipus de prostitució, realment, imagino que també per l'època que estem passant de crisi, també perquè potser estan extorsionades pels seus proxenetes i els treuen diners, disposen de pocs diners per gastar, pràcticament el que guanyen o és per elles o és pels seus proxenetes, no? aleshores el gasto que fan és mínim, és a dir, que poca vida donen al que és el barri” Eix Comercial del Raval

“ja fa 25 anys teníem [al barri del Raval] el 70% de la prostitució a la ciutat (...) on tothom es coneixia, tothom es saludava, una prostitució que es vestia al Raval, consumia al Raval, feia la compra en el Raval i que bàsicament vivia, dormia o estava empadronada en una part de l'esquerra de l'Eixample i Poble Sec i els inicis

²¹ El llistat d'associacions entrevistades es pot consultar al capítol I, apartat número 4.

de la carretera de Sants, per aquí vivia pràcticament tota la prostitució que treballava al barri del Raval (...) era una prostitució en la que participava molta gent, però que no creava cap conflicte, cap ni un. La reforma integral del Raval, això ho canvia tot, tant que molts *méubles* es converteixen en habitatges (...)on després es va reallotjar la gent que s'expropia, es tanquen bars que són expropiats i enderrocats, i això d'alguna manera canvia tot el panorama (...) això ho va canviar tot, ho va transformar tot (...) Davant de la nostra sorpresa, tímidament, comença a aparèixer una nova prostitució, tímidament, algun bar del carrer Robador, comença a aparèixer en la Ronda Sant Antoni fins a l'alçada del carrer Tallers, Pes de la Palla amb carrer Tallers, i comencem a tenir una prostitució que ve bàsicament de Guinea Equatorial i de Nigèria, a la part baixa de la Rambla, on sempre havíem tingut prostitució que era una zona totalment dominada pels travestis, transsexuals dones (...)" AAVV El Raval

Les associacions de comerciants entrevistades del barri es mostren conscients de la situació de necessitat en la que es troben les dones que exerceixen la prostitució a la via pública, però perceben l'activitat com a desagradable i agressiva pel barri, la ciutadania i els seus comerços. Aquest rebuig està relacionat sobretot amb les formes de captació i l'abordatge als clients per part de les dones al carrer que es produeix davant dels comerços.

"A nivell general ho trobem molt desagradable. (...) Nosaltres tenim una prostitució de carrer, és una prostitució bastant agressiva perquè realment les dones [per] guanyar-se la vida... aleshores aquesta prostitució obliga moltes vegades quan no hi ha diners, anar a buscar diners, i una manera d'anar a buscar diners és una mica assaltar al vianant de cara a poder aconseguir aquest servei, aleshores, això crea un conflicte (...) Realment el que no pot ser que les dones se'ns posin davant dels comerços, a lo millor vindria una persona a veure l'aparador i darrera se li posa una dona al costat o a oferir-li un servei, saps que vull dir? (...) Nosaltres enviem les queixes al que és l'administració, què podem fer, no? Moltes vegades la manera de fer és posant multes a unes pobres dones que per pagar les multes encara tenen que treballar més, m'entens lo que vull dir? És complicat, és complicat." Eix Comercial del Raval.

També s'apunten problemes relacionats amb les conseqüències de l'exercici de la prostitució a la via pública, des del punt de vista de l'ús de l'espai públic per realitzar serveis sexuals.

“En principi l'activitat comercial, sobretot es dóna de dia, i la prostitució en aquesta zona la detectem més de nit, el que passa que sí que hi ha una afectació per part del comerç, el comerç quan aixeca les persianes i troba restes de preservatius (...) La pràctica es dóna a carrer i la via pública no es considera que sigui l'espai on s'ha de practicar sexe, sigui voluntàriament o sigui de prostitució, la gent s'incomoda al trobar-se aquestes imatges, no? Aleshores, ve per aquest costat, també en algun moment s'havien detectat que entraven a les escales de veïns quan havia alguna que tenia el pany trencat o que no quedava ben tancada, doncs les noies i els clients entraven a peu de replà, doncs si tens una família o no, o baixes tu sol o baixes tu sola i es com, et fa com una mica d'ensurt trobar-te allà perquè..., és fins i tot de cara al propi client, tu no saps aquell senyor si l'endemà també es ficarà allà o no; no és només un problema de les noies que exerceixen la prostitució, és un problema d'una pràctica que correspon a un àmbit privat que cadascú la pot entendre d'una manera determinada, però que de cop envaeix un espai comú, sigui la via pública, sigui una escala de veïns.” Barna Centre Barri Gòtic

D'altra banda, en alguns casos, les associacions veïnals i de comerciants identifiquen la prostitució com un dels problemes del barri. S'associa a l'oci nocturn i al turisme i es percep com a una de les causes dels problemes de convivència relacionats amb el soroll, la incomoditat i l'estigmatització del barri.

“(...) A veure, és un problema endèmic de la Rambla. Vull dir, la Rambla sempre ha sigut una zona de prostitució (...)és una prostitució molt vinculada a l'oci nocturn i a la beguda. (...) Llavors això crea problemes de convivència amb els veïns, a nivell de sorolls, a nivell d'incomoditat, i també estigmatitza d'alguna manera la zona (...) ara està molt vinculada al turisme (...) Perquè el client de la prostitució... És un perfil molt més turista, i és un perfil darrerament molt relacionat a això, a gent beguda, i, això, estrangers bàsicament.” Amics, veïns i comerciants de la Rambla

“Hi ha les queixes per soroll. Queixes per soroll, sí que hi ha queixes per soroll a Guàrdia Urbana. Moltes vegades, ja et dic, relacionades amb que a lo millor, doncs hi ha quatre prostitutes, que estan amb possibles clients, o que estan

intentant agafar clients, i estan cridant. O hi ha alguna baralla, i tal.” Amics, veïns i comerciants de la Rambla

Per últim, i donada l’alta incidència dels *meublés* a Ciutat Vella, veïns i veïnes també esmenten els problemes de convivència que aquests espais comporten.

“El Raval està condemnat, ho està sempre, perquè per la gent lo de la prostitució és... forma part, intrínsecament del paisatge del Raval, és una pedra més del Raval totxo i ens crea problemes, i ens crea conflictes de convivència, de tot tipus, perquè a l’escala on s’instal·la un *meublé* no paren de picar en tota la nit els timbres de la porta, i amunt i avall i amunt i avall...”AAVV El Raval

Les Corts

Al districte de Les Corts, donat que s’exerceix la prostitució exclusivament durant la nit, només s’ha analitzat la seva relació amb els veïns i les veïnes, ja que l’activitat no té impacte pel teixit comercial.

La prostitució a la via pública al districte de Les Corts està molt localitzada al barri de la Maternitat-Sant Ramon. Dins d’aquest es troben zones amb habitatges i d’altres que pràcticament no en tenen (per exemple, la zona de les facultats universitàries), de forma que l’impacte de la prostitució sobre el veïnat està molt acotat geogràficament. S’observa una diferència de percepcions entorn l’impacte de la prostitució en la convivència veïnal i al districte entre l’AAVV de Les Corts i l’AAVV de d’Avinguda de Xile. Des d’aquesta última, com que és una de les àrees en les que s’exerceix la prostitució, s’identifiquen determinades problemàtiques que no afecten a la totalitat del districte.

Des de l’AAVV de Les Corts s’assegura que la prostitució al barri està molt localitzada i identificada a unes zones molt concretes i que, en general no genera problemes de convivència amb els veïnes i veïnes. S’afirma que no reben queixes veïnals en aquest sentit.

“(...) la convivència entesa com a tal, com a frec entre veïns i prostitutes no es produeix perquè allí hi passa la gent, per exemple, la gent que torna a casa al vespre o la gent que ha anat a fer esport a una entitat esportiva aquí o allí, o bé gent que torna d’estudiar que surt molt i molt tard, i passa per aquesta Zona Universitària per arribar a casa, són la única, podríem dir, l’únic frec que hi ha entre veïns i prostitució” AAVV Les Corts.

“(…) [La prostitució té] molt poca interferència amb el veïnat (…) Nosaltres no tenim[queixes] ara en aquests moments, sí que l’havíem tingut (…) havíem tingut queixes.” AAVV Les Corts

“Nosaltres que assistim a les reunions de Guàrdia Urbana d'aquí del districte, no sabem, bueno, no han arribat denúncies d'activitats al carrer que molestin (…).” AAVV Les Corts

Per contra, des de l’AAVV Avinguda Xile es té una visió més negativa i s’assegura que la prostitució a la zona sí que genera problemes de convivència, sobretot relacionats amb els residus que es generen al voltant de l’exercici de la prostitució.

“Elles fan serveis al carrer, en aquest barri, fan serveis de carrer. Preservatius tots els que vulguis (…) Això sí, que he passat una vegada i al parc he vist que hi havia preservatius per tots costats.” AAVV Avinguda Xile

D'altra banda, s’apunta que es generen situacions incòmodes quan alguns clients increpen dones que utilitzen l’espai públic del barri i que són confoses per dones que exerceixen la prostitució. En aquest cas, doncs, la problemàtica sorgeix per l’actitud dels clients envers les dones que utilitzen l’espai públic.

“Aquí es pateix més una mica, et seré franca, a l'hivern potser mes perquè ara hi ha molta llum, i és clar a la nit no. Però tu saps lo trist que és que tu tinguis una filla de 12 anys i que et vingui a la parada del metro que baixin allò, baixin dels col·legis i se'ls hi vagin parant els cotxes i els hi diguin “*cuánto, cuánto vale, o que cuestas*”. Ui, és molt desagradable això tu, és molt desagradable.” AAVV Avinguda Xile

Sant Martí

En el cas de Sant Martí, la situació és semblant a la de Les Corts. La prostitució només és nocturna, cada cop té menys incidència al barri i està localitzada a uns punts molt concrets. L’opinió de l’associació veïnal del Barri del Parc és que, tot i que la prostitució sí que genera alguns problemes de convivència, no s’han rebut queixes del veïnat al respecte.

“No és que hi hagin moltes queixes. Almenys aquí no ens han vingut gaires, no?”

AAVV Barri del Parc

Així doncs, des de les associacions de veïns i veïnes, s'associa la incomoditat de la prostitució a la possibilitat que es puguin generar situacions de conflicte. No hi ha una percepció necessàriament negativa de la prostitució en sí, sinó de l'ús que fan de l'espai públic les dones que l'exerceixen.

3.9.3. Percepcions de la ciutadania

Si bé en els tres districtes en els que hi ha presència de prostitució a la via pública s'identifiquen alguns problemes que afecten la convivència i que estan relacionats, directament o indirectament amb la prostitució, en general a la ciutat de Barcelona la prostitució no és percebuda com un problema, ni com un element que calgui prioritzar des de la gestió municipal. Així ho recullen les enquestes de victimització, els baròmetres i les enquestes de serveis municipals realitzades durant el 2012 i 2013 a la ciutat²².

Si s'analitzen les denúncies emeses per la ciutadania a la GUB entre el juny de 2013 i el juny de 2014 relacionades amb l'activitat de la prostitució a la ciutat de Barcelona, també es posa de manifest la incidència relativa que té aquest fenomen pels veïns i veïnes. Durant aquest període només es van registrar un total de 39 denúncies a la GUB. La gran majoria d'aquestes (36 de 39) estaven relacionades amb la prostitució a la via pública i responien majoritàriament a denúncies per la presència de dones a la via pública oferint serveis sexuals seguides, en menor mesura, per denúncies per la realització dels serveis sexuals a la via pública.

La majoria d'aquestes 39 denúncies van tenir lloc al districte de Ciutat Vella, seguides de Sant Martí i Les Corts.

De l'anàlisi de les 21 denúncies a Ciutat Vella es desprèn que els problemes que veïns i veïnes pateixen són principalment el soroll i la incomoditat que genera la presència de prostitució tant a la via pública com dins dels edificis i pisos on viuen. Les queixes són més acusades quan els serveis sexuals es duen a terme als carrers o a les porteries dels veïns i veïnes. Aquests mateixos problemes els pateixen de forma concreta les persones que regenten negocis, especialment a l'hostaleria, ja que l'exercici de la prostitució crea incomoditat, dona mala imatge del barri i de la localització dels seus establiments.

²² Es poden consultar els principals resultats d'aquestes als següents webs: http://premsa.bcn.cat/wp-content/uploads/2013/09/r13014_Enquesta_Serveis_Municipals_Resum.pdf,
http://w110.bcn.cat/MediaPremsa/Continguts/r13019_Barometre_Juny_Evolucio.pdf i
http://w110.bcn.cat/MediaPremsa/Continguts/2013EVB_Informe.pdf

De les queixes presentades a la GUB es desprèn que hi ha alguns punts que són especialment conflictius. Així, per exemple, la presència de prostitució diürna a la Plaça del Pes de la Palla i a la Ronda de Sant Antoni genera problemes pel fet que hi ha escoles a prop. D'altra banda, al carrer Jerusalem, que es troba tallat i sense sortida a causa de les obres de la Plaça Gardunya, hi ha diverses queixes per la realització de serveis sexuals al propi carrer. A més, també s'ha registrat alguna queixa puntual referent al tracte inadequat que els veïns i les veïnes reben per part de les dones.

Les 6 queixes de Les Corts, a part de fer referència a la pròpia presència de la prostitució al carrer, també esmenten problemes de residus. S'ha detectat que al Parc Can Rigal hi queden preservatius, sobres de lubricant, mocadors, etc. a àrees on hi passegen i juguen nens i nenes i animals. Aquests residus generen molèsties als veïns i veïnes, representen una manca d'higiene en aquest espai i un risc per la salut.

Les 5 queixes recollides al barri de Sant Antoni es refereixen a la presència de dones exercint prostitució. La majoria de les queixes es concentren a la zona del mercat de Sant Antoni on els veïns i les veïnes manifesten incomoditat a l'hora de sortir al carrer deguda a la presència de dones oferint els seus serveis a la via pública.

Les 4 queixes del districte de Sant Martí són per la presència de dones que ofereixen serveis sexuals al carrer.

3.10. Aplicació de l'ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic a Barcelona

3.10.1 Sancions previstes a l'Ordenança de convivència en relació amb la prostitució

L'any 2006 va entrar en vigor l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona, la qual va ser modificada l'any 2012²³.

L'Ordenança de convivència té com objectiu preservar l'espai públic com a lloc de convivència i civisme, on totes les persones hi puguin desenvolupar en llibertat les seves activitats de lliure circulació, d'oci, de trobada i d'esbarjo, amb ple respecte a la dignitat i als drets dels altres i a la pluralitat d'expressions i formes de vida existents a Barcelona.

L'exercici de la prostitució a la via pública està fortament condicionada per l'existència i aplicació d'aquesta Ordenança. Els articles 39 i 40 d'aquesta estableixen quines conductes

²³ Modificació publicada al BOPB de 16 d'agost de 2012

relacionades amb la prostitució són sancionables així com el règim de sancions. Són les següents:

Article 39. Normes de conducta:

1. D'acord amb les finalitats recollides a l'article anterior, es prohibeix d'oferir o acceptar, prestar serveis sexuals retribuïts a l'espai públic.
2. És especialment prohibit per aquesta Ordenança la sol·licitud, demanda i negociació de serveis sexuals retribuïts a l'espai públic per part dels clients potencials.
3. Igualment, és especialment prohibida qualsevol conducta realitzada a l'espai públic que afavoreixi i promogui l'ús de prostitució o altres formes d'explotació sexual, considerant recollides entre aquestes les conductes consistents en apropar els clients.
4. La realització de les activitats esmentades als apartats anteriors són especialment prohibides quan es realitzin en espais situats a menys de dos-cents metres de distància de centres docents o educatius en els que s'imparteixen ensenyaments del règim general del sistema educatiu.
5. Igualment, és especialment prohibit mantenir relacions sexuals mitjançant retribució a l'espai públic.

Article 40. Règim de sancions:

1. Les conductes recollides a l'apartat 1 de l'article anterior tindran la consideració de lleus, i seran sancionables amb multa de 100 a 300 euros i quan es realitzin a l'espai públic a menys de 200 metres de distància de centres docents o educatius en els que s'imparteixen ensenyaments del règim general amb multa de 300,01 a 750 euros. S'informarà les persones que ofereixin o acceptin prestar serveis sexuals retribuïts dels programes i serveis que presta l'Agència per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual (ABITS), i, si escau, de la possibilitat de substitució de la sanció econòmica per una mesura alternativa en els termes que estableixi el Decret al qual es refereix l'art. 28.2 de l'Ordenança reguladora del procediment sancionador i la normativa complementària.
2. Les conductes recollides en els apartats 2 i 3 de l'article anterior tindran la consideració de greus i seran sancionables amb multa de 1.000 a 1.200 euros, i quan tinguin lloc a menys de 200 metres de distància de centres docents o educatius en els que s'imparteixen ensenyaments del règim general amb multa de 1.200,01 a 1.500 euros.

3. Les conductes recollides a l'apartat 5 de l'article anterior tindran la consideració de molt greus, i seran sancionables amb multa de 1.500,01 a 3.000 euros.

La GUB, com a policia administrativa, és l'encarregada d'aplicar l'Ordenança de convivència a la ciutat i, per tant, de sancionar aquelles conductes no permeses. La taula següent recull informació sobre el número i tipus de sancions imposades per la GUB l'any 2013 en relació a la prostitució.

Taula 21: Número de denúncies - GUB

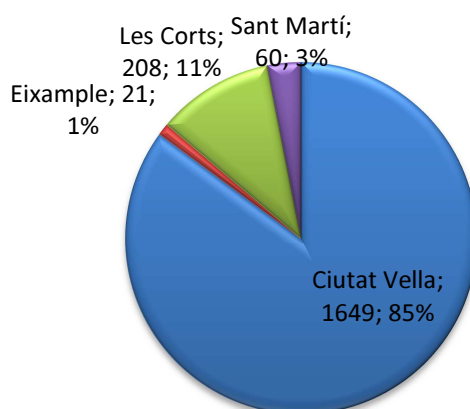
Activitat sancionada	Número de Denúncies	% Denúncies
Oferiment, acceptació de serveis sexuals retribuïts a l'espai públic	1.059	56%
Sol·licitud, demanda o negociació de serveis sexuals retribuïts a l'espai públic	535	29%
Mantenir relacions sexuals de pagament a l'espai públic (dona)	35	2%
Mantenir relacions sexuals de pagament a l'espai públic (client)	252	13%
Total	1.881	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per la Direcció de Serveis de Prevenció sobre el número de denúncies interposades per la GUB l'any 2013

La taula anterior mostra com el número de les multes interposades sobre les dones (1.059 per oferiment i 35 per manteniment de relacions, 1.094 en total) és molt superior al de les interposades sobre clients (535 per sol·licitud i 252 per manteniment de relacions, 787 en total).

Si bé totes les dones que exerceixen a la via pública poden ser sancionades, les dades de la GUB posen de manifest que la majoria de multes s'imposen al districte de Ciutat Vella, tal i com mostra el següent gràfic corresponent a l'any 2013. Cal tenir en compte que en aquest districte és on es concentra la major part de la prostitució de la ciutat (el 76% segons les dades del SAS corresponents a 2013).

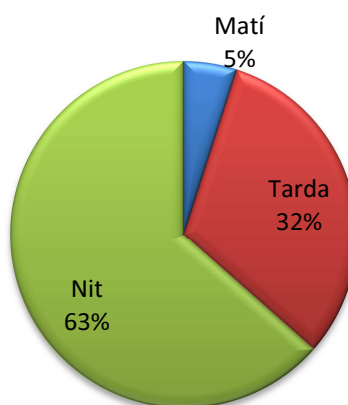
Gràfic 6: Denúncies GUB per districtes de Barcelona

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Direcció de Serveis de Prevenció sobre el número de denúncies interposades per la G.U.B. l'any 2013

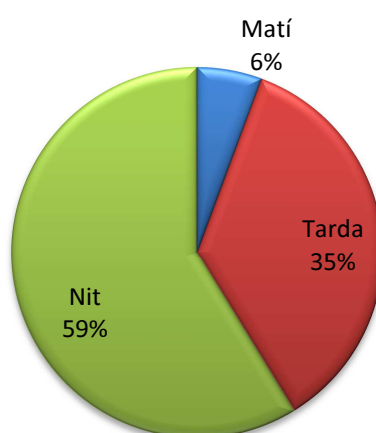
El gràfic següent mostra que la majoria de multes s'imposen a la tarda i sobretot a la nit, tant a la ciutat en general com Ciutat Vella en particular.

Gràfic 7: Denúncies GUB per franja horària. Barcelona

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Direcció de Serveis de Prevenció sobre el número de denúncies interposades per la G.U.B. l'any 2013

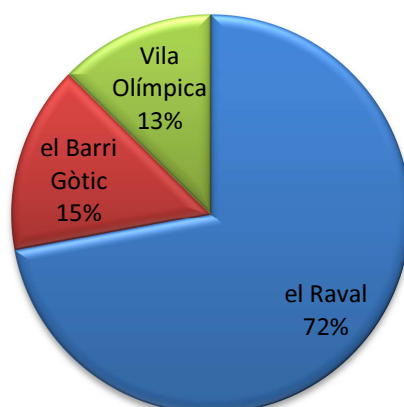
Gràfic 8: Denúncies GUB a Ciutat Vella per franja horària

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Direcció de Serveis de Prevenció sobre el número de denúncies interposades per la G.U.B. l'any 2013

Per últim, al gràfic següent es pot veure que fins i tot dins de Ciutat Vella, el major volum de sancions s'imposen a la zona del Barri Gòtic (15%) i, especialment, el Raval (amb un 72%), barris en els que es troben les Rambles i el carrer Robador. Així mateix també s'imposen sancions a la zona de la Vila Olímpica-front Marítim (un 13%).

Gràfic 9: Denúncies GUB per barris

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la Direcció de Serveis de Prevenció sobre el número de denúncies interposades per la G.U.B. l'any 2013

No es disposa de dades sobre la nacionalitat de les dones sancionades, ja que no és una dada que es reculli a la denúncia. Tant a les Rambles com al barri Gòtic i el Front Marítim s'hi situen les dones nigerianes. En aquest sentit, des del SAS i algunes entitats es verbalitza que les dones

nigerianes són les més sancionades. Tal i com s'ha apuntat, la majoria de les dones procedents de l'Àfrica Subsahariana són possibles víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual, de manera que se sanciona a dones que són víctimes d'un delictes i d'una greu violació dels seus drets humans. En aquests casos, doncs, el procediment sancionador criminalitza i victimitza secundàriament les dones. A més, el fet de tenir sancions pot perjudicar-les en el futur a l'hora d'aconseguir l'arrelament i regularitzar la seva situació.

“Hay más multas a mujeres nigerianas que a mujeres rumanas, hay más multas en la Rambla y hay más multas sobre mujeres nigerianas (...) tenemos la percepción que las nigerianas son más perseguidas, quizás por estar más expuestas, están en la Rambla por la noche, son más visibles, entre comillas, por su nacionalidad, y sí, la percepción es que hay más multas sobre mujeres nigerianas” SAS

“Nos preocupa que se esté multando a quien no se tiene que... bueno, no se tiene que multar a nadie, eso para empezar. Pero (...) supuestamente una mujer que está en situación de trata, no está voluntaria, en ese momento, ejerciendo... ella no tiene la libertad de decir ‘hoy me voy o me dejo de’.” Genera

Des de la GUB s'apunten diverses dificultats en relació a l'aplicació de l'Ordenança de convivència i una d'aquestes és la interrelació amb les dones nigerianes.

“La relació amb les dones d'origen nigerià a Rambles sovint és difícil, per la seva actitud culturalment diferent (crits, de vegades agressions cap els agents, etcètera) i s'intenta treballar per a establir mecanismes que ho millorin.” GUB

En un altre sentit, és important posar de manifest que la posició de la GUB davant l'Ordenança de convivència pivota entre fer complir la normativa (sancionar la demanda i l'oferiment de serveis sexuals, entre d'altres) i garantir la protecció de les dones davant abusos i delictes que es cometin contra elles. Des de la perspectiva de la GUB aquesta posició, tot i que difícil, es percep com quelcom que els facilita l'acostament i el coneixement de la situació de les dones i els permet facilitar informació a les dones sobre els serveis socials al seu abast i, alhora, realitzar investigacions en profunditat dels diferents fets delictius.

“L'Ordenança va permetre que GUB pogués començar a acostar-se a les dones, sense sospites dels proxenetes. Aquest acostament permet als agents informar a les dones, no només de les seves obligacions segons la normativa, sinó oferir-los

ajuda i suport per a que sàpiguen que poden ser ateses i protegides de qualsevol situació de vulnerabilitat en la que es trobin.” GUB

Tanmateix, des de diverses entitats i associacions es posa de manifest que per part de les dones és molt difícil veure i confiar en la GUB com una policia que les pot protegir. La presència policial és viscuda com a hostil i com a limitant de l'exercici de la prostitució, que és el seu mitjà per guanyar-se la vida.

Des de l'Agència ABITS també s'apunta que un dels elements que pot incidir en aquesta desconfiança cap a la policia per part de les dones és el fet que aquestes provenen majoritàriament de països en els que els agents i els sistemes policials poden actuar de manera corrupta, poc transparent o sense totes les garanties i drets, o fins i tot participant en xarxes de tràfic, influint decisivament en la seva desprotecció davant el procés de captació i migració cap a Europa i sent actors en ocasions dels abusos de que són víctimes les dones. Aquesta percepció de desconfiança de les dones cap a qualsevol cos policial es reforça degut a la major presència policial existent, que provoca una disminució de la demanda de serveis sexuals i un increment de les sancions pel seu oferiment i, per tant, és viscuda com un motiu de la seva disminució d'ingressos i fa més difícil a les dones obtenir diners per fer front al pagament del deute i per la cobertura de les seves necessitats més bàsiques. A més, el fet que es donin puntualment actuacions inadequades per part d'algun agent contribueix a aquesta relació de desconfiança amb els cossos policials en general.

3.10.2. Possibilitats davant de la imposició d'una sanció

Davant d'una sanció imposada per l'incompliment de l'Ordenança de convivència a una dona que exerceixi la prostitució, existeixen 3 possibilitats: pagar-la, presentar un escrit d'al·legacions o sol·licitar una substitució de la multa.

Quan una dona és sancionada, en la butlleta escrita que se li entrega s'inclou informació sobre aquestes possibilitats. Quan la dona accedeix a algun servei o entitat, en general se li proporciona informació sobre les opcions que té vers la sanció i, en funció del que decideixi, habitualment se la deriva per a que rebi un assessorament jurídic adient.

Per a les dones sancionades també existeix la possibilitat de sol·licitar una substitució de la sanció en funció d'un pla de treball individualitzat. En aquest cas, la dona inicia (o manté) el pla de treball amb el SAS i/o amb les entitats de la Taula tècnica ABITS. L'Agència ABITS realitza la sol·licitud de substitució de la sanció a l'Institut Municipal d'Hisenda (IMH) en funció del pla de

treball establert i temporitzat amb la dona. Un cop finalitzat el període de realització de la mesura substitutòria, ABITS informa l'IMH del seu compliment o no. En cas d'incompliment, l'IMH procedeix a la liquidació de la sanció que correspongui.

Les dades de la Direcció de Serveis de Prevenció de l'Ajuntament de Barcelona posen de manifest que la sol·licitud de substitució de les sancions relacionades amb prostitució és una mesura encara poc utilitzada per les dones i les entitats i serveis que les atenen. Durant l'any 2013 es van presentar 13 sol·licituds de commutació, de les quals 9 es van tancar en positiu i 4 en negatiu (per incompliment per part de la dona de la mesura substitutòria). D'acord amb les dades de sancions imposades per la GUB a dones durant l'any 2013, les sol·licituds de commutació presentades només representen un 1,2% del total de sancions imposades a dones. Des del SAS també s'apunta que no és un mecanisme massa comú i que la majoria de casos són sol·licitats per dones extracomunitàries.

“Hemos tenido algunas [sol·licituds de commutació de multes], pero algunas o la mayor parte que hemos tenido son de mujeres nigerianas porque las afecta, es lo que te comentaba antes, las mujeres rumanas no nos piden conmutar las multas porque no les interesa, pero las mujeres nigerianas sí por el tema del arraigo, para que su informe salga positivo.” SAS

Algunes entitats expressen la seva disconformitat amb aquesta mesura, fet que també pot explicar que no sigui una mesura massa utilitzada per les dones, ja que les pròpies entitats no la consideren adequada perquè suposa acceptar que la sanció és justa.

“Nosotras personalmente no estamos a favor de la conmutación ésta porque nos parece una forma de reconocer algo que no..., vamos es como reconocer que tú has hecho algo mal ¿no? Entonces no somos partidarias, pero en cualquier caso nosotras informamos a las mujeres de las posibilidades que tienen.” Creu Roja

“¿Y intervenís con la conmutación de multas? No. ¿Porqué, tenéis algún motivo por no hacerlo? ¿No estáis de acuerdo? No estamos de acuerdo. O sea, creemos que no, encima... o sea, es como, en cierta manera es admitir que ella ha cometido algo y que por tanto tiene que hacer un trabajo para remediarlo, sabes? No, perdona, no creemos que esté haciendo nada ilegal, absolutamente ni nada que (...) sea punible”. Genera

Des de l'Agència ABITS es valora que la possibilitat de substitució de sancions és un mecanisme que ofereix l'Administració a qualsevol ciutadà que ha infringit una normativa municipal per a realitzar una acció reparadora, i que té en compte la situació social i personal de la persona que ha ocasionat la infracció. Atorga doncs una sortida alternativa a les dones que desitgin una altra via al pagament de la sanció. Les dones que exerceixen la prostitució a Barcelona, arran de la imposició de la sanció, són informades sobre els recursos i serveis socials existents i poden acollir-se si ho necessiten .

3.10.3. Valoració de l'Ordenança de convivència per part de les dones

L'Ordenança de convivència és àmpliament coneguda per part de les dones que exerceixen la prostitució a la via pública i la majoria d'elles assegura haver rebut, en algun moment o altre, alguna o varies multes. La percepció de les dones és que en la major part dels casos es tracta de sancions indiscriminades i injustificades i que, en realitat, en el moment en què els hi han posat la multa no estaven oferint o negociant amb cap client.

“(...) molestar mucho la policía, poner multa, viene preguntar ‘Hola tal, tal, ¿Cómo te llamas?’ y viene multa a casa” Dona_14

“T’han posat mai una multa?¡Montones! Por estar sentada en el suelo, por beber, por estar sentada en las motos, por estar hablando con un chico... por todo. Se ve que no podemos hacer nada.” Dona trans_3

“Hay tiempos que [la policía] nos acosa demasiado, de que no podemos estar ni paradas, ni sentadas... bueno lo de las multas, si es una norma, yo lo veo normal, pero ya el caso de que no puedas ni saludar a un paisano. Como lo dije la vez pasada, a mí me entraron a un bar, yo estaba tomándome un agua con una persona, y me dijo el policía que yo no podía estar ahí, que si no me salía que me iba a multar. Pues, yo como no, por cuestión de papeles y todo, pues no me interesa, entonces yo lo que hice fue cogerme, estaba una botella de agua, y salí fuera, y el chico lo amenazaron con multarlo con 1.000 €, y no estábamos.... en un bar, nada.” Dona_6

Segons les narratives de les dones que fa anys que exerceixen, l'Ordenança de convivència ha suposat un abans i un després en la relació amb la GUB. Consideren que amb l'Ordenança de

convivència hi ha hagut un canvi en el tracte rebut per part de la GUB. Les dones se senten constantment perseguides.

“¿Ha cambiado el trato y la relación con la policía con los años? Claro. Todo empezó a ir mal como en el 2006, con la ordenanza esa. Antes te respetaban como persona. Porque a ver, tu trabajas como puta, ¡pero eso no quiere decir que nosotras seamos malas personas! ¡Ni delincuentes! ¡Somos personas normales y corrientes! Y esto antes se tenía en cuenta. Te trataban con respeto y dignamente. Ahora no. Nada. Al contrario. Bueno, digo la Urbana, ¿eh? ” Dona trans_3

“El acoso de la policía es excesivo que no somos ni criminales, ni estamos matando, ni estamos robando, estamos prestando un servicio remunerado llámese prostitución, porque lo cobramos ¿vale?” Dona_13

“Actualmente [la prostitución] está perseguidísima no sé, es como decirte eres prostituta eres peor que un terrorista, porque aquí en la calle Robador vinieron a cerrar unos pisos y vinieron con chalecos antibalas, y van a un piso donde se están vendiendo drogas y están haciendo de todo, y van como si nada. Entonces, a ver, están ya discriminando y maltratando a las mujeres de una manera verbal que es imposible (...) porque vienen y lo primero que te dicen: ‘puta vente para allá y puta esto y puta lo otro’.” Propietària *meublé*

Així mateix, les dones fan referència a comportaments per part d’alguns agents que suposen faltes de respecte i que són viscudes com a mostres de racisme i transfòbia.

“¿Cómo es la relación con la policía? pésima, pésima, pésima, porque vienen aquí que se creen que son los, ¡ay dios mío! como decirte el sheriff del oeste (...) les falta mucha humanidad (...) Estás caminando o estás en la parada, en la calle parada y ‘camina, camina [clica els dits]’ como si fueras un perro, entonces dices ‘¿como que camine?’ yo estaba parada en la puerta de mi casa y ‘ya has terminado de fumar pues venga pa dentro el bar o camina’ ‘¿como? ¿Como que yo camine?’.”Propietària de *meublé*

Un altre dels impactes causats per l'Ordenança de convivència, segons les dones, és l'augment de la seva mobilitat en l'espai i l'empitjorament de les dinàmiques i condicions d'exercici, ja que es veuen obligades a allargar les jornades.

“Yo la ordenanza esa no sé para qué la han puesto. No sé por qué quieren quitar ese trabajo, y no lo van a quitar nunca. No se va a quitar nunca. Si no se trabaja aquí, se trabaja en otra calle (...) Hay movilidad, siempre se mueve. No es siempre aquí, siempre allí. No siempre en este sitio, más allá, más aquí. **Entonces, dirías que lo que ha provocado la ordenanza es...** Es movilidad. Movimiento.” Dona_5

“Tampoco soy prostituta 24 horas al día. Bueno, ahora sí. Me obliga la ordenanza, porque como la ordenanza se ha puesto tan dura con las mujeres que trabajamos en calle, pues nos vemos obligadas a trabajar más tiempo. Porque la gente trabajaba nada más que dos horas por la mañana, dos horas por la tarde, los fines de semana no venía. Ahora tengo que hacer 12 horas diarias para [ganar un jornal].” Prostitutes Indignades

Les dones també asseguren que l'Ordenança de convivència i les sancions econòmiques han tingut un impacte sobre els clients. Consideren que els clients tenen por de ser multats i, per tant, acudeixen menys a la cerca de serveis sexuals. Les dones també relaten com alguns clients són multats.

“**¿Y cómo es la relación con la policía?** En general... muy mal influye la policía, porque los clientes tienen miedo (...) Si ven un coche de policía van corriendo.” Dona_5

“Los hombres te dicen que no hay dinero, o si no te dicen que las multas, ¿sabes? Que tienen miedo de que los multen, que si tengo un piso para trabajar, y yo les he dicho que no.” Dona_12

Davant la valoració negativa generalitzada de l'Ordenança de convivència algunes dones creuen en la possibilitat d'una reubicació i la legalització de l'activitat per tal d'assegurar que es pugués realitzar en un espai segur.

“¿En general, conoces la ordenanza de civismo, no? La que...Sí, que no se puede...Permitir... Sí...a tantos metros de los colegios no se puede si... ¿Cómo crees, cómo la valoras, o cómo crees que afecta? No... yo, yo, yo creo que es normal, que tengan estas medidas. Pero yo creo que para evitar tendrían que reubicarnos y legalizarnos en un ambiente como más propicio para... [trabajar, prestar los servicios sexuales] ¿Más seguro? Exacto (...) Para que no estuviéramos tan mal. ¿Verías entonces bien que se legalice y que se pueda organizar de alguna forma para que no haya estas situaciones en calle? Sí, sí, sí.” Dona_6

3.10.4. Valoració de l'Ordenança de convivència per part de les entitats

La valoració que fan totes les entitats de l'Ordenança de convivència i de la seva aplicació és molt negativa. Consideren que l'Ordenança de convivència suposa una greu vulneració dels drets de les dones i que la persecució i criminalització que suposa les situa en una situació de major precarietat, invisibilitat i vulnerabilitat.

“Para mí la persecución que se hace en el barrio, es que claro, las deja muy vulnerables.” El Lloc de la Dona

“Yo creo que la ordenanza no tiene ningún aspecto positivo, al fin y al cabo las criminaliza (...) **¿aspectos negativos a remarcar?** la persecución , la criminalización, las multas, el hecho de que no puedan ganarse la vida, es decir, más allá de que, por una parte no puedo ganarme la vida y por otra parte me multan (...) estamos hablando de multas de 3.000 €”. Metges del Món

Les entitats apunten que l'objectiu de l'Ordenança de convivència d'eliminar la prostitució de la via pública només fa que algunes dones es desplacin, o siguin desplaçades a altres espais menys accessibles i invisibles situant-les, per tant, en una situació de major vulnerabilitat.

“Llega un momento en que, o por ellas mismas deciden que no pueden seguir estando bajo tanta presión o la propia red dice ‘a mí no me conviene este espacio y me llevo a esta mujer’ porque es así ‘me la llevo a otro lugar’ vale? (...) con las mujeres nigerianas, cuando se empezó a poner el tema de la ordenanza, se unió como una redada, de repente desaparecieron todas. Dónde están esas mujeres? O sea, no favoreces para nada la vida de las mujeres.” Genera

“La valoramos fatal, porque a ver, se ha demostrado que la ordenanza ¿qué está logrando la ordenanza? ¿Que logra la ordenanza? La ordenanza logra lo que quiere lograr el ayuntamiento, es decir quitar a las mujeres del medio de la zona turística ideal (...) lo único que hacen es desplazar a las mujeres, la ordenanza hace que las mujeres se desplacen, estén en sitios más escondidos, más vulnerables.” Àmbit

Les entitats assenyalen que les dones que, tot i l'Ordenança de convivència, continuen exercint a la via pública, ho fan sota pressió, amb sentiments d'angoixa i amb un impacte també en la seva capacitat econòmica, tant per les multes com per la reducció de l'exercici. De forma paral·lela, les condicions de l'exercici han empitjorat amb l'Ordenança de convivència de manera que les condicions de vida de les dones també, tant des del punt de vista econòmic com de la salut emocional o física.

“[l'Ordenança] las ha puesto en una situación de mayor vulnerabilidad y precariedad, claro, esto no ha traído nada bueno, además de evidentemente también menos trabajo porque muchas se quejan de que los clientes cuando les llega una multa a casa ya no van a volver, yo creo que las ha posicionado en una situación todavía más vulnerable.” Creu Roja

“Es que las lleva a más precariedad, precariedad económica e invisibilidad, a estar siempre peor y tener que hacer las cosas todavía peor, a tener que aceptar precios más bajos, servicios mucho más cutres”. Àmbit

“Quien tendría que hacer esa valoración [de l'ordenança de convivència i les actuacions municipals] es el ayuntamiento ¿No? Dicen ‘bueno, allá ha disminuido el número de mujeres’ también en un momento dado hay que pensar dónde están esas mujeres y en qué situación están, ¿no? Porque... creo que están sometidas a un estrés y a una presión muy fuerte. Muy fuerte. Las ves que vienen con una angustia tremenda”. Genera

A banda del rebuig a l'Ordenança de convivència i la seva aplicació, les entitats es mostren molt crítiques amb l'actuació de la GUB. Consideren que hi ha molta pressió policial i que els agents actuen en alguns casos duent a terme conductes inadequades.

“Los cuerpos de seguridad utilizan otras artes porque las conocen a todas, nos han contado chicas, que eso me parece muy grave, pero que nos lo han contado, que a veces les registran el bolso para ver, y si tienen preservativos es una forma de saber si una mujer ejerce la prostitución”. Creu Roja

3.10.5. Valoració de l'aplicació de l'Ordenança de convivència per part de la GUB i altres serveis municipals

La visió i valoració de l'Ordenança de convivència i la seva aplicació i efectivitat per part d'agents municipals és diferent de l'exposada per les dones i les entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a la ciutat.

Des d'aquests agents públics, l'Ordenança de convivència es concep sempre des d'una doble vessant, la sancionadora i l'assistencial. En aquest sentit, s'entén que l'actuació policial no pot anar desvinculada de la vessant social, que és la que desenvolupa l'Agència ABITS.

“L'ordenança contemplava aquestes dues potes: la pota de l'assistència, per una banda, però també de la denúncia del que serien infraccions que afecten a la convivència ciutadana de manera o de forma greu. La situació jo crec que ha millorat, des de la perspectiva assistencial sobretot, perquè ABITS cada vegada doncs treballa més, té més recursos, té més pressupost, té més gent” GUB

“Sí, la part social és important però hi ha una vessant policial que és important. Cal actuar conjuntament i de forma combinada. Jo crec que aquesta forma de treballar és bona i els resultats que està donant són bons.” Direcció de Serveis a les Persones i al Territori. Les Corts

Tant la GUB com les Direccions de Serveis a les Persones i al Territori dels districtes consideren que l'Ordenança de convivència és efectiva en termes de permetre avançar cap a l'objectiu polític municipal d'eliminació (o almenys de reducció) de la prostitució a la via pública.

“Si ens remuntem a l'any 2006, que és quan va entrar en vigor, l'Ordenança ha estat efectiva, perquè teníem moltíssima més problemàtica que la que tenim ara. Teníem moltes més dones exercint la prostitució, teníem molts més grups explotant dones [a la via pública] al nostre territori, i això, d'una manera o d'una altra, doncs s'ha anat reconduint (...) Seria absurd pensar que amb una Ordenança en una ciutat com Barcelona podríem acabar amb la prostitució,

perquè això no té ni peus ni cap, però sí que podem incidir, i jo crec que ho ha fet, en tot el que seria les conductes de les persones que ho requereixen o presten serveis sexuals i que contacten a la via pública (...) No hem acabat amb aquest fenomen al carrer, i per tant no hem acabat amb els problemes de convivència que pretenia resoldre l'Ordenança, però sí que els hem reduït moltíssim i a espais molt concrets” GUB

Des de la GUB no es percep com a negatiu ni incompatible el seu doble paper com a garants de la seguretat i com a sancionadors de l’oferiment o exercici de la prostitució.

“Doncs estem allà perquè la situació estigui ordenada, perquè tothom pugui estar segur i tranquil. I jo crec que hi ha moltes dones que es dediquen a aquest tipus d’activitat que se senten segures pel fet que la policia estigui en aquest lloc. De fet, coneixen els agents, coneixen aquest equip que et dic jo que treballa amb aquest tipus d’històries. Què passa? que no els hi agrada aquesta altra vessant més coactiva, més sancionadora, més denunciadora. (...) Per tant, tenim aquesta dicotomia, aquesta doble vessant. Però si jo hagués de fer una valoració, jo crec que la part més important, a la que hauríem de ser més sensibles que és la seguretat de les persones, doncs aquesta la tenim coberta. I que hi ha una convivència de les persones que exerceixen la prostitució en aquests trams de carrer i la policia està allà per a controlar i per a donar seguretat a tots els ciutadans. Incloses aquestes dones (...) Nosaltres estem per fer tot el ventall de serveis, de necessitats que pugui tenir aquesta persona. Nosaltres la defensarem quan toqui, però també la denunciarem quan infringeixi. I això és el que hem de tenir clar, que com a policia ens toca fer això. I hi ha algunes associacions que no acaben d’entendre aquest paper.” GUB

Pel que fa a l’aplicació concreta de l’Ordenança de convivència, la percepció de la GUB és que s’intenta sancionar només les conductes més evidents i ostensibles.

“La Guàrdia Urbana, en aquest sentit, per una banda denuncia aquest tipus de conductes, no d’una forma massa contundent, tampoc -s’ha de dir- intentant centrar el que seria el gruix de les nostres denúncies en el client més que en el tema de la víctima, de la prostituta. (...)si jo vaig per un carrer i m’assalta una dona, i m’ofereix doncs aquest tipus de serveis sexuals retribuïts i un agent ho

veu, doncs denunciarà a la dona. Si és a l'inrevés i sóc jo qui vaig al carrer Robador i pregunto o contacto amb diferents dones per intentar obtenir aquest servei sexual, doncs l'agent denunciarà al client, que és el que intentem prioritzar sempre que és possible. Home, i estranyament o rarament, si hi ha una situació de negociació doncs hi cabria la possibilitat de que es denunciés als dos. Però habitualment el que fem és denunciar al qui porta la iniciativa, denunciar al qui porta la iniciativa de l'acció" GUB

Tanmateix, en fer-ho, reconeixen que hi ha dificultats. D'una banda, la negativa de les dones i els clients a l'hora de reconèixer la infracció. I, de l'altra, saber on posar el límit del que és oferiment de serveis sexuals amb contraprestació econòmica.

La GUB és conscient de les crítiques rebudes per part d'algunes dones, especialment associacions de dones que exerceixen la prostitució, però manifesten que el seu encàrrec és complir amb les ordres i la normativa vigent.

"I després estan les que són molt més bel·ligerants que són les associacions. Algunes, no totes. Però algunes associacions que veuen la nostra feina com una feina d'agressió permanent, de provocació permanent. I nosaltres el que fem és complir el que diu la ordenança i el que ens diuen que hem de fer. Que per això treballem. Si la normativa digués una altra cosa doncs faríem una altra cosa. Però nosaltres som el que som. Les regles del joc són les que són i són per tots igual. I nosaltres som els encarregats per fer-les complir." GUB

En qualsevol cas, i davant l'existència d'opinions divergents entre les dones, entitats i la GUB, és evident que cal mantenir i millorar la coordinació i el diàleg continu entre les parts per a què les actuacions que es facin a l'hora d'aplicar l'ordenança siguin en tots els casos respectuoses i responsables. En aquest marc, és fonamental el paper de les entitats i del SAS que poden traslladar-les als cossos policials quan tinguin coneixement d'alguna actuació incorrecta.

En aquest sentit, en el marc de l'Agència ABITS, mitjançant taules de coordinació específiques i la coordinació amb la resta de serveis s'han establert mecanismes per informar d'aquestes situacions i evitar que tornin a tenir lloc. En aquesta línia, l'Agència ABITS destaca que s'ha anat apreciant una millora en el tracte a les dones i una major sensibilització davant el fenomen i la situació de les dones entre els agents. Aquesta coordinació es manté de forma continua per tal que aquests casos s'acabin eradicant.

Així mateix, la GUB considera que la creació de l'Agència ABITS arran de l'Ordenança de convivència “ha possibilitat realitzar actuacions de formació continua a tota la GUB, sobre la realitat del fenomen de la prostitució i específicament sobre el tràfic d'éssers humans, augmentant la qualitat en les actuacions dels agents i la millora de la percepció que tenen les dones del cos municipal”.

La GUB valora que el tractament que s'està realitzant a nivell municipal és positiu i està donant resultats en la detecció i actuació davant de diversos delictes associats amb el fenomen, establint relació directa amb les dones i facilitant un entorn de confiança en que, quan la dona vulgui, pugui sol·licitar ajuda i/o protecció, majoritàriament en aquells casos de tràfic (que tenen una incidència important).

L'Agència ABITS treballa amb una perspectiva global i transversal l'atenció a les dones en el marc de la Ordenança de convivència. Es mantenen vies de coordinació fluides i línies d'actuació conjuntes amb la GUB amb l'objectiu d'esmenar possibles irregularitats i millorar la formació i la sensibilització dels agents, realitzant també accions de mediació amb les dones; totes les actuacions tenen per objectiu millorar l'abordatge a nivell local d'un fenomen que és d'abast global i que, per tant, requereix d'actuacions a molt diversos nivells i amb la intervenció de tots els agents implicats.

Per l'Agència ABITS, com a elements a tenir en compte a curt termini hi ha el fet que l'aplicació de l'Ordenança pugui impossibilitar a algunes dones l'accés als recursos econòmics que obtenen amb l'exercici de la prostitució i per tant, les col·loqui en una situació econòmicament més vulnerable, així com el desplaçament de dones que passen a exercir en espais tancats i, per tant, queden més invisibilitzades, dificultant el seu accés als serveis socials.

ABITS s'assenyala també que la modificació de l'Ordenança ha fet que s'ampliïn els serveis de l'Agència.

4. RESUM DEL CAPÍTOL

- S'entén per prostitució a la via pública aquella en la que el pacte i/o la contractació dels serveis sexuals es desenvolupa a l'espai públic. La seva prestació, però, pot desenvolupar-se en el mateix entorn de contractació, en domicilis particulars, hotels, cotxes o *meublés*.
- El número de dones exercint a la via pública de la ciutat es situa al voltant de 355, encara que no és un número estàtic ja que aquest varia en funció de l'època de l'any, de la situació econòmica de les dones i de la seva mobilitat, ja sigui escollida de forma autònoma o deguda a decisions de xarxes criminals o proxenetes.

Taula 22: Número de dones exercint per districte

Districte	Dades del SAS, 2013		Sortides recerca, estiu 2014		Mitjana
	Número de	%	Número de	%	%
	dones		dones		
Ciutat Vella (dia i nit)	270	76%	180	71%	74%
Les Corts	47	13%	60	24%	19%
Sant Martí	38	11%	12	5%	7%
Total	355	100%	252	100%	100%

- Els districtes que concentren la majoria de l'exercici de la prostitució a la via pública són el de Ciutat Vella, seguit en menor mesura pel de Les Corts i Sant Martí.
- Perfil majoritari de les dones:
 - La majoria de dones són migrades, principalment de nacionalitat nigeriana, seguida de la romanesa, l'espanyola i de països de Llatinoamèrica. Altres nacionalitats presents amb menor incidència són l'albanesa, la búlgara, la marroquina, xinesa i filipina (dones trans). Acostumen a tenir la situació regularitzada, encara que les dones nigerianes es troben majoritàriament en situació irregular.
 - Les dones d'origen nigerià són, en la seva majoria, menors de 25 anys i es té la sospita que algunes siguin menors d'edat. Les dones procedents de l'Europa de l'Est i de Llatinoamèrica solen tenir entre els 20 i els 40 anys, mentre que les dones espanyoles tenen, en la seva majoria, edats més avançades, entre 40 i 60 anys.
 - Al voltant de la meitat de les dones tenen responsabilitats econòmiques i de cura de familiars que estan al seu càrrec aquí o als països d'origen.

- Qualsevol dona es pot trobar en situació de tràfic per l'explotació. Tenint en compte que les xarxes que actuen a la via pública de Barcelona provenen de l'Àfrica subsahariana o de Països de l'Est, són les dones nigerianes així com algunes dones romaneses, búlgares i albaneses les que es troben en aquesta situació.
- Al voltant d'un 10-15% de les dones que exerceixen a la via pública són trans. Ho fan sobretot al districte de Les Corts i, en menor mesura, a Sant Martí i Ciutat Vella. Les trans procedeixen majoritàriament de països de Llatinoamèrica (en especial, de Veneçuela, Colòmbia i Brasil), de l'estat espanyol i de Filipines.
- La precarietat i dificultats econòmiques (els deutes contrets amb xarxes criminals de tràfic, les dificultats per mantenir-se/entrar al mercat laboral, la crisi econòmica i les responsabilitats familiars), així com altres tipus de discriminacions (d'origen o de gènere) són alguns elements importants per explicar l'entrada de dones a la prostitució .
- La prostitució a la via pública de Ciutat Vella es dona en horari diürn i nocturn, mentre que a Les Corts i Sant Martí es realitza només durant la nit.
- La prestació dels serveis sexuals es pot produir tant a la via pública (en espais públics o en vehicles) com en espais tancats (*meublés*, domicilis particulars, hotels o pensions). A Ciutat Vella, el gruix de serveis es presten als *meublés*, tot i estar-ne prohibida la seva existència pel Pla d'Usos. En canvi, a Les Corts i Sant Martí, per les característiques de l'espai urbà, majoritàriament es realitzen o bé als cotxes dels propis clients o a les zones properes a la contractació dels serveis tals com parcs, carrers poc transitats o aparcaments.
- Les dones s'ubiquen en l'espai i es relacionen entre elles per raó de gènere i procedència geogràfica. Depèn de la zona les dones es troben assegudes en bancs o en itinerància, generalment en parelles o petits grups, tot i que zones més aïllades les dones estan disposades més aviat soles.
- La captació dels clients i contractació dels serveis majoritàriament es realitza a la via pública. Hi ha poc ús de les noves tecnologies en l'àmbit de la prostitució al carrer.
- Les tarifes dels serveis sexuals a la via pública són, en general, més baixes que als espais tancats i varien en funció del nivell socioeconòmic del barri d'exercici, del gènere de les dones i de si la dona es troba exercint essent víctima de tràfic d'éssers humans per l'explotació (en aquest darrer cas, les tarifes són més baixes). Poden oscil·lar entre els 20€ i els 200€ (encara que es troben casos de 5€-10€ per serveis de fel·lació a la Rambla).
- La major oferta i demanda de serveis de prostitució a la ciutat es dona en horari nocturn i especialment entre setmana. Està condicionat per les condicions meteorològiques i l'orografia de cada territori. Es relacionen les èpoques de més turisme i de bonança

meteorològica amb la major demanda de serveis sexuals. Els grans esdeveniments a la ciutat (per exemple, fires, congressos, esdeveniments esportius, etc.) no suposen un augment de la demanda de prostitució a la via pública, com en canvi sí que passa en la prostitució a locals.

- El perfil dels clients és heterogeni i varia en funció de l'horari i la zona. Com a aproximació, es poden apuntar els següents perfils:
 - Ciutat Vella: homes autòctons de mitjana edat i jubilats (residents a la ciutat o rodalies); homes de Marroc, Pakistan, Àfrica subsahariana i de països llatinoamericans, joves i de mitjana edat; turistes europeus i espanyols de mitjana edat.
 - Les Corts: homes autòctons d'entre 20 i 50 anys.
 - Sant Martí: turistes joves i homes autòctons de mitjana edat.
- La crisi econòmica i l'aplicació de l'Ordenança han dificultat la captació de clients i de retruc ha fet augmentar la precarietat de l'exercici de l'activitat amb un increment de les pràctiques sexuals de risc – en especial pràctiques sexuals sense mesures profilàctiques i reducció dels temps dels serveis – i, la situació de vulnerabilitat de les dones.
- Els ingressos de les dones s'han reduït substancialment a conseqüència de la crisi econòmica, empitjorant tant les seves condicions d'exercici com de vida. La crisi econòmica no ha fet més que aguditzar la precarietat prèvia que ja patien moltes dones.
- La presència policial i l'aplicació de l'Ordenança de convivència ha dificultat l'exercici de l'activitat i ha disminuït la presència de clients .
- Si bé la mobilitat de les dones que exerceixen la prostitució és habitual, les entitats manifesten que a la via pública aquesta ha augmentat considerablement en els darrers anys degut a la crisi econòmica i l'Ordenança de convivència. Per un costat, dones que exercien a la via pública han optat per començar a exercir a espais tancats. Per un altre costat, han registrat també un augment de dones que ara exerceixen als seus domicilis particulars. I per últim, també ha augmentat la mobilitat de dones cap a altres països i cap als seus d'origen. Aquesta mobilitat, però, no significa que es redueixi el número de dones exercint al carrer, ja que n'arriben de noves i en retornen d'altres.
- Les violències masclistes presents a la societat es manifesten també en els espais de prostitució a la via pública. Així mateix, la nocturnitat (oci nocturn amb consum d'alcohol i drogues i situacions de marginalitat o delinqüència) s'associa, per part d'algunes dones, a una major perillositat.

- S'identifiquen situacions d'absència de relació o relacions conflictives entre les dones per motius de llengua, territorialitat, captació de clients, arribada de noves dones, situacions d'explotació sexual o de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual. Són destacables els casos de les dones cis nigerianes i les dones trans de Les Corts.
- Es detecta consum de tòxics i alcohol entre algunes de les dones que exerceixen a la via pública. Mentre que a Ciutat Vella hi ha una incidència potser major de consum d'alcohol, a Les Corts hi ha una incidència més significativa de consum de cocaïna per part d'algunes dones trans. El consum es pot relacionar amb la voluntat de les dones d'allargar les hores d'exercici o per la petició dels clients de consumir drogues com a part del servei.
- Les dones que exerceixen a la via pública tenen força coneixements dels serveis, entitats i recursos de la ciutat com a conseqüència de la important presència de les entitats a peu de carrer. Les demandes de les dones solen estar relacionades amb la cobertura de necessitats bàsiques, d'atenció social (individual o familiar) i habitatge, d'atenció sanitària, laborals/formatives i jurídiques.
- Es constata desacord sobre l'impacte de la prostitució en la convivència. Per un costat, les dones manifesten no tenir problemes de convivència amb el veïnat. Per l'altra, les associacions de veïns i veïnes i de comerciants, tot i que no tenen una percepció necessàriament negativa de la prostitució en sí, sí que es mostren contraris a l'ús que les dones que l'exerceixen fan de l'espai públic i de les conseqüències que això comporta a nivell de brutícia, soroll o incomoditat.
- Si bé als districtes de Ciutat Vella, Les Corts i Sant Martí s'identifiquen alguns problemes que afecten a la convivència i que estan relacionats, directament o indirectament amb la prostitució, en general a la ciutat de Barcelona la prostitució no és percebuda per la ciutadania com un problema ni com un element que calgui prioritzar des de la gestió municipal. Així ho posen de manifest les enquestes de victimització, els baròmetres i les enquestes de serveis municipals realitzades durant el 2012 i 2013 a la ciutat.
- Des de la perspectiva de les entitats i les dones, l'aplicació de l'Ordenança de convivència ha tingut un important impacte en les condicions d'exercici: victimitza i criminalitza a les dones i les situa en una situació de major precarietat i vulnerabilitat, ocasionant més mobilitat, contribuint al seu trasllat a locals o pisos i allargant les seves jornades d'exercici. La seva aplicació també ha contribuït a enrarir les relacions entre els cossos policials i les dones. Es verbalitza que la presència policial en alguns casos va acompanyada de conductes inadequades cap a les dones per part d'alguns agents.

- Des de la perspectiva institucional, l'Ordenança de convivència es concep sempre des de la seva doble vessant, la sancionadora i l'assistencial. Alguns serveis municipals consideren que amb la seva aplicació s'està reduint la presència de prostitució a la via pública i millorant en la detecció d'altres fenòmens com el tràfic d'éssers humans. Si bé amb la seva aplicació es detecten situacions complexes, des de la GUB es valora el fet que amb l'Ordenança hi ha hagut un major apropament i coneixement de la situació de les dones.
- L'Agència ABITS treballa amb una perspectiva global i transversal l'atenció a les dones en el marc de l'Ordenança de convivència. Es mantenen vies de coordinació fluides i línies d'actuació conjuntes amb la GUB amb l'objectiu d'esmenar possibles irregularitats i millorar la formació i la sensibilització dels agents, realitzant també accions de mediació amb les dones.
- Per l'Agència ABITS, com a elements a tenir en compte a curt termini hi ha el fet que l'aplicació de l'Ordenança pugui impossibilitar a algunes dones l'accés als recursos econòmics que obtenen amb l'exercici de la prostitució i per tant, les col·loqui en una situació econòmicament més vulnerable, així com el desplaçament de dones que passen a exercir en espais tancats i, per tant, queden més invisibilitzades.

CAPÍTOL IV. APROXIMACIÓ A LA REALITAT DE LA PROSTITUCIÓ A LOCALS

1. INTRODUCCIÓ

Dins l'àmbit de prostitució a locals, en el marc d'aquesta recerca s'inclouen els locals coneguts com clubs i barres americanes. No s'analitzen altres locals com salons d'estètica, perruqueries o saunes on, en alguns casos també es poden prestar serveis sexuals.

Els clubs i barres americanes són espais tancats, organitzats com a bars musicals i, en la majoria dels casos, ubicats a baixos d'edificis. Existeixen algunes diferències entre els dos tipus d'espais.

Per una banda, les barres americanes habitualment disposen d'una sala amb una barra de bar i taules ja que el volum del negoci es fa mitjançant el consum de begudes alcohòliques. A més, hi acostuma a haver alguns espais reservats que estan habilitats per als serveis sexuals. Per altra banda, els clubs són espais que, en general, disposen d'una recepció i una zona de bar generalment reduïda ja que la major part del local està ocupat per habitacions destinades als serveis sexuals. A diferència de les barres americanes, el volum de negoci dels clubs es realitza a través dels serveis sexuals. Alguns clubs, a més, també disposen d'habitacions on descansen i fins i tot dormen, les dones que exerceixen la prostitució.

2. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A LOCALS A BARCELONA

2.1. Número, situació administrativa i districtes on es localitzen els locals

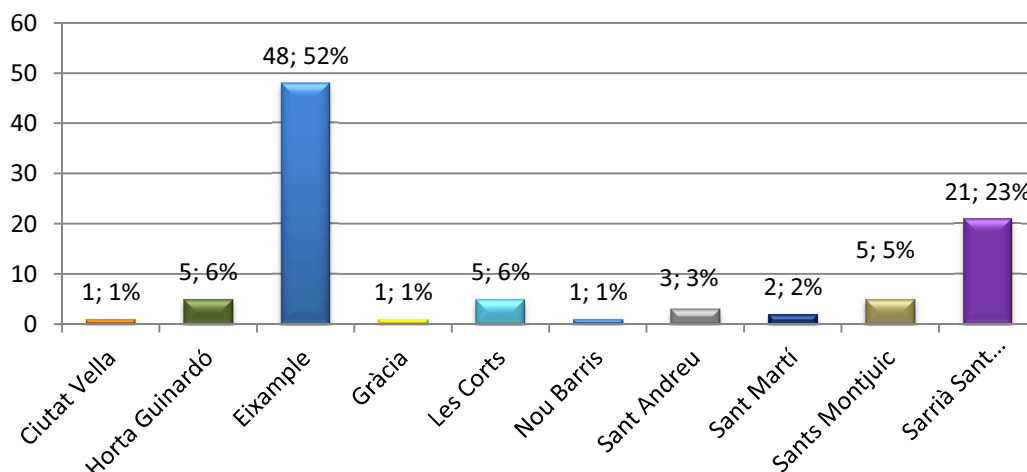
Els locals de la ciutat en els que s'exerceix la prostitució han de disposar d'alguna de les llicències recollides a l'Ordenança municipal d'activitats i establiments de concurrència pública de Barcelona (2003, modificada al 2009) a la categoria 2.2. *Establiments destinats a activitats musicals*. Dins d'aquesta categoria es recull de forma específica la llicència de *locals on s'exerceix la prostitució* (dividida entre 2.2.7.1. Locals amb servei de bar i amb ambientació musical per mitjans mecànics, sense pista de ball ni espai assimilable, que disposa de reservats annexos on es presten serveis de naturalesa sexual, i 2.2.7.2. Locals que ofereixen actuacions i espectacles eròtics, amb escenari i pista de ball o sense, amb camerino pels artistes, seients i taules per al públic espectador, i que disposa de reservats annexos on es presten serveis de

naturalesa sexual)²⁴. Segons les dades del Departament de Llicències de l'Ajuntament de Barcelona, actualment hi ha 55 establiments a la ciutat que disposen de llicència de tipus 2.2.7.1. o, en menor mesura, de tipus 2.2.7.2.

A partir de la recerca portada a terme a través d'Internet²⁵ i de les dades facilitades per l'Agència ABITS, s'han identificat més de 55 locals on s'exerceix la prostitució a la ciutat. Concretament, s'han comptabilitzat 92 locals, els quals inclouen clubs, barres americanes i locals de massatges eròtics²⁶. El 60% d'aquests disposa de llicència específica de prostitució. El 40% restant disposa d'altres tipus de llicència o bé no té llicència. Segons diverses fonts, el número total de locals a la ciutat podria ser molt superior, tot i que no existeixen dades exactes sobre el número de locals de prostitució a Barcelona. A més, es fa difícil disposar d'una dada estàtica ja que s'obren i es tanquen locals amb certa freqüència.

Hi ha una major concentració de locals als districtes de l'Eixample, Sarrià-Sant Gervasi, Sants-Montjuïc, les Corts i Horta-Guinardó²⁷. El gràfic aporta dades de número de locals i del % que representen.

Gràfic 10: Distribució per número i % de locals per districtes

Font: elaboració pròpia a partir d'Internet i les dades del Departament de Llicències de l'Ajuntament

²⁴ En l'estudi dels locals de prostitució s'exclouen els *meublés* (inclosos al capítol III), ja que no estan regulats a l'ordenança municipal d'activitats i establiments de concurrència pública de Barcelona i, per tant, no pot haver-hi cap establiment a la ciutat amb aquesta llicència. Els que a la pràctica funcionen com a *meublé* poden disposar de llicència de pensió o hotel.

²⁵ Recerca de pàgines web i fòrums de prostitució.

²⁶ Els 92 locals no inclouen sales de *Peep show* o cinema X.

²⁷ En 4 d'aquests 5 districtes s'estan realitzant els projectes pilots d'intervenció a espais tancats finançats per l'Agència ABITS.

2.2. Condicions per a l'obtenció de llicència per local on s'exerceix la prostitució

L'Ordenança municipal d'activitats i establiments de concurrència pública de Barcelona (2003, modificada l'any 2009), en el seu article 36, estableix un seguit de condicions sobre la localització d'aquests establiments a la ciutat.

En primer lloc, la qualificació urbanística del terreny ha de ser recreativa. Concretament, s'estipula que “resta prohibida la instal·lació de sales d'exhibició sexual i de locals on s'exerceix la prostitució (2.2.6, 2.2.7.1 i 2.2.7.2), així com d'activitats audiovisuals tipus sex-shop (2.6.2) en les ubicacions següents:

- a) En els soterranis d'edificis entre mitgeres, llevat que tinguin accés directe i horitzontal a la rasant del carrer, de manera que no calgui salvar cap desnivell ni en sentit ascendent ni descendent entre l'establiment i el carrer.
- b) En contigüitat amb habitatges, és a dir, quan el local limita per les parets laterals, pel sostre o pel paviment amb un habitatge, i que no pot haver-hi accés des d'espais comuns o privatis vinculats a l'ús dels habitatges.
- c) A menys de 200 metres de distància d'usos protegits²⁸ conforme disposa l'article 26 d'aquesta Ordenança i, en particular, d'altres tipus de locals de lleure o que per la seva naturalesa de la seva activitat suposin l'afluència de menors d'edat.
- d) A menys de 200 metres d'altres sales d'exhibició eròtica i de locals on s'exerceix la prostitució, així com de sex-shops (2.6.2) que disposin de 20 o més monitors de reproducció videomagnètica en cabines individuals o de deu o més en cabines col·lectives.'

A més, “en els locals on s'exerceix la prostitució (2.2.7.1 i 2.2.7.2) amb una superfície construïda de més de 250m² no es poden ubicar en edificis susceptibles d'ús d'habitatge encara que, en el moment de sol·licitud de la llicència o d'inici de l'activitat, l'edifici estigui destinat a altres usos”.

Per últim, l'ordenança estableix que “els serveis de vigilància dels locals on s'exerceix la prostitució (2.2.7.1 i 2.2.7.2) han de comptar, durant l'horari de funcionament, amb un vigilant de seguretat a partir de 50 persones d'aforament”.

²⁸ Per exemple, seus de districtes, seus del govern, seus judicials, hospitals i clíniques residencials, escoles i centres docents.

L'obtenció de noves llicències d'aquest tipus d'establiments és difícil en l'actualitat, donat el gran número de condicionants que han d'acomplir els locals. Tanmateix, alguna entitat afirma que hi ha hagut un augment de locals on s'exerceix la prostitució a la ciutat durant els últims anys. Així doncs, tenint en compte la regulació existent, els nous locals s'obririen disposant d'un altre tipus de llicència no específica de prostitució.

Pel que fa al perfil de les persones físiques i jurídiques propietàries dels 55 locals amb llicència de la ciutat, es pot apuntar el següent:

- El 58% dels locals (és a dir, 32) són propietat de persones jurídiques i el 42 % (23) són propietat de persones físiques.
- Pel que fa al sexe de les persones físiques propietàries el 42% són dones i el 58% homes.
- Les empreses que consten com a persones jurídiques dels locals són, en tots els casos, Societats Limitades.
- Per últim, és interessant apuntar que, en diversos casos, un mateix propietari o empresa pot disposar de més d'un local. En aquest sentit, 6 propietaris (2 persones físiques i 4 de jurídiques) concentren un 22% del total de locals amb llicència de la ciutat.

2.3. Número de dones i perfil

El volum de places dels locals on s'exerceix la prostitució a la ciutat és força divers. El nombre de places dels locals pot oscil·lar entre les 10 i 20 de mitjana (tot i que segons fonts policials i de les entitats, poden arribar fins a 40 o 50 places). Fent una estimació aproximada de 15 places per local i tenint en compte els 92 locals identificats, actualment hi haurien almenys 1.380 places a Barcelona. Cada plaça és ocupada per una dona, i per tant, es podria extrapolar una xifra mitjana de 1.380 dones exercint la prostitució en locals de la ciutat (segons els locals identificats en l'estudi).

A continuació s'apunten algunes característiques del perfil de les dones que exerceixen la prostitució a clubs i barres americanes de Barcelona²⁹:

- **Origen:** la majoria de dones són migrades (al voltant del 90-95%) i procedeixen de països de l'Amèrica del Sud i Central (sobretot República Dominicana, Colòmbia,

²⁹ Informació obtinguda a través de l'Informe de l'Agència ABITS 2013, les sortides realitzades a locals i les fonts policials.

Equador i Brasil) i de l'Europa de l'est (sobretot Romania però també Bulgària i Hongria). En menor mesura també hi ha presència de dones espanyoles. Segons fons policials, també hi hauria un volum important de dones albaneses exercint dins de locals. En el cas de la prostitució a clubs i barres americanes, la presència de dones africanes és gairebé inexistent.

- **Edat:** la majoria de les dones són joves, entre 20 i 35 anys. En aquest sentit, alguna entitat apunta que, en tant que es tracta de l'àmbit de prostitució més associat a l'oci nocturn, això generaria límits d'edat i limitacions estètiques per a les dones a l'hora d'exercir en aquests espais.
- **Situació administrativa:** majoritàriament es tracta de dones en situació regular, ja sigui amb residència comunitària o bé amb permís de residència o de residència i treball.
- **Responsabilitats familiars:** la majoria de dones tenen responsabilitats familiars aquí i/o al seu país d'origen.
- **Víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual:** segons fons policials, en locals de la ciutat es poden trobar dones víctimes de tràfic d'éssers humans i explotades sexualment. Seria el cas d'algunes dones procedents de l'est d'Europa (Romania, Bulgària i Albània) i d'Amèrica Llatina ja que les xarxes criminals d'aquests països operen a la ciutat de Barcelona.

3. APROXIMACIÓ QUALITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A LOCALS

3.1. Funcionament dels locals

La forma de funcionament de clubs i barres americanes és parcialment diferent.

3.1.1. Funcionament dels clubs

Els clubs generalment funcionen amb la modalitat del sistema de places. Segons aquest sistema, les dones que exerceixen es mantenen en un mateix club durant una plaça. La plaça representa els dies del mes en què la dona no té la menstruació (estipulat en 21 dies)³⁰. Passat aquest període la dona pot optar novament a una plaça al mateix local (amb acceptació per part del local) o canviar de local.

³⁰ Les dones trans, tot i que no es doni la mateixa situació fisiològica, operen amb el mateix sistema.

“Como funciona por plazas (...) trabajas 21 días y cuando se terminan esos días puedes seguir si te dejan o moverte a otros clubs. Las chicas normalmente van rotando las plazas, pero yo por ejemplo llevo ya dos meses aquí y bien.” Dona_4

Hi ha alguns clubs que tenen dones fixes mentre que en d'altres, a la finalització d'una plaça hi ha entrada d'altres dones. En aquests casos, el canvi de local de les dones normalment es realitza seguint una de les quatre formes següents:

- Les pròpies dones busquen un nou local on exercir.
- Les dones contracten a un/a *manager* que gestiona el canvi de local. Aquesta figura no és la mateixa que la d'un proxeneta o controlador, sinó que és una figura que simplement gestiona el canvi de local cobrant una quantitat fixa pels serveis prestats.
- Les dones que es troben subjectes a un proxeneta o controlador/a, aquest és qui decideix on la dona exerceix i s'encarrega del trasllat.
- Per rotació de les dones entre els clubs que són propietat d'una/es mateixa/es persona/es i que no necessàriament estan ubicats, tots ells, a la ciutat.

Existeix un alt grau de mobilitat de les dones entre locals i també entre locals i pisos. En alguns casos, hi ha rotació de dones entre locals d'un/a mateix/a propietari/a o propietaris/es. En d'altres casos, aquesta mobilitat, tal i com es recull a l'Informe ABITS 2013, no només es dona a l'àmbit de la ciutat de Barcelona sinó que també hi ha desplaçaments a altres ciutats i fins i tot altres Estats.

3.1.2. Funcionament de les barres americanes

El funcionament i la situació de les dones a les barres americanes és força diferent a la dels clubs. D'una banda, a les barres americanes no s'aplica el sistema de places. En aquest tipus de local generalment hi ha dones que exerceixen de forma habitual al local o bé d'altres que hi exerceixen puntualment, amb horaris i periodicitat no condicionada als 21 dies de la plaça. Per altra banda, el tipus d'exercici és diferent al que es desenvolupa als clubs, ja que a les barres americanes el gruix de l'activitat no es concentra en la prestació de serveis sexuals, sinó en la relació i la conversa que les dones estableixen amb els clients. L'objectiu d'aquesta relació no és, necessàriament, la prestació de serveis sexuals, sinó aconseguir que els clients consumeixin a la barra del local. D'aquesta manera, la majoria dels guanys econòmics de les barres americanes provenen de les consumicions, mentre que els serveis sexuals són puntuals i suposen tant sols un suplement als ingressos del local. Aquest tipus d'exercici es coneix popularment amb el nom d'*alterne*.

“Empecé hace 8 años (...) Empecé y sigo en este mismo local. (...) Nunca he trabajado en otro sitio. Siempre en este local.” Dona_7

“Depende de las semanas. Normalmente trabajo 12 horas. Desde que abre el local hasta que cierra, a veces menos. Hay semanas que trabajo todos los días que abre el local, vamos de lunes a sábado, porque el domingo cierran. Pero hay semanas que quizá descansen uno o dos días más. Depende también del dinero que haya hecho.” Dona_8

3.2. Gestió dels locals, personal i relació contractual

En la gestió i funcionament dels locals on s'exerceix la prostitució, a banda de les dones que hi exerceixen, hi poden intervenir altres figures professionals. En aquest sentit, hi ha un/a propietari/a (generalment invisible), i hi pot haver també:

- encarregat/da (majoritàriament dones)
- recepcionista (generalment dones)
- cambrers/es (en la seva majoria, dones)
- personal de neteja (dones principalment)
- personal de seguretat (homes principalment)

En algunes ocasions, una mateixa persona pot assumir més d'una responsabilitat laboral, és a dir, moltes vegades l'encarregada, fa també tasques de recepcionista. Les tasques principals d'aquesta persona són agafar trucades, rebre clients, preparar els *pases*, preparar les habitacions i avituallament, i cobrar els serveis. És important apuntar que no tots els locals tenen personal de seguretat.

Normalment, el personal laboral dels locals treballa per torns (matí, tarda o nit). En la gran majoria dels casos, aquestes persones solen tenir un relació contractual amb el propietari/a del local.

“Sí estamos contratados, yo de camarera, hay un chico en la puerta, vigilancia y seguridad. Luego hay uno en la recepción del local y camareros de otros turnos. Yo ahora me voy y entra la de la noche. 3 en total más el de seguridad.” Personal local_2

En relació a la situació laboral de les dones que exerceixen la prostitució en locals, tot i que la majoria es troba en una situació administrativa regular, pràcticament cap d'elles disposa d'un

contracte laboral amb el local. Si bé els ingressos obtinguts a través de la prostitució per part de les dones no es declaren, sí que algunes dones, majoritàriament dones migrades, sovint cotitzen a la Seguretat Social.

“(…) Un 50% [de les dones que exerceixen] probablement en algun moment ha cotitzado de alguna manera [...] Sobretudo teniendo en cuenta que muchas mujeres son de origen inmigrante y por lo tanto necesitan una cotización, sobretudo en los primeros años para regularizar su situación o no perder su situación de papeles (…).” Genera

En aquest sentit, algunes dones fan referència al fet d'estar o haver estat donades d'alta com autònomes en el règim de treballadors de la llar. En qualsevol cas, aquesta és una decisió individual i assumida per la pròpia dona ja que els locals no ho exigeixen.

“No. Aquí venimos como de autónomas, pero sin serlo. Por eso, claro, no puedo declarar nada. ¿Cómo lo justifico? Lo único que he podido hacer es cotizar a la seguridad social en la modalidad esa... ¿sabes? La que también tienen las chicas que trabajan en limpieza. Eso me lo recomendó una amiga. Pero ahora... ahora gano mucho menos... y no puedo seguir pagando eso... Dona_7

Finalment, algunes entitats afirmen que moltes dones no coneixen realment les condicions amb les que portaran a terme l'exercici al local, tant des del punt de vista del tipus de pràctiques i tarifes, com del propi funcionament del local. Aquesta desinformació pot generar malentesos entre les dones i la direcció dels locals i, fins i tot, situacions en les quals les dones s'endeuten amb el propi local.

“[...] sobretudo en clubs empiezan a pasar cosas surrealistas como que al final haya mujeres que tengan deudas con el propio local porque funciona a veces como hotel, entonces si coges una botellita de agua o una bolsa de patatas luego te cobran a un precio bastante alto [...]” Creu Roja

3.3. Captació de clients i contractació del servei

La captació dels clients a locals de prostitució es realitza sobretot a partir de la difusió dels propis locals a través d'Internet i de la premsa escrita. A més, el boca-orella i intercanvi d'informació entre clients (sovint a través de fòrums d'Internet) és una altra forma de difusió del local i de captació de nous clients.

“Me hicieron hacerme un *book* con un fotógrafo que viene al club cada mes y medio o dos meses para renovar las fotos de las chicas..., o si hay chicas nuevas... Cuando ya tenía las fotos y se colgaron en la web ya empecé a trabajar”. Dona_3

“El bar [barra americana] tiene web y se anuncia en páginas de contactos de los periódicos y por internet. Pero nada de que salgan fotos nuestras, sólo hay fotos de nuestras piernas sentadas en los taburetes de la barra.” Dona_8

En el cas dels clubs, el sistema més habitual de contractació del servei i elecció de la dona que el prestarà és a través del sistema de *pases*. Aquest sistema consisteix en que les dones desfilin per una sala del local cada cop que entra un client i a continuació, el client pot escollir la dona amb qui vol estar. Tanmateix, també hi ha clients que demanen directament una dona concreta o bé que sol·liciten un servei a domicili o a un hotel.

“Cuando viene un cliente, hacemos pases. Salimos todas, bueno, las que quieran trabajar en ese momento, y desfilamos una a una delante del cliente. Volvemos a la sala de descanso y una vez allí, el cliente escoge a la que más le guste. Para poder hacer eso estamos en la sala de descanso vestidas y maquilladas. A punto. Así cuando nos llaman para hacer un pase, sólo nos hace falta ponernos los tacones. (...) También tengo clientes que ya vienen buscándome a mí. O porque me han visto en la página web del club y ya le he gustado, o porque es un cliente que ya ha estado conmigo y quiere repetir. A veces también vamos a los hoteles o a las casas de los clientes. Tenemos servicio a domicilio.” Dona_3

A les barres americanes, en canvi, el sistema dels *pases* no existeix. En aquests espais, són les dones qui s'aproximen als clients a la zona de la barra del bar per tal de fomentar el consum de begudes i, en cas que el client ho sol·liciti, prestar un servei sexual.

3.4. Tarifes, formes de cobrament i ingressos

Els preus dels serveis sexuals als locals són estipulats pel/per la propietari/a de l'establiment. D'acord amb la informació obtinguda a través del treball de camp, les tarifes es fixen en base la fracció de temps (hora, mitja hora o fins i tot altres fraccions de temps menors sorgides arrel de la crisi econòmica) i en funció de la tipologia de les pràctiques sexuals. En general, els preus a locals oscil·len entre els 120€ i els 250€ l'hora, aproximadament. El cobrament del servei per part del local es fa sempre per avançat. Les dones cobren un percentatge d'aquest servei, el

qual no és negociable. Aquest percentatge pot variar en funció del local. En els locals als que s'ha accedit durant el treball de camp de la recerca, les dones es queden entre el 40% i el 50% del preu de cada servei.

"(...) Aquí se paga 75€ por media hora y 125€ por hora – que es el precio que fija el local – siempre que sean servicios más o menos normales. Para cosas más extrañas se paga un poco más. Nosotras nos quedamos el 60% de cada servicio."

Dona_3

Per a la contractació de serveis especials i/o no habituals es requereix el consentiment per part de la dona. En aquests casos, el preu és negociat entre el client i la dona que ofereix els serveis sexuals i els ingressos li corresponen a ella en la seva totalitat, sense haver de donar cap percentatge al local.

"Aquí el precio de los servicios lo marca el bar. Una hora se paga a 250 € y media 150€. Eso, si son cosas normales. Si lo son, tú te quedas el 50%. Si te piden cosas más raras, a parte de pagar el tiempo que marca el bar, luego ya lo negocias tú. Aunque bueno, siempre hay un mínimo y un máximo del precio que puedes pedir para estos servicios "extra", que también los marca el bar." Dona_8

"Pues habla con la chica, si la chica está de acuerdo no tengo problema" (...) pero este es un servicio que cobran ellas en la habitación, yo no quiero saber nada de eso ¿me entiendes? es un servicio extra para ella". Personal local_1

En altres locals, hi ha dones que paguen un preu d'estada diari als clubs, el qual pot oscil·lar entre 50€ i 60€ per dia. En aquests casos, tots els ingressos que les dones obtenen amb l'exercici de la prostitució són íntegrament per elles.

"Hay algunos [locales], por ejemplo, en los que tú pagas como una estadía cada día, ¿vale?, y todo lo que haces luego, hagas o no, es para tí. (...) O sea, es eso, pues pagas 50€, 60€ por estar allí el día y todo lo que ganes es para tí (...)" Genera

Aquesta modalitat de pagament seria utilitzada pels clubs com a mecanisme de justificació dels ingressos dels serveis sexuals, en especial en els casos dels locals que no disposen de llicència específica. En aquests casos, els establiments no obtenen uns ingressos directes

provinents del propi exercici de la prostitució, sinó que els ingressos provenen dels diners que paguen les dones per poder fer us de l'espai.

Un altre element que s'ha apuntat des d'algunes entitats és que les dones també paguen per determinats serveis als clubs com, per exemple, el menjar o beguda que puguin consumir durant la seva jornada. Així mateix, algunes dones i personal relaten que, de forma habitual, existeix comerç a domicili (al club) de menjar, begudes i roba, que són pagats per les dones.

En el cas de les barres americanes, les dones facturen bona part dels seus guanys a través del servei de barra. En aquest sentit, o bé cobren una quantitat fixa diària, setmanal o mensual; o bé cobren un percentatge sobre les consumicions. Tot i així, la quantitat o percentatge varia tant d'una barra a una altra, com entre les mateixes dones d'un mateix local.

“Luego también gano dinero con la barra. De hecho la mayoría del dinero que gano es de eso. Por lo que decía. Porque aquí, más que por sexo, los señores vienen a pasar un buen rato, divertido, de charla... De la barra me quedo el 50% de cada bebida, que está muy bien.” Dona_8

En quant a ingressos per les dones, segons la informació obtinguda a través de les dones que exerceixen a locals sense estar sotmeses a cap xarxa criminal, la quantitat mensual pot situar-se al voltant dels 2.000€ o 3.000€ o, fins i tot, més.

“Aquí puedes ganar hasta 3.000 o 4.000 € al mes, y si un mes trabajas muy muy poco puedes llegar a ganar 1.500 o 2.000. Necesito este dinero para vivir aquí y enviar dinero a la familia en mi país.” Dona_4

En relació al nombre de serveis de prostitució que una dona pot fer diàriament, les persones entrevistades asseguren que el número és molt variable; des de cap o un parell de serveis al dia fins a una desena. Amb tot, les cites següents mostren el gran volum d'activitat diària i, per tant, de negoci de prostitució a locals a la ciutat.

“Eso no es fijo, en un día malo puedes no hacer nada o sólo un par, y un día bueno puedes tener entre 6 y 8 clientes, o más si es fin de semana. Aquí se trabaja más la noche y el fin de semana la verdad.” Dona_4

“Por ejemplo, hay días malos, días buenos y días muy buenos. Un día malo puede ser en turno de día, 10 servicios y por la noche, 15 que serían 25 servicios al día. El otro día que me pillasteis hice 18 servicios por el día y por la noche hicieron unos 20, y los viernes y los sábados pueden llegar a ser 40 servicios, solamente por la noche”. Personal local_1

3.5. Horaris i estacionalitat

Els horaris dels clubs i barres americanes són variables.

Pel que fa als clubs, n’hi ha que obren només des de mitja tarda fins a la matinada (de les 19h o 20h a les 3h o 4h de la matinada). D’altres ofereixen serveis durant les 24h del dia. En aquests últims clubs habitualment es disposa d’habitacions de descans i dormitoris en els que viuen les dones. Algunes dones relaten com alguns clubs també disposen de pisos que lloguen a les dones del club. Aquesta informació es confirma per les fonts policials, que afirmen que alguns propietaris de clubs tenen llogats pisos en els que dormen dones que exerceixen als seus clubs. En alguns d’aquests casos, es podria tractar de dones víctimes de tràfic per l’explotació sexual.

En el cas dels clubs oberts moltes hores al dia, les dones realitzen jornades prolongades i esgotadores, fet que té un impacte important en la seva salut física i emocional, en la gestió i usos del seu temps, i sotmet a les dones a situacions clares d’explotació laboral. En alguns casos, les condicions físiques de l’entorn on s’exerceix la prostitució no són adequades pel descans, fet que empitjora encara més la seva situació. Per últim, el fet d’exercir en locals oberts 24 hores al dia limita les sortides de les dones a espais oberts i interromp els temps de descans.

“(…) Yo vivo aquí en el club. Como por la noche, bueno des de la media tarde, hay más trabajo, suelo descansar más por la mañana. Aunque a veces descansar es difícil. Como ves tenemos este cuartito, dónde estamos todas. Y hay días en los que, si somos muchas, apenas puedes sentarte. Nada de estirarte, no cabes. En este sentido este trabajo te agota psicológicamente, porque no descansas.”

Dona_3

“En este club se trabaja 24h, a ver tu descansas cuando quieras te vas a dormir, pero lo que no trabajas no lo ganas. Yo descanso entre clientes. (...)Todas

desfilamos y el cliente luego elige a la que quiere. Las demás venimos a esperar aquí al cuarto. Aquí tenemos la comida, la ropa, el maquillaje y la tele. Pasamos todo el día aquí, podemos salir a comprar alguna cosita pero pasamos el tiempo aquí.” Dona_4

“Hacen turno de día o turno de noche, y algunas chicas están aquí, sí, tienen sus literas para dormir, no se le cobra nada pero tampoco se le paga nada, digamos pero tienen una cama, para ducharse, hacen vida aquí, no se le cobra por eso, son chicas que vienen; las rumanas, la mayoría son 24 horas, dominicanas también son 24 horas.” Personal local_1

Les barres americanes a què s’ha accedit disposen d’horaris d’obertura de tarda fins a la matinada (les 3h o les 4h). En aquest cas les dones no hi viuen. Exerceixen al voltant de 12 hores al dia i menys dies per setmana que als clubs.

“Pues normalmente llego al bar después de comer, como a las tres. Normalmente estoy aquí como 12 horas, aunque a veces más y a veces menos. Depende también de lo que haya ganado o si tengo que hacer algo en casa o con mis hijos... Pero sí, normalmente estoy unas doce horas.” Dona_7

Tot i que l’activitat dels locals és constant al llarg de la jornada, en general es registra una major entrada de clients a partir de les 19h de la tarda i a la nit. Així mateix, hi ha més volum de clients durant el cap de setmana.

“Por la noche hay más trabajo. Aunque también depende de los días. Yo trabajo las 24 horas, ¡aunque voy descansando claro! Duermo aquí en el club.” Dona_3

“Por las mañanas siempre hay menos trabajo así que aprovecho para descansar y trabajo más tardes y noches, vienen más clientes a la hora de salir del trabajo o antes de llegar a casa a cenar...” Dona_4

En relació a l’estacionalitat, l’activitat dels locals es veu fortament afavorida per la celebració de grans esdeveniments a la ciutat tals com fires i congressos internacionals. Des de l’Agència ABITS s’apunta que el portal d’anuncis *PhotoEscort*, durant la setmana del congrés de telefonia mòbil distribueix un volum de 10.000 trucades a la ciutat.

“Cuando viene la feria del móvil aquí esto es un bum, esto es colas, aquí se puede juntar hasta 20 clientes esperando y no hay presentaciones digamos, chica que queda libre, chica que coge a cliente”. Personal local_1

“Hay determinados eventos, congresos y todo eso que sí que hacen que haya mayor volumen de mujeres trabajando y que incluso hay locales que nos han explicado que llaman a más mujeres para un poco poder soportar la demanda excesiva que hay”. Creu Roja.

D'altra banda, els locals també experimenten una davallada de feina durant els mesos de vacances i canvis en el perfil dels clients durant alguns períodes de l'any. Si bé durant la major part de l'any els principals clients són residents a Barcelona o rodalies, al mes d'agost aquests clients es redueixen i augmenta notablement la proporció de clients turistes.

3.6. Perfil dels clients

El perfil del client és heterogeni. Tot i aquesta diversitat, els clients fixos als locals de prostitució són majoritàriament de nacionalitat espanyola, mitjana edat i amb cert poder adquisitiu. No obstant això, i especialment en mesos de vacances i durant esdeveniments professionals i comercials a la ciutat, hi ha clients estrangers també amb poder adquisitiu.

“Los clientes son de todas las edades, la mayoría son españoles la verdad, a veces vienen chicos muy jovencitos, de 18 años, pero muchos son hombres con familia y todos, que trabajan y vienen aquí después de trabajar. Tienen estudios y dinero, porque algunos pagan bien, incluso algunos se quedan varias horas.” Dona_4

3.7. Normes i pràctiques dels locals a nivell de salut sexual i reproductiva

Els locals estipulen com a norma la prestació de serveis sexuals amb profilaxis. Tanmateix, deixen a la discrecionalitat de les dones l'acord de realitzar-ne sense, a més alt cost i al seu propi risc.

A més, la majoria de locals exigeixen a les dones controls mèdics regulars, però són elles les que s'han de responsabilitzar de realitzar-los i de mostrar-ne els resultats. Aquesta pràctica suposa conflictes en diversos sentits. D'una banda, des de la perspectiva de la salut laboral, aquesta pràctica responsabilitza exclusivament a les dones de la cura front als riscos associats a l'exercici, sense intervenir en els clients. A més, l'obligació del control de la salut no està

emparada legalment i l'obligació de mostrar els resultats de les proves mèdiques viola el dret a la intimitat i confidencialitat de la informació relacionada amb l'estat de salut de les dones. Per últim, s'exigeixen proves mèdiques, però els locals no faciliten l'accés a les mateixes, sinó que són les dones les que han de realitzar-les havent de pagar en molts casos una mútua privada ja que la sanitat pública no finança proves regularment sense criteris facultatius.

“Sí. Siempre me hago los señores con gomas (...) Luego también me hago revisiones ginecológicas cada 6 meses. De eso me cuido mucho, porque claro, trabajo con mi cuerpo. Por eso me pago yo una mutua, porque quiero buenos médicos, aunque tengo la seguridad social.” Dona_7

“Porque hay chicas que tienen mutuas se la hacen, ellas cada mes tienen que entregar al local un informe de las revisiones de que la chica está sana; de todas maneras aquí es obligatorio el uso de preservativo, no me vale que ningún cliente me diga “no es que yo pago 100 – 200 – 500 para tener relaciones con una chica sin preservativo” No, de hecho en todas las habitaciones tenemos un cartel en español y en inglés donde dice que es el uso obligatorio de preservativo y si alguna chica no lo hace, bajo su responsabilidad porque nosotros no podemos estar dentro de la habitación, bajo su responsabilidad, pero se la juega ella”.
Personal local_1

“Si, exigimos revisiones sanitarias ginecológicas periódicas y análisis mensuales. Son obligatorias y preventivas.” Personal local_2

El fet que es deixi a discrecionalitat de les dones l'exercici sense preservatiu genera situacions de risc per les dones. De fet, l'informe ABITS 2013 recull que en el cas d'espais tancats s'ha registrat un increment de pràctiques sexuals de risc per part de les dones. Si bé en general les dones mostren preocupació i atenció per la seva salut sexual i reproductiva, es detecta una manca de coneixement i informació en aquest sentit, tant a nivell de pràctiques preventives com de serveis i prestacions públiques al respecte.

“Y yo, como me hago revisiones muy a menudo y recuerdo los señores con los que he estado...con mis amigos, con mis clientes fijos, lo hago también sin gomas. Porque claro, si yo estoy sana y ya he estado con ellos, ¿no hay por qué preocuparse!” Dona_8

3.8. Aproximació a la situació de les dones que exerceixen la prostitució a locals

Les dones que exerceixen la prostitució a locals de la ciutat sense haver estat víctimes de tràfic d'éssers humans expliquen que van iniciar-se en aquesta activitat per necessitat econòmica i per les dificultats de trobar feina. En la seva majoria són dones migrades i amb responsabilitats familiars tant al país d'origen com a Barcelona. La pressió per obtenir ingressos per mantenir les seves famílies junt amb les dificultats de trobar feina ha fet que recorreguessin a la prostitució com estratègia econòmica i de supervivència individual però sobretot, familiar. Per algunes dones, la prostitució esdevé l'última de les opcions possibles i inicien l'exercici després d'haver realitzat processos de cerca de feina sense èxit. Per d'altres, en canvi, la prostitució esdevé una possibilitat d'obtenció d'ingressos des del moment que arriben a l'Estat espanyol.

“Es una opción que tú tienes que escoger o la escoges porque si no tienes, por ejemplo en mi caso, he pasado tantos currículos y no me cogen, yo tengo que vivir después de 4 meses, no voy a vivir porque soy cara bonita, tengo que vivir de algo, y tengo que pagar porque si tú estás viviendo en una habitación tienes que pagar 300 €, todos los días tienes que comer, tu hijo de donde va a comer (...) por cojones tienes que ir a mover tus piernas e ir a trabajar, si no tienes otra opción es lo que hay, y afortunadamente o desafortunadamente, gracias a Dios somos mujeres, los hombres no pueden hacer esto” Dona_9

“Empecé hace 8 años. Lo hice por motivos económicos. Tenía un hijo pequeño y ni yo ni mi pareja encontrábamos trabajo. Empecé y sigo en este mismo club. Lo conocí por una amiga que ya trabajaba aquí. Un día estando en su casa con su pareja me explicó que trabajaba de camarera en un bar que le pagaban muy bien, no me contó más porque estaba su pareja delante y él no sabía que trabajaba de lo otro. Cómo yo no tenía trabajo y lo necesitaba, me dijo que un día la acompañase al club, y ya cuando lo vi y me explicaron cómo funcionaba... pues no me pareció mal y decidí quedarme a trabajar aquí.” Dona_8

“Lo que gano...bueno, puede parecer mucho. Pero mi marido no encuentra trabajo, y con lo que yo gano hay que mantener a toda la familia. Además envío dinero a casa, a República Dominicana. Así que bueno, nos da para vivir pero no nos sobra.” Dona_7

Dels relats de les dones que han accedit a la prostitució com a estratègia econòmica també es desprèn que ho han fet, majoritàriament, a través de dues vies. D'una banda, el boca-orella

entre amigues. És habitual que una dona arribi a un local a través d'una amiga o coneguda. I, de l'altra, la cerca individual de les dones a través d'Internet. Internet esdevé clau no només com a font d'informació prèvia a l'exercici sinó també com a mitjà de captació dels clients.

Per la informació obtinguda en la recerca, hi ha una part important de dones que exerceixen la prostitució a locals de forma permanent i sense disposar d'altres fonts d'ingressos. Això pot ser degut tant al volum d'ingressos que permet aquesta activitat, que és considerable en comparació amb les condicions del mercat de treball actuals, així com a la dificultat de compaginar una activitat que es perllonga durant llargues jornades amb una altra feina.

3.8.1. Canvis en l'exercici a causa de la crisi econòmica

La informació obtinguda durant la recerca posa de manifest l'impacte de la crisi econòmica en l'activitat de la prostitució. Així, s'assenyala una reducció de la demanda i, per tant, del volum d'ingressos tant dels locals com, conseqüentment, de les dones. Aquesta reducció és deguda a la menor despesa que fan els clients, tant per una reducció de la freqüència de consum, com per les peticions de rebaixa de preus de serveis o les demandes de prestació de diferents serveis pel preu d'un. També es fa referència a la reducció de les fraccions temporals fent que, per exemple, s'hagin generalitzat més els serveis de 20 minuts.

“Antes teníamos clientes que venían una vez por semana y ahora vienen cada 15 días o un mes, los clientes españoles, ahí tenemos nuestra clientela que nos viene pues eso, viene mucho menos; gracias a los extranjeros!”. Personal local_1

“Ahora vienen menos clientes, y los días buenos son menos, ya es más habitual los días en los que trabajas poco y ganas lo justo. Eso es porque los hombres ya no tienen tanto dinero o tienen que dejar más en la casa y ya no pueden gastar en esto.” Dona_4

Els efectes de la crisi econòmica en l'exercici de la prostitució tenen un impacte no només econòmic sinó també sobre les condicions de vida de les dones. Així, les entitats fan referència al fet que els horaris d'exercici s'han allargat cada cop més i que els serveis o béns que les dones adquireixen als locals (per exemple, beguda) són cada vegada més cars. En aquest marc de menys ingressos i major precarietat, les dones poden arribar a acceptar pràctiques de risc, ja que els clients, conscients d'aquest context, en fan més demanda. Tot plegat suposa, doncs, un augment de la vulnerabilitat, una limitació de la capacitat de negociació de les dones i, en definitiva, un empitjorament de les seves condicions de vida.

3.8.2. Impactes de la prostitució en les condicions de vida de les dones

L'exercici de la prostitució i, especialment, les condicions d'aquest exercici en locals té diversos efectes sobre la vida de les dones.

Els extensos horaris d'obertura d'alguns locals (arribant a 24h en alguns casos), junt amb el fet que hi ha dones que viuen al mateix local impliquen jornades d'exercici molt llargues per les dones. L'exercici pràcticament continuat, la reclusió a espais tancats i la manca d'estones de descans i de temps lliure suposen unes condicions d'exercici molt severes, amb indicis clars d'explotació laboral. Així doncs, en alguns locals de la ciutat, hi hauria dones que estarien en situació d'explotació.

Les condicions de l'exercici i l'empitjorament d'aquestes degut a la crisi econòmica té impactes per la salut de les dones a tots nivells. L'esgotament físic, la pressió psicològica i els riscos associats a la realització de pràctiques sexuals de risc i al consum de tòxics afecta la salut física, emocional, sexual i reproductiva de les dones.

“Si estás haciendo por ejemplo 24 horas, digámoslo así, obviamente tu no tienes vida porque necesitas descansar y descanso nunca tienes, porque hay gente que tu, obviamente, ¡ah! esa es otra, se supone que a veces tienes un sitio para dormir, hay veces que no tienes sitio para dormir y te acuestas encima de un mueble y si te coge el sueño allí fantástico y sino pues no”. Dona_9

Per últim, i en relació a les condicions físiques dels locals, els 6 locals que s'han visitat disposen de condicions higièniques i de salubritat bones. Tot i les bones condicions higièniques, es tracta d'espais que per la seva pròpia ubicació (baixos d'edificis) i distribució, no disposen de llum natural ni sortida a l'exterior. Això també té un impacte negatiu en les condicions de vida de les dones que hi exerceixen i, en especial, en la vida de les dones que viuen en aquests locals o hi exerceixen durant llargues jornades.

3.8.3. Inseguretat i violència

Encara que l'exercici de la prostitució en un local es percep per part de les dones com un exercici més segur que a la via pública, també es donen situacions d'inseguretat i episodis de violència. Les violències patriarcals es manifesten també en els espais de prostitució. Tot i que les agressions de clients no són habituals, sí que existeixen i suposen un alt risc per les dones. Concretament es registren agressions verbals i físiques per part de clients, sobretot relacionades amb la negació de les dones a realitzar determinats serveis. La concepció per part

de l'home que el pagament d'un servei sexual dóna dret a disposar del cos de les dones com si fossin un objecte es fa evident en l'actitud, en la relació de poder i, en definitiva, en la violència que exerceixen alguns clients cap a elles. A més, la violència contra les dones que exerceixen la prostitució s'exerceix en el marc d'impunitat social vers la violència contra les dones.

“Violencia, violencia no, pero problemas sí, que a lo mejor una chica ha salido porque el cliente le ha hecho daño o ha sido un poco más agresivo, la quería forzar a hacer cosas y la chica al principio no ha querido y al final se ha puesto violento”. Personal local_1

“Hay hombres que te tratan como una flor como hay otros que te tratan y te dan una patada por atrás o te tratan mal o quieren humillarte o quieren tratarte mal, que porque tu estés haciendo esa clase de trabajo como que, mira, te lo voy a contestar así de una vez, un ejemplo que a veces te llaman o algo así, es como de humillación “¿te puedo pegar?” yo dije “ay no mira ¿es que pegas de pronto a tu mujer?” Dona_9

“Señores que se han puesto pesados, que no dejaban salir a las chicas de las habitaciones o que les han hecho hacer cosas que les hacían daño. A ver, que tampoco pasa mucho, ¿eh? A veces, a veces ha pasado. ¿Qué hemos hecho? Bueno, entre todos los hemos echado. Alguna vez sí que hemos tenido que llamar a la policía, pero han sido muy muy pocas veces.” Dona_8

Tal i com es recull a l'informe ABITS 2013 i com afirmen algunes dones i professionals d'entitats, en l'àmbit de la prostitució en locals es detecta consum de drogues i, en especial, d'alcohol. Aquest consum en alguns casos està relacionat amb demandes o serveis sexuals sol·licitats pels clients, mentre que en d'altres, les dones consumeixen per evadir-se i poder suportar les hores d'exercici. Es detecta un major consum de drogues entre les dones que exerceixen a espais tancats que entre les que ho fan a la via pública. Aquesta situació suposa un risc important per la salut de les dones. Hi ha dones que estan rebent tractament especialitzat en aquest sentit. A més, en el marc dels projectes d'intervenció en espais tancats finançats per l'Agència ABITS també s'han realitzat sessions i tallers informatius i de prevenció del consum de drogues.

“Más que todo, si es en la calle, es que es imposible la seguridad de uno, y si está en la casa dentro de un sitio, así sea club o no club o piso, también es la seguridad porque de todas maneras tú no sabes si te puede pasar un loco de esos como si alguna vez, claro también la cuestión que la gente va muy colocada, que quiere, te busca por drogas y van de fiesta y llegan a estar con una chica (...) y le dices “no, no, no se puede solamente se da una copa” entonces hay hombres que se ponen violentos y hay peleas”. Dona_9

En un altre sentit, i pel que fa a la relació entre les dones que exerceixen a locals, hi ha diversitat de percepcions i experiències tant per part de les dones com dels locals i les entitats. Així, si bé algunes dones expressen que en general hi ha bona relació entre elles, també s’apunta l’existència de competitivitat, enveges i tensió entre dones, normalment relacionades amb la captació de clients, el nombre de realització de serveis en un dia, o el tipus de pràctiques que oferta cada dona.

“Más que peleas hay envidias (...) muchas chicas conviven aquí, entonces claro, la convivencia día a día, pues un día puedes estar de buenas, otro día puedes estar cruzada (...) cuando no hay trabajo hay mucha más tensión, cuando hay mucho trabajo, como todas están trabajando no pasa nada”. Personal local_1

“Entre todas es de por sí una guerra, digámoslo así, que llega el pan tú te tienes que vender, por tu cara, por tu cuerpo o por lo que sepas hablar y desempeñarte dentro del club y no más”. Dona_9

Existeix, en general, un ambient menys distès als locals que a altres espais tancats com, per exemple, els pisos. El fet que en molts locals existeixi l’*alterne*— especialment a les barres americanes — implica que, sovint, les dones estiguin “competint” per a que el client les “triï”. Així mateix, i d’acord amb les observacions a diverses barres americanes i les entrevistes a dones que exerceixen l’*alterne*, sovint dins un mateix local els percentatges sobre les consumicions que corresponen a les dones poden variar enormement d’una dona a una altra. Aquest fet també pot generar tensions, enveges i competitivitat.

3.8.4. Demandes i ús de serveis i recursos

En general, les dones que exerceixen a locals tenen poc coneixement de la xarxa de recursos públics i d’entitats que treballen en l’àmbit de la prostitució a la ciutat. Les dones entrevistades coneixen i tenen contacte amb les entitats que actualment estan entrant a locals amb el finançament de l’Agència ABITS.

El fet que l'espai d'exercici sigui tancat limita tant l'accés de professionals de serveis d'atenció municipal com la possibilitat de moviment i de cerca de recursos per part de les dones. En aquest sentit, el conveni signat per part de l'Ajuntament (Agència ABITS) amb entitats per a dur a terme projectes d'intervenció en espais tancats dels districtes amb més presència de locals és una bona iniciativa perquè, entre d'altres, permet apropar la xarxa de recursos a dones que exerceixen en aquests espais. Així doncs, dóna resposta a una necessitat detectada.

Aquesta manca de coneixement de la xarxa de recursos i entitats pot ser deguda al fet que el volum d'ingressos de les dones que exerceixen a locals sense estar vinculades a cap xarxa criminal, els permet tenir les necessitats bàsiques cobertes. Les dones són conscients que altres persones poden estar en situació de major necessitat que elles i, per tant, tampoc es plantegen sol·licitar cap mena d'ajuda. De fet, les diverses entitats que desenvolupen projectes a espais tancats ho corroboren. La primera demanda de les dones que exerceixen autònomament la prostitució en aquests espais rarament està lligada a prestacions econòmiques o serveis socials. Amb tot, si bé la majoria de les dones que exerceixen a locals tenen, a priori, cobertes les necessitats econòmiques, el desgast emocional o la manca d'informació a nivell de salut sexual i reproductiva són motius suficients per requerir atenció en aquests àmbits i per a que es puguin detectar altres necessitats.

De fet, tal i com recull la memòria ABITS 2013 en relació als projectes d'intervenció en espais tancats, les principals demandes que fan les dones a les entitats que actualment hi estan accedint estan relacionades amb la salut i la sanitat (informació, demanda i entrega de material profilàctic, acompanyament a serveis de salut, atenció psicològica, prevenció del consum de drogues) i l'assessorament jurídic i administratiu (obtenció de la targeta sanitària, estrangeria, dret civil i de família, dret laboral). En menor mesura, també es fa referència a demandes formatives i d'orientació laboral.

3.9. Relació amb veïns i veïnes

Segons la informació obtinguda a través del treball de camp, l'existència de locals de prostitució no genera conflictes veïnals. El fet que estiguin ubicats en baixos d'edificis, habitualment amb entrada separada de la que dóna accés als habitatges, junt amb la discreció de molts d'aquests locals, pot minimitzar el contacte amb el veïnat i, per tant, també les molèsties i conflictes.

Cap de les associacions de veïns ni departaments municipals consultats ha fet referència a l'existència de conflictes entre comunitats de veïns i clubs o barres americanes. Els relats de les

dones i del personal dels clubs també reforcen aquesta percepció. Afirmen que l'alta discreció i la insonorització dels locals afavoreixen a què les relacions amb veïns i veïnes siguin escasses, cordials i amb absència de conflictes.

“Hay quejas? No, tenemos el local insonorizado, eso lo primero. Segundo, al ser un sitio tan discreto no es un local que cuando se sale se forma bullicio (...). Es la encargada que va si ve que salen algunos con mucho jaleo decimos ‘por favor, por respeto al descanso de los vecinos no podéis hablar fuerte cuando salgáis”.

Personal local_1

3.10. Relació amb cossos policials

El contacte de la policia amb els locals de prostitució està vinculat al compliment de les seves competències en matèria d'estrangeria, d'investigació criminal i administrativa. L'entrada dels cossos policials a locals de prostitució està lligada principalment a la comprovació de documentació tant de les dones com, en alguns casos, també de clients i dels locals (inspeccions de salut pública, d'estupefaents, xarxes d'explotació, etc.).

El Cuerpo Nacional de Policía (CNP) durant l'any 2013 va realitzar 40 actuacions a clubs, locals i saunes de Barcelona, on van identificar 462 dones que exercien la prostitució.

Pel que fa a les dones, als locals als que s'ha accedit es manifesta que només s'accepten dones amb situació administrativa regular ja que aquesta és subjecte de comprovació per part de la policia.

D'altra banda, i pel que fa referència al dret d'admissió, als locals sobretot es controla l'edat dels clients. No es permet l'entrada a clients menors d'edat ja que aquest també és un element de comprovació per part de la policia.

Per últim, tant entitats com locals i cossos policials fan referència a la llicència dels locals com un altre dels elements de verificació per part de la policia. De fet, segons el CNP, la realització d'inspeccions a clubs per verificació de llicències junt amb les actuacions realitzades a la via pública pot haver fet reduir la prostitució en aquests àmbits, augmentant, per contra, a pisos.

“Esta noche me ha llegado una chica nueva, lo primero tal como entra por la puerta es pedirle documentación, si no tiene documentación, no tiene permiso de residencia o no tiene la nacionalidad española, no.” Personal local_1

“¿Cómo es la relación con la policía? No sé aquí la verdad que la policía sólo viene de vez en cuando para pedir papeles de las chicas. Como aquí solo podemos trabajar si tenemos papeles pues no suele pasar nada, creo. (...) en clubs no ponen multa, eso sé que pasa en la calle. Aquí solo te llevan si no tienes documentación, pero aquí todas tenemos”. Dona_4

“La policía viene bastante a menudo, revisa que las chicas tengan documentación y a menudo también pide documentación a los clientes, aquí no entran menores de edad. Las chicas todas tienen permiso de trabajo en regla, no están contratadas como empleadas, pero tienen permiso de residencia, están legales aquí.” Personal local_2

4. RESUM DEL CAPÍTOL

- Dins l'àmbit de prostitució a locals, en el marc d'aquesta recerca s'inclouen els clubs i barres americanes. No s'analitzen altres locals com salons d'estètica, perruqueries o saunes on, en alguns casos, també es poden prestar serveis sexuals.
- L'Ordenança municipal d'activitats i establiments de concurrència pública de Barcelona (2003, modificada al 2009), a les categories 2.2.6. de *Sales d'exhibició sexual* i 2.2.7. de *Locals on s'exerceix la prostitució* contempla l'atorgament de llicències per a locals i clubs on s'exerceixi la prostitució.
- En el marc de l'estudi s'han identificat 92 locals on s'exerceix la prostitució a Barcelona. El 60% d'aquests disposa de llicència específica de prostitució.
- El 58% dels locals amb llicència són propietat de persones jurídiques (societats limitades) i el 42 % de persones físiques (majoritàriament homes). Un 22% dels locals estan en mans de 6 propietaris (2 físics i 4 jurídics).
- Els districtes que concentren la majoria de locals són els de l'Eixample (52%) i Sarrià-Sant Gervasi (23%) i, en menor mesura, Les Corts (6%), Horta Guinardó (6%) i Sants-Montjuic (5%).
- No és possible conèixer exactament el nombre de dones que exerceixen la prostitució a locals de Barcelona. Tenint en compte els 92 locals identificats i fent una estimació aproximada de 15 places per local, hi haurien almenys 1.380 dones (places) que exerceixen la prostitució en locals a la ciutat.
- Perfil majoritari de les dones:
 - La gran majoria de dones són migrades i procedeixen de països de l'Amèrica del Sud i Central (sobretot República Dominicana, Colòmbia, Equador i Brasil) i de l'Europa de l'est (sobretot Romania però també Bulgària, Hongria i Albània). En la seva majoria tenen la situació regularitzada. En menor mesura també hi ha presència de dones espanyoles a locals.
 - Les dones són en general més joves que en els altres àmbits de prostitució, tenint entre 20 i 35 anys majoritàriament.
 - La majoria tenen responsabilitats familiars aquí i/o al seu país d'origen.
 - Hi ha dones que es troben en situació de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual. Tenint en compte les xarxes que operen a la ciutat a locals, majoritàriament són dones romaneses, búlgares, albaneses i de Llatinoamèrica.

- Els clubs generalment funcionen pel sistema de places. Existeix un alt grau de mobilitat de dones entre clubs i també entre clubs i pisos, tant a Barcelona com fora de la ciutat i, fins i tot, de l'Estat espanyol. En alguns casos, hi ha rotació de dones entre locals d'un/a mateix/a propietari/a o propietaris/es.
- Les barres americanes no funcionen pel sistema de places i tenen tant dones fixes com d'altres que hi exerceixen puntualment. L'objectiu d'aquests locals és obtenir ingressos del consum de begudes per part dels clients i els serveis sexuals són puntuals i suposen tant sols un suplement dels ingressos del local.
- En la gestió i funcionament dels locals on s'exerceix la prostitució, a banda de les dones que hi exerceixen, hi poden intervenir altres figures professionals com l'encarregat/da, recepcionista, cambrers/es, personal de neteja i personal de seguretat (homes principalment).
- Les dones que exerceixen la prostitució no estableixen cap relació laboral amb el local, tot i que algunes d'elles cotitzen individualment a la Seguretat Social com autònomes en el règim de treballadores de la llar.
- Internet i la premsa escrita són les principals formes de difusió dels locals i de captació dels clients.
- Les tarifes dels serveis sexuals als locals són estipulades pel propietari de l'establiment i es fixen d'acord amb les fraccions de temps i la tipologia de les pràctiques sexuals. En general, els preus oscil·len entre els 120€ i els 250€ l'hora, aproximadament. Les dones que exerceixen autònomament es queden entre el 40% i el 50% del preu dels serveis. Es tracta de l'àmbit de prostitució amb tarifes més altes. Conseqüentment, i en els casos de dones que no són víctimes de tràfic per l'explotació sexual, les dones obtenen uns ingressos elevats que poden situar-se al voltant dels 2.000€ o 3.000€ mensuals.
- Els clubs i barres americanes acostumen a obrir des de mitja tarda i fins la matinada, tot i que hi ha clubs que presten serveis les 24 hores.
- En el cas dels locals oberts les 24h, les dones realitzen jornades prolongades i esgotadores, fet que té un impacte important en la seva salut física i emocional, en la gestió i usos del seu temps, i sotmet a les dones a situacions clares d'explotació laboral.
- L'activitat dels locals es veu especialment afavorida per la celebració de grans esdeveniments a la ciutat, sobretot congressos i fires professionals.

- Tot i que l'activitat dels locals és constant al llarg de la jornada, en general es registra una major entrada de clients a partir de les 19h de la tarda i a la nit, i especialment el cap de setmana.
- Els clients majoritaris són de nacionalitat espanyola, mitjana edat i nivell econòmic mitjà-alt. Durant les vacances i els esdeveniments comercials també hi ha un volum important de clients estrangers amb cert poder adquisitiu.
- Tot i que els locals estableixen com a norma la prestació de serveis sexuals amb profilaxis, deixen a discrecionalitat de les dones l'acord de realitzar-ne sense. En el darrer any s'ha observat un increment de les pràctiques de risc que cal relacionar també amb el context de crisi econòmica i la manca d'informació existent en temes de salut sexual i reproductiva.
- Els locals exigeixen controls mèdics regulars a les dones, que han de responsabilitzar-se de la seva realització i de mostrar-ne els resultats. Aquesta pràctica no està emparada per cap normativa, vulnera el dret a la intimitat i la confidencialitat de dades personals i responsabilitza exclusivament a les dones de la cura front als riscos associats a l'exercici, sense intervenir en els clients.
- L'impacte de la crisi econòmica en l'activitat i en les condicions de les dones és significatiu. Es detecta una reducció d'ingressos tant dels locals com de les dones. Aquesta reducció és deguda a la menor despesa que fan els clients, tant per una reducció de la freqüència de consum, com per les peticions de rebaixa de preus de serveis, de reducció de les fraccions temporals i de les demandes de prestació de diferents serveis pel preu d'un. Tot això suposa una limitació de la capacitat de negociació de les dones front a pràctiques de risc i, en definitiva, un empitjorament de les seves condicions d'exercici i, per tant, de vida.
- Les condicions de l'exercici i l'empitjorament d'aquestes degut a la crisi econòmica té impactes per la salut de les dones; l'esgotament físic, la pressió psicològica i els riscos associats a la realització de pràctiques sexuals de risc i al consum de tòxics afecta la salut física, emocional, sexual i reproductiva de les dones.
- Encara que l'exercici de la prostitució en locals es percep per part de les dones que el duen a terme com un exercici més segur que a la via pública també es donen situacions d'inseguretat i episodis de violència lligats a l'exercici i als clients. Si bé les agressions de clients no són habituals, sí que existeixen i suposen un alt risc per les dones. La concepció patriarcal que el pagament d'un servei sexual dóna dret a disposar

del cos de les dones es fa evident en l'actitud, la relació de poder i, en definitiva, la violència que exerceixen alguns clients cap a elles.

- Es detecta un major consum de drogues entre les dones que exerceixen a espais tancats que entre les que ho fan a la via pública. Aquest consum pot estar relacionat amb demandes o serveis sexuals sol·licitats pels clients o amb la necessitat d'allargar i suportar les hores d'exercici. Hi ha dones que estan rebent tractament especialitzat en aquest sentit i, en el marc dels projectes pilot d'intervenció en espais tancats també s'han realitzat sessions i tallers informatius i de prevenció del consum de drogues.
- En alguns casos, la relació entre les dones està marcada per la competitivitat, relacionada amb la captació de clients, el nombre serveis realitzats per dia o el tipus de pràctiques que s'ofereixen.
- Les dones que exerceixen a locals tenen poc coneixement de la xarxa de recursos públics i d'entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a la ciutat. El fet que l'espai d'exercici sigui tancat limita tant l'accés de professionals de serveis d'atenció municipal com la possibilitat de moviment i de cerca de recursos per part de les dones. Aquestes en la seva majoria coneixen i tenen contacte amb les entitats que actualment estan entrant a locals amb el finançament de l'Agència ABITS. Les demandes principals de les dones acostumen a estar relacionades amb la salut i la sanitat, l'assessorament jurídic i administratiu i, en menor mesura, la formació i orientació laboral.
- No hi ha queixes veïnals significatives ocasionades per l'existència de locals de prostitució a Barcelona. El fet que estiguin ubicats en baixos d'edificis, habitualment amb entrada separada de la que dona accés als habitatges, junt amb la discreció de molts d'aquests locals, minimitza el contacte amb el veïnat i, per tant, també les molèsties i conflictes.
- El contacte de la policia amb els locals de prostitució està vinculat al compliment de les seves competències en matèria d'estrangeria, d'investigació criminal i administrativa. L'entrada dels cossos policials a locals de prostitució està lligada principalment a la comprovació de documentació tant de les dones com, en alguns casos, també de clients i dels locals (inspeccions de salut pública, d'estupefaents, xarxes d'explotació, etc.).

CAPÍTOL V. APROXIMACIÓ A LA REALITAT DE LA PROSTITUCIÓ A PISOS

1. INTRODUCCIÓ

En el marc d'aquesta recerca s'entenen els pisos on s'exerceix la prostitució com espais tancats, ubicats en comunitats de veïns i veïnes, habilitats per a l'ofertament de serveis sexuals i, habitualment, sense cap tipus de llicència per a aquesta activitat. Generalment són domicilis particulars i, per tant, es tracta de l'àmbit de prostitució més opac i invisible. L'activitat de prostitució es pot establir a pisos de propietat o en lloguer.

Els pisos acostumen a constar d'una petita recepció (tot i que no sempre), d'un espai de descans per les dones i de les habitacions on es presten els serveis sexuals. Normalment els pisos no disposen de servei de barra o bar. En alguns casos les dones resideixen al propi pis. En aquests casos, hi ha pisos que disposen d'habitacions amb lliteres per les dones o bé d'un espai de descans comú, i de cuina.

La majoria dels pisos visitats són identificables bé a través d'una petita senyal o adhesiu a l'interfon del bloc o bé amb marques a les portes.

2. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A PISOS A BARCELONA

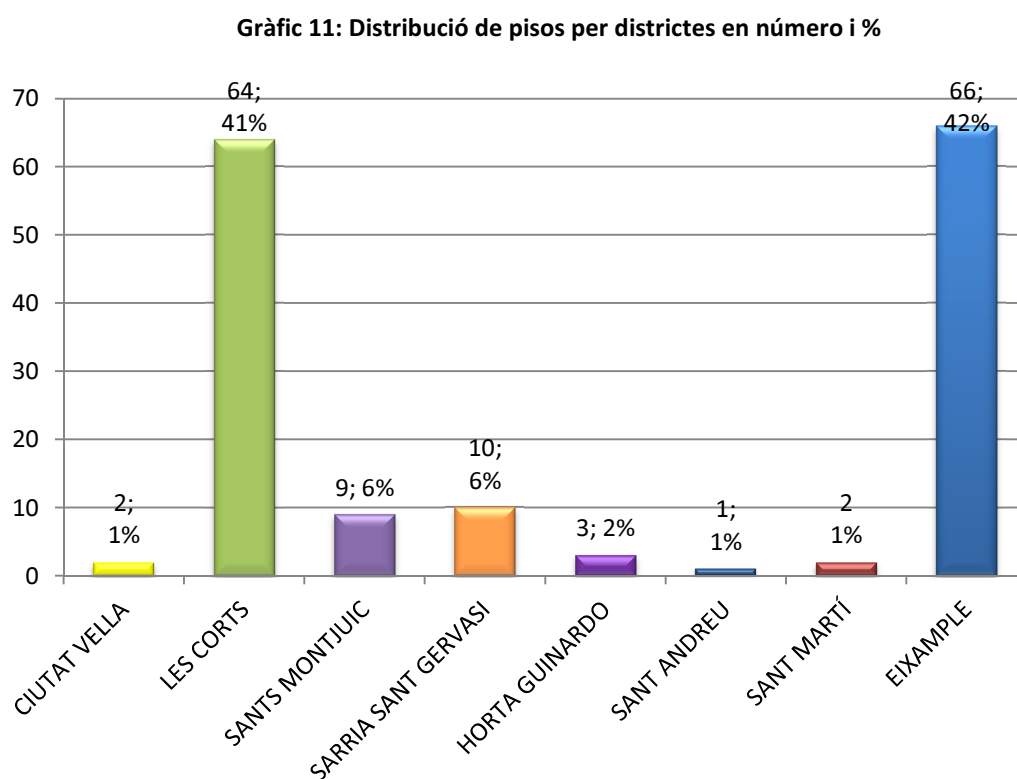
2.1 Número de pisos i districtes on es troben

A partir de la recerca portada a través d'Internet³¹, les sortides a pisos que s'han realitzat i les dades facilitades per l'Agència ABITS, s'han identificat un total de 157 pisos de prostitució a la ciutat. Tanmateix, segons el cos dels Mossos d'Esquadra, el número total de pisos a Barcelona podria ser superior, al voltant de 200 pisos.

D'acord amb la informació obtinguda, la majoria de pisos disposen d'entre 5 i 10 places. Si es fa una estimació aproximada d'unes 6-7 dones de mitjana per pis, a Barcelona hi hauria al voltant de 1.000 dones exercint la prostitució a pisos.

³¹ Buscant per pàgines web i fòrums de prostitució.

Els 157 pisos localitzats es distribueixen per tota la ciutat de Barcelona, però tenen especial presència al districte de l'Eixample (42% del total) i de Les Corts (41% del total). El següent gràfic mostra la distribució de pisos per districtes, en números absoluts i en %.

Font: Elaboració pròpia a partir de cerca per Internet

Dels 157 pisos, almenys un 21% (33 pisos) són de prostitució de dones xineses. Tanmateix, aquesta proporció podria ser més gran ja que diverses fonts policials afirmen que la majoria de la prostitució a pisos a la ciutat l'exerceixen dones d'origen asiàtic. Diversos agents públics i privats asseguren que tant la identificació, en ser una activitat amagada, poc visible i amb gran mobilitat d'obertura i tancament, com l'accés a pisos és complicada al tractar-se d'espais privats. En el cas de pisos de dones asiàtiques, aquestes dificultats encara són majors, per un tema idiomàtic i cultural.

"(...) y luego pisos de orientales hay un montón lo que pasa es que no estamos teniendo mucho acceso. Es lo más complicado realmente, es algo que estamos trabajando con ABITS por el tema de la mediación, traducción, pero bueno es muy, muy difícil "Creu_Roja

"Sí que es verdad también que ahora por ejemplo hay un número mayor de locales, o a lo mejor que son más visibles, de orientales. Pero... a los que sí que es

más difícil acceder pero por un tema idiomático principalmente, y también por dinámicas de la comunidad oriental, que son... son diferentes a las nuestras.”

Genera

2.2. Situació administrativa dels pisos

Tal i com s'ha apuntat a la introducció d'aquest apartat, els pisos generalment no compten amb cap llicència per l'exercici d'activitats sexuals. D'acord amb la normativa municipal no és possible disposar de llicència per serveis de prostitució en un domicili particular comunitari. Per tant, en casos d'indis de prostitució en domicilis particulars, des de l'Ajuntament s'inicien procediments sancionadors³².

2.3. Perfil de les dones

A continuació s'apunten algunes característiques del perfil de les dones que exerceixen la prostitució a pisos de Barcelona³³:

- **Origen:** la majoria de dones són migrades. Procedeixen de la Xina, de països de l'Amèrica del Sud i Central (sobretot Argentina, Brasil, Colòmbia, República Dominicana, Veneçuela i Equador) i de l'Europa de l'est (Romania, Bulgària, Rússia). Així mateix, s'hi troben dones espanyoles. De fet, es tracta de l'àmbit de prostitució que registra un major nombre de dones d'aquesta nacionalitat. En el cas de la prostitució a pisos, la presència de dones africanes és gairebé inexistent.
- **Edat:** les dones que exerceixen en pisos tenen majoritàriament entre 20 i 40 anys. No obstant, existeixen pisos amb dones més grans de 45 anys i fins a 60 anys o més.
- **Situació administrativa:** Per la informació obtinguda de les entrevistes a cossos policials i a les entitats, si bé la majoria de dones tindrien situació administrativa regular, als pisos hi hauria un volum més gran de dones en situació irregular que als locals.
- **Responsabilitats familiars:** la majoria de dones que exerceixen la prostitució de pisos tenen responsabilitats familiars, ja sigui aquí o al seu país d'origen.
- **Víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual:** segons fonts policials, en pisos de la ciutat es poden trobar dones víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual. Segons la UCTEH (Unitat Central de Tràfic d'Éssers Humans) dels

³²A l'apartat 3.9. s'explica amb més detall el procediment sancionador pels pisos on s'exerceix prostitució.

³³ Informació obtinguda a través de dades i de l'Informe de l'Agència ABITS 2013, de les entrevistes a les entitats, les sortides realitzades a pisos i les fonts policials.

Mossos d'Esquadra, la prostitució de dones xineses ha augmentat de forma exponencial durant els últims anys i s'ha concentrat bàsicament en pisos. Segons aquest cos, les dones xineses que exerceixen la prostitució arriben a Barcelona com a víctimes de tràfic per l'explotació sexual. N'hi ha que són conscients que venen a exercir la prostitució, però arriben sotmeses al pagament d'un deute molt elevat que s'allarga en el temps. A més, als pisos també hi hauria un conjunt de dones víctimes de tràfic procedents d'Amèrica Llatina. Segons fonts policials, en aquest cas les dones arribarien a Catalunya enganyades. Un cop aquí se'ls hi retiraria la documentació i estarien sotmeses a unes condicions de treball diferents a les esperades.

3. APROXIMACIÓ QUALITATIVA A LA PROSTITUCIÓ A PISOS

3.1. Funcionament dels pisos

Existeixen dues modalitats de funcionament de pisos, els que funcionen per places i els pisos amb dones fixes.

En el sistema de places, les dones exerceixen en un mateix pis durant una plaça. La plaça representa els 21 dies del mes en els que les dones no tenen la regla³⁴. Passat aquest període, la dona pot canviar de pis o bé renovar de nou la plaça (sempre que el propietari o propietària del pis accepti). Si es produeix un canvi de pis entre plaça i plaça, aquest es pot produir de tres maneres diferents:

- Les pròpies dones busquen un nou pis i gestionen el trasllat.
- Les dones contracten a un/a *manager* que gestiona el canvi de pis³⁵.
- També hi ha dones que es troben subjectes a un proxeneta o xarxa criminal que les explota i controla. En aquests casos, el proxeneta o la xarxa són els que decideixen on la dona exerceix i en gestionen els moviments i trasllats. Fonts policials asseguren que en alguns casos es realitzen moviments de dones entre pisos interconnectats en mans d'una mateixa xarxa. Els pisos de prostitució amb dones xineses funcionen d'aquesta forma.

³⁴ Les dones trans, tot i que no es doni la mateixa situació fisiològica, operen amb el mateix sistema.

³⁵ Tal i com s'ha apuntat anteriorment, la figura de manager és la d'un/a professional que gestiona el canvi de pis d'una dona cobrant una quantitat fixa pels serveis prestats. No s'ha de confondre amb un proxeneta o controlador.

A Barcelona també es troben pisos que compten amb dones que hi exerceixen la prostitució de forma permanent.

3.2. Gestió dels pisos, personal i relació contractual

Els pisos de prostitució, si bé són enormement heterogenis, solen organitzar-se d'acord amb la nacionalitat o procedència geogràfica de les dones que hi exerceixen, així com per criteris de gènere.

Així mateix, i a banda de les dones que exerceixen, hi intervenen altres rols o actors: propietari/a del negoci, encarregada, recepcionista i personal de neteja. En funció dels pisos, aquests rols poden estar desenvolupats per quatre persones diferents o, en d'altres casos, per tant sols una o dues persones.

Pel que fa a la propietat dels negocis de prostitució a pisos, i degut a l'opacitat que caracteritza aquest àmbit de prostitució, és difícil obtenir informació al respecte; les persones que ostenten la propietat d'un negoci de prostitució a pisos no sempre són visibles o accessibles. En la majoria dels casos, a més, es tracta de pisos llogats i per tant, la propietat del pis no coincideix amb la persona que ostenta el negoci. Des de fonts policials s'afirma que a la ciutat de Barcelona es poden trobar negocis de prostitució a pisos que estarien en mans d'un mateix propietari o d'una mateixa xarxa criminal. Aquest seria el cas dels pisos de prostitució de dones xineses que són els majoritaris a Barcelona. Es tracta de pisos interconnectats que funcionen com una xarxa en la qual hi ha un intercanvi i rotació de les dones.

La cara més visible del negoci de prostitució a pisos acostuma a ser la de l'encarregada, que habitualment és una dona. Les tasques de l'encarregada estan relacionades amb la gestió del pis, el condicionament de les habitacions i avituallament, la recepció dels clients i el cobrament dels serveis. Tanmateix, en els pisos on existeix recepcionista, algunes d'aquestes tasques s'assumeixen des de recepció mentre que l'encarregada es dedica a la gestió dels guanys i a la gestió i supervisió general.

En la majoria de les ocasions l'encarregada és una dona de mitjana edat que ha exercit la prostitució en aquell mateix pis. Es tracta d'una persona de confiança del propietari o la propietària que acaba ocupant aquesta posició.

En algunes ocasions, tant recepcionistes com encarregades i, fins i tot, propietàries continuen exercint la prostitució.

“Trabajo como recepcionista, atiendo a los clientes que llegan, les presento a las mujeres y si hay llamadas telefónicas atiendo yo el teléfono. Algunas veces he prestado servicios a clientes también, estoy sustituyendo a una amiga que está de baja unos meses, ella es encargada del piso y ahora me dejó a mí en su lugar.”

Personal pis_3

En els pisos visitats, les encarregades (independentment de que exerceixin o no la prostitució) no estableixen cap relació contractual regulada amb el/la propietari/a del pis. En tot cas, només hi ha algunes encarregades de pisos que sí que poden arribar a tenir algun tipus de contracte laboral amb el propietari del pis, però es tracta de casos molt puntuals.

D'altra banda, les dones que exerceixen la prostitució en aquests espais tampoc disposen de cap tipus de relació contractual amb el pis. Des de les entitats que treballen dins dels pisos s'assegura que pràcticament cap dona té contracte laboral, però que sí que n'hi ha moltes que cotitzen a la Seguretat Social dins del règim de treballadores de la llar. Així doncs, les pròpies dones busquen mecanismes per tal de poder-se assegurar certs drets laborals a partir de la cotització a la seguretat social a través d'una altra activitat que està regularitzada.

“(…) No tenemos contrato. Si [que] es verdad que la que quiere se da de alta en seguridad social como empleada del hogar. Aquí todas estamos en ese régimen para la cotización, pero no obligamos a nadie, cada una hace lo que quiere. Siempre puedes decir que trabajas en negro y nadie te hizo contrato.” Personal pis_2

“Aquí no tenemos contratos, si quieres tú te pagas la seguridad social y te das de alta como empleada [del servicio doméstico]. Algunas lo hacen, yo no, ya [que] no tengo permiso de trabajo. La única que tiene contrato laboral es la empleada de limpieza, todas las demás no tenemos.” Personal pis_3

3.3. Captació de clients i contractació del servei

La difusió i la publicitat dels pisos on s'exerceix la prostitució s'acostuma a fer a través de la premsa escrita, Internet i del boca-orella entre els clients que ja han fet ús dels serveis sexuals a un determinat pis. De fet, el boca-orella entre clients, sobretot a través de fòrums d'Internet és una forma de publicitat informal en alça.

Tant a nivell de premsa escrita com d'Internet, en algunes ocasions és el propi pis qui publica l'anunci en un diari o en webs especialitzats, mentre que en d'altres casos són les pròpies dones les que publiquen anuncis individualment, aportant les seves dades de contacte.

“(…) Las chicas se anuncian por internet y por la prensa escrita, cada una por su cuenta y cuando el cliente contacta quedan abajo y suben con él a la habitación. Funciona mucho el boca a boca en este trabajo, si un cliente está contento vuelve o le dice a un amigo que venga.” Personal pis_2

La contractació del servei i elecció de la dona que el prestarà acostuma a fer-se mitjançant el sistema de *pases*. Quan arriba un client, les dones, que normalment es troben a la sala comuna de descans mentre no treballen o entre servei i servei, visiten una a una el client i, finalment, aquest decideix la dona amb qui vol contractar el servei.

“(…) Ellos llegan, los meten a una salita, una se presenta con el nombre que tenga, mi nombre era Juana [nom fictici], y este... y nada, ya ellos escogen, ‘quiero a tal chica o tal chica’ o ‘yo quiero este servicio’ o ellos decían el servicio que querían y pasaban.” Dona_18

“Las chicas están aquí preparadas para cuando llega un cliente, entonces se hace *pase* para que el cliente elija a la chica que más le gusta, o a veces el cliente quiere estar con varias chicas, como ahora, que están todas ocupadas con un cliente que acaba de entrar.” Personal pis_1

En el cas dels homes que ja coneixen les dones que ofereixen els serveis a un pis o que contacten directament una dona a través d'un anunci, el sistema de *pases* no és necessari. En aquests casos, els clients demanen per una dona en concret, ja sigui perquè la coneixen o perquè s'han informat abans sobre l'oferta de dones del pis (via premsa escrita o Internet) i ja saben amb qui volen establir relacions sexuals.

“ (...) Aquí funciona que los hombres ya conocen el piso y vienen directamente, suben y las chicas se ocupan con ellos. Hacen *pases* si el cliente pide ver a las chicas, a veces el cliente ha quedado con alguna de ellas directamente, o ya conoce y viene por alguna chica en particular.” Personal pis_3

Així mateix, tot i que de forma molt minoritària, també hi ha alguns pisos que ofereixen serveis a domicili i/o hotels per a clients que ho sol·licitin.

3.4. Tarifes, forma de cobrament i ingressos

Els preus dels serveis sexuals als pisos estan estipulats pel propietari/a del negoci i sempre es paga per anticipat. Tal i com també succeeix amb la prostitució a locals, els preus s'estableixen en funció del temps contractat i no del servei³⁶. El preu/hora en els pisos se situa entre els 60€ i els 80€ l'hora i els 20€ o 30€ la mitja hora. A la gran majoria de pisos es poden contractar serveis per fraccions d'hora. El propietari/a o l'encarregada del pis és qui cobra el servei sempre per anticipat. Les dones que exerceixen la prostitució de forma autònoma cobren un percentatge entre el 50% i el 60% del preu del servei, en funció dels pisos. En el cas de dones víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació no es coneix si els ingressos dels seus serveis són íntegrament dedicats a pagar el deute o elles se'n queden alguna part. A banda, en alguns pisos el client també paga el lloguer de l'habitació, a part del preu dels serveis.

“El precio es 60 € media hora, 120 una hora, y el alquiler de la habitación cuesta 20 € por 30 minutos y eso va a parte, no hay porcentajes. Las chicas entregan a la encargada el 40% del precio marcado, si luego el cliente le quiere pagar más a ella pues es cosa de la chica, pero el precio es así.” Personal pis_3

En la majoria de pisos els serveis solen ser d'un mínim de mitja hora. Tanmateix, i degut a l'impacte de la crisi econòmica, s'han generalitzat serveis de 20 minuts. Aquesta és una realitat cada cop més freqüent que té conseqüències negatives per les dones, ja que el servei “no surt a compte” i empitjora les condicions d'exercici de les dones.

Pel que fa al número de serveis diaris de prostitució que es realitzen als pisos que no obren les 24 hores, aquest pot situar-se entre cap o 2 serveis en un dia fluix fins a 15 o 16 en un dia de molta activitat. Per tant, el número diari de serveis sexuals que realitza una dona pot variar en

³⁶ Amb l'excepció que es tracti de serveis especials els quals poden ser negociats entre la dona i els clients i llavors aquests ingressos de més són, en la majoria dels casos, directament per la dona.

funció de la demanda i del número de dones que hi hagi al pis. En pisos amb 6 o 7 dones de mitjana, els serveis diaris que pot realitzar una dona poden anar d'un a 4 o 5, tot i que depèn de cada cas. En el cas de pisos 24 hores per les condicions i característiques de l'activitat d'aquests pisos, és possible que es realitzin més serveis diaris.

“¿Cuántos servicios se pueden realizar al día? ¿Cuántos clientes vienen de media? Mira, hay días que ni uno entra, y días que entran 10 o 15, pero esos son los mejores días. Es muy variable, puede ir entre 3 a 10 clientes al día pero no todos los días es igual para nada. Un día malo 0, uno o tres; y un día bueno hasta 15, hoy por ejemplo no hemos hecho casi nada, solo entró un cliente y ya vamos a tener que cerrar.” Personal pis_2

3.5. Horaris i estacionalitat

En general, a Barcelona es poden trobar pisos on s'exerceix prostitució que funcionen 24 hores i pisos que tenen horari d'obertura i tancament, variable en funció del pis.

Els pisos oberts les 24 hores al dia i els 7 dies de la setmana són una realitat cada cop més present i en expansió a la ciutat. En aquest tipus de pisos també hi ha dones que hi viuen. En aquests casos es disposa d'habitacions amb lliteres o d'un espai comunitari de descans. Tanmateix, tot i l'existència d'aquests espais de descans, des de les entitats que estan intervenint en pisos s'apunta que el fet d'estar disponibles 24 hores al dia té un impacte molt negatiu sobre la vida de les dones i significa un empitjorament de les condicions de l'exercici de la prostitució. Aquesta realitat genera estrès i té efectes psicològics deguts a la manca d'hores de descans, el trencament del cicle de la son, el no seguiment d'uns horaris més o menys regulars de menjar i la reclusió en espais tancats. Aquestes condicions posen de manifest situacions d'explotació. En el marc de l'estudi s'ha accedit a pisos que funcionen les 24 hores en els que hi havia bàsicament dones procedents d'Amèrica Llatina.

Dins de la modalitat de pisos de prostitució que funcionen 24 hores, també s'hi troben els de dones xineses. Es té constància de que existeixen nombrosos pisos amb dones d'origen asiàtic a Barcelona però resulta difícil poder-hi accedir des de les entitats i s'està entrant només a una petita part dels que s'identifiquen. Les principals barreres estan relacionades amb la diferència cultural, l'idioma i l'alt moviment d'obertura i tancament de pisos.

“Lo que más hay son estos pisos [de dones xineses] de hecho, es que pisos de estos [de dones xineses] abren y cierran yo creo que cada semana, sobretudo los pisos de mujeres orientales, hay un trasiego de pisos para arriba para abajo que realmente no sabemos la dimensión” Creu_Roja

Fonts policials afirmen que la comunitat xinesa controla un número molt elevat de pisos de prostitució a la ciutat, oferint serveis 24 hores i en condicions molt dures per les dones.

Pel que fa als pisos que no estan oberts de forma continuada, l'horari acostuma a ser de 8h o 10h del matí a 20h o 22h del vespre, oferint entorn a 12 hores de servei. Aquests pisos estan oberts de dilluns a dissabte i solen tancar els diumenges. En els pisos diürns les dones no hi acostumen a viure.

“(...) Aquí la verdad trabajamos más de día, las chicas tienen horario diurno, normalmente a las 21h ya se van todas a casa, ninguna vive aquí, aquí sólo trabajamos.” Personal pis_3

La franja horària amb major afluència de clients als pisos acostuma a ser durant la tarda i el vespre. Així mateix, el volum de facturació de serveis és major entre setmana, especialment de dilluns a dijous.

En el cas de pisos amb horari d'obertura s'hi poden trobar dones que compatibilitzen la seva activitat amb horaris familiars, és a dir, que tenen un horari *laboral* convencional que els permet conciliar la seva vida professional i la seva vida personal. En aquest cas, doncs, es tractaria de dones en situació regular i amb unes condicions d'exercici millors que les de molts pisos de 24 hores.

L'estacionalitat afecta, en part, l'activitat dels pisos on s'exerceix prostitució. Tot i que el volum de clients es manté força estable al llarg de l'any, és a l'estiu quan s'experimenta certa davallada, explicada per la coincidència amb el període de vacances dels clients residents a la ciutat i rodalies.

“(...) Si que podemos decir que en invierno hay más trabajo porque en verano baja mucho con las vacaciones, la gente marcha fuera y la actividad disminuye muchísimo, aquí hay mucho cliente español que en verano se va de vacaciones o con la familia y ya no puede venir.” Personal pis_2

L'existència d'esdeveniments especials a la ciutat, com fires o congressos, no condiciona l'activitat dels pisos. El fet que els pisos acostumin a tenir clients fixos enlloc de turistes i que inverteixin menys diners en publicitat que els locals, pot explicar la no afectació de l'activitat.

“¿Y cuándo hay algún evento importante en la ciudad, como ferias y congresos, notáis aumento de demanda? No, eso en pisos no se nota nada, sí que lo notan los clubs que se anuncian y esperan a que lleguen los turistas de congresos. Nosotras aquí tenemos muchos clientes locales.” Personal pis_2

“En general no notamos gran diferencia en relación a los grandes eventos, eso es mas en clubs y tal, aquí es un piso más o menos pequeño, vienen clientes que ya nos conocen.” Personal pis_1

3.6. Perfil dels clients

El perfil de clients de prostitució a pisos és heterogeni, tot i que predominen els homes de nacionalitat espanyola i mitjana edat. També s'apunta a un canvi de perfil en els darrers anys, disminuint-se el volum d'homes grans i d'immigrants (sobretot llatinoamericans) que fan ús dels serveis de prostitució en pisos.

“¿Cuál es el perfil de los clientes del piso? Hay de todo la verdad, pero la mayoría son españoles, viven por la zona algunos o trabajan en oficinas por aquí. Tiene entre 40 y 55 años y con estudios y buena posición, bueno, cada vez más afectados por la crisis pero pueden pagar estos servicios.” Personal pis_3

Un altre element important relacionat amb la figura dels clients és el fet de la discrecionalitat dels pisos. Els pisos són espais on l'exercici de la prostitució queda més ocult i, per tant, són potser els espais més discrets. Aquesta discreció fa referència tant a la invisibilitat de l'espai, com a l'organització dels mateixos pisos, en els que els clients no es creuen entre ells. Algunes dones asseguren que és precisament aquest element de discreció i anonimat el que atrau a molts clients locals (autòctons o immigrants) a fer ús de prostitució en aquest tipus d'espai tancat.

Per últim, i en relació amb el dret d'admissió dels pisos, habitualment només es deixa entrar clients i, per tant, es prohibeix l'entrada a qualsevol altre tipus de persones. D'altra banda,

alguna entitat assegura que el dret d'admissió existeix i permet a les dones fer certa selecció dels clients que poden entrar.

3.7. Normes i pràctiques dels pisos a nivell de salut sexual i reproductiva

En relació a temes sanitaris, a tots els pisos amb els que s'ha estat en contacte s'assegura que les dones que exerceixen la prostitució ho fan amb preservatiu, com a mètode anticonceptiu i de prevenció d'infeccions de transmissió sexual. Tanmateix, el preservatiu s'utilitza en les relacions sexuals que impliquen penetració mentre que el sexe oral es realitza sense preservatiu.

Si bé l'ús del preservatiu és la norma general, cada cop hi ha un major nombre d'homes que demanen (o exigeixen) poder mantenir relacions sexuals sense preservatiu. Segons recull l'informe ABITS 2013, i d'acord amb les entitats que intervenen en espais tancats de prostitució i les mateixes dones, aquesta pràctica ha augmentat molt en l'actual context de crisi econòmica. Els clients estan disposats a pagar més diners per aquest servei i es deixa a discrecionalitat de les dones l'acceptació d'aquesta pràctica. Conseqüentment, han augmentat les pràctiques de risc i, per tant, els riscos per la salut de les dones.

Tanmateix, i encara que en general les dones mostren preocupació i atenció per la seva salut sexual i reproductiva, es detecta una manca de coneixement i informació en aquest sentit, tant a nivell de pràctiques preventives com de serveis i prestacions públiques al respecte. Les principals demandes de les dones que exerceixen a espais tancats estan relacionades amb la salut sexual i reproductiva.

A banda de l'ús del preservatiu, als pisos existeix també un control de la salut de les dones a través d'anàlisis i revisions mèdiques periòdiques. En alguns pisos, les dones fins i tot han d'entregar els informes mèdics a les encarregades i aquestes validen que les dones poden continuar treballant. El fet que les dones tinguin l'obligació de mostrar els resultats de les proves mèdiques viola el dret a la intimitat i confidencialitat de la informació relacionada amb l'estat de salut de les dones. A més, l'obligatorietat dels controls de salut no està emparada per cap norma legal.

“¿Hay medidas de higiene y control sanitario para las chicas? Sí, las chicas hacen una revisión médica cada tres meses y nos deben entregar a las encargadas los informes conforme están bien, sanas, sin ninguna enfermedad.” Personal_3

3.8. Aproximació a la situació de les dones que exerceixen a pisos

Independentment de l'àmbit d'exercici, les dones que exerceixen la prostitució a pisos de la ciutat sense haver estat víctimes de tràfic d'éssers humans s'han iniciat a la prostitució per una forta necessitat econòmica i com a estratègia de supervivència front a les dificultats de trobar una feina que els hi ofereixi uns ingressos suficients per viure. També s'han recollit casos de dones que, junt amb la necessitat econòmica, la situació d'irregularitat administrativa en la que es trobaven ha fet que s'hagin limitat les opcions d'inserció al mercat laboral formal.

“Llevo un par de años, un poco más, y como encargada un mes y medio... Empecé porque una amiga me habló de ésta posibilidad, no tenía papeles y necesitaba trabajar para pagar mis gastos aquí, no sabía qué hacer... bueno a veces he cuidado personas mayores sin contrato, pude tramitar mi permiso a través de una oferta de empleada pero ya me ha caducado y no pude renovarlo.... Así que por eso.” Personal pis_3

Les dones s'inicien al món de la prostitució generalment a través del boca orella, sovint entre amigues o a partir de la cerca pròpia d'anuncis mitjançant internet.

“El problema que me encontré era económico, pero claro el problema que me sentí obligada a seguir contra mi voluntad y contra mis ganas y contra mí todo porque económicamente estaba fatal, bueno, ehhe y ese fue mi mayor error, entre otras cosas, porque si yo no hubiera sido tan..., pero bueno las cosas ya pasaron y ya están así ¿no? Pues sí, si yo hubiera tenido un poco más de solvencia, de verdad que yo no hubiera pasado por...”. Dona_17

“Contacté con este trabajo a través de una amiga que hacía lo mismo ella me pasaba información de pisos y busco en internet. No encuentro un trabajo *normal* donde se gane más dinero así que prefiero éste trabajo porque ganas más.”
Dona_4

Per la informació obtinguda en la recerca, actualment la majoria de dones que exerceixen la prostitució a pisos ho fan de forma permanent i sense disposar d'altres fonts d'ingressos.

3.8.1. Canvis en l'exercici a causa de la crisi econòmica

Tant a l'informe ABITS 2013 com en totes les entrevistes mantingudes amb dones, entitats, personal i propietàries de pisos, es coincideix en assenyalar que la crisi econòmica ha tingut i està tenint un impacte important sobre l'activitat de la prostitució. Aquest impacte afecta tant el negoci com, conseqüentment, les vides de les dones.

Per un banda, la crisi econòmica ha provocat un descens del número de clients, una disminució de la freqüència de visites per part dels clients i la reducció de les fraccions temporals. Així, en context de crisi s'han incorporat els serveis de fraccions de 20 minuts, quan abans eren d'un mínim de 30. Això, directament suposa una reducció d'ingressos pel pis i per les dones.

D'altra banda, la crisi econòmica ha portat també que molts clients regategin els preus i pressionin per obtenir els mateixos serveis a un menor cost. Les dones i la direcció dels propis pisos s'estan resistint a rebaixar preus, tot i que ofereixen la possibilitat d'una fracció menor de temps. Amb tot, de nou es deixa a discrecionalitat de les dones l'acceptació de pràctiques addicionals amb una tarifa menor.

" (...) Aquí lo que pasa es que los clientes piden más por menos. Quieren más servicios por el mismo dinero o incluso por menos. Y nosotras no lo hacemos, vaya, luego que cada chica elija hasta dónde quiere llegar, pero en principio eso se respeta; por dignidad!" Personal pis_2

"(...) ya no marcas tú el precio, lo marcan ellos, aquí no se acepta, aquí hay un precio y ese es el precio que hay, pero sí que estamos notando muchísimo eso (...) lo poco que queda de honestidad o de persona no me da la gana de estar de aceptar, o sea, prefiero perder un cliente a hacerlo a la imposición (...) de él, pero también entiendo que hay momentos en los que es muy difícil decir que no, hay muchos momentos porque piensas, jolín si no te entra nadie más esto es lo que tienes ¿no? Lo que pasa que yo he preferido perderlo, pero cuesta mucho." Propietària pis

Un altre dels impactes que està tenint la crisi econòmica és l'ampliació d'horaris de determinats pisos, que estan passant de ser pisos diürns a pisos de 24 hores. Aquest allargament de l'horari d'obertura suposa una ampliació automàtica de les jornades de les dones i, per tant, un empitjorament de les condicions d'exercici.

“(…) a ver estamos en una época muy difícil, estamos en época de cambios, el piso estaba a punto de cerrar porque no funcionaba y me he asociado con otra chica y hemos decidido trabajar 24 horas para suplir aquello que nos faltaba de día, pues a ver si con la noche podemos. Estamos haciendo un sprint muy fuerte, estamos bueno, esforzándonos mucho a todos los niveles con lo cual tenemos que trabajar nosotras (…) porque yo el día 28 del mes pasado yo había decidido cerrar el piso porque no podía mantenerlo.” Propietària pis

A més, la crisi econòmica ha fet que algunes dones que havien deixat d'exercir hi hagin tornat com una estratègia de supervivència.

“(…) Yo empecé con 25 años (…) después dejé de trabajar, he estado 21 años sin trabajar y a los 21 años he tenido que volver a trabajar, porque, bueno, mi situación económica ha cambiado el piso ya no funcionaba (…) después cuando tienes una necesidad vuelves, o sea yo siempre he dicho que este trabajo se sabe cuándo se empieza, pero nunca como se termina, porque cuando tú tienes un problema económico vuelves a este trabajo.” Propietària pis

D'altra banda, algunes entitats apunten que una conseqüència important de la crisi econòmica ha sigut el sorgiment de més pisos autogestionats per les pròpies dones. Hi ha hagut un important grup de dones que, com estratègia de supervivència davant la crisi i l'empitjorament de la condicions de vida que aquesta comporta ha decidit deixar de treballar per altres i organitzar el seu propi pis de forma autogestionada, quasi com una cooperativa. Es tracta de pisos d'unes 3 o 4 dones en els que la gestió depèn exclusivament d'elles sense la intervenció de terceres persones i on els guanys es reparteixen entre les mateixes dones.

3.8.2. Impactes de la prostitució en les condicions de vida de les dones

L'exercici de la prostitució té impacte sobre la vida de les dones, tan a nivell físic com emocional.

Els extensos horaris d'obertura d'alguns pisos (arribant a 24 hores de funcionament en alguns casos) junt amb el fet que hi ha dones que viuen al mateix pis suposen jornades d'exercici molt llargues i una interrupció del temps de descans, del cicle de la son i dels horaris de les menjades, així com impossibilitat de conciliar la vida privada amb l'exercici de la prostitució. Les llargues jornades d'exercici, la reclusió a espais tancats i la manca d'estones d'esbarjo suposen condicions d'exercici severes, amb indicis d'explotació laboral.

“No, ahí tiempo libre ninguno, yo me levantaba, me acicalaba, me iba para allí, el horario en algunos pisos, depende. Uno era de 10h de la mañana a 20h o de 11h a 21h de la noche... (...) también trabajé de 24 horas seguidas, interna, sin salir de un piso, en este piso que me retuvieron el dinero, era interna, interna, y como se tienen que cumplir la plaza que ellos llaman de 21 días, entonces si uno no la cumple te quitan el dinero”. Dona_18

A més, tal i com s’ha apuntat, l’increment de pràctiques de risc a nivell sexual, així com el consum de drogues pot posar encara en més perill la salut de les dones.

En relació a les condicions de l’espai d’exercici, la majoria dels pisos disposen d’una sala d’estar destinada al descans de les dones i d’habitacions destinades a la prestació dels serveis sexuals. Com a tret distintiu, les habitacions de la majoria dels pisos disposen de bany integrat (*en suite*)— normalment utilitzats tant abans com després de la pràctica sexual.

D’altra banda, en relació a les condicions higièniques, la majoria dels pisos als quals es va tenir accés presentaven bones condicions a nivell d’espai, neteja i condicionament de les habitacions i espais comuns. Tanmateix, també van observar-se pisos poc ventilats, amb manca d’higiene i que disposaven de poc espai pel volum de dones que hi havia. De fet, d’acord amb els Mossos d’Esquadra, els pisos de prostitució de dones xineses no compten amb un mínim de condicions higièniques i les dones poden arribar a exercir 24 hores seguides sense descans.

3.8.3. Inseguretat i violència

En general, la percepció i experiència de situacions de violència en el sí dels pisos de prostitució és baixa.

“(…) En este piso no ha pasado nada grave, sí que vienen clientes sucios, pesados que piden cosas casi gratis y les dices que no y ya.” Personal pis_2

“ **¿Ha habido alguna situación de tensión o violencia en el piso?** No, la verdad es que nunca nos ha pasado nada, nos cuidamos mucho unas a otras, el piso es pequeño se puede controlar bien. Yo voy tocando las puertas cuando pasa el tiempo para que las chicas estén tranquilas que yo estoy al pendiente de ellas, y saben que para lo que sea pueden salir de la habitación o levantar la voz. Pero nunca nos hemos encontrado con clientes violentos la verdad.” Personal pis_3

Amb tot, i si bé la gran majoria de dones i personal dels pisos asseguren que hi ha un ambient tranquil i que els incidents amb els clients són mínims i puntuals, s'han recollit algunes experiències de situacions violentes.

"(...)la semana pasada estando yo en la habitación con un cliente, el cliente me mordió y le di un bofetón lo solté y le dije "a la calle" y sin más, soy muy estricta cuando tengo que ser estricta soy muy estricta y no dejo, yo tengo claro; cuando yo empiezo a trabajar esto me dijeron que en la habitación la que mando soy yo, no manda el cliente, con lo cual sabértelo llevar a tu camino y cuando no puedes pues plantar las narices (...) pero me mordió que tuve el pecho mal durante una semana ¿eh? O sea que, porque se ve que me cogió una vena o algo, y en ese mismo momento, momento en que me mordió, yo le di bofetón lo saqué y le dije "ahora te vistes y te largas", "no que no", "que te vistes y te largas y aquí no hay más que hablar, tú estás acostumbrado a tratar con animales y yo no soy un animal" fuera, se acabó (...)" Propietària pis

"Los clientes también (...) golpes, que les peguen a las mujeres, a mí también me han pegado porque no quería acceder a cualquier cosa o a meterme una raya o a fumarme un chino que le llaman ellos, ehh, me sacan de la habitación: "¡fuera, mala puta de aquí!" o ellos mismos le dicen a uno "¡hija de puta!" o le insultan a uno, cosas así...he recibido ese tipo..." Dona_18

Si bé aquests fets poden ser puntuals mostren que en alguns casos es poden donar agressions amb repercussió per la salut de les dones. Un motiu pot ser el fet que alguns clients menystinguin les dones pel fet d'exercir la prostitució i considerin que tenen poder sobre els seus cossos.

Des de la perspectiva de la prevenció, les dones desenvolupen estratègies i mecanismes de protecció i seguretat. Encara que molt senzills, com pot ser el tema de picar a la porta per recordar que hi ha algú darrera pendent, són mecanismes que poden millorar la percepció de seguretat de les dones. A banda d'aquestes estratègies informals, és important posar en valor que moltes dones tenen incorporada la percepció que, encara que el client pagui per un servei, són elles les que tenen i han de fer valer la capacitat de decisió i control sobre la situació.

En casos d'agressions o de situacions de tensió, des d'alguns pisos s'afirma que s'avisava a la policia perquè intervingui.

En un altre sentit, tant l'Informe ABITS 2013 com algunes dones i professionals d'entitats fan referència a l'ús de la droga en espais tancats destinats a prostitució. Aquest consum s'associa en molts casos amb l'ús nocturn de prostitució i fa referència tant al consum per part de clients com per part de les dones. En el cas del consum per part de les dones, es fa referència tant al consum propi com a la demanda explícita de certs clients de que les dones consumeixin amb ells com a part del servei. Més enllà dels efectes nocius que té el consum de tòxics per la salut de qualsevol persona, en el cas de consum induït en el marc dels serveis de prostitució, el risc és encara major. En molts casos, són "els mateixos clients els que demanen a la dona que consumeixi per desinhibir-les i poder fer pràctiques sexuals de major risc o que no farien en altres circumstàncies". És molt important treballar la gestió d'aquestes situacions de consum induït amb les dones, per tal que puguin actuar amb autonomia i desenvolupar estratègies de protecció.

"(...) en varios, en la mayoría de pisos que yo he estado se usa eso [la droga], pero lo que pasa que esta dueña de este piso se descaró conmigo y me lo dijo directamente, porque la mayoría de los hombres que van a los pisos de 24 horas consumen coca, consumen coca y lo de ellos es el morbo de que la chica que está con ellos también consuma(...) Los clientes de día son más que todo, vengo a lo que vengo y me voy, raro el que venga con tipo de colocón de drogas., en el día no se ve tanto esto, pero en la noche...¡buuuu! ((se exclama)) en la noche se ve de todo, yo he visto hasta chico inyectándose encima mío, ¡ay, no, no! ¡Horrible! (...) prefería mil veces trabajar de día a tener que meterme en un piso interna de noche. Cuando lo hacía, lo hacía ya por...porque... mucha necesidad, porque tenía mucha necesidad, sí, sí..." Dona_18

Hi ha dones que exerceixen la prostitució a espais tancats que estan rebent tractament especialitzat en aquest sentit. En el marc dels projectes d'intervenció en aquests espais finançats per l'Agència ABITS també s'han realitzat sessions i tallers informatius i de prevenció del consum de tòxics.

En un altre sentit, i pel que fa a la relació entre les dones que exerceixen a pisos, d'acord amb la informació obtinguda, en general es tracta d'una relació positiva i, en molts casos, fins i tot de protecció mútua.

“(…) Aquí somos como una pequeña familia. Se conoce de boca a boca, una le dice a otra y así. Nos cuidamos entre nosotras. Tenemos nuestra cocinita, aquí pasamos el día.” Personal pis_2

Existeix, en general, un ambient més distès als pisos que a altres espais tancats. Donat que als pisos no existeix l'*alterne*³⁷, no es generen tantes condicions per a que es donin situacions de competència entre les dones. A més, als pisos hi ha un volum important de clients fixos per moltes dones, fet que també facilita que hi hagi menys rivalitat entre elles.

3.8.4. Demandes i ús de serveis i recursos

Tal i com també succeeix en el cas de les dones que exerceixen a locals, en general les dones tenen poc coneixement dels serveis i recursos existents a la ciutat i, conseqüentment, en fan poc ús.

“En cambio, el colectivo de pisos nos hemos encontrado que (...) hay mujeres que van muy muy muy perdidas. Pero muy perdidas: en cuanto a moverse por la ciudad, en cuanto a recursos, en cuanto a dónde pueden acudir...” Creu Roja

De forma anàloga amb els locals, el fet que els pisos siguin espais tancats limita tant l'accés de professionals de serveis d'atenció municipal o entitats com la possibilitat de moviment i de cerca de recursos per part de les dones, sobretot d'aquelles que viuen als pisos d'exercici. Una forma de millorar el coneixement i l'accés de les dones a serveis adequats a les seves necessitats és a través dels recents projectes d'intervenció a espais tancats finançats per l'Agència ABITS i desenvolupats amb entitats.

Les principals demandes que realitzen les dones de pisos a les educadores estan relacionades amb la salut (salut sexual i reproductiva i accés a serveis sanitaris), quelcom que es relacionaria amb l'alt grau de preocupació per la pròpia salut i la manca d'informació i eines al respecte. Així mateix, també són demandes centrals les relacionades amb temes jurídics i de situació administrativa i, en menor mesura, amb suport psicològic, oferta formativa i inserció laboral.

³⁷ Terme d'ús popular per fer referència a la relació que estableixen les dones amb els clients d'una barra americana per tal que l'estança d'aquests a l'establiment sigui més perllongada i augmenti així la seva despesa en consumicions.

3.9. Relació amb veïns i veïnes

L'existència de pisos de prostitució ubicats en edificis comunitaris pot generar conflictes o tensions de convivència entre la comunitat de veïns i veïnes i el pis de prostitució. Les persones entrevistades en els pisos visitats durant l'estudi afirmen que mai han rebut cap queixa o denúncia per part dels veïns i veïnes.

“ (...) Llevo 32 años trabajando en la escalera, no he tenido una denuncia de un vecino, no he tenido una queja de un vecino, no he tenido un problema de ninguna clase con nadie.” Propietaria pis.

“¿Cómo es la relación con los vecinos de la finca? La verdad es que es muy buena, nunca hemos tenido ninguna queja, somos muy discretas, eso se valora mucho en estos sitios, no hacemos ruido ni molestamos a ningún vecino, y por eso imagino que nadie se queja.” Personal pis_3

Si bé la percepció de les dones i personal dels pisos visitats és de que la relació amb la comunitat de veïns i veïnes és positiva, tant des de serveis municipals com des d'associacions veïnals s'apunta que existeixen conflictes de convivència a escales on s'ubiquen pisos de prostitució.

Segons informació obtinguda a través de la Secretaria Tècnica de Prevenció del Districte de l'Eixample, diverses comunitats de veïns han presentat queixes relacionades amb pisos de prostitució al districte en els últims anys. La majoria de queixes veïnals arribades a aquest districte estan relacionades amb la percepció d'inseguretat que genera el fet que persones desconegudes, de forma constant, accedeixin, pugin i baixin de l'escala. En menor mesura també es recullen queixes relacionades amb molèsties ocasionades per l'existència dels pisos, com l'equivocació de clients a l'hora de tocar el timbre i brutícia a l'escala. Des de la FAVB (Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona) i des de l'Associació de veïns i veïnes de Les Corts també s'ha fet referència a aquests elements com a generadors de problemes de convivència a les escales de veïns.

“La prostitució afecta la convivència als barris? Sí. Hi ha gent que es queixa, perquè quan són en els edificis on hi ha un pis, en una planta. La molèstia és que els clients que piquen al contestador que hi ha a baix, toquen i veuen la gent passar, entrar a tota hora. Això sí hi ha gent que es queixa (...)”. FAVB

“(…) Sabem d'un altre [pis] que s'ha obert deu fer qüestió d'un any i mig, i que va tenir conflictes amb els veïns. Per què? doncs perquè... per no crear un cert rebuig dins de la comunitat veïnal no van declarar l'activitat, i llavors què passa? doncs que la gent s'equivoca de pis, enlloc de posar una targeta a baix a l'entrada, doncs la gent s'equivoca de pis, entren aprofitant que la porta s'obre i la persona que els obre més amunt té un ensurt, etc. Podríem dir-ne un cert conflicte amb els veïns, llavors com que aquesta és una prostitució, diríem entre cometes més elegant, o que pretenen ser més civilitzats i que saben que aquesta modalitat, està qüestionada, sobretot si t'ha tocat a la teva escala, doncs, van convidar a la pròpia comunitat a que presentessin podríem dir-ne un llistat de queixes, que ells intentarien solventar-lo perquè el que no volien era que l'activitat seva interferís en el bon viure dels veïns, llavors han posat una targeta a baix i en principi, la gent que viu allí, darrerament, nosaltres no hem rebut cap queixa (...)” AAVV_Les Corts

Si des de les comunitats de veïns es presenten queixes o instàncies relacionades amb problemes de convivència relacionats amb prostitució, s'inicia la intervenció municipal per tal de fer seguiment del pis i, en cas d'indícis de prostitució, iniciar el procediment sancionador, que deriva en cessament de l'activitat i, si pertoca, precinte.

Tant des de la Secretaria Tècnica de Prevenció del Districte de l'Eixample com des d'associacions veïnals s'apunta que en diverses ocasions, a partir d'una queixa s'estableixen mecanismes per intentar reduir les molèsties del pis de prostitució a la comunitat de veïns. Marcar millor el timbre per evitar els errors i intentar augmentar la discrecionalitat serien algunes d'aquestes estratègies que, almenys parcialment, poden ajudar a reduir les molèsties ocasionades a la comunitat veïnal.

Tanmateix, tant algunes entitats com associacions veïnals assenyalen que la dinàmica “d'obrir i tancar” pisos, generada sobretot arran de l'aplicació de l'Ordenança de convivència per eliminar la prostitució a la via pública i els procediments sancionadors a pisos, és el que ocasiona els conflictes veïnals. Des d'aquesta perspectiva, l'arrelament dels pisos als espais seria una estratègia per a reduir els conflictes veïnals:

“(…) esa convivencia depende del grado de arraigo de los espacios. Un piso que está hace 5 años en un espacio, cuida mucho este espacio. Si empezamos a perseguir espacios esto va a degenerar (...) y si tu sabes que van a cerrarte un piso en los próximos 4 meses (...) probablemente descuides la convivencia. (...) ¿Por qué? Porque lo que necesitas no es cuidar, sino ganar más dinero, ¿sí? Con lo cuál

no vas a apostar más por la sostenibilidad del espacio a nivel de convivencia (...)
Eso es exactamente lo que pasó en muchos casos con la persecución de *meublés*
(...)” Genera

3.10. Relació amb cossos policials

Una de les vies de contacte dels cossos policials amb els pisos de prostitució és a través de les denúncies, els procediments sancionadors o investigacions criminals.

Als pisos visitats, els cossos de seguretat han intervingut en situacions en les que algun client ha generat problemes o ha mostrat violència.

“(...) Yo soy muy tranquila a la hora de reaccionar, intento siempre calmar al cliente pero llamo a los Mossos. Yo no tengo ningún inconveniente en llamar a la policía. Entonces, en el momento en el que la persona ve que tú llamas a los Mossos, esa persona baja. Propietària pis

4. RESUM DEL CAPÍTOL

- Els pisos on s'exerceix la prostitució són espais tancats, ubicats en comunitats de veïns i veïnes, habilitats per a l'ofertament de serveis sexuals i, habitualment, sense cap tipus de llicència per a aquesta activitat.
- L'àmbit de prostitució a pisos és el més opac i desconegut de la ciutat. En el decurs de l'estudi, i com a aproximació numèrica a l'abast de la prostitució a pisos de Barcelona, s'han comptabilitzat un total de 157 pisos a la ciutat. Tanmateix, segons el cos dels Mossos d'Esquadra, el número total de pisos a la ciutat podria ser superior, al voltant de 200 pisos.
- Els pisos identificats s'ubiquen principalment al districte de l'Eixample (42%) i a Les Corts (41%). Dels 157 pisos, almenys un 21% (33 pisos) són de prostitució de dones xineses. Tanmateix, aquesta proporció podria ser més gran ja que diverses fonts policials afirmen que la majoria de la prostitució a pisos a la ciutat l'exerceixen dones d'origen asiàtic.
- Fent una estimació aproximada d'un 6-7 dones de mitjana per cada pis, a Barcelona hi hauria al voltant de 1.000 dones exercint la prostitució a pisos.
- Tant la identificació com l'accés a pisos són complicats ja que es tracta d'una activitat poc visible, ubicada en espais privats i amb gran mobilitat d'obertura i tancaments. En el cas de pisos de dones asiàtiques, les dificultats d'accés encara són majors, per un tema idiomàtic i cultural.
- D'acord amb la normativa municipal no és possible disposar de llicència per serveis de prostitució en un domicili particular comunitari, per tant, els pisos de la ciutat estan desenvolupant aquesta activitat sense llicència. En casos d'indis de prostitució en domicilis particulars, des de l'Ajuntament s'inicien procediments sancionadors.
- Hi ha una alta mobilitat de dones entre pisos i també entre pisos i locals degut, en part, a l'alt grau de tancament i obertura de pisos que es registra a la ciutat.
- Perfil majoritari de les dones:
 - La majoria de dones són migrades. Procedeixen de la Xina, de països de l'Amèrica del Sud i Central (sobretot Argentina, Brasil, Colòmbia, República Dominicana, Veneçuela i Equador) i de l'Europa de l'est (Romania, Bulgària, Rússia). També s'observa la presència de dones espanyoles, doncs es tracta de l'àmbit de prostitució que registra un major número de dones d'aquesta nacionalitat. Si bé la majoria de dones migrades estarien en situació regular,

als pisos hi hauria un volum més gran de dones en situació irregular que als locals.

- Les dones tenen entre 20 i 40 anys d'edat, tot i que hi ha pisos de dones majors de 45 anys i fins a 60.
 - La majoria de dones que exerceixen la prostitució de pisos tenen responsabilitats familiars, ja sigui aquí o al seu país d'origen.
 - Tenint en compte les xarxes criminals que operen a Barcelona en la prostitució a pisos, majoritàriament les dones xineses i algunes dones procedents de Llatinoamèrica es troben en situació de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual.
- Els pisos funcionen o bé pel sistema de places i, per tant, amb rotació de dones, o bé disposen de dones que hi exerceixen la prostitució de forma permanent.
 - Els pisos de prostitució, si bé són enormement heterogenis, solen organitzar-se d'acord amb la nacionalitat o procedència geogràfica de les dones que hi exerceixen, així com per criteris de gènere.
 - Les dones no estableixen cap relació laboral amb els pisos, tot i que algunes d'elles cotitzen individualment a la Seguretat Social com autònomes en el règim de treballadores de la llar.
 - En la gestió dels pisos hi intervenen: propietari/a del negoci, encarregada, recepcionista i personal de neteja. En funció dels pisos, aquests rols poden estar desenvolupats per quatre persones diferents o, en d'altres casos, per tant sols una o dues persones.
 - La difusió i la publicitat dels pisos on s'exerceix la prostitució s'acostuma a fer a través de la premsa escrita, Internet i del boca-orella entre els clients.
 - Les tarifes dels serveis sexuals als pisos són fixades pel propietari/a i s'estipulen d'acord amb les fraccions de temps i la tipologia de les pràctiques sexuals. El preu/hora en els pisos se situa entre els 60€ i els 80€ l'hora. Les dones que exerceixen de forma autònoma cobren un percentatge entre el 50% i el 60% del preu del servei.
 - L'horari habitual dels pisos és diürn, tot i que els pisos oberts les 24 hores del dia són una realitat cada cop més present i en expansió a la ciutat. La franja horària amb major afluència de clients als pisos acostuma a ser durant la tarda i el vespre. El volum de facturació de serveis és major entre setmana, especialment de dilluns a dijous.
 - L'estacionalitat afecta, en part, l'activitat dels pisos on s'exerceix prostitució. Tot i que el volum de clients es manté força estable al llarg de l'any, és a l'estiu quan

s'experimenta certa davallada. L'existència d'esdeveniments especials a la ciutat, tals com fires o congressos, en canvi, no condiciona l'activitat dels pisos de prostitució.

- El perfil de client majoritari és el d'homes de nacionalitat espanyola i mitjana edat.
- Si bé l'ús del preservatiu és la norma general en l'exercici als pisos, cada cop hi ha un major nombre d'homes que demanen mantenir relacions sexuals sense preservatiu. L'acceptació d'aquestes es deixa a discrecionalitat de les dones. Es constata que en l'actual context de crisi econòmica han augmentat les pràctiques sexuals de risc i, per tant, els riscos per la salut sexual i reproductiva de les dones.
- Als pisos també existeix un control de la salut de les dones a través de l'obligatorietat de realitzar anàlisis i revisions mèdiques periòdiques que les dones han de mostrar per poder seguir exercint. Aquesta pràctica no està emparada per cap normativa i vulnera el dret a la intimitat i la confidencialitat de dades personals i informació relacionada amb la salut de les dones.
- La crisi econòmica està tenint un impacte important sobre l'activitat de la prostitució. La reducció del volum dels clients, de la despesa realitzada i de les fraccions temporals contractades, l'augment de la pressió per realitzar pràctiques sexuals de risc i l'ampliació dels horaris d'exercici dels pisos afecten no només el volum d'ingressos de les dones sinó també les condicions d'exercici i la seva vida.
- Les llargues jornades d'exercici, la reclusió a espais tancats i la manca d'estones d'esbarjo suposen condicions d'exercici severes per moltes dones, amb indicis d'explotació laboral.
- Una estratègia de supervivència d'algunes dones davant la crisi i l'empitjorament de la condicions de vida que aquesta comporta ha estat organitzar-se en grups de 3 o 4 per gestionar el seu propi pis i repartir els guanys entre elles.
- La percepció i experiència de situacions de violència en el sí dels pisos de prostitució és baixa. Tot i que les agressions a les dones per part de clients no són habituals, els pisos de prostitució no són espais aliens a les violències patriarcal. Les dones posen en pràctica estratègies de protecció entre elles.
- Als pisos de prostitució s'observa consum de drogues per part de clients i de dones. Les dones consumeixen tant individualment com per demanda de clients com a part del servei sexual.
- La relació entre les dones que exerceixen la prostitució en pisos és més distesa que als locals ja que moltes compten amb clients fixos i al no existir l'*alterne*, a priori no es generen tantes condicions per a que es donin situacions de competència entre elles.

- En general, les dones tenen poc coneixement dels serveis i recursos existents a la ciutat i, consegüentment, en fan poc ús. Les principals demandes acostumen a estar relacionades amb la salut, amb temes jurídics i de situació administrativa i, en menor mesura, amb suport psicològic, oferta formativa i inserció laboral.
- L'existència de pisos de prostitució ubicats en edificis comunitaris a vegades genera conflictes o tensions de convivència entre la comunitat de veïns i veïnes i el pis de prostitució. Les queixes veïnals estan relacionades amb la percepció d'inseguretat que genera el fet que persones desconegudes accedeixin a l'escala i amb les molèsties ocasionades per l'existència dels pisos. Si es formulen queixes, s'inicia la intervenció municipal per tal de fer seguiment del pis i, en cas d'indícis de prostitució, iniciar el procediment sancionador, que deriva en cessament de l'activitat i, si pertoca, precinte.
- La relació dels pisos amb els cossos policials es dona en el marc de procediments administratius sancionadors o d'investigacions criminals, així com a través d'actuacions de protecció vers les dones com, per exemple, quan un client es mostra violent.

CAPÍTOL VI. TRÀFIC DE DONES I NOIES AMB FINALITATS D'EXPLOTACIÓ SEXUAL: UNA REALITAT PRESENT A BARCELONA

1. INTRODUCCIÓ

La prostitució és un fenomen complex i multidimensional que no es pot analitzar sense tenir en compte d'altres fenòmens que hi estan directament o indirectament relacionats. Un d'aquests és el tràfic de dones i nenes amb finalitats d'explotació sexual.

Si bé es tracta de fenòmens diferenciats i no totes les dones que exerceixen la prostitució es troben o s'han trobat en una situació de tràfic per l'explotació sexual, ambdós fenòmens formen part d'un mateix contínuum que té les seves arrels en les desigualtats estructurals de gènere, la feminització de la pobresa i de les migracions, el racisme sexualitzat, la demanda de dones pel mercat de la prostitució, la compra-venda del cos de les dones com objectes sexuals, i els interessos econòmics creats per la indústria del sexe, entre d'altres.

El tràfic de dones i nenes amb finalitats d'explotació sexual és una manifestació més de les relacions de poder desiguals entre homes i dones, un fenomen transnacional que constitueix una greu vulneració dels drets humans, una forma de violència contra les dones i, per tant, també un delictes que s'ha de perseguir i donar-hi resposta. Tot i que no és un fenomen recent, sí que amb la globalització ha adquirit dimensions preocupants. La ciutat de Barcelona no és aliena a aquesta realitat global i, per tant, l'anàlisi de la prostitució existent a la ciutat no pot deixar de considerar la realitat de dones i noies que l'estan exercint essent víctimes de tràfic i d'explotació.

Tant els cossos policials, com altres agents públics i les entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució són conscients de l'existència del fenomen a la ciutat i, tot i que en diferent mesura i des de diferents competències i perspectives, hi tenen contacte i l'aborden. Tanmateix, l'abordatge local d'un fenomen global és molt complex. Als apartats següents es fa referència al coneixement i treball de tots aquests agents a la ciutat de Barcelona en matèria de tràfic de dones per l'explotació sexual.

A continuació es realitzen uns breus apunts sobre la realitat del fenomen a la ciutat: percepció i abast del fenomen, tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual de les dones que exerceixen

a la via pública, tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual de les dones que exerceixen a pisos i locals, així com de la realitat observada en les dones participants a la recerca.

Per últim, es descriuen i analitzen les intervencions d'agents públics i privats en l'àmbit del tràfic de dones amb finalitats d'explotació sexual: cossos policials, Agència ABITS i S.A.S., entitats d'atenció en l'àmbit de la prostitució i entitats especialitzades en el tràfic d'éssers humans per l'explotació.

2. ALGUNS APUNTS DE LA REALITAT DEL FENOMEN A LA CIUTAT

Tan les entitats com els serveis públics i cossos policials són molt conscients de l'existència de dones a Barcelona que exerceixen la prostitució essent víctimes de tràfic per l'explotació sexual i coincideixen en el fet que és una violació flagrant dels Drets Humans. Les competències i àmbit d'actuació de cada agent implicat ocasiona diferències entre les seves percepcions en relació tant a l'abast del fenomen com a les possibilitats d'abordatge d'aquest.

2.1. Percepció i abast del fenomen a la ciutat

Segons dades del Cuerpo Nacional de Policía (CNP), el voltant del 90% de les dones que exerceixen la prostitució a l'Estat espanyol són víctimes de xarxes de tràfic per l'explotació (Altares, 2014). D'acord amb les dades recollides pel CNP a la ciutat de Barcelona l'any 2013, a través de les 139 actuacions realitzades per aquest cos en matèria d'estrangeria, hi va haver la detecció de 973 dones de nacionalitats diverses potencialment víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual. D'aquestes, es van efectivament identificar 200 dones víctimes de nacionalitats diverses (124 dones xineses, 16 dones brasileres, 11 dones dominicanes, 9 dones paraguaianes, 7 dones nigerianes, 4 dones bolivianes, 4 dones ucraïneses, 2 dones hondurenyes i 23 dones d'altres nacionalitats).

Per altra banda, la Unitat Central de Tràfic d'éssers humans (UCTEH) dels Mossos d'Esquadra també afirma que l'abast del fenomen a la ciutat de Barcelona és molt gran. Si bé es disposa d'informació qualitativa molt àmplia sobre el fenomen, és difícil dimensionar el número i perfil de dones que estan en aquesta situació a Barcelona i la distribució d'aquestes en els diferents àmbits de prostitució (via pública, locals i pisos), ja que es tracta d'un fenomen delictiu complex i que es dona a nivell internacional, amb xarxes operant de manera invisible i amb molta mobilitat de dones.

De la tasca desenvolupada per l'Agència ABITS en coordinació amb la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) i la resta de cossos policials en l'atenció a les dones que exerceixen la prostitució a la via pública, de l'expertesa acumulada durant 8 anys i del recull de les manifestacions de les mateixes dones, s'assenyala que la majoria de dones ateses pel SAS (procedents bàsicament de la via pública) són víctimes potencials de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual. Més de la meitat de les dones ateses pel SAS l'any 2013 eren procedents de Nigèria i Romania que, segons els cossos policials, són els països dels que provenen les principals xarxes que operen al territori de la ciutat.

Pel que fa a l'abast del fenomen de tràfic per l'explotació sexual a espais tancats de prostitució de la ciutat, en canvi, hi ha menys informació i més diversitat de percepcions entre els diversos actors públics i privats que intervenen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona.

Precisament en relació a la percepció i comprensió del fenomen, des del SAS s'apunta que el tràfic per l'explotació sexual és un fenomen molt complex i que la frontera entre les dones que en són víctimes i les que no és molt fina i depèn de la perspectiva que s'adopti davant d'aquesta realitat. També s'assenyala que existeixen diferències entre tràfic per l'explotació i explotació (sense necessitat que la dona hagi estat traficada).

“Muchas veces se confunde lo que es trata de lo que es explotación sexual, claro una mujer puede haber llegado aquí por sus propios medios, conocer aquí una pareja, novio, amigo quien sea que se queda con el dinero que ella hace de la prostitución, sea a través de amenaza o coacción o sea a través del amor romántico y promesas futuras, claro ¿esto es explotación sexual? ¿Es trata? Las etiquetas no son tan fáciles de atribuir.” SAS

El tràfic per l'explotació fa referència a “la captació, el transport, el trasllat, l'acolliment o la recepció de persones, recurrent a l'amenaça o a l'ús de la força o altres formes de coacció, al rapte, al frau, a l'engany, a l'abús de poder o d'una situació de vulnerabilitat o a la concessió o recepció de pagaments o beneficis per obtenir el consentiment d'una persona que tingui autoritat sobre una altra, amb finalitats d'explotació. Aquesta explotació inclou, com a mínim, l'explotació de la prostitució aliena o altres formes d'explotació sexual, els treballs o els serveis forçats, l'esclavatge o les pràctiques anàlogues a l'esclavatge, la servitud o l'extracció d'òrgans” (Protocol de les Nacions Unides per prevenir, reprimir, sancionar el tràfic de persones, 2000). A més, tal i com recull el Protocol Català de protecció de les víctimes de tràfic d'éssers humans (2013), el tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual està considerat com una de les infraccions penals més greus a escala mundial. Comès sovint dins del marc de la

delinqüència organitzada, més enllà de ser una violació dels drets humans que atempta contra la vida, la llibertat, la dignitat i la seguretat de les persones constitueix la seva negació i és considerat una forma moderna d'esclavatge, l'esclavitud del segle XXI. En el nostre ordenament, aquest delictes està recollit a l'article 177 bis del Codi Penal, que imposa una pena de cinc a vuit anys de presó "com a reu de tràfic d'éssers humans el que, sigui en territori espanyol, sigui des d'Espanya, en trànsit o amb destinació a aquesta, utilitzant violència, intimidació o engany, o abusant d'una situació de superioritat o de necessitat o de vulnerabilitat de la víctima nacional o estrangera, la capti, transporti, traslladi, aculli, rebí o allotgi amb qualsevol de les finalitats següents: a) La imposició de treball o serveis forçats, l'esclavitud o pràctiques similars a l'esclavitud o a la servitud o a la mendicitat, b) L'explotació sexual, inclosa la pornografia i c) L'extracció dels seus òrgans corporals".

D'altra banda, l'explotació sexual es refereix a tota amenaça d'abús o abús comès en una situació de vulnerabilitat, de relació de força desigual o de confiança, amb propòsits sexuals per tal, tot i que no exclusivament, d'aprofitar-se materialment, socialment o econòmicament de l'explotació sexual d'una altra persona³⁸. El Codi Penal espanyol, en el seu article 188.1 tipifica el delictes relatiu al proxenetisme o explotació sexual, establint que "aquell que determini, utilitzant violència, intimidació o engany, o abusant d'una situació de superioritat o de necessitat o vulnerabilitat de la víctima, una persona major d'edat a exercir la prostitució o a mantenir-s'hi ha de ser castigat amb les penes de presó de dos a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos. En la mateixa pena incorrerà aquell que es lucrí explotant la prostitució d'una altra persona encara que tingui el consentiment de la mateixa".

Així doncs, es tracta de dos delictes recollits en l'ordenament jurídic espanyol amb respostes penals diferents. Tanmateix, en ambdós casos es tracta de delictes difícils de provar i amb moltes negatives per part de les dones a l'hora de denunciar, degut a la por i les poques garanties de protecció que tenen. A més, cada vegada hi ha més dones en situació "d'explotació consentida"; dones que són conscients que seran explotades i que hauran d'exercir la prostitució, però que ho accepten com a mitjà per deixar el seu país d'origen i poder migrar i construir-se un futur a Europa.

Més enllà de la mirada més o menys àmplia sobre el fenomen, sí que la majoria d'entitats són conscients de l'existència a Barcelona de dones víctimes de tràfic d'éssers humans per

³⁸Font: UN Secretary-General's Bulletin on protection from sexual exploitation and abuse (PSEA) (ST/SGB/2003/13))

l'exploració sexual i hi ha consens en relació a les dificultats de detecció del fenomen així com a les dificultats que tenen les pròpies dones per autoidentificar-se com a víctimes de tràfic, degut a les pressions a les que estan sotmeses.

La majoria d'agents públics i privats poden identificar i diferenciar diversos *modus operandis* de les màfies i grups criminals organitzats. Tant els cossos policials com l'Agència ABITS i algunes entitats asseguren que els *modus operandis* canvien amb el temps i, en la majoria dels casos, els mecanismes són cada vegada més subtils i invisibles i, per tant, molt més difícils d'identificar.

Per últim, és important apuntar que existeixen algunes percepcions entorn a l'existència de tràfic per l'exploració de dones trans a Barcelona. No es té constància d'investigacions en aquesta matèria i, segons es recull, es tracta d'un fenomen molt ocult i sobre el que no hi ha gaire informació. A través del treball de camp s'han recollit sospites de que es podrien estar venent places d'espais tancats i d'espai públic des del país d'origen de les dones trans.

2.2. Tràfic per l'exploració sexual de dones que exerceixen a la via pública

Pel que fa referència a la prostitució a la via pública, hi ha coincidència entre agents públics i privats respecte al fet que dones de determinada procedència estan exercint essent víctimes de tràfic per l'exploració sexual.

Aquest és el cas de les dones nigerianes que exerceixen sobretot a Ciutat Vella (zona de Rambles i Front Marítim) i, en menor mesura, a Les Corts i Sant Martí. Segons diverses fonts policials i de l'Agència ABITS, les dones procedents de Nigèria que exerceixen al carrer (un centenar segons l'Agència ABITS) estan controlades per bandes criminals internacionals nigerianes essent víctimes del delictes de tràfic d'éssers humans. A l'informe de l'Agència ABITS 2013 es recull que són dones que procedeixen de la zona de Benin City i que arriben a Barcelona després d'un viatge molt dur a través del Marroc de la mà de xarxes de tràfic de persones. Per garantir el pagament del cost del viatge (uns 40.000€ aproximadament), les màfies coaccionen les dones amb amenaces a la família que es queda a Nigèria i amb el ritus del vudú. Algunes d'aquestes amenaces s'acompleixen i això provoca molta por i una pressió molt alta a les dones per tal de tornar el seu deute, habitualment satisfet mitjançant l'exercici de la prostitució. Les dones acostumen a normalitzar aquesta situació, que és utilitzada com a forma de migració. Per això, moltes d'elles no ho veuen com una vulneració dels seus drets humans sinó com una opció vital per a poder viure i sobreviure.

“Las mujeres nigerianas, todas ellas han llegado y todas ellas están en una situación de trata, más o menos, pero las mujeres no quieren romper esa situación de trata porque quieren vivir en Europa y para ellas ese es el precio que hay que pagar para emigrar a Europa (...) hay muchas mujeres que me decían “yo pago mi deuda porque para nosotras nigerianas es así y es así que tiene que ser” claro que están bajo una coacción y que están bajo una presión cultural para seguir en esa situación, pero no es que digan esto es inhumano, esto es contra mis derechos como mujer, yo quiero hacer otra cosa totalmente distinta, denunciar a esta gente (...) muchas mujeres nigerianas nos han dicho a la cara: ‘mira una mujer nigeriana que te diga que no ha pagado una deuda o que no ha sido violada en el camino o que no ha estado en esta situación está mintiendo, porque no hay mujeres nigerianas que vengan a España ni a Italia, solas, por su cuenta con la maleta en el brazo para buscar la vida, eso no existe’.” SAS³⁹

L’exploitació de les xarxes criminals nigerianes és econòmica i no exclusivament sexual, de forma que el pagament del deute contret es realitza principalment a través de l’exercici de la prostitució, però també a través dels diners que s’obtenen per altres mitjans. És per aquest motiu que algunes d’aquestes dones situades principalment a la Rambla i al passeig Marítim porten a terme robatoris i petits furts amb la finalitat d’obtenir diners per retornar el deute.

“(...) Creemos que muchas de ellas [de mujeres nigerianas] pueden estar en situación de vulnerabilidad o en situación de trata, en el que ese dinero que obtienen no es para ellas, sino para la red. (...) Ya no pueden llevar dinero para el ejercicio de la prostitución, tienen que buscar alternativas.” Genera

Les dones nigerianes difícilment s’identifiquen com a víctimes d’aquest delictes i, per tant, les denúncies són pràcticament inexistents. Tot i el coneixement existent i compartit entre els diversos agents entorn al fet que les dones procedents de Nigèria són víctimes del delictes de tràfic per l’exploitació, per la pressió a la que són sotmeses, són el col·lectiu més visible a la zona, ja que utilitzen tàctiques d’abordatge als clients més directes, i per tant, són més sancionades en aplicació de l’Ordenança de la convivència. Així mateix, els cossos policials

³⁹ Aquesta mateixa realitat ha estat recentment documentada i presentada a l’informe publicat per Women’s Link *La trata de mujeres y niñas nigerianas: esclavitud entre fronteras y prejuicios* (2014) Disponible en línia: http://www.womenslinkworldwide.org/wlw/new.php?modo=detalle_proyectos&dc=72

apliquen la llei davant la realització dels furt. Aquests fets acaben significat una revictimització de les dones.

També hi ha acord entre cossos policials, entitats públiques i algunes entitats en relació a l'existència a la via pública de dones romaneses que són víctimes de tràfic i/o d'explotació sexual. Les dones d'origen romanès que es troben exercint la prostitució a Barcelona principalment ho fan al districte de Ciutat Vella i, en menor mesura, al districte de Les Corts. Segons l'Agència ABITS, $\frac{3}{4}$ parts de les dones romaneses que exerceixen a la via pública de la ciutat estan en situació d'explotació. S'assenyala que en la major part de casos, l'explotació dura uns anys i està produïda per un membre de la seva pròpia família o la seva parella. La majoria de les dones ho veuen com un compromís familiar, com la seva funció dins la comunitat i no ho identifiquen amb una situació d'explotació.

Tant l'Informe ABITS 2013 com la UCTEH dels Mossos d'Esquadra assenyalen que a Barcelona també existeix un grup de dones d'origen romanès que poden trobar-se en situació de tràfic d'essers humans amb finalitat d'explotació sexual per part de màfies organitzades. Si bé fins fa pocs anys els mecanismes d'extorsió utilitzats eren d'extrema violència, darrerament s'observa un canvi en la forma d'actuació d'aquestes xarxes. Els grups mafiosos són més petits i controlen un nombre limitat de dones. La forma de control no és l'extorsió física directa a les dones, sinó que utilitzen mètodes més subtils i indirectes, sobretot fent ús de la coacció psicològica. El control i amenaça vers els/les fills/es és un element d'extorsió que garanteix la submissió de la dona i redueix els abandonaments i la possibilitat que les dones puguin fer cap denúncia per tal de no posar en risc la integritat dels seus fills i filles.

“Hemos visto cambios y hemos visto cada vez más que los hombres enganchan a las mujeres a través de relaciones emocionales, a través de promesas de vida futura, a través de factores más psicológicos que físicos o que violentos o que económicos.” SAS

Les dones romaneses víctimes de tràfic per l'explotació sexual, segons fonts policials, es troben exercint tant al carrer com, recentment, a pisos i locals. De fet, la pressió administrativa i policial sobre la prostitució a la via pública ha fet que part d'aquestes dones les estiguin traslladant a locals i pisos.

L'informe ABITS 2013 també fa referència a l'existència de dones provinents de Bulgària que exerceixen la prostitució a la via pública essent víctimes de tràfic per l'explotació. S'assenyala que viuen una situació semblant a les dones d'origen romanès, però que es troben en pitjors

condicions personals (a nivell de salut i alimentació). Es tracta de xarxes criminals més organitzades i que exerceixen més control sobre les dones, fet que dificulta el contacte per part de les educadores del SAS. Les dones d'origen búlgar que exerceixen la prostitució a Barcelona ho fan principalment als districtes de Ciutat Vella i Les Corts, a la via pública i a locals.

Per últim, segons fonts policials, també hi ha dones albaneses exercint al carrer i a locals essent víctimes de tràfic i explotació per part d'organitzacions criminals de l'est d'Europa. En aquest cas la coacció és produeix de manera directa i física contra les dones. El proxeneta sempre està present pels voltants, amb trucades telefòniques, control continu, agressions i amenaces. Les dones albaneses estan ubicades sobretot a Les Corts.

2.3. Tràfic per l'explotació sexual entre dones que exerceixen a pisos i locals

La informació de que es disposa sobre l'abast i característiques de les dones víctimes de tràfic per l'explotació sexual a espais tancats de prostitució a la ciutat és menor que en el cas de la via pública i s'ha obtingut principalment de fonts policials ja que l'Ajuntament de Barcelona a través de l'Agència ABITS fa només un any que finança projectes d'intervenció en espais tancats.

Hi està havent un increment de pisos de prostitució a la ciutat i, especialment, de pisos de dones xineses. Segons la UCTEH dels Mossos d'Esquadra, aquests pisos estan controlats i interconnectats a través de xarxes criminals xineses amb estructures molt complexes. Les dones xineses són captades a la Xina i si bé són conscients que contrauen un deute per venir a l'Estat espanyol, no sempre coneixen que la forma de satisfer aquest deute serà a través de la prostitució. A més, el retorn del deute es va allargant en el temps. Les víctimes són aïllades de l'exterior i viuen en condicions extremadament precàries. Segons aquest mateix cos policial, les condicions de les dones xineses explotades en aquests pisos són inhumanes (treball durant 24h sense pràcticament interrupcions i sense condicions higièniques de cap tipus, havent de realitzar els serveis sense preservatiu) i la seva estada és itinerant d'un pis a un altre. Tant els cossos policials com les entitats que estan accedint a espais tancats assenyalen que l'accés a pisos on s'exerceix la prostitució de dones xineses és difícil.

També hi haurien dones romaneses, búlgares i albaneses víctimes de tràfic per l'explotació sexual exercint a locals.

Per últim, algunes fonts tant policials com d'entitats també asseguren que hi podria haver un grup reduït de dones llatinoamericanes víctimes de tràfic per l'explotació. En general no es

tracta d'organitzacions criminals complexes. Segons la UCTEH, els captadors de les dones al país d'origen tenen contacte amb clubs i pisos als països d'arribada. Les víctimes venen a Catalunya enganyades o amb informació falsa sobre les condicions de treball reals que es troben un cop aquí. A l'arribada també se'ls hi retira la documentació o, en el cas de les dones brasileres, se'ls hi dona documentació falsa.

2.4. La realitat observada en les dones participants a la recerca

Tal i com s'apuntava anteriorment, una de les moltes dificultats existents a l'hora d'abordar el fenomen del tràfic per l'explotació sexual és que moltes dones no s'identifiquen com a víctimes o, si ho fan, costa molt que ho reconguin i verbalitzin, per les conseqüències (a vegades fatals) que això pot tenir sobre elles i les seves famílies. Per tant, al llarg del treball de camp no es preguntava directament sobre aquest fet ja que cap dona, en cas de trobar-se o haver-se trobat en aquesta situació, ho compartiria. Tanmateix, sí que a les entrevistes realitzades amb dones es preguntava sobre el seu inici a la prostitució i sobre el possible paper d'altres persones en aquest inici.

Algunes narracions de dones que exerceixen o han exercit la prostitució feien referència, de forma directa o indirecta, a altres dones que poden ser víctimes de tràfic per l'explotació.

“Porque en la calle ahora no puede porque hay mucha chica que trabaja, que es obligatorio que tiene que hacerlo, por eso está rebajando los precios porque tiene que llevar algo y una persona que trabaja para mi, yo no puedo subir con un hombre por 10 € y luego me vas a pedir todo, ¿para qué? Pues yo cojo mi bolso y me voy a casa, pero la chica que trabaja obligatorio cobra 10 € y cobra 5 por eso.” Dona_10

A banda, hi va haver dos casos de dones que van narrar situacions susceptibles de ser víctimes d'aquest delictes. Van verbalitzar por, coaccions i enganys per part d'altres persones.

“(…) Cuando él [su marido] me trajo [de Ecuador a Barcelona], yo pensé con él bien, pensé en trabajar y estar los 2 juntos ¿no?, pero aquí creo que se hizo él loco, se hizo mal, aquí me da mala vida, me pegaba, me trataba mal, pasé mal, pasé mal, mal, mal, y me dijo: “Aquí tienes que hacer plata” y me puso a trabajar en el barrio Chino. (...) Y yo le dije: “No, eso no me gusta. Tú sabes que no me gusta acostarme con todo el mundo”. “No” decía “Tienes que trabajar porque aquí nadie regala nada, tú tienes que hacer lo que yo te digo”. (...) Aquí él me daba mala vida, era un chulito que él me escogía a los clientes. (...) Era muy

chulito, el me ponía el precio. (...) **¿Tenías que darle una parte de tu dinero también?** Sí, sí, sí... siempre, siempre, él me quitaba el dinero.” Dona_2

“Entonces [fa referència al moment de l’inici del programa de recol·locació laboral al que va participar⁴⁰] yo relájate, yo dejar la calle, yo quiero estudiar para entender como va la cosa, y también además quiere vivir mi vida normalmente, sin miedo y quiere vivir la vida normal, entonces yo...” Dona_19⁴¹

3. INTERVENCIONS D’AGENTS PÚBLICS I PRIVATS EN L’ÀMBIT DEL TRÀFIC DE DONES AMB FINALITATS D’EXPLOTACIÓ SEXUAL

Les intervencions dels diferents agents públics (cossos de seguretat i SAS) i privats (entitats) en l’àmbit del tràfic de dones amb finalitats d’explotació sexual a la ciutat es realitzen, principalment, des de les següents perspectives:

- Els cossos policials treballen el fenomen des de la perspectiva del desmantellament de xarxes i delictes de proxenetisme a través de les investigacions criminals i l’acompliment de l’Ordenança de convivència.
- El SAS realitza una tasca de detecció de casos i abordatge dels mateixos, a partir de la coordinació protocolaritzada amb cossos policials i de la derivació, si és pertinent, a recursos especialitzats.
- Les entitats que treballen al territori tenen en compte el fenomen a l’hora d’intervenir amb les dones que atenen. La seva intervenció en aquesta matèria és, principalment, en l’àmbit de la detecció, la informació a les dones de les possibilitats i recursos disponibles i, si s’escau, la derivació.
- Per últim, hi ha entitats i programes que realitzen una atenció especialitzada i acolliment a dones víctimes de tràfic per l’explotació sexual.

⁴⁰ Programa DIR, d’acompanyament i suport a la inserció al mercat de treball formal de dones que han exercit la prostitució. Es desenvolupa des del 2006 per la Fundació SURT a través del finançament de l’Agència ABITS.

⁴¹ Es tracta d’una dona nigeriana que tot i que no fa referència directa a haver estat víctima de tràfic per l’explotació, hi ha indicis de que ho hagi estat i la seva narració incorpora diverses referències a la situació de por que vivia quan exercia.

3.1. Cossos policials

La intervenció dels cossos policials (CNP, Mossos d'Esquadra i GUB) en aquesta matèria és diversa segons les competències i el marc d'actuació de cada cos, però directament o indirectament, està relacionada amb la persecució del delictes. A les entrevistes portades a terme a tots els cossos policials, es posa de manifest els avenços que hi ha hagut en la matèria a nivell legal i polític a l'Estat en els últims anys. Amb tot, des dels 3 cossos policials s'és conscient que cal seguir avançant i millorant la coordinació i els mecanismes d'intercanvi d'informació existent entre els cossos que intervenen a la ciutat.

L'existència d'una unitat específica de tràfic d'éssers humans dins del cos de Mossos d'Esquadra, com la UCTEH, permet que des d'aquesta unitat es treballi el fenomen de forma integral i des d'una perspectiva global. La UCTEH duu a terme investigacions per localitzar i desmantellar les organitzacions criminals que operen al nostre territori en l'àmbit del tràfic de dones per l'explotació sexual i porta a terme tasques d'identificació de víctimes. Per a la identificació s'utilitza el sistema d'indicadors recollits a l'Annex 3 del Protocol Marc de Protecció de les Víctimes de Tràfic d'Essers Humans, així com d'altres de propis elaborats pel propi cos. La unitat treballa de forma coordinada amb altres agents i algunes entitats, cooperant i compartint informació.

Des de l'Àrea d'Investigació Criminal de Barcelona dels Mossos d'Esquadra el fenomen del tràfic de dones per l'explotació sexual es treballa com un delictes més en les investigacions criminals i com a policia judicial des d'una competència geogràfica i no temàtica. En aquest sentit, doncs, l'abordatge del fenomen no és l'eix central de la seva intervenció sinó que es tracta de forma tangencial.

Des de la GUB es coneix l'existència del fenomen i les seves manifestacions a la ciutat i també es disposa de recursos humans dedicats a aquesta matèria. La GUB, seguint el Protocol de coordinació GUB-ABITS (Instrucció número 11/13), treballa amb l'Agència ABITS per tal d'actuar coordinadament en les actuacions amb les dones que exerceixen la prostitució a la ciutat de Barcelona, especialment quan la dona ha estat víctima de tràfic per l'explotació, de proxenetisme o hi ha la possibilitat que ho hagi estat. A més, des de la GUB es treballa de forma coordinada amb altres cossos policials en les investigacions relacionades amb el tràfic per l'explotació.

Per últim, des del Cuerpo Nacional de Policía (CNP), a través de les brigades provincials d'estrangeria i documentació, es treballa per prevenir i lluitar contra el delictes de tràfic

d'éssers humans. En aquest sentit, es realitzen investigacions relacionades amb el delictes de tràfic. En el marc d'aquestes investigacions o a través dels controls d'estrangeria, el CNP també pot detectar víctimes d'aquest delictes. El CNP té també competències per identificar víctimes, seguint les directrius i indicadors continguts al Protocol Marc de Protecció de les Víctimes de tràfic d'éssers humans. Seguidament a la identificació, el CNP també ofereix informació, assistència i protecció a les víctimes, coordinant-se amb altres cossos policials i també amb entitats especialitzades. Així mateix, el CNP també pot sol·licitar a la Subdelegació del Govern la tramitació dels articles 59 i/o 59 bis de la Llei Orgànica 4/2000 sobre Drets i Llibertats dels Estrangers a Espanya i la seva integració social (modificada per la Llei Orgànica 2/2009 i la Llei Orgànica 10/2011). L'article 59 estableix que una víctima de tràfic no serà deportada si col·labora amb les autoritats. I l'article 59 bis estableix un període de reflexió de 30 dies (mínim) per a que la víctima decideixi si vol cooperar amb les autoritats en la investigació del delictes i, si s'escau, en el procés penal. Durant aquest període se li permet una estada temporal i s'atura l'expedient administratiu sancionador que s'havia presentat o, si s'escau, l'execució de l'expulsió o retorn. A més, també es preveu la possibilitat de disposar de permís de residència i treball.

3.2. SAS

Des del SAS s'atén mensualment a un volum molt important de dones que exerceixen la prostitució a la via pública, fet que el situa com un agent clau en la detecció de dones que es troben potencialment en situació de ser víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'exploatació sexual i de dones que es troben en situació d'exploatació.

Arran de l'observació i intervencions directes realitzades a la via pública el SAS ha definit un llistat d'indicadors per identificar situacions de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'exploatació sexual.

Aquests indicadors, junt amb l'experiència diària de treball socioeducatiu amb les dones, són útils a l'hora de detectar dones que puguin estar en aquesta situació. En aquests casos, el SAS també realitza una tasca d'abordatge i derivació dels casos, sempre en coordinació amb els cossos policials pertinents i seguint el Protocol de Coordinació GUB-ABITS. Instrucció 11/13.

Tal i com es recull a l'informe ABITS 2013, quan la dona és identificada a carrer i realitza una demanda explícita de protecció com a víctima de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'exploatació sexual es procedeix a la seva derivació a un recurs d'acolliment d'urgència, mitjançant l'acompanyament educatiu per part de les professionals del SAS i/o intervenció del

Centre d'urgències i emergències socials de Barcelona (CUESB) fora de l'horari d'atenció del SAS.

Quan, en canvi, la dona és identificada a carrer per part de les professionals del SAS sense que es doni una demanda explícita de protecció es du a terme un procés educatiu i d'acompanyament pactat amb la dona. En aquest procés, s'ofereix informació, acompanyament i derivacions als recursos i serveis pertinents. Si la dona vol interposar denúncia s'activa el servei de representació jurídica del SAS per a l'atenció a víctimes de tràfic d'éssers humans amb fins d'explotació sexual. A més, s'activa el procediment per a sol·licitar formalment el període de reflexió establert per llei.

3.3. Entitats d'atenció en l'àmbit de la prostitució

Les entitats que intervenen en prostitució al territori atenen directament a les dones usuàries que exerceixen la prostitució. Aquestes entitats també són un primer contacte amb les possibles víctimes i poden fer una primera detecció i derivació.

Les entitats participants a la recerca que treballen amb dones que exerceixen la prostitució tenen present el fenomen del tràfic per l'explotació en la seva intervenció i atenció a dones a la ciutat. Tanmateix, s'observen algunes diferències tant en el grau de coneixement del fenomen com en la forma d'abordatge.

Per algunes entitats, la intervenció en aquest àmbit es realitza en el marc del pla de treball amb les dones. Si es detecta una possible víctima i el fet s'arriba a abordar amb la dona, se li ofereix informació dels recursos i, si és el cas, s'articula una derivació a algun recurs especialitzat. En aquesta detecció hi ha entitats que segueixen el Protocol Marc de Protecció de les Víctimes de tràfic d'éssers humans.

Per d'altres entitats, el tràfic d'éssers humans per l'explotació és una prioritat en les seves línies d'intervenció i han dut a terme un treball d'especialització en el fenomen, davant la incidència cada cop major d'aquest. Aquest seria el cas, per exemple, de la Fundació SURT que, després d'un treball intern que va comptat amb el suport de SICAR-cat i els MMEE, va elaborar un Protocol propi per facilitar la detecció, l'atenció i la derivació adequada de possibles víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual que participen en els processos d'acollida dels diferents programes de l'entitat o al llarg dels seus processos en aquests.

“Es va creure necessari donar un pas endavant. Així, es va apostar per oferir formació especialitzada a les persones de l’entitat que treballen amb dones que exerceixen o han exercit la prostitució. I en paral·lel, es va fer un treball intern per consensuar indicadors per poder detectar possibles víctimes de tràfic per l’explotació sexual i en aquest cas, articular derivacions al programa RAI o a SICAR Cat”. Fundació SURT

En termes generals, i degut a la greu prevalença del fenomen a la ciutat, diverses entitats afirmen que cal més coneixement del fenomen, més eines de detecció i més informació de les alternatives existents per les dones. En aquest sentit, seria necessari difondre informació sobre tots els recursos existents al territori així com les possibles alternatives que existeixen per les dones que poden trobar-se o haver-se trobat en aquesta situació.

3.4. Entitats especialitzades en el tràfic per l’explotació

A la ciutat de Barcelona hi ha dues entitats especialitzades en l’atenció integral de dones víctimes del tràfic amb finalitats d’explotació sexual, SICAR-cat i Fundació APIP-ACAM.

Des de SICAR-cat es treballa a segona línia, sobretot a partir de la detecció de possible situacions de tràfic per part d’altres entitats o serveis públics. Es tracta d’una entitat, doncs, que atén específicament a víctimes de tràfic per l’explotació i que per a realitzar aquesta tasca compta amb les mesures de seguretat adequades i els coneixements i recursos més específics per a poder-ho fer.

La intervenció en aquests casos, doncs, generalment es realitza a partir de la detecció i derivació realitzada per altres entitats o serveis o cossos policials. En general, l’entitat o servei que detecta a la dona víctima de tràfic recull en un informe social els indicis existents i les possibles demandes de la dona. La idea és intentar recollir el màxim d’informació sobre la situació de la dona abans que SICAR-cat hi intervingui. Llavors, la dona és derivada a SICAR-cat, per treballar directament amb ella. S’intenta, en la mesura del que és possible, donar resposta a les necessitats i demandes de les dones a partir de diversos recursos i serveis existents: recurs residencial, atenció social, servei jurídic, atenció psicològica i servei d’orientació i inserció laboral.

A banda d'aquesta entitat, l'equip de professionals del programa RAI⁴², constituït tan per professionals de SICAR-cat com de la Fundació SURT, també realitza una intervenció especialitzada amb dones víctimes de tràfic. El RAI és un programa d'empoderament de noies que han estat víctimes de tràfic amb finalitats d'explotació sexual, abordant de forma integral els àmbits de la salut, l'oci, la formació, les relacions i el treball, amb l'objectiu que puguin inserir-se a la societat d'acollida com a ciutadanes de ple dret.

La Fundació APIP-ACAM, per la seva banda, compta amb centres oberts de proximitat, trobada i acollida per dones que exerceixen la prostitució i són víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual. Els centres diürns ofereixen acompanyament, suport i recursos per la cobertura de les necessitats de salut (física i psicològica) i bàsiques (habitatge, alimentació i vestit), la inserció laboral, l'atenció formativa-ocupacional i el suport jurídic i social.

A més, la fundació disposa de pisos d'acollida integral amb l'organització i recursos necessaris per donar atenció a dones víctimes de tràfic per l'explotació sexual (habitatge, necessitats bàsiques, suport psicològic i sanitari, atenció jurídica i d'inserció) i promoure la seva recuperació. El programa acull tant a dones soles com a dones amb fills/es menors al seu càrrec. Des de l'entitat també es gestiona una Unitat d'Atenció Psicològica especialitzada per dones víctimes d'explotació sexual que treballa a nivell individual i de grup a través de tallers d'apoderament i promoció de l'autoestima.

⁴² El programa RAI està finançat per l'Agència ABITS i té per objectiu acompanyar el procés de recuperació psicològica i personal de dones víctimes de tràfic amb finalitat d'explotació sexual per tal que puguin inserir-se socialment i laboralment.

4. RESUM DEL CAPÍTOL

- El tràfic de dones i nenes amb finalitats d'explotació sexual és un delict transnacional que constitueix una greu vulneració dels drets humans i una forma de violència contra les dones.
- El tràfic per l'explotació sexual de dones i nenes no és un fenomen unicausal, sinó que s'explica per la intersecció de diversos elements tals com la desigualtat de gènere, la feminització de la pobresa i de les migracions internacionals, la prevalença de valors patriarcal, la demanda, cosificació i mercantilització dels cossos de les dones i l'acceptació i legitimació de la violència contra les dones, entre d'altres.
- Tot i que no és un fenomen recent, sí que amb la globalització ha adquirit dimensions preocupants, i la ciutat de Barcelona no és aliena a aquesta realitat. Tanmateix, l'abordatge a nivell local del fenomen global és molt difícil.
- A Barcelona hi ha un volum important de dones que són víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual, les quals es troben en situacions d'extrema vulnerabilitat.
- Es disposa d'informació qualitativa molt àmplia sobre el fenomen però és difícil dimensionar el número i perfil de dones que estan en aquesta situació a Barcelona i la distribució d'aquestes en els diferents àmbits de prostitució (via pública, locals i pisos), ja que es tracta d'un fenomen delictiu complex, que es dona a nivell internacional i amb molta mobilitat de dones.
- Només l'any 2013, a través de les 139 actuacions realitzades pel Cuerpo Nacional de Policía en matèria d'estrangeria a Barcelona, es van identificar 200 dones víctimes de tràfic per l'explotació sexual de diverses nacionalitats (124 dones xineses, 16 dones brasileres, 11 dones dominicanes, 9 dones paraguaianes, 7 dones nigerianes, 4 dones bolivianes, 4 dones ucraïneses, 2 dones hondurenyes i 23 dones d'altres nacionalitats).
- Les xarxes criminals de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual que operen a la via pública de Barcelona provenen de l'Àfrica subsahariana i de Països de l'Est, per tant, hi ha dones nigerianes, romaneses, búlgares i albaneses que són víctimes de tràfic per l'explotació sexual en aquest àmbit de prostitució.
- Les xarxes que operen als espais tancats de prostitució de Barcelona provenen de Xina, Països de l'Est i Amèrica llatina i, per tant, es poden trobar dones víctimes de tràfic per

l'explotació sexual d'origen xinès a pisos, de l'Est d'Europa a locals i de Llatinoamèrica a locals i pisos.

- S'han recollit percepcions entorn a l'existència de tràfic per l'explotació de dones trans a Barcelona. No es té constància d'investigacions en aquesta matèria i, segons es recull, es tracta d'un fenomen molt ocult i sobre el que no hi ha gaire informació. A través del treball de camp s'han recollit sospites de que es podrien estar venent places d'espais tancats i d'espai públic des del país d'origen de les dones trans.
- La majoria d'agents identifiquen diversos *modus operandi* de les màfies, grups criminals organitzats i proxenetes. Aquests canvien amb el temps i, en la majoria dels casos, els mecanismes són cada vegada més heterogenis, diversos, subtils i invisibles i, per tant, més difícils d'identificar. Els mecanismes de control variarien en funció de la nacionalitat o origen geogràfic. Els més comuns serien:
 - Dones nigerianes: amenaces a membres de la família (al país d'origen) i vudú.
 - Dones romaneses i búlgares: coaccions psicològiques, en especial, control i amenaces vers els/les fills/es.
 - Dones albaneses: coacció directa i física. Control continu i permanent a través de trucades telefòniques, agressions i amenaces.
- Hi ha consens entre els agents en relació a les dificultats de detecció del fenomen així com a les dificultats que tenen les pròpies dones per identificar-se com a víctimes del delictes, degut a les pressions a les que estan sotmeses.
- Les intervencions dels diferents agents públics i privats en l'àmbit del tràfic de dones amb finalitats d'explotació sexual a la ciutat es realitzen, principalment, des de les següents perspectives:
 - Els cossos policials treballen el fenomen des de la perspectiva del desmantellament de xarxes i delictes de proxenetisme a través de les investigacions criminals i l'acompliment de l'Ordenança de convivència.
 - El SAS (Agència ABITS) realitza una tasca de detecció de casos i abordatge dels mateixos, a partir de la coordinació protocolaritzada amb cossos policials i, si és pertinent, de la derivació a recursos especialitzats. L'Agència ABITS també treballa

per unificar criteris i actuacions d'abordatge de fenomen del tràfic d'éssers humans per l'explotació a la ciutat.

- Les entitats que treballen al territori tenen en compte el fenomen a l'hora d'intervenir amb les dones que atenen. La seva intervenció en aquesta matèria és, principalment, en l'àmbit de la detecció, la informació a les dones de les possibilitats i recursos disponibles i, si s'escau, la derivació.
- Per últim, hi ha entitats i programes que realitzen una atenció especialitzada i acolliment a dones víctimes de tràfic per l'explotació sexual.

CAPÍTOL VII. ELS HOMES CLIENTS DE PROSTITUCIÓ FEMENINA A BARCELONA

1. INTRODUCCIÓ

L'objectiu de l'apartat és presentar una primera aproximació als perfils i els hàbits dels clients de prostitució a la ciutat, donada l'absència d'estudis sobre aquest tema a Barcelona i els escassos exemples de recerques a Espanya i a l'àmbit internacional.

Aquest és un camp encara desconegut i complex. Les recerques sobre prostitució femenina es centren habitualment en l'anàlisi de les experiències de les dones que exerceixen la prostitució, però és molt menys habitual centrar el focus en el costat de la demanda. Aquesta tendència sembla haver-se invertit en els darrers anys (Serughetti, 2012), sovint en relació amb el gir de les polítiques públiques cap a la penalització de la demanda, com en el cas de Suècia (Månsson, S.A., 2001) i el Regne Unit (Wilcox. et al., 2009).

Tot i aquest nou interès, les recerques realitzades són encara poques i tenen limitacions importants. D'una banda, les macroenquestes sobre sexualitat (Hubert, 1998) permeten calcular l'extensió de l'ús de prostitució entre la població, però aporten poca informació sobre els perfils i hàbits dels clients. D'altra banda, els estudis qualitius més complets, com els realitzats a Austràlia (Pitts, 2004) i Regne Unit (Sanders, 2008), són sempre parcials: estan realitzats a escala molt local i amb mostres no representatives, i els resultats sobre els perfils i les conductes més habituals dels clients són difícilment comparables.

A l'Estat espanyol, cal destacar dos tipus d'estudis que aporten informació sobre la demanda de prostitució:

1. Enquestes sobre hàbits sexuals a una mostra representativa de la població espanyola

Són els dos estudis a gran escala que han permès conèixer el percentatge d'homes que contracten serveis sexuals a l'estat espanyol:

- **Enquesta de salut i hàbits sexuals de l'Institut Nacional d'Estadística (2003)**, amb 13.600 persones enquestades. D'acord amb els resultats de l'enquesta, el 25,4% dels homes de 18 a 49 anys entrevistats algun cop havia pagat per mantenir relacions sexuals amb una persona. El 5,7% ho havia fet en els darrers 12 mesos. A Catalunya, els percentatges pugen

al 27,3%, en el cas de l'ús algun cop a la vida, i al 6%, en el cas de l'accés en els darrers 12 mesos.

L'exploració de les microdades d'aquesta enquesta ha permès arribar a alguna informació sobre el perfil dels clients. Segons descriuen Belza et al (2007), els clients que havien contractat serveis sexuals en els darrers 12 mesos eren sobretot homes de major edat, amb menor nivell d'estudis, solters, estrangers, religiosos practicants, consumidors d'alcohol i assidus a les sortides nocturnes.

- **Enquesta nacional de salut sexual del Ministeri de Sanitat (2009)**, amb 9.850 persones enquestades. Conclou que un 32% dels homes de més de 18 anys han pagat almenys un cop a la vida per mantenir relacions sexuals i que un 21,9% ho ha fet més d'un cop.

2. Estudis específics sobre clients:

Aquests estudis locals aporten informació qualitativa molt valuosa sobre els perfils i els comportaments dels usuaris de prostitució, però els resultats no són directament extrapolables a altres territoris ni al conjunt de la població.

A Espanya, cal destacar especialment dos estudis qualitatius sobre clients:

- **Estudi sobre la prostitució a la ciutat de Saragossa** (López Insausti i Baringo, 2006), que estima l'existència a la ciutat de 50.000 clients anuals (4.000 per dia) i aporta informació qualitativa sobre diferents motivacions per a la contractació de serveis sexuals, depenent de factors com l'edat, la situació afectiva i la relació amb el grup masculí d'iguals.
- Un altre estudi exhaustiu, però amb una escala menor, és el realitzat a la zona de la **Casa de Campo de Madrid** (Barahona i García Vicente, 2003). L'estudi aporta informació especialment sobre la varietat d'edat dels clients (i l'elevada proporció de joves), les característiques dels contactes sexuals (ràpids, realitzats a l'automòbil) i el fet que molts dels clients no semblen prioritzar la discreció i l'anonimat (una cinquena part arriba amb el cotxe de l'empresa).

2. NOTES METODOLÒGIQUES

Tal i com es descriu al marc metodològic d'aquest informe, en el marc de la recerca es van dissenyar dos qüestionaris dirigits a la població masculina:

- Enquesta a 353 homes majors de 18 anys residents a Barcelona, que van respondre un qüestionari sobre percepcions i ús de prostitució, amb dues tècniques de distribució: enquesta online i en paper a diverses zones de la ciutat. Els perfils sociodemogràfics principals de la mostra d'homes participants a l'enquesta són els següents:
 - Un 61% d'homes tenien edats compreses entre els 21 i els 40 anys però van respondre l'enquesta homes de totes les franges d'edat. En relació amb la població masculina resident a Barcelona, s'observa especialment una sobrerrepresentació de les franges d'edat entre els 21 i els 40 anys i una infrarrepresentació molt important dels majors de 60.
 - El 73,7% dels homes tenien estudis superiors.
 - La immensa majoria dels homes enquestats (92,6%) tenien nacionalitat espanyola.
 - Hi va participar homes residents a tots els districtes de la ciutat però el major percentatge de respostes van ser de l'Eixample (18%), Gràcia (16%), Ciutat Vella (13%) i Sants-Montjuic (10%).
 - Hi ha una sobrerrepresentació dels homes ocupats (72.5%) i una infrarrepresentació dels aturats i inactius.

L'aproximació a la població masculina en general a través d'aquesta enquesta va permetre identificar 61 homes que havien fet ús de serveis sexuals algun cop a la vida.

- Enquesta a 16 clients de prostitució prèviament identificats, que van respondre un qüestionari sobre ús de la prostitució. Els clients enquestats es distribuïen sobretot a les franges d'edat d'entre 46 i 50 anys (25%), més de 60 anys (19%), entre 26 i 30 anys (19%) i entre 36 i 40 (13%). El 75% dels clients eren de nacionalitat espanyola.

En el seu conjunt, es va treballar amb una mostra de 369 homes, la qual va permetre identificar un total de 77 usuaris de prostitució en algun moment de la seva vida (21% del conjunt de la mostra). La taula següent descriu amb més detall els perfils d'ús de serveis sexuals dels homes enquestats.

Taula 23: Mostres dels homes

Submostra 1: Enquesta de percepció i ús	Submostra 2: Enquesta d'ús
353 homes	16 homes
77 clients algun cop a la vida	

33 clients en els darrers 12 mesos:		
Ocasionals (1-3 cops/any)	Habituals (1/trimestre-1 o 2/mes)	Molt habituals (1 o més/setmana)
9	8	16

Dels 77 homes que havien fet ús de serveis sexuals en algun moment de la seva vida, 33 ho havien fet en els darrers 12 mesos. Segons les freqüències de consum observades, els clients en el darrer any es van classificar en tres grups: ocasionals, habituals i molt habituals.

La informació recollida amb els dos qüestionaris ha permès conèixer principalment la següent informació sobre els clients, que s'exposarà al següent apartat de conclusions:

1. Perfils sociodemogràfics dels clients.
2. Característiques de l'ús declarat de prostitució (especialment, àmbits, districtes on es consumeix, freqüència i distribució setmanal i horària i motius subjectius per a la demanda i ús).
3. Característiques de les dones contractades.

Cal puntualitzar que els resultats s'han d'entendre com una primera aproximació a l'ús de serveis sexuals per part dels homes residents a Barcelona, per les següents limitacions:

- La mostra recollida és reduïda i la tècnica de mostreig bola de neu no ha permès arribar a la diversitat de perfils desitjada. La sobrerepresentació a la mostra dels homes espanyols, joves i amb alt nivell d'estudis (que respon, en gran part, a l'efecte de la bretxa digital) ha limitat el nombre de conclusions significatives.
- És sabut que tota recerca sobre ús de prostitució està sotmesa amb un alt marge d'error. Si a la recerca sobre pràctiques sexuals és freqüent que els participants ometin o distorsionin informació, en el cas de la demanda i ús de prostitució s'afegeix la qüestió de l'anomenat "estigma del client".
- No s'ha disposat d'informació qualitativa per posar en context i contrastar degudament la informació recollida a l'enquesta.

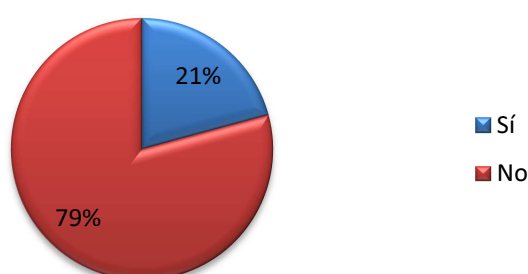
Tot i aquestes limitacions, la recerca realitzada aporta elements interessants per a comprendre la dimensió subjectiva de l'ús de prostitució femenina, una qüestió que caldrà ampliar i complementar amb futurs estudis.

3. PRINCIPALS RESULTATS

A continuació s'exposen les conclusions més significatives, a partir de l'anàlisi dels resultats obtinguts.

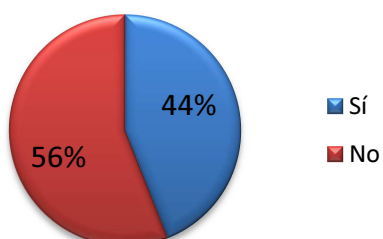
La conclusió principal és que el 21% dels homes enquestats han fet ús de serveis sexuals. Es tracta d'un percentatge elevat, però inferior al d'altres enquestes realitzades a l'Estat espanyol: 32% (Enquesta nacional de salut sexual del Ministeri de Sanitat, 2009) i 25% (Enquesta de salut i hàbits sexuals de l'INE; 2005).

Gràfic 12: Has contractat alguna vegada serveis sexuals?

Sobre el consum que fan actualment els homes enquestats, d'aquells que han contractat serveis sexuals en algun moment un 44% ha contractat serveis de prostitució en els darrers 12 mesos.

Gràfic 13: Has contractat serveis sexuals els darrers 12 mesos?

3.1. Perfil dels clients

3.1.1. Hi ha clients de totes les edats, però la demanda és superior entre els homes de major edat

Els clients de serveis sexuals enquestats pertanyen a totes les franges d'edat a partir dels 20 anys, però la majoria té més de 50 anys (un 44,3%).

Cal tenir cura, però, i no inferir d'aquest major ús per part dels homes de més edat una tendència a la disminució de l'ús en el conjunt de la societat. Contràriament, altres estudis, com l'Enquesta de salut sexual i reproductiva del Ministeri de Sanitat (veure taula següent), confirmen l'augment de l'ús de prostitució entre els joves. És una tendència que cal analitzar tenint en compte els canvis en la llibertat, els hàbits i l'educació sexual dels darrers 20 a 30 anys a l'Estat espanyol, com ara la major permissivitat social envers les relacions sexuals sense compromís afectiu.

Taula 24: Ús de prostitució per edats (Enquesta salut sexual i reproductiva)

Pregunta 22: ¿Alguna vez a lo largo de su vida...?

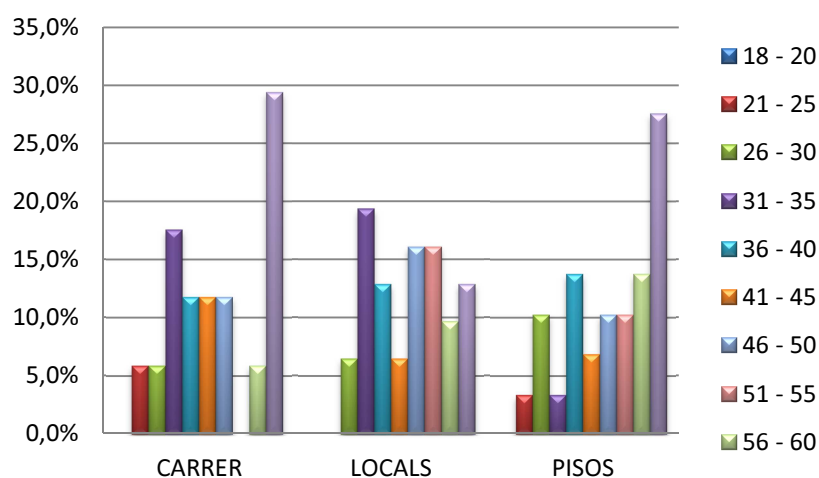
P22.01. Ha pagado por mantener relaciones sexuales

	Edad Hombres							
	16 17	18 24	25 34	35 44	45 54	55 64	65+	Total
Si, una vez	5,4%	7,9%	10,8%	11,0%	10,2%	10,9%	10,1%	10,2%
Si, más de una vez	0,7%	10,2%	18,3%	22,2%	23,5%	27,7%	30,3%	21,9%
No, nunca	92,6%	80,7%	70,2%	65,4%	64,5%	59,7%	56,5%	66,3%
N.C.	1,4%	1,3%	0,7%	1,3%	1,8%	1,7%	3,1%	1,6%
Total absoluto	118	448	1015	950	748	576	774	4629

Fuente: Elaboración propia a partir de los datos de la ENSS 2009 (MSPS – CIS: estudio nº 2780)

Tenint en compte els àmbits d'exercici de la prostitució, cal destacar que en el cas dels clients de **locals** es trenca la tendència a la major prevalença dels homes de més edat, i la distribució per totes les edats és molt més homogènia.

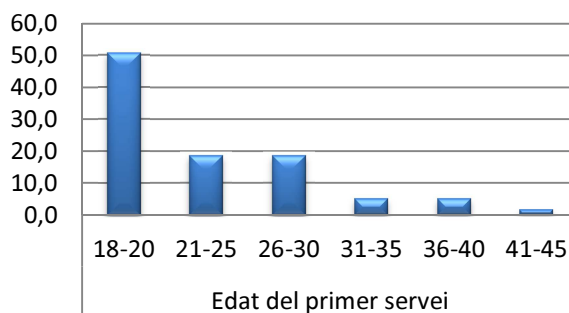
Gràfic 14: Edat dels clients, per àmbits

3.1.2. L'ús de prostitució comença de molt jove

El 50,8% van fer ús de serveis sexuals per primera vegada **entre els 18 i els 20 anys**, i el 88,1% dels homes ho ha fet abans dels 30 anys.

Gràfic 15: Edat del primer ús de prostitució

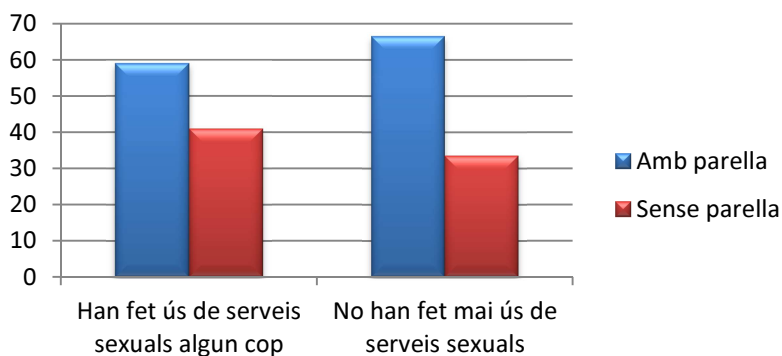

L'ús present és més estès quant més avançada és l'edat actual dels enquestats i sobretot entre els majors de 60 (un 16,9% dels quals van consumir per primer cop prostitució abans dels 20 anys).

3.1.3. La majoria de clients té parella

La major part dels clients de serveis sexuals (un 59%) té parella. És la situació afectiva més freqüent entre els usuaris de tots els àmbits d'exercici de la prostitució.

Gràfic 16: Situació afectiva i ús de serveis sexuals

3.2. Característiques generals de l'ús de la prostitució

3.2.1. La majoria de clients enquestats han fet ús de prostitució en més d'un àmbit

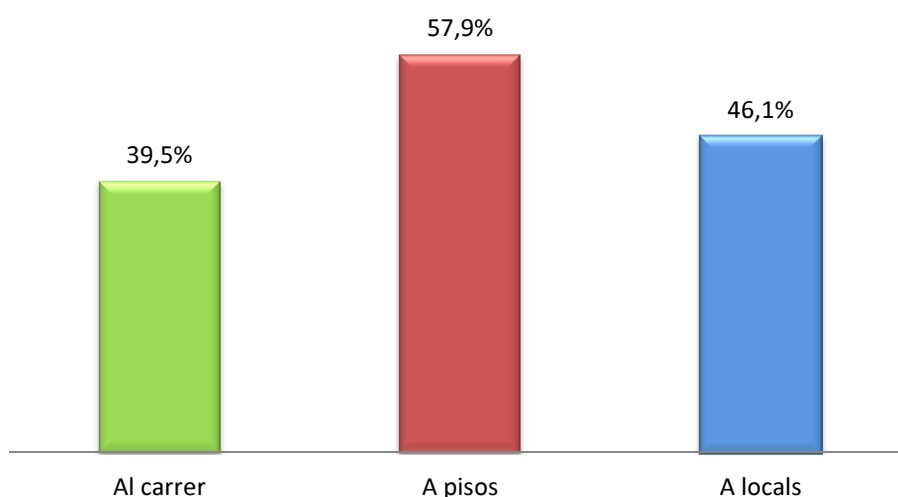
Una quarta part dels enquestats fa ús de serveis sexuals a més d'un àmbit i el 9,2% ho ha fet a tots tres àmbits: via pública, pisos i locals.

Cal destacar que els clients molt habituals, que van ser contactats a diversos *meublés*, també van afirmar fer ús de serveis sexuals a pisos, locals i domicilis particulars.

3.2.2. L'ús de prostitució a pisos i locals està més estès que el de prostitució al carrer

Aproximadament la meitat dels clients algun cop a la vida ha fet ús de serveis sexuals a pisos (un 57,9%) o a locals (un 46,1%). Més de la tercera part (un 39,5%) ha contractat serveis sexuals al carrer.

Gràfic 17: On has contractat serveis sexuals?

Entre els homes usuaris als darrers 12 mesos, les freqüències són semblants en el cas de pisos (63,6%) i carrer (39,4%), però l'ús de prostitució a locals és lleugerament més baixa (39,4%).

3.2.3. La freqüència d'ús és molt variable

La freqüència amb què els enquestats han consumit serveis sexuals en el darrer mes és molt variable, des de l'ús puntual o esporàdic (1 o 2 vegades l'any) a l'ús continu i regular (una o més vegades al mes).

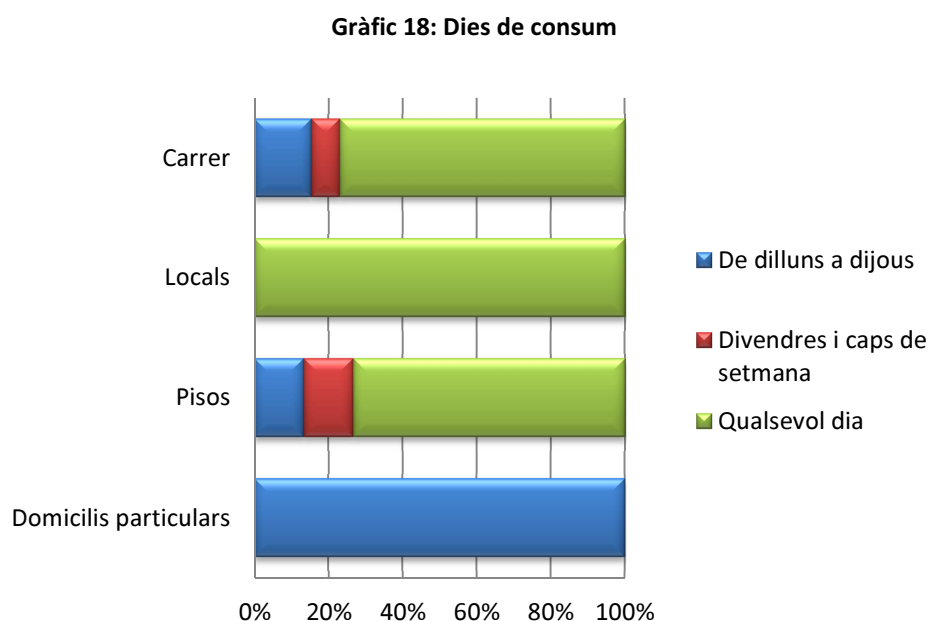
Per tal de sistematitzar aquestes diferències, s'ha distingit entre tres grans grups: clients ocasionals (1 a 3 cops l'any), habituals (entre 1 cop al trimestre i 1 o 2 cops al mes) i molt habituals (1 cop a la setmana o més). Aquest darrer grup coincideix amb l'identificat amb l'enquesta d'ús realitzada a diversos *meublés*.

Resulta significatiu que, a la mostra global d'homes, aproximadament la meitat dels clients identificats eren ocasionals (53%) i l'altra meitat, habituals (47%). En canvi, cap d'ells tenia una freqüència d'ús molt habitual. Contràriament, els 16 usuaris de *meublés* a qui es passar l'enquesta d'ús de prostitució utilitzaven serveis sexuals almenys 1 cop a la setmana.

Aquesta diferència podria indicar la dificultat per arribar als usuaris més habituals entre la població en general i la necessitat de realitzar estudis amb una metodologia específica. Cal una recerca més aprofundida que permeti analitzar el perfil de client molt habitual i avaluar la seva prevalença a la ciutat.

3.2.4. L'ús de prostitució es fa tots els dies de la setmana i al llarg de tot l'any

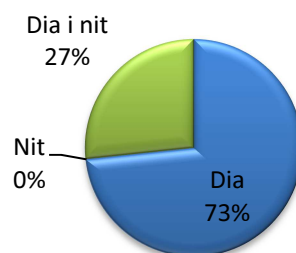
En general els homes enquestats consumeixen al llarg de tot l'any i indistintament qualsevol dia de la setmana. Això es compleix per tots els casos en la prostitució a locals i pel voltant del 75% dels clients de carrer i pisos.

3.2.5. La prostitució es contracta majoritàriament en horari diürn

La majoria dels clients molt habituals (un 73%) contracta serveis sexuals durant el dia i un 27% ho fa de dia i també de nit, és a dir, que en tots els casos, els clients que contracten serveis sexuals a la nit també ho fan de dia.

Gràfic 19: En quin moment del dia contractes serveis sexuals?

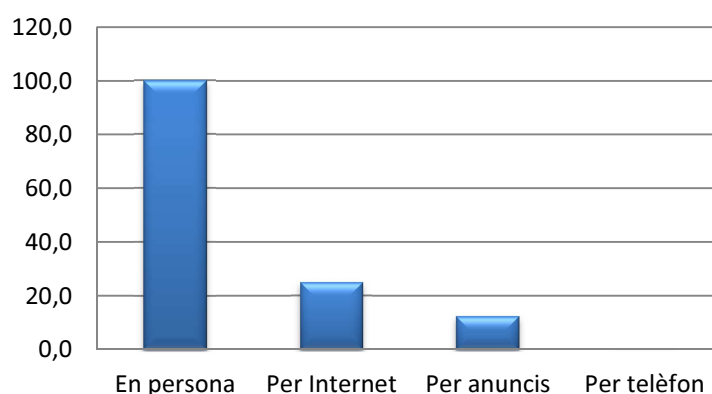

Tot i que en tots els àmbits de prostitució l'horari més freqüent és el diürn, el pes dels clients de nit és més gran als domicilis particulars, pisos i locals.

3.2.6. El contacte amb les dones es fa principalment en persona

Tots els clients molt habituals contacten amb les dones en persona. Alguns d'ells, a més a més, ho fan per Internet (un 25%) i d'altres a través d'anuncis de la premsa (un 12,5%).

Gràfic 20: Com contactes amb les dones?

El contacte personal és el més estès a tots els àmbits, però ho és en menor mesura als locals, on altres formes de contacte són molt utilitzades: tots els clients enquestats també contacten les dones per Internet i el 50%, també a través d'anuncis.

3.2.7. Els clients poden contractar serveis sexuals a més d'un districte

L'anàlisi del grup de clients molt habituals, en especial, mostra que els usuaris de prostitució accedeixen a serveis sexuals a més d'un districte de Barcelona. Tot i que tots van ser contactats a *meublés* a Ciutat Vella, la meitat d'ells, a més a més, feien servir serveis sexuals també a l'Eixample.

3.2.8. Les motivacions per a la contractació de serveis sexuals són molt diverses

Pel que fa a les motivacions per fer ús de serveis sexuals, els arguments dels clients giren sobretot entorn als següents:.

El sol desig sexual, sense contextualització, és el motiu central per contractar els serveis. Els enquestats expressen motius monosil·làbics com "sexe" i "plaer", que són les paraules que més utilitzen els homes per explicar la seva decisió.

En alguns casos, els enquestats justifiquen l'ús de prostitució identificant la voluntat d'establir relacions sexuals amb una dona amb una necessitat fisiològica que no només és imperiosa, sinó que no es pot satisfer de cap altra manera.

"Porque uno necesita 'cosas'."

"Libido"

"era joven y no me aguantaba el furor sexual"

"Me apetecía. Mucho tiempo sin sexo"

L'argument de la necessitat és emprat sobretot en relació al fet de no poder accedir a tenir sexe no mercantilitzat. Entre aquests hi ha des d'homes amb discapacitat, fins a persones que es senten soles i incapaces d'establir relacions sexo-afectives de manera permanent o esporàdica. Un altre argument que es repeteix és el de contractar serveis de prostitució per "perdre la virginitat".

Una altra línia discursiva es recolza en el valor de l'experiència de fer ús d'aquests serveis, com una qüestió més àmplia que el sol fet sexual. "Per provar" o "per curiositat", són els seus principals motius. No es tracta de sexe en abstracte, sinó de fer ús de "prostitució" i realitzar pràctiques sexuals d'una forma particular, per exemple per a materialitzar fantasies que no tenen cabuda amb la parella habitual o per a conèixer un entorn desconegut.

"Una manera de dar salida a mis impulsos sexuales o a fantasías que no podía realizar con mis parejas."

"Para probarlo y también conocer este mundo desde dentro. Vivir experiencias nuevas e interesarme por algo bastante desconocido para mí".

Alguns enquestats donen una connotació especial als seus motius, amb paraules com "vici" o "morbo". En alguns casos també es parla de "diversió", "festa" o "oci", sense al·ludir ala demanda de serveis sexuals. Altres motius expressats són la facilitat i la voluntat de no tenir compromisos afectius després del trencament d'una relació.

Cal destacar també que la majoria dels enquestats no expliquen realment els seus motius, sinó que mencionen algunes paraules, sense elaborar el discurs. Només un home enquestat intel·lectualitza els seus motius:

"Difícil de saber, la verdad, quizás por necesidad física o vicio. En realidad, diría también en relación a la falta de educación sexual (...) tabú en familia y mujer como

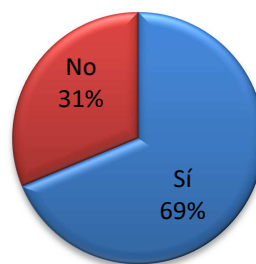
objeto en la sociedad. En el momento de contratar servicios sexuales, yo buscaba la mujer objeto. Es triste, pero es así.”

Aquestes explicacions s’han d’entendre com els motius declarats pels enquestats, que caldria analitzar i posar en context amb una recerca qualitativa més àmplia.

3.2.9. La majoria de clients molt habituals han estat sancionats

A la majoria dels clients molt habituals (69%) els han multat alguna vegada per negociar o contractar serveis sexuals. Cal tenir en compte que els clients molt habituals enquestats eren usuaris de serveis sexuals al Raval i Sant Antoni: gairebé tots (62,5%) han estat multats a Ciutat Vella i només el 6,3%, a l'Eixample.

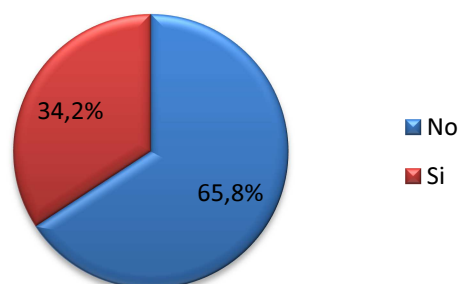
Gràfic 21: T’han multat alguna vegada per negociar o contractar serveis sexuals?

3.2.10. L’assistència als clubs és més comuna que l’ús de prostitució

Més d’un terç dels homes enquestats, un 34,2%, ha anat com a mínim alguna vegada a un club, mentre que un 65,8% no n’ha visitat mai.

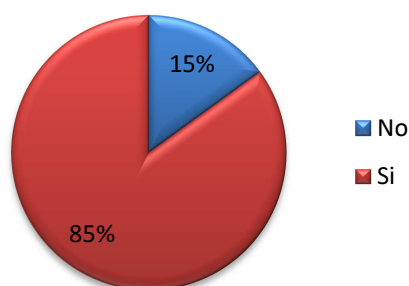
Gràfic 22: Has visitat alguna vegada un club?

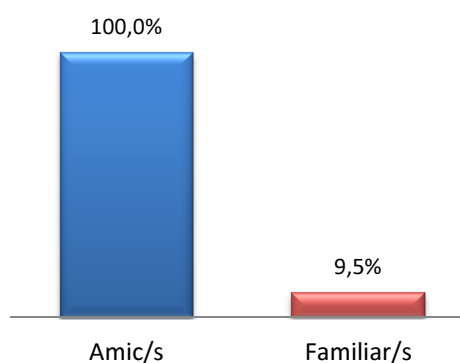
Són més els usuaris de clubs que els clients de serveis sexuals i aquest és un fet que es relaciona amb l’experiència social de la visita al club. El 85% dels homes enquestats que han

visitat clubs ho va fer acompanyat, majoritàriament d'amics i en alguns casos també de familiars.

Gràfic 23: Vas anar acompanyat?

Gràfic 24: Amb qui vas anar-hi?

Els enquestats mencionen acompanyants diversos (inclosa la parella), però cal posar èmfasi especialment en la dimensió del grup d'iguals masculí en l'experiència de la visita al club, en tant que espai d'oci exclusiu per a homes.

Entre els motius pels que van anar als clubs, un dels més freqüents és "la curiositat" de veure l'ambient dels locals i de la prostitució, sense necessàriament contractar serveis sexuals.

També és molt freqüent que els homes argumentin anar-hi com a activitat d'oci, "per diversió", i molt sovint, a "fer copes". Un context que es repeteix en aquesta línia són els comiats de solter. Un altre dels contextos que es repeteix és el d'anar als clubs "per feina", després de sopars d'empresa, convencions o en celebracions com ara aniversaris i jubilacions.

Tot i que la majoria trien els clubs per l'ambient i les activitats que es realitzen entorn la indústria del sexe, alguns homes argumenten que van als clubs a prendre copes perquè "no hi ha res més obert" o perquè els confonen amb "bars normals".

Dins el que és percebre els clubs com a espai d'oci nocturn, l'ús de serveis sexuals pot ser o no part d'aquesta "diversió", i de fet la majoria d'homes que van a clubs no admeten fer ús d'aquests serveis. Entre els que sí contracten serveis sexuals als clubs, les motivacions són afins a les aportades en relació a la resta de l'ús de prostitució.

3.3. La prostitució es contracta amb dones cis, principalment joves i de diverses zones d'origen

El qüestionari per a clients molt habituals també incloïa preguntes sobre les dones contractades pels homes enquestats.

La immensa majoria (94%) contracten només a dones cis. Només en un cas, l'home contracta tant a dones cis com a dones trans (transsexuals, travestis, etc.) i ho fa al carrer.

En general, les dones contractades són joves. La meitat dels homes contracten dones de 25 a 35 anys. La contractació de dones joves és especialment elevada als locals, fet que coincideix amb el fet que és l'àmbit de prostitució on la mitjana d'edat de les dones és més baixa. Les dones d'entre 35 i 45 anys són minoritàries en tots els casos i en el cas dels locals la seva presència és nul·la.

Pel que fa a les nacionalitats de les dones, la majoria dels clients contracten dones de diverses zones d'origen.

Pel que fa a les nacionalitats més contractades, gairebé tots els clients molt habituals enquestats afirmen contractar a dones espanyoles i llatinoamericanes. Tres de cada quatre contracten europees i només un 6% contracta dones africanes o asiàtiques.

Si atenem als diversos àmbits del consum, en general les dones més contractades són les llatinoamericanes, seguides de les espanyoles, les europees i les asiàtiques. A la mostra només hi havia un sol client que contractés dones asiàtiques i africanes, i era usuari de serveis al carrer i a domicilis particulars.

4. RESUM DEL CAPÍTOL

- El 21% dels homes enquestats han fet ús de serveis sexuals. Es tracta d'un percentatge elevat, però inferior al d'altres enquestes realitzades a l'estat espanyol: 32% (Enquesta nacional de salut sexual del Ministeri de Sanitat, 2009) i 25% (Enquesta de salut i hàbits sexuals de l'INE; 2005).
- Entre els homes enquestats hi ha clients de totes les edats (a partir de 20 anys), però l'ús és superior entre els homes majors de 50 anys.
- L'ús de prostitució comença de molt jove. Més de la meitat dels homes van fer ús de serveis sexuals per primera vegada entre els 18 i els 20 anys.
- La major part dels clients de serveis sexuals té parella.
- La majoria de clients enquestats han fet ús de prostitució en més d'un àmbit.
- L'ús de prostitució a pisos i locals està més estès que el de prostitució al carrer, fet que coincideix amb la major oferta de prostitució a la ciutat.
- L'ús de serveis de prostitució es fa tots els dies de la setmana i al llarg de tot l'any.
- El contacte personal amb la dona és la forma més comuna de contractació de serveis sexuals en tots els àmbits.
- A la majoria dels clients molt habituals (69%) els han multat alguna vegada per negociar o contractar serveis sexuals.
- La prostitució es contracta amb dones cis, principalment joves i de diverses zones d'origen.
- Entre els homes enquestats, l'assistència als clubs és més comuna que l'ús de prostitució. La visita al club es comparteix amb el grup d'iguals i es percep com un espai d'oci nocturn exclusivament masculí. La visita al club no implica necessàriament l'ús de serveis sexuals, tot i que en alguns casos forma part de l'activitat d'oci.

CAPÍTOL VIII. RESUM COMPARATIU

Sobre la base de la informació exposada als capítols anteriors referents a la situació de la prostitució a la ciutat de Barcelona, en aquest capítol es presenten els principals resultats de forma comparada pels tres àmbits de prostitució estudiats (via pública, locals i pisos), tot apuntes les principals conclusions de l'estudi.

1. AGENTS PÚBLICS I PRIVATS QUE INTERVENEN EN MATÈRIA DE PROSTITUCIÓ A LA CIUTAT DE BARCELONA

Múltiples agents públics i privats intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona. En termes generals, la seva activitat s'articula d'acord amb els següents eixos de treball:

- Convivència ciutadana i prevenció/persecució del delictes.
- Atenció social a les dones que exerceixen o han exercit la prostitució.
- Lluita contra el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'exploració sexual.

La taula següent detalla els agents que intervenen des de cada àmbit d'actuació:

Taula 25: Agents per àmbit d'actuació

Àmbits d'actuació	Agents
Convivència ciutadana i prevenció/persecució del delictes	- Ajuntament de Barcelona: • Agència ABITS • Direcció de Serveis de Prevenció • Direcció de Serveis a les Persones i al Territori • Departament de Llicències i Inspecció • Direcció de Serveis Jurídics • Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) - Àrea d'Investigació Criminal de la Regió Metropolitana de Barcelona dels Mossos d'Esquadra. - Cuerpo Nacional de Policia (Brigades Policials d'extrangeria i documentació – UCRIF).
Atenció social a les dones que exerceixen o han exercit la prostitució	- Ajuntament de Barcelona: • Agència ABITS i SAS • Xarxa de serveis socials • Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB) • PIAD • SARA • Barcelona Activa • Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAlA) – Consorci de Serveis socials de Barcelona - Entitats: • Àmbit-prevenció

	• Anem per feina • Fundació APIP-ACAM • Creu Roja • El Lloc de la Dona • Fundació SURT • Genera • Metges del Món • Stop Sida • Altres
Lluita contra el tràfic d'éssers humans per a l'exploració sexual	Detecció i informació: • Agència ABITS i SAS • Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB). • GUB • CNP (Brigades Policials d'estrangeria i documentació – UCRIF) • Mossos d'Esquadra (Unitat Central de Tràfic d'éssers humans – UCTEH) • Subdelegació del Govern • Oficina d'Estrangeria • Entitats d'atenció social Atenció: • Agència ABITS i SAS • Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB). • SICAR-cat • Fundació APIP-ACAM • Fundació SURT • Altres

2. ÀMBITS D'EXERCICI

En el marc d'aquest estudi:

- S'entén per prostitució a la via pública aquella en la que el pacte i/o la contractació dels serveis sexuals es desenvolupa a l'espai públic. La seva prestació, però, pot desenvolupar-se en el mateix entorn de contractació, en domicilis particulars, hotels, cotxes o *meublés*.
- Dins l'àmbit de prostitució a locals, s'inclouen els locals coneguts com clubs i barres americanes. No s'analitzen altres locals com salons d'estètica, perruqueries o saunes on, en alguns casos també es poden prestar serveis sexuals. Els locals poden disposar de llicència específica de prostitució, d'altres tipus de llicència o bé no tenir llicència.
- Els pisos on s'exerceix la prostitució es conceben com espais tancats, ubicats en comunitats de veïns i veïnes, habilitats per a l'oferiment de serveis sexuals i, habitualment, sense cap tipus de llicència per a aquesta activitat. Generalment són domicilis particulars i, per tant, es tracta de l'àmbit de prostitució més opac i invisible. L'activitat de prostitució es pot establir a pisos de propietat o en lloguer.

3. DISTRICTES D'EXERCICI

La prostitució té presència significativa a alguns districtes de la ciutat. La que té lloc a la via pública es concentra sobretot a Ciutat Vella seguida, en menor mesura, de Les Corts i Sant Martí⁴³. En canvi, la prostitució a espais tancats es concentra majoritàriament a l'Eixample, a Sarrià – Sant Gervasi i a Les Corts.

Taula 26: Distribució de la prostitució per districte i àmbits

Districte	Via pública	Locals	Pisos
Ciutat Vella	74%	1%	1%
Les Corts	19%	6%	41%
Eixample	--	52%	42%
Sant Martí	7%	2%	1%
Sarrià - Sant Gervasi	--	23%	6%
Altres	--	16%	9%

4. NÚMERO DE DONES

Segons les estimacions realitzades, a Barcelona hi haurien almenys 2.735 dones exercint la prostitució, tal i com mostra la taula 27.

Aquestes dades només són una primera aproximació al número de dones que poden estar exercint la prostitució a Barcelona actualment. Cal tenir en compte que aquest número pot variar segons l'època de l'any i que, a més, hi ha molta mobilitat de dones. Per últim, sobretot en el cas de pisos, àmbit més invisible i inaccessible, el nombre de dones podria ser més elevat.

Taula 27: Número de dones per àmbit de prostitució

Àmbit	Número de dones estimat
Via pública	355
Locals	1.380
Pisos	1.000
Total	2.735

⁴³ Tot i que també hi ha un número reduït de dones exercint la prostitució a la via pública al districte de Sants-Montjuïc (Zona Franca), l'estudi no ha analitzat la prostitució en aquesta zona de la ciutat.

5. PERFIL DE LES DONES

Les dificultats i necessitats econòmiques (els deutes contrets amb xarxes criminals de tràfic d'éssers humans, les dificultats per mantenir-se/entrar al mercat laboral, la crisi econòmica i les responsabilitats familiars aquí o al país d'origen), així com les discriminacions per raó d'origen o de gènere són elements importants per explicar l'entrada de moltes dones a la prostitució a la ciutat de Barcelona. Per aquestes dones, la prostitució esdevé una estratègia de supervivència individual, però sobretot familiar.

La taula següent recull les principals característiques sociodemogràfiques de les dones que exerceixen a la ciutat per àmbit d'exercici.

Taula 28: Perfils de les dones per àmbit

Perfil	Via pública	Locals	Pisos
Procedència geogràfica	Majoritàriament dones migrades		
	- Principalment dones d'Àfrica Subsahariana (Nigèria) i Països de l'Est d'Europa (Romania sobretot). - En menor mesura, dones espanyoles i Llatinoamericanes (Equador, Veneçuela i Colòmbia). - Un nombre reduït de dones de Marroc, Xina i Filipines.	- Dones d'Amèrica del Sud i Central (República Dominicana, Colòmbia, Equador i Brasil) - Dones de l'Europa de l'Est (sobretot Romania, també Bulgària, Hongria i Albània). - En menor mesura, dones espanyoles.	- Principalment dones procedents de la Xina i Amèrica del Sud i Central (Argentina, Brasil, Colòmbia, República Dominicana, Veneçuela i Equador) - Dones de l'Europa de l'Est (Romania, Bulgària, Rússia) - Dones espanyoles.
Edats	- Dones nigerianes joves (sobretot menors de 25 anys). - Dones d'Europa de l'Est i Llatinoamèrica: 20 - 40 anys - Dones espanyoles: 40-60 anys	20 - 35 anys	20 - 40 anys - També hi ha pisos de dones majors de 45
Situació administrativa	Majoria en situació regular excepte dones nigerianes, majoritàriament en situació irregular.	Majoria en situació regular.	Majoria en situació regular però presència de dones en situació irregular.
Responsabilitats familiars	Majoritàriament amb responsabilitats familiars als països d'origen i/o aquí.		
Situació de tràfic d'éssers humans per	Presència de xarxes criminals procedents de Nigèria i de Països de l'Est d'Europa; dones	D'acord amb les xarxes que operen a Barcelona: algunes dones romaneses,	Presència de xarxes criminals xineses i d'Amèrica Llatina: dones xineses i algunes

l'exploració sexual	nigerianes i algunes romaneses, búlgares i albaneses en aquesta situació.	búlgares, albaneses i de Llatinoamèrica	dones procedents de Llatinoamèrica
Gènere	Entre un 10%- 15% són dones trans	Presència reduïda de dones trans	

Les principals conclusions són les següents:

- Gran majoria de dones migrades en tots els àmbits. Les dones africanes principalment estan presents a la via pública mentre que les asiàtiques ho estan sobretot als pisos.
- Les dones espanyoles estan presents a tots els àmbits, però especialment en pisos.
- A la via pública hi ha dones de nacionalitats no observades en altres àmbits com són la nigeriana, la marroquina o la filipina.
- En el cas de les dones migrades, majoritàriament es tracta de dones en situació regular.
- La majoria de les dones tenen responsabilitats familiars aquí o al país d'origen.
- La major presència de dones trans es registra a la via pública.
- L'edat majoritària de les dones es situa entre els 20 i 40 anys, tot i que també es troben dones més joves i més grans.
- En tots els àmbits s'hi troben dones víctimes de tràfic d'éssers humans per l'exploració sexual.
- Les dones que exerceixen a la via pública pateixen situacions de pobresa i precarietat econòmica majors que les observades als espais tancats.

6. TERRITORIALITAT I MOBILITAT

A la via pública i als pisos s'ha detectat una tendència a la concentració de dones per raons de gènere i procedència geogràfica. Als locals aquest fet no s'ha observat.

En els tres àmbits de prostitució existeix una alta mobilitat de dones tant a nivell de ciutat com fora de Barcelona i, fins i tot, de l'Estat espanyol. Aquesta mobilitat pot ser escollida de forma autònoma per les dones, deguda a la seva situació econòmica o a l'estacionalitat de la prostitució, o decidida per les xarxes criminals d'exploració. De fet, en alguns casos, hi ha rotació de dones entre locals i pisos d'un/a mateix/a propietari/a o propietaris/es.

En el cas dels pisos, cal destacar l'alt grau de tancament i obertura de pisos de prostitució que existeix a la ciutat, fet que també promou la mobilitat de les dones.

7. SITUACIÓ LABORAL DE LES DONES

Les dones no estableixen cap relació laboral amb els pisos ni locals. Tant a la via pública com als pisos i locals existeixen dones que cotitzen individualment a la Seguretat Social com autònomes en el règim de treballadores de la llar.

8. DIFUSIÓ DELS SERVEIS, CAPTACIÓ DELS CLIENTS I PRESTACIÓ DELS SERVEIS

A locals i pisos de prostitució la captació dels clients es realitza sobretot a partir de la difusió dels propis espais i d'algunes de les dones a través d'internet i de premsa escrita. El boca-orella entre clients és també una forma rellevant d'arribada de nous clients, en aquest sentit internet hi juga un important paper (en especial, els fòrums d'opinió). La contractació i prestació dels serveis es realitza a l'espai tancat.

En canvi, en el cas de la prostitució a la via pública, tant la captació dels clients com la contractació del servei s'acostuma a fer al mateix carrer. Hi ha, per tant, un menor ús de les noves tecnologies en la prostitució en aquest àmbit. A la via pública, depèn de la zona les dones es troben assegurades en bancs o en itinerància, generalment en parelles o petits grups, tot i que a zones més aïllades les dones estan disposades més aviat soles. El contacte i abordatge de clients registra diferències en funció del gènere i la procedència de les dones.

En aquest àmbit, la prestació dels serveis sexuals es pot produir tant a la via pública (en espais públics com parcs, carrers o aparcaments, o en vehicles) com en espais tancats (*meublés*, domicilis particulars, hotels o pensions). La prestació dels serveis sexuals a la via pública és una realitat majoritària a Les Corts i a Sant Martí, mentre que a Ciutat Vella la major part dels serveis es presten als *meublés*, tot i estar-ne prohibida la seva existència pel Pla d'Usos.

9. TARIFES

La taula següent recull una comparativa de les tarifes per àmbit de prostitució i de la proporció d'aquestes que gestionen les dones que exerceixen sense estar sotmeses a situacions de tràfic per l'explotació o explotació sexual.

Taula 29: Comparativa de tarifes per àmbit de prostitució

Àmbit	Tarifa per servei/fracció horària	Ingressos per les dones que exerceixen de forma autònoma (per servei)
Via pública	20€ - 100€ / servei (en funció del barri) Serveis trans fins a 200€	100%
Locals	120€ - 250€ / hora	40% - 50%
Pisos	60€ - 80€ / hora	50% - 60%

Tal i com s'observa a la taula anterior, les tarifes dels serveis sexuals a la via pública són, en general, més baixes que als espais tancats. Aquestes s'estipulen en relació al tipus de servei, mentre que als espais tancats es fa segons la durada

A més, a la via pública les tarifes varien en funció del nivell socioeconòmic del barri d'exercici, del gènere de les dones i de si la dona es troba exercint essent víctima de tràfic d'éssers humans per l'explotació (en aquest cas es pot parlar de tarifes de 5€ per serveis com fel·lacions).

De forma anàloga a les tarifes dels serveis sexuals, els ingressos de les dones són, en general, menors en el cas de la via pública, encara que en aquest àmbit, i sempre que les dones exerceixin sense estar sotmeses a cap xarxa criminal o proxeneta, les dones obtenen la totalitat dels seus ingressos sense haver de pagar intermediaris. Als locals i pisos les dones obtenen entre el 40% i el 60% del preu dels serveis que presten.

10. HORARIS I ESTACIONALITAT

L'exercici de la prostitució a la ciutat té lloc tant en horari nocturn com diürn, en molts espais o zones de forma ininterrompuda, tot i que la major afluència de clients es registra des de la tarda i fins a la nit o matinada. La taula següent resumeix els horaris d'exercici de cada àmbit de prostitució.

Taula 30: Horaris de prostitució per àmbits

Àmbit	Horari d'exercici	Major aflluència de clients
Via pública	Diürna (Ciutat Vella)	Nit i sobretot entre setmana
	Nocturna (Ciutat Vella, Les Corts i Sant Martí)	
Locals	Locals de 24h	Vespre i nit; cap de setmana especialment.
	Locals que obren a la tarda fins a les 3h – 4h de la matinada	
Pisos	Pisos de 24h	Tarda i vespre; sobretot entre setmana
	Pisos que obren al matí i fins a les 20h o 22h	

A Barcelona s'hi poden trobar locals i pisos que ofereixen serveis sexuals durant les 24 hores. Aquesta modalitat està en creixement a la ciutat i té impactes en la salut física i emocional de les dones. L'exercici pràcticament continuat, la reclusió a espais tancats i la manca d'estones de descans i de temps lliure per les dones suposen unes condicions d'exercici molt severes, amb indicis clars d'explotació laboral.

Els pisos i locals amb horari d'obertura més reduït permeten unes jornades d'exercici més reduïdes i per tant, més compatibles amb la vida personal.

L'estacionalitat és un element que afecta a la prostitució de la ciutat, tot i que en diferent sentit en funció de l'àmbit.

L'activitat dels locals es veu afavorida per la celebració de grans esdeveniments a la ciutat com fires o congressos professionals. L'existència d'aquest tipus d'esdeveniments a la ciutat, en canvi, no condiciona l'activitat dels pisos ni de la via pública.

Durant el període estival es registren canvis de demanda i de perfil de clients. En aquesta època es redueix la demanda dels clients residents a Barcelona i rodalies fixes als 3 àmbits, mentre que a locals i a la via pública augmenta la del client estranger. A la via pública hi ha una correlació evident entre èpoques de més turisme i bonança meteorològica i una major demanda de serveis sexuals.

11. PERFIL DELS CLIENTS

Tant la informació obtinguda a través de les dones que exerceixen la prostitució com del qüestionari a clients i de les sortides d'observació posen de manifest que els perfils de clients són heterogenis.

Amb tot, s'han identificat uns perfils majoritaris de clients, que es mostren a la taula següent:

Taula 31: Perfils de clients per àmbit

Àmbit	Perfils majoritaris de clients
Via pública	• Homes espanyols entre 20 i 50 anys i jubilats. • Homes de Marroc, Pakistan, Àfrica subsahariana i països llatinoamericans joves i de mitjana edat. • Turistes europeus i espanyols joves i de mitjana edat.
Locals	• Homes espanyols, mitjana edat i cert poder adquisitiu. • Homes estrangers de nivell econòmic mitjà i alt, especialment durant les vacances i els esdeveniments comercials.
Pisos	• Homes espanyols de mitjana edat.

En tots els àmbits s'observa presència important (en alguns casos, majoritària) de clients espanyols de mitjana edat. Tanmateix, és evident que Barcelona és un destí de turisme sexual, ja que a la via pública (a Ciutat Vella i Vila Olímpica - districte de Sant Martí) durant la nit hi ha un volum important de turistes que utilitzen la prostitució com un element més de l'oci nocturn de la ciutat. I a locals, els clients estrangers són també assidus durant el període estival i en la celebració de congressos i fires professionals.

Altres característiques dels clients recollides són les següents:

- Tot i que hi ha clients de totes les edats (a partir de 20 anys), l'ús de serveis sexuals és superior entre els homes de mitjana edat en amunt.
- L'ús de prostitució comença de molt jove. Més de la meitat dels clients enquestats van fer ús de serveis sexuals per primera vegada entre els 18 i els 20 anys.
- La major part dels clients de serveis sexuals té parella.

Així mateix, la majoria de clients enquestats han fet ús de prostitució en més d'un àmbit. Ara bé, l'ús de prostitució a pisos i locals està més estès que el de prostitució a la via pública, fet que coincideix amb la major oferta de prostitució a la ciutat.

12. PERCEPCIONS DE LES DONES ENTORN L'ESPAI D'EXERCICI

Els principals motius que aporten les dones entorn al fet d'exercir en un o altre àmbit estan relacionats sobretot amb la seguretat i l'autonomia.

La majoria de les dones entrevistades que exerceixen a espais tancats assenyalen que, per elles, l'exercici a un espai tancat és millor que a la via pública per diversos motius: la percepció de seguretat, el volum d'ingressos que obtenen, el major anonimat i la no aplicació de l'Ordenança de convivència.

En el cas de l'exercici a la via pública, els motius que les dones esmenten, quan no són víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació, a l'hora de preferir un espai obert front a un de tancat són la major autonomia i capacitat de decisió sobre l'exercici i els ingressos.

13. INSEGURETAT I VIOLÈNCIA EN ENTORNS DE PROSTITUCIÓ

Tot i que les agressions físiques o verbals a les dones que exerceixen la prostitució per part de clients no són habituals, sí que existeixen i suposen un risc per les dones. Els entorns de prostitució no són aliens a les diferents violències patriarcal. Alguns clients adopten una posició de poder sobre les dones i els seus cossos que es manifesta a través d'actituds de superioritat, de sentir-se amb el dret de decidir unilateralment les pràctiques sexuals a realitzar i, en alguns casos, d'agressions físiques.

Si bé l'exercici de la prostitució en espais tancats es percep per part de les dones com un exercici més segur que a la via pública, tampoc està exempt de situacions de violència.

A la via pública, la nocturnitat (oci nocturn amb consum d'alcohol i drogues i situacions de marginalitat o delinqüència) s'associa, per part d'algunes dones, a una major perillositat. En aquest àmbit, a més, es visibilitza de forma més clara la violència social cap a les dones.

En els diferents àmbits de prostitució, les dones han desenvolupat estratègies i mecanismes col·lectius de protecció i seguretat, encara que en alguns casos aquests no són suficients.

Si bé tant a la via pública com a espais tancats es detecta consum de drogues i alcohol, aquest és major entre les dones que exerceixen a espais tancats. El consum pot estar relacionat amb demandes o serveis sexuals sol·licitats pels clients o amb decisions individuals de les dones per fer front a l'exercici o a les llargues jornades.

La relació entre les dones que exerceixen i la qualitat d'aquesta varia en funció de l'àmbit d'exercici. A la via pública s'identifiquen relacions de solidaritat i protecció mútua, situacions d'absència de relació o relacions conflictives entre les dones per motius de llengua, territorialitat, captació de clients, arribada de noves dones i situacions de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual.

Als locals, en alguns casos, la relació entre les dones està marcada per la competitivitat relacionada amb la captació de clients, el nombre de serveis realitzats per dia o el tipus de pràctiques que s'ofereixen.

Als pisos la relació és més distesa ja que *a priori* no es generen tantes condicions per a què es donin situacions de competència entre les dones pel funcionament de l'espai (més clients fixos i absència de l'*alterne*).

14. SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA

Tot i que les dones mostren preocupació per la seva salut, es detecta una manca d'informació a nivell de salut sexual i reproductiva i la realització de pràctiques de risc en tots els àmbits de prostitució.

En el cas dels espais tancats, tot i que la norma és la prestació de serveis sexuals amb profilaxis, es deixa a discrecionalitat de les dones l'acord de realitzar-ne sense.

La reducció dels ingressos de les dones deguda al context de crisi econòmica en els tres àmbits junt amb la major demanda i pressió per part dels homes de realitzar serveis sexuals sense profilaxis i l'aplicació de l'Ordenança de convivència en el cas de la via pública pot explicar una reducció de la capacitat de negociació de les dones i una major acceptació d'aquestes pràctiques.

S'ha recollit que tant en pisos com locals s'exigeixen controls mèdics regulars a les dones, les quals han de responsabilitzar-se de fer-los i de mostrar-ne els resultats. Aquesta pràctica no està emparada per cap normativa, vulnera el dret a la intimitat i la confidencialitat de dades personals i responsabilitza exclusivament a les dones de la curta front als riscos associats a l'exercici, sense intervenir en els clients.

15. IMPACTE DE LA CRISI ECONÒMICA

L'impacte de la crisi econòmica sobre l'exercici de la prostitució i, per tant, sobre les condicions de vida de les dones és significatiu i visible en tots els espais d'exercici.

En tots els àmbits es detecta una reducció d'ingressos deguda a la menor demanda, la major pressió per part de clients per rebaixar preus, la limitació de la capacitat de negociació de les dones front a pràctiques de risc i l'augment de les jornades d'exercici. Tot això suposa un empitjorament de les seves condicions d'exercici que té impactes per la salut de les dones; l'esgotament físic, la pressió psicològica i els riscos associats a la realització de pràctiques sexuals de risc i al consum de tòxics afecta la salut física, emocional, sexual i reproductiva de les dones.

En el cas de la via pública, on les dones ja es trobaven majoritàriament en una situació de precarietat abans de la crisi econòmica, el context actual no ha fet més que augmentar-la. Als motius anteriors s'hi sumen la forta presència policial i l'aplicació de l'Ordenança de convivència i del Pla d'Usos. A les majors dificultats per exercir i captar clients a la via pública s'hi afegeixen un augment dels preus de lloguer de les habitacions als *meublés*, donat el risc de clausura existent. Així mateix, i si bé la mobilitat de les dones que exerceixen la prostitució és habitual, la crisi econòmica i l'Ordenança de convivència ha fet augmentar-la. Per un costat, moltes dones que exercien a la via pública han optat per començar a exercir a espais tancats. Per un altre costat, hi ha hagut un augment important de dones que ara exerceixen als seus domicilis particulars. I per últim, també ha crescut la mobilitat de dones cap a altres països i cap als seus d'origen. Aquesta mobilitat, però, no significa que es redueixi el número de dones exercint al carrer, ja que n'arriben de noves i en retornen d'altres.

16. CONEIXEMENT I ACCÉS A SERVEIS

El grau de coneixement i ús dels serveis públics i entitats per part de les dones que exerceixen la prostitució és diferent segons l'espai d'exercici.

Les dones que exerceixen a la via pública tenen força coneixement dels serveis, entitats i recursos de la ciutat. L'existència del SAS i d'entitats que treballen a peu de carrer i accedeixen a elles directament faciliten aquest coneixement i vinculació amb entitats i serveis.

En canvi, tant les dones que exerceixen a locals com a pisos tenen poc coneixement i fan poc ús de la xarxa de recursos públics i d'entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a la ciutat. Les dones entrevistades coneixen i tenen contacte amb les entitats que actualment estan entrant als seus espais d'exercici amb el finançament de l'Agència ABITS, però no coneixen altres serveis. El fet que l'espai d'exercici sigui tancat limita tant l'accés de professionals de serveis d'atenció social com la possibilitat de moviment i de cerca de recursos per part de les dones.

La taula següent recull les principals demandes de les dones per àmbit d'exercici.

Taula 32: Demandes majoritàries de les dones per àmbit

Àmbit	Demandes majoritàries de les dones
Via pública	• Atenció sanitària, laborals/formatives i jurídiques. • Cobertura de necessitats bàsiques, d'atenció social (individual o familiar) i habitatge
Locals	• Salut i atenció sanitària • Assessorament jurídic i administratiu • En menor mesura, la formació i orientació laboral
Pisos	• Salut, temes jurídics i de situació administrativa • En menor mesura, suport psicològic, oferta formativa i inserció laboral

A la via pública hi ha més demandes relacionades amb el cobriment de necessitats bàsiques, ja que la situació de les dones és més precària i inestable que la de les que exerceixen als espais tancats.

Demandes comunes als 3 àmbits són les relacionades amb la salut i atenció sanitària, assessorament en temes jurídics/administratius i la formació i orientació laboral.

17. RELACIONS VEÏNALS

La qualitat de les relacions veïnals i l'existència o absència de conflictes amb la comunitat varia en funció de l'àmbit d'exercici. Si bé aquests conflictes són mínims o inexistents en el cas de locals, a la via pública d'alguns districtes i en algunes comunitats amb pisos de prostitució existeixen problemes de convivència.

Pel que fa a la prostitució a la via pública, si bé les dones tenen una percepció positiva de la seva relació amb el veïnat, les associacions de veïns i veïnes i de comerciants tenen una percepció diferent i identifiquen problemes de convivència. Tot i que no tenen una percepció negativa de la prostitució, plantegen queixes en relació a l'ús que els clients i les dones fan de l'espai públic i de les conseqüències que això comporta a nivell de brutícia, soroll o incomoditat.

L'existència de pisos de prostitució ubicats en edificis comunitaris a vegades genera conflictes o tensions de convivència entre la comunitat de veïns i veïnes i el pis de prostitució. En aquest sentit, sembla que en els casos de pisos amb anys d'antiguitat i, per tant, més arrelats a la comunitat de veïns i veïnes, hi ha una millor qualitat de la convivència. Les queixes veïnals estan relacionades amb la percepció d'inseguretat que genera el fet que persones desconegudes accedeixin a l'escala i amb les molèsties ocasionades per l'existència dels pisos.

Quan es formulen queixes veïnals, s'inicia la intervenció municipal i la investigació per tal de fer seguiment del pis. En cas d'indis de prostitució, s'inicia el procediment sancionador, que deriva en cessament de l'activitat i, si pertoca, precinte.

En canvi, l'existència de locals de prostitució no genera queixes ni conflictes veïnals significatius. El fet que estiguin ubicats en baixos d'edificis, habitualment amb entrada separada de la que dona accés als habitatges, pot minimitzar el contacte amb el veïnat i, per tant, també les molèsties i conflictes.

Per últim és important apuntar que, més enllà de l'existència de conflictes puntuals, en general a la ciutat de Barcelona la prostitució no és percebuda com un problema ni com un element que calgui prioritzar des de la gestió municipal, tal i com ho posen de manifest diverses enquestes municipals⁴⁴.

18. RELACIONS AMB ELS COSSOS POLICIALS

L'espai d'exercici en el que es dona un major contacte entre el fenomen de la prostitució i els cossos policials és a la via pública, principalment a conseqüència de l'aplicació de l'Ordenança de convivència que sanciona l'oferiment, demanda i realització de serveis sexuals al carrer.

Des de la perspectiva de les entitats i les dones, l'aplicació de l'Ordenança de convivència ha tingut un important impacte en les condicions d'exercici: victimitza i criminalitza a les dones i les situa en una situació de major precarietat i vulnerabilitat, ocasionant més mobilitat, contribuint al seu trasllat a locals o pisos i allargant les seves jornades d'exercici. La seva aplicació també ha contribuït a enrarir les relacions entre els cossos policials i les dones. Verbalitzen que la presència policial en alguns casos va acompanyada de conductes inadequades cap a les dones per part d'alguns agents.

Des de la perspectiva institucional, l'Ordenança de convivència es concep sempre des de la seva doble vessant, la sancionadora i l'assistencial. Alguns serveis municipals consideren que amb la seva aplicació s'està reduint la presència de prostitució a la via pública i millorant en la detecció d'altres fenòmens com el tràfic d'éssers humans. Si bé amb la seva aplicació es detecten situacions complicades, des de la GUB es valora el fet que amb l'Ordenança de convivència hi ha hagut un major apropament a les dones.

⁴⁴ Es poden consultar els principals resultats d'aquestes als següents webs: http://premsa.bcn.cat/wp-content/uploads/2013/09/r13014_Enquesta_Serveis_Municipals_Resum.pdf,
http://w110.bcn.cat/MediaPremsa/Continguts/r13019_Barometre_Juny_Evolucio.pdf i
http://w110.bcn.cat/MediaPremsa/Continguts/2013EVB_Informe.pdf

L'Agència ABITS treballa amb una perspectiva global i transversal l'atenció a les dones en el marc de la Ordenança de convivència. Es mantenen vies de coordinació fluïdes i línies d'actuació conjuntes amb la GUB amb l'objectiu d'esmenar possibles irregularitats i millorar la formació i la sensibilització dels agents, realitzant també accions de mediació amb les dones.

Per l'Agència ABITS, alguns elements a tenir en compte a curt termini són el fet que l'aplicació de l'Ordenança pugui impossibilitar a algunes dones l'accés als recursos econòmics que obtenen amb l'exercici de la prostitució i per tant, les col·loqui en una situació econòmicament més vulnerable, així com el desplaçament de dones que passen a exercir en espais tancats i, per tant, queden més invisibilitzades.

El contacte de la policia amb els locals de prostitució està vinculat al compliment de les seves competències en matèria d'estrangeria, d'investigació criminal i administrativa. L'entrada dels cossos policials a locals de prostitució està lligada principalment a la comprovació de documentació tant de les dones com, en alguns casos, també de clients i dels locals (inspeccions de salut pública, d'estupefaents, xarxes d'explotació, etc.).

La relació dels pisos amb els cossos policials es dona en el marc de procediments administratius sancionadors o d'investigacions criminals, així com a través d'actuacions de protecció vers les dones com, per exemple, quan un client es mostra violent.

19. TRÀFIC DE DONES I NENES PER L'EXPLOTACIÓ SEXUAL

El tràfic de dones i nenes amb finalitats d'explotació sexual és un delictes transnacional que constitueix una greu vulneració dels drets humans i una forma de violència contra les dones.

És un fenomen que té les seves causes en diversos elements tals com la desigualtat de gènere, la feminització de la pobresa i de les migracions internacionals, la prevalença de valors patriarcals, la demanda, cosificació i mercantilització dels cossos de les dones i l'acceptació i legitimitat de la violència contra les dones, entre d'altres.

Tot i que no és un fenomen recent, sí que amb la globalització ha adquirit dimensions preocupants, i la ciutat de Barcelona no és aliena a aquesta realitat. Tanmateix, l'abordatge a nivell local del fenomen global és molt difícil.

A Barcelona hi ha un volum important de dones que són víctimes de tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual, les quals es troben en situacions d'extrema vulnerabilitat. Només l'any 2013, el CNP va identificar a la ciutat 200 dones víctimes d'aquest delictes.

D'acord amb les xarxes criminals que operen a la via pública de Barcelona, es poden trobar dones nigerianes, romaneses i, en menor mesura, búlgares i albaneses que són víctimes d'explotació i/o de tràfic per l'explotació sexual. La següent taula mostra la seva ubicació a la ciutat:

Taula 33: Procedència geogràfica i ubicació de dones víctimes de tràfic per l'explotació sexual o d'explotació sexual a la via pública

Ubicació	Nigèria	Romania	Bulgària	Albània
Ciutat Vella	• Les Rambles • Front Marítim	• Rda. Sant Antoni • c/d'en Robador (i voltants)	• c/d'en Robador (i voltants)	-----
Les Corts	• Facultat d'Econòmiques (UB) • Parc de Can Rigal (Zona del RACC)	• Av. Manuel Azaña • Camp Nou • Facultat d'Econòmiques (UB) • Parc de Can Rigal (Zona del RACC)	-----	• Plaça Pius XII • Parc de Can Rigal (Zona del RACC)
Sant Martí	• c/dels Almogàvers • Vila Olímpica	• Plaça de les Glòries	-----	• Av. Meridiana

Les xarxes que operen als espais tancats de prostitució de Barcelona provenen de Xina, Països de l'Est d'Europa i Amèrica llatina i, per tant, es poden trobar dones víctimes de tràfic per l'explotació sexual d'origen xinès a pisos, de l'Est d'Europa a locals i de Llatinoamèrica a locals i pisos.

Així mateix, és important apuntar que s'han recollit percepcions entorn a l'existència de tràfic per l'explotació de dones trans a Barcelona. No es té constància d'investigacions en aquesta matèria i, segons es recull, es tracta d'un fenomen molt ocult i sobre el que no hi ha gaire informació. A través del treball de camp s'han recollit sospites de que es podrien estar venent places d'espais tancats i d'espai públic des del país d'origen de les dones trans.

Tant els cossos policials, com el SAS i les entitats que treballen en l'àmbit de la prostitució a Barcelona són conscients de l'existència del fenomen a la ciutat i, des de diferents competències i perspectives, hi tenen contacte i l'aborden. Les intervencions es realitzen principalment en les següents línies:

- Els cossos policials treballen el fenomen des de la perspectiva del desmantellament de xarxes i delictes de proxenetisme a través de les investigacions criminals i l'acompliment de l'Ordenança de convivència.
- El SAS realitza una tasca de detecció de casos i abordatge dels mateixos, a partir de la coordinació protocolaritzada amb cossos policials i de la derivació, si és pertinent, a recursos especialitzats.
- Les entitats que treballen al territori intervenen, principalment, en l'àmbit de la detecció, la informació a les dones de les possibilitats i recursos disponibles i, si s'escau, la derivació.
- També existeixen entitats i programes que realitzen una atenció especialitzada i acolliment a dones víctimes de tràfic per l'explotació sexual.

CAPÍTOL IX. PROPOSTES

Sobre la base dels resultats obtinguts a través d'aquest estudi i tenint en compte l'àmbit competencial de l'Ajuntament de Barcelona en matèria de prostitució, a continuació es presenten un conjunt de propostes de millora de l'actuació municipal en aquest àmbit. Les propostes tenen com objectiu la garantia i protecció dels drets de les dones que exerceixen la prostitució a la via pública, locals i pisos de la ciutat.

Les propostes presentades s'orienten també a dotar de més efectivitat i millorar l'impacte de totes les actuacions portades a terme per l'Agència ABITS.

Les actuacions proposades s'organitzen en funció del públic destinatari. Per cada una d'elles primer s'exposen els arguments que les justifiquen i després es presenta el seu contingut.

PROPOSTES ADREÇADES A LA MILLORA DE LA SITUACIÓ DE LES DONES QUE EXERCEIXEN LA PROSTITUCIÓ

1. L'estudi ha realitzat una primera aproximació al número de locals i pisos existents a la ciutat. Tanmateix, i sobretot en el cas dels pisos, cal afinar i actualitzar periòdicament aquesta informació ja que és un àmbit molt opac, de difícil accés i, també, molt canviant. És necessari disposar d'un recompte actualitzat del número i distribució dels espais tancats existents a la ciutat tan acurada com la de la via pública. Disposar d'aquesta fotografia prèvia permetrà un millor accés i atenció a les dones. Per això, es proposa que:
 - 1.1. l'Agència ABITS centralitzi i sistematitzi la informació disponible a nivell de pisos i locals per cada districte de la ciutat.
 - 1.2. es millori la coordinació i/o traspàs d'informació amb els Serveis de Prevenció dels districtes, ja que disposen d'informació de primera mà en aquest sentit.
 - 1.3. s'asseguri l'actualització sistemàtica del llistat per part de l'Agència ABITS donant d'alta els locals i pisos que s'obrin i de baixa els que es tanquin.
2. L'estudi posa de manifest el gran desconeixement dels serveis i recursos existents a la ciutat per part de les dones que exerceixen la prostitució a espais tancats. Les sortides setmanals de l'equip del SAS a la via pública permeten que les dones que exerceixen al carrer tinguin més informació i accés als serveis, entitats i recursos existents. Les dones

que exerceixen a espais tancats, en canvi, només coneixen les entitats que actualment estan accedint als seus pisos o locals a través dels programes pilot. Per millorar aquesta situació es proposa:

- 2.1. Reforçar l'aproximació sistemàtica, tipus "porta a porta", dels espais tancats de la ciutat per part de professionals d'entitats i/o del SAS. Aquesta aproximació ha de realitzar-se sobre la base del llistat actualitzat d'espais tancats i ha de permetre difondre els serveis existents i altres fulletons informatius a les dones que exerceixen en aquests espais. Donat que existeix una gran mobilitat de dones, aquesta aproximació cal que es realitzi de forma regular, de la mateixa manera que es fa a la via pública.
 - 2.2. Elaborar un fulletó específic de recursos i serveis per difondre entre les dones amb informació del SAS i altres recursos d'atenció social, habitatge, salut sexual i reproductiva i tractament d'addiccions. Aquests fulletons s'haurien d'editar en diferents idiomes, sobretot el xinès, donada la importància de dones d'aquesta nacionalitat entre els pisos. A més, cal que tinguin un llenguatge directe i accessible i es reparteixin entre les dones que exerceixen a pisos i locals a través de les sortides sistemàtiques de professionals a espais tancats.
 - 2.3. Reforçar la presència i intervenció de les entitats i el SAS als espais tancats a través del manteniment i ampliació dels projectes d'intervenció existents. En tots els casos caldria incorporar la perspectiva intercultural.
3. Tant les entitats que actualment estan intervenint en espais tancats com alguns cossos policials han posat de manifest les dificultats de detecció i accés a pisos de dones xineses, degut a dificultats idiomàtiques i culturals. Aquesta dificultat per accedir suposa, *de facto*, un desconeixement important de les condicions d'exercici de les dones xineses, les quals es troben en situació de tràfic per l'explotació sexual, segons fonts policials. Per tal de pal·liar aquesta situació es proposa:
- 3.1. Incorporar una figura de mediadora intercultural que parli xinès per donar suport a les professionals que realitzen l'apropament i accés a pisos. La millora de l'accés a aquests pisos permetrà també conèixer la seva idiosincràsia i, per tant, millorar també la detecció de situacions de tràfic de dones per l'explotació sexual.
4. L'estudi posa de manifest diverses situacions de risc per la salut, integritat i vida de les dones que exerceixen la prostitució, essent les més destacables les conductes de risc a nivell de salut sexual i reproductiva, el consum de tòxics i les violències masclistes. Aquests

riscs estan presents, en major o menor mesura, en tots els àmbits d'exercici. Per millorar aquesta situació es proposa:

- 4.1. Enfortir la realització de xerrades i tallers informatius i de prevenció de conductes o situacions de risc adreçades a les dones que exerceixen la prostitució. Aquests tallers han de proporcionar informació pràctica i fomentar l'autonomia de les dones. A més, cal que s'adaptin a les necessitats de les dones en quant a logística (horaris, espais) i metodologia (llenguatge, dinàmiques, enfocament intercultural, etc.).
- 4.2. Reforçar la difusió de fulletons informatius i pedagògics sobre salut sexual i reproductiva, prevenció de conductes addictives i prevenció de violències masclistes. Aquests fulletons es poden distribuir a les dones que exerceixen la prostitució tant a les xerrades i tallers com a través de les sortides regulars a la via pública i de les que es realitzin als espais tancats.
- 4.3. Mantenir les accions preventives en matèria de salut sexual i reproductiva que ja es realitzen a la via pública i a espais tancats amb l'objectiu d'aportar informació i apropar les dones als circuits sanitaris existents i reforçar les accions a espais tancats.

PROPOSTES ADREÇADES A LA GUB I A ALTRES COSSOS POLICIALS

1. L'estudi ha posat de manifest que algunes actuacions en l'aplicació de l'Ordenança de convivència no sempre són respectuoses amb els drets de les dones. Per tant es proposa:
 - 1.1. Intensificar la realització de sessions de treball específiques amb agents de la GUB que treballen a la via pública als districtes de Ciutat Vella, Les Corts i Sant Martí per tal de garantir que la seva actuació es realitzi en el marc de les seves responsabilitats i de forma rigorosa, respectuosa i atenta a la dignitat de les persones. En aquestes sessions de treball, entre d'altres, caldria abordar temes relacionats amb els estereotips de gènere i racistes i sensibilitzar sobre la realitat específica de les dones víctimes de tràfic per l'explotació sexual a la ciutat, amb l'objectiu de garantir un tracte no discriminatori a les dones i de no criminalitzar-les.
 - 1.2. Mantenir els mecanismes de traspàs d'informació i coordinació entre l'Agència ABITS i la GUB per tal de millorar les conductes vers les dones que exerceixen la prostitució per part d'agents de la GUB.
 - 1.3. Elaborar un decàleg de bones pràctiques per l'abordatge de la prostitució a la ciutat per part de la GUB. Es tracta de donar missatges breus però consistents que puguin servir de guia a la intervenció de la GUB a la ciutat.

2. Tots els cossos policials participants a l'estudi han manifestat la necessitat de millorar la coordinació entre tots ells en matèria de tràfic per l'explotació sexual. En aquest sentit, es proposa:
 - 2.1. Continuar destinant esforços per a la millora dels espais de coordinació entre els cossos policials, fiscalia i jutjats i de transmissió d'informació per tal de fer efectiva la lluita contra el tràfic d'éssers humans per l'explotació sexual.

PROPOSTES D'ACCIONS ADREÇADES A CLIENTS

1. Barcelona s'està configurant, cada cop més, com un destí de turisme sexual del sud d'Europa. Tanmateix, una part de la prostitució de la ciutat està exercida per dones que són víctimes de tràfic per l'explotació sexual. La ciutat té una voluntat ferma en la lluita contra aquest crim i, per tant, cal conscienciar a la demanda respecte aquesta realitat.
 - 1.1 Dur a terme una campanya tipus "Digues no a l'esclavatge" o "No col·laboris amb l'explotació" o "No siguis còmplice de l'esclavatge" dirigida a clients estrangers i autòctons consumidors potencials de prostitució. En aquest sentit, es tractaria de conscienciar-los de que, malgrat els esforços de l'administració pública i els cossos policials, existeix aquesta realitat a la ciutat i que les xarxes criminals es lucren gràcies a ells. Es tracta d'aconseguir la seva complicitat per lluitar contra el fenomen.
 - 1.2 Dur a terme una campanya sobre salut sexual i reproductiva adreçada a clients per tal de conscienciar sobre la importància de dur a terme relacions sexuals segures per tal de cuidar i protegir tant la seva salut, com la de les dones que exerceixen la prostitució.

PROPOSTES ADREÇADES AL VEÏNAT

1. Encara que diverses enquestes municipals posen de manifest que per la ciutadania la prostitució no és un problema a la ciutat, la seva existència genera algunes queixes i conflictes veïnals, sobretot a la via pública i a comunitats de veïns i veïnes on hi ha pisos on s'exerceix la prostitució. Per tal de minimitzar aquest fet es proposa:
 - 1.1 Intensificar els projectes de desenvolupament comunitari intercultural per tal d'abordar els conflictes relacionats amb la prostitució a la via pública i a pisos. Si bé les queixes veïnals acostumen a vehicular-se a través de l'administració pública, poques vegades s'estableix diàleg entre les dones que exerceixen la prostitució i el veïnat. Un projecte d'aquestes característiques als districtes amb més incidència

de prostitució permetria acostar posicions, fomentar l'empatia, l'entesa mútua i solucionar algunes de les problemàtiques recollides.

PROPOSTES ADREÇADES A PROPIETARIS/ES DE PISOS I LOCALS

1. L'estudi posa de manifest que tant locals com pisos estableixen com a norma la prestació de serveis sexuals amb profilaxis, però deixen a discrecionalitat de les dones l'acord de realitzar pràctiques sense. Així mateix, és pràctica habitual als espais tancats exigir a les dones controls mèdics regulars amb l'obligatorietat de mostrar-ne els resultats. Per això es proposa:
 - 1.1. Dur a terme accions de sensibilització a propietaris/es d'espais tancats de prostitució des de la perspectiva del control de la salut preventiva. Es tracta d'incidir en la necessitat de garantir l'obligatorietat de l'ús de la profilaxis i de prohibir el consum de tòxics en el marc de la seva activitat, sense deixar marge per a la discrecionalitat. Cal convèncer a l'empresariat que si bé poden tenir la percepció que això pot tenir impacte negatiu a nivell de negoci, s'està fomentant la qualitat de l'exercici i la protecció de les dones.

PROPOSTES ADREÇADES A LA GENERACIÓ DE NOU CONEIXEMENT

1. La complexitat, heterogeneïtat i abast del fenomen de la prostitució a la ciutat de Barcelona no s'ha pogut capturar en la seva totalitat en el present estudi, el qual és només una aproximació a aquesta realitat. Això posa de manifest la necessitat de desenvolupar estudis més acotats i aprofundits sobre temàtiques concretes i amb un calendari més ampli. A tall de proposta s'apunta la necessitat d'aprofundir en les següents temàtiques:
 - 1.2. Estudi focalitzat en els clients per tal d'analitzar els perfils i les motivacions, les dinàmiques de consum i la incidència del turisme sexual i dels grans esdeveniments en la demanda de prostitució a la ciutat.
 - 1.3. Anàlisi del consum de tòxics associat a l'exercici i de com aquest afecta a la salut de les dones i a les conductes de risc.
 - 1.4. Anàlisi aprofundit sobre les situacions d'explotació sexual a mans de familiars i/o parelles i la seva relació amb la violència masclista.
 - 1.5. Estudi específic sobre el fenomen del tràfic amb finalitats d'explotació sexual a la ciutat fent especial esment a les dones trans.

BIBLIOGRAFIA

Altares, Guillermo (2014, 8 de juliol). "El PIB de la esclavitud sexual". El País

APRAMP (2005). La prostitución. Claves per reflexionar sobre un problema. Madrid: APRAMP / Fundación Mujeres. Disponible a: <http://www.angelesalvarez.com/wp-content/photos/la-prostitucion-claves-basicas-apramp.pdf>

Arella, et al. (2007) Los pasos (in)visibles de la prostitución: estigma, persecución y vulneración de derechos de las trabajadoras sexuales en Barcelona. Barcelona: Lallevir, S.L./VIRUSeditorial. Disponible a:

http://www.academia.edu/1085214/Los_pasos_in_visibles_de_la_prostituci%C3%B3n._Estigma_a_persecuci%C3%B3n_y_vulneraci%C3%B3n_de_derechos_de_las_trabajadoras_sexuales_en_Barcelona

Barahona Gomariz, Mª J. i García Vicente, L. (2003). Una aproximación al perfil del cliente de prostitución femenina en la Comunidad de Madrid. Comunidad de Madrid. Madrid: Dirección General de la Mujer.

Belza Egozcue, M.J.; Vallejo, F.; Suárez, M.; De La Fuente, L.; López, M.; Álvarez, R.; García, M. (2007). Características del uso de la prostitución en España. Resultados de la encuesta de salud y hábitos sexuales. Póster presentado en el X Congreso Nacional sobre Sida celebrado en 2007 en San Sebastián.

Gimeno, B. (2012) *La prostitución*. Barcelona: Ediciones Bellaterra

Heim, D. (2007) Prostitución y exclusión social. Informe de investigación. Barcelona: Fundació SURT. Disponible a:

http://www.surt.org/docs/informe_recerca_treballadores_sexuals_surt2007.pdf

Månsson, S.A. (2001). "Men's practices in prostitution: The case of Sweden." A: *A Man's World? Changing Men's Practices in a Globalized World*, Pease, B. i Pringle, K. (eds.). Londres: Zed Books.

Nicolás, G. (2005). Planteamientos feministas entorno al trabajo sexual. Ponència presentada a l'Observatori del Sistema Penal i dels Drets Humans, Universitat de Barcelona.

Núñez, Leonor E.G. (2002). Salud, trabajo y prostitución. Ponencia presentada al Foro Internacional de Mujeres Contra la Corrupción: Los derechos de las mujeres y la corrupción. Centro Cultural San Martín, Buenos Aires.

O'Connor, M., Healy, G (2006). The links between Prostitution and Sex Trafficking. Brief Handbook. CATW i EWL. Disponible a: http://www.renate-europe.net/wp-content/uploads/2013/09/CATW_handbook_LinksProstitution_Trafficking2009.pdf

O'Neill, M. (2001) Feminism(s) and Prostitution. A, Matthews, R., O'Neill, M.(eds.) (2002), Prostitution. Aldershot, Burlington: Ashgate.

Outshoorn, J. (2001), Debating Prostitution in Parliament. A Feminist Analysis. *The European Journal of Women's Studies*, Vol. 8, Núm. 4.

Plataforma de Organizaciones de Mujeres para la Abolición de la Prostitución (2002). Manifiesto Político por la Abolición de la Prostitución. Disponible a: <http://www.aboliciondelaprostitucion.org/porque.htm>

Sanders, T. (2008). *Paying for pleasure. Men who buy sex*. Londres: Routledge.

Serughetti, G. (2012). Prostitution and Clients' Responsibility. *Men and Masculinities*, 16(1), 35–48. doi:10.1177/1097184X12467008

Wilcox et al. (2009). *Tackling the Demand for Prostitution: A Rapid Evidence Assessment of the Published Research Literature*. Londres: Home Office. Disponible a: <http://eprints.hud.ac.uk/7178/1/Kris.pdf>

ANNEXOS

1. ENTREVISTES SEMI-ESTRUCTURADES

1.1. Entrevistes semi-estructurades a dones que exerceixen i que han exercit la prostitució a la ciutat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació.
2. Confidencialitat i anonimat.
3. Gravació.
4. Dret a no contestar preguntes.
5. Objectius recerca.

A. PREGUNTES IDENTIFICATIVES – DADES BÀSIQUES

PRESENTACIÓ:

Edat, lloc de residència, estudis, parella, responsabilitats familiars i on, nucli de convivència, situació administrativa.

B. MOTIUS I ENTRADA A L'ACTIVITAT

1. Moment, procés i motius inici prostitució.
2. Entrada voluntària o bé algú l'inicia.
3. Experiències de coaccions durant aquest temps.
4. Consideració de la prostitució com a feina.
5. Coneixement per part de la família.
6. Voluntat o intents per deixar la prostitució.

C. CARACTERITZACIÓ DE L'ESPAI LABORAL

7. Barri i zona d'exercici.
8. Àmbit d'exercici.
9. Motius i temps que fa.
10. Horaris.
11. Altres llocs/àmbits d'exercici previs.
12. Situació desagradable, agressiva o violenta durant exercici.

D. CARACTERITZACIÓ DE L'ACTIVITAT (a nivell individual)

13. Rutina diària.
14. Cura de la salut.
15. Ús de NTIC.
16. Lloc de pacte, contractació i realització dels serveis. Condicions.
17. Tipus i nombre de clients.
18. Decisió autònoma al voltant de les condicions de l'exercici (lloc, tarifes, horaris, etc.).
19. Ingressos.
20. Impacte de la crisi

E. CARACTERITZACIÓ DE LES RELACIONS I AGENTS RELACIONATS

21. Relació amb els/les veïns/es de la zona on treballes.
22. Relació amb els/les comerciants de la zona on treballes.
23. Relació amb la policia.
24. Canvis?

25. Multes.

26. Coneixement de l'Ordenança de la Convivència de l'Ajuntament de Barcelona.

F. RELACIONS AMB RECURSOS DE SUPORT I DEMANDES

27. Relació amb serveis socials/entitats. Demandes. Valoració.

28. Propostes per millorar la teva situació/la de les dones que exerceixen la prostitució.

29. Vols afegir alguna cosa més?

1.2. Entrevistes semi-estructurades a les entitats que intervenen en matèria de prostitució a la ciutat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació.
2. Confidencialitat i anonimat.
3. Gravació.
4. Dret a no contestar preguntes.
5. Objectius recerca.

A. PERCEPCIÓ GLOBAL DEL FENOMEN

1. Percepció global del fenomen i canvis.
2. Impacte de la crisi.
3. Impacte i valoració de l'Ordenança de la Convivència de l'Ajuntament de Barcelona.
4. Valoració actuacions Ajuntament i cossos de seguretat. Dificultats i millores.

B. PERCEPCIÓ I CARACTERÍSTIQUES DE L'ACTIVITAT

5. Percepció del fenomen a la via pública. Horaris, estacionalitat i grans esdeveniments.
6. Percepció del fenomen als espais tancats (pisos i locals). Horaris, estacionalitat i grans esdeveniments.
7. Relació amb fets delictius. Inseguretat i violència.

C. CARACTERÍSTIQUES DELS ESPAIS TANCATS

8. Nº, característiques i perfil dels espais tancats.
9. Llicències i ubicació.
10. Ingressos i gestió.

D. CARACTERÍSTIQUES DE LES DONES I CLIENTS

11. Realitat de les dones: N° i perfil, relació contractual, ingressos, cotització.
12. Diferències i semblances de la realitat de les dones segons tipologia.
13. Necessitats i demandes de les dones.
14. Perfil dels clients segons tipologia.

E. ACTIVITAT ENTITAT

15. Àmbits i actuació entitat. Capacitats, dificultats i necessitats.
16. Coordinació amb altres agents: entitats/institucions/cossos de seguretat. Dificultats, necessitats i millores.

F. TRÀFIC DE PERSONES PER L'EXPLOTACIÓ SEXUAL

17. Relació entre prostitució i tràfic de persones per l'explotació sexual.
18. Realitat tràfic de persones per l'explotació sexual: n° i perfil de les dones, àmbit de prostitució, víctimes identificades a Bcn el 2013, víctimes potencials.
19. Necessitats, demandes i dificultats de les dones víctimes de tràfic de persones per l'explotació sexual.
20. Detecció i protocols d'actuació.
21. Coordinació amb altres entitats/institucions/cossos de seguretat. Valoració.
22. Millores d'abordatge.

1.3. Entrevistes semi-estructurades al Servei d'Atenció Socioeducativa (S.A.S.) de l'Agència ABITS de l'Ajuntament de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació
2. Confidencialitat i anonimat
3. Gravació
4. Dret a no contestar preguntes
5. Objectius recerca

A. PERCEPCIÓ GLOBAL DEL FENOMEN

1. Percepció global del fenomen i canvis.
2. Impacte la de crisi.
3. Impacte, efectes i valoració de l'Ordenança de la Convivència de l'Ajuntament de Barcelona.

B. PERCEPCIÓ I CARACTERÍSTIQUES DE L'ACTIVITAT

4. Percepció del fenomen a la via pública. Horaris, estacionalitat i grans esdeveniments.
5. Percepció del fenomen als espais tancats (pisos i locals). Horaris, estacionalitat i grans esdeveniments.
6. Relació amb fets delictius. Inseguretat i violència.

C. CARACTERÍSTIQUES DE LES DONES I ELS CLIENTS

7. Realitat de les dones: N° i perfil, relació contractual, ingressos, cotització.
8. Diferències i semblances de la realitat de les dones segons tipologia.
9. Necessitats i demandes de les dones.
10. Perfil dels clients segons tipologia.

D. ACTIVITAT S.A.S.

11. Àmbits i actuació entitat. Capacitats, dificultats i necessitats.
12. Coordinació amb altres agents: entitats/institucions/cossos de seguretat. Dificultats, necessitats i millores.

E. TRÀFIC DE PERSONES PER L'EXPLOTACIÓ SEXUAL

13. Relació entre prostitució i tràfic de persones per l'explotació sexual.
14. Realitat tràfic de persones per l'explotació sexual: nº i perfil de les dones, àmbit de prostitució, víctimes identificades a Bcn el 2013, víctimes potencials.
15. Necessitats, demandes i dificultats de les dones víctimes de tràfic de persones per l'explotació sexual.
16. Detecció i protocols d'actuació.
17. Coordinació amb altres entitats/institucions/cossos de seguretat. Valoració.
18. Millores d'abordatge.

1.4. Entrevistes semi-estructurades als Departaments, Direccions i Serveis Públics de l'Ajuntament de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació.
2. Confidencialitat i anonimat.
3. Gravació.
4. Dret a no contestar preguntes.
5. Objectius recerca.

A. PERCEPCIÓ GLOBAL DEL FENOMEN I ACTUACIÓ

1. Percepció global del fenomen i canvis.

B. ACTUACIÓ DEPARTAMENT/DIRECCIÓ

1. Relació del fenomen amb l'activitat del/de la Direcció/Departament. Canvis.
2. Abordatge del fenomen. Intervencions i protocols.
3. Relació, treball i coordinació amb altres agents: institucions, entitats i cossos de seguretat.
4. Necessitats i millores.
5. Altres.

1.5. Entrevistes semi-estructurades als cossos de seguretat que operen a la ciutat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació.
2. Confidencialitat i anonimat.
3. Gravació.
4. Dret a no contestar preguntes.
5. Objectius recerca.

A. PERCEPCIÓ GLOBAL DEL FENOMEN

1. Percepció fenomen i canvis.
2. Impacte de la crisi.
3. Desenvolupament, impacte i valoració de l'Ordenança de la Convivència de l'Ajuntament de Barcelona.

B. CARACTERÍSTIQUES DE L'ACTIVITAT

4. Realitat activitat segons tipologia (via pública, pis, local): N° i perfil de les dones, N° i perfil dels espais tancats, ubicació, etc.
5. Semblances i diferències.

C. ACTUACIÓ COS

6. Competències, actuació i intervencions.
7. Coordinació amb altres agents.

D. TRÀFIC DE PERSONES PER L'EXPLOTACIÓ SEXUAL

8. Relació entre prostitució i tràfic de persones per l'explotació sexual.

9. Experiència del cos.
10. Realitat tràfic de persones per l'explotació sexual: nº i perfil de les dones, àmbit de prostitució, víctimes identificades a Bcn el 2013, víctimes potencials.
11. Detecció i protocols d'actuació.
12. Coordinació amb altres entitats/institucions/cossos de seguretat

1.6. Entrevistes semi-estructurades a associacions de veïns i veïnes de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació.
2. Confidencialitat i anonimat.
3. Gravació.
4. Dret a no contestar preguntes.
5. Objectius recerca.

A. PERCEPCIÓ GLOBAL DEL FENOMEN

1. Opinió prostitució, canvis.
2. Barris, zones i carrers on s'ubica la prostitució al districte.
3. Tipus i diferències segons tipologia.
4. Impacte en la convivència.

B. CARACTERÍSTIQUES DE LES RELACIONS I AGENTS RELACIONATS

5. Relació veïns/es amb les dones.
6. Relació veïns/es amb els clients.
7. Relació veïns/es amb policia.
8. Queixes veïnals i motius.
9. Gestió de les queixes des de l'associació. Mètodes, agents, resultats i dificultats.

C. POSICIONAMENT ASSOCIACIÓ

10. Valoració Ordenança de la Convivència de l'Ajuntament de Barcelona. Impacte sobre el fenomen al districte. Impacte sobre la convivència al districte.
11. Posicionament de l'entitat envers el fenomen i les dones.

12. Valoració regulació actual prostitució.

13. Demandes o propostes de millores de gestió municipal.

1.7. Entrevistes semi-estructurades a associacions de comerciants de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació.
2. Confidencialitat i anonimat.
3. Gravació.
4. Dret a no contestar preguntes.
5. Objectius recerca

A. PERCEPCIÓ GLOBAL DEL FENOMEN

1. Opinió prostitució, canvis.
2. Barris, zones i carrers on s'ubica la prostitució al districte.
3. Tipus i diferències segons tipologia.
4. Impacte en l'activitat comercial.

B. CARACTERÍSTIQUES DE LES RELACIONS I AGENTS RELACIONATS

5. Relació comerciants amb les dones.
6. Relació comerciants amb els clients.
7. Relació comerciants amb policia.
8. Queixes i motius.
9. Gestió de les queixes des de l'associació. Mètodes, agents, resultats i dificultats.

C. POSICIONAMENT ASSOCIACIÓ

10. Valoració Ordenança de la Convivència de l'Ajuntament de Barcelona. Impacte sobre el fenomen al districte. Impacte sobre l'activitat comercial al districte.
11. Posicionament de l'entitat envers el fenomen i les dones.

12. Valoració regulació actual prostitució.

13. Demandes o propostes de millores de gestió municipal.

1.8. Entrevistes semi-estructurades a l'associació "Prostitutas Indignadas" de la ciutat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació.
2. Confidencialitat i anonimat.
3. Gravació.
4. Dret a no contestar preguntes.
5. Objectius recerca.

A. PERCEPCIÓ GLOBAL DEL FENOMEN

1. Percepció global del fenomen i canvis.
2. Impacte de la crisi.
3. Impacte i valoració de l'Ordenança de la Convivència de l'Ajuntament de Barcelona.

B. CARACTERITZACIÓ DE L'ACTIVITAT (a nivell global)

4. Realitat de la prostitució a pisos, locals i via pública. Semblances i diferències.
5. Horaris, estacionalitat, grans esdeveniments.
6. Inseguretat i violència.

C. CARACTERITZACIÓ DE L'ACTIVITAT (a nivell individual)

7. Perfil de les dones.
8. Diferències segons tipologia de prostitució.
9. Motius d'entrada i permanència a l'activitat.
10. Perfil dels clients.
11. Diferències segons tipologia.

D. CARACTERITZACIÓ DE LES RELACIONS I AGENTS RELACIONATS

12. Relació amb els/les veïns/es.
13. Relació amb els/les comerciants.
14. Relació amb la policia. Valoració.
15. Relació amb entitats i serveis socials. Valoració.
16. Desenvolupament i valoració actuacions Ajuntament de Barcelona. Milllores
17. Reivindicacions de l'associació.

1.9. Entrevistes semi-estructurades a propietaris/es de locals i pisos on s'exerceix la prostitució de la ciutat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació
2. Confidencialitat i anonimat
3. Gravació
4. Dret a no contestar preguntes
5. Objectius recerca

A. PREGUNTES IDENTIFICATIVES – DADES BÀSIQUES

PRESENTACIÓ

Edat, procedència geogràfica, estudis.

B. CARACTERITZACIÓ DE L'ACTIVITAT A NIVELL INDIVIDUAL

1. Opinió prostitució, canvis.
2. Temps a l'activitat, motius d'entrada i de manteniment a l'activitat.
3. Nº d'espais que administra, tipologia i ubicació.

C. CARACTERITZACIÓ DE L'ACTIVITAT (total de l'espai)

4. Horaris, estacionalitat, grans esdeveniments a la ciutat.
5. Personal addicional, contractació, dedicació.
6. Desenvolupament de l'activitat a l'espai.
7. Nº de serveis realitzats al dia, tipologia.
8. Impacte crisi econòmica.

D. CARACTERÍSTIQUES DE LES DONES

- 9. N° dones i perfil.
- 10. Mètodes d'entrada de les dones als espais tancats administrats.
- 11. Mesures d'higiene i cura de la salut de les dones.
- 12. Relació amb les dones.

E. CARACTERÍSTIQUES DELS CLIENTS

- 13. N° i perfil dels clients.
- 14. Situacions de violència i inseguretat.
- 15. Relació amb els clients

F. CARACTERÍSTIQUES RELACIONS I AGENTS RELACIONATS

- 16. Relació amb veïnatge i comerciants.
- 17. Relació amb cossos de seguretat, canvis de relació, multes, tancament d'espais.
- 18. Coneixement, impacte i opinió de l'Ordenança de la Convivència de l'Ajuntament de Barcelona.

1.10 Entrevistes semi-estructurades a treballadors/es de locals i pisos on s'exerceix la prostitució a la ciutat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació
2. Confidencialitat i anonimat
3. Gravació
4. Dret a no contestar preguntes
5. Objectius recerca

A. PREGUNTES IDENTIFICATIVES – DADES BÀSIQUES

PRESENTACIÓ

Estat, procedència geogràfica, estudis.

B. CARACTERITZACIÓ DE L'ACTIVITAT A NIVELL INDIVIDUAL

1. Temps a l'activitat i motius d'entrada.
2. Responsabilitat laboral, horari.

C. CARACTERITZACIÓ DE L'ACTIVITAT TOTAL A L'ESPAI

3. Desenvolupament de l'activitat a l'espai.
4. Horaris, estacionalitat, grans esdeveniments a la ciutat.
5. Contactació amb els clients, ús de noves tecnologies.
6. Personal addicional, contractació, dedicació.
7. Nº de serveis realitzats al dia, tipologia.
8. Impacte de la crisi econòmica.

D. CARACTERÍSTIQUES DE LES DONES

9. N° dones i perfil.
10. Mètodes d'entrada de les dones als espais tancats administrats.
11. Relació contractual de les dones amb l'espai.
12. Mesures d'higiene i cura de la salut de les dones.
13. Relació amb les dones.

E. CARACTERÍSTIQUES DELS CLIENTS

14. N° i perfil dels clients.
15. Situacions de violència i inseguretat.
16. Relació amb els clients

F. CARACTERÍSTIQUES RELACIONS I AGENTS RELACIONATS

17. Relació amb veïnatge i comerciants.
18. Relació amb cossos de seguretat.

2. GRUP DE DISCUSSIÓ

2.1. Grup de discussió amb dones que exerceixen la prostitució a la ciutat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

1. Agraïment i participació.
2. Confidencialitat i anonimat.
3. Gravació.
4. Dret a no contestar preguntes.
5. Objectius recerca.

A. PREGUNTES IDENTIFICATIVES – DADES BÀSIQUES

PRESENTACIÓ:

Edat, lloc de residència, estudis, parella, responsabilitats familiars i on, nucli de convivència, situació administrativa.

B. PERCEPCIÓ GLOBAL DEL FENOMEN

1. Percepció global del fenomen. Canvis.
2. Perfil de les persones que es dediquen a la prostitució.
3. Canvis.
4. Impacte de la crisi econòmica.

C. CLIENTS I FORMES DE CAPTACIÓ

5. Mètodes de captació/contacte amb els clients.
6. Perfil dels clients. Canvis.

D. ESTACIONALITAT

7. Diferències i semblances en el volum de l'activitat segons estacionalitat: horari, dia de la setmana, època de l'any.
8. Diferències i semblances segons tipologia prostitució/espai de feina
9. Impacte de grans esdeveniments a la ciutat.

E. ORDENANÇA D E LA CONVIVÈNCIA I RELACIONS AMB ELS COSSOS POLICIALS

10. Coneixement, impacte i valoració Ordenança de la convivència.
11. Relació amb els cossos policials. Valoració i millores.

F. NECESSITATS I RECURSOS DISPONIBLES

12. Necessitats i demandes.
13. Coneixement, valoració i experiències dels serveis socials municipals (públics i privats).
14. Millores.

3. TÈCNIQUES ETNOGRÀFIQUES D'OBSERVACIÓ PARTICIPANT EXTERNA

3.1. Observació participant externa de la prostitució a la via pública de la ciutat de Barcelona

A. OBSERVACIÓ DESCRIPTIVA

1. N° de dones, perfil i ubicació.
2. Perfil clients.
3. Característiques espai.
4. Altres actors/agents. N° i perfil.

B. OBSERVACIÓ ANALÍTICA

5. Relació entre les dones.
6. Relació de les dones amb els clients. Condicions i característiques d'abordatge.
7. Relació de les dones amb l'espai.
8. Relació de les dones amb els serveis socials.
9. Relació de les dones amb la policia.
10. Relació de les dones amb veïns/es i/o comerciants.
11. Desenvolupament i característiques de l'exercici.
12. Relació de la prostitució amb altres realitats. Inseguretat i violència.
13. Altres.

4. QÜESTIONARI

4.1. Qüestionari a clients de prostitució de la ciutat de Barcelona

ENQUESTA PROSTITUCIÓ – CIUTAT DE BARCELONA

DADES PERSONALS:

- A. **Edat:** _____ ☐ ☐
- B. **Situació afectiva** (Escull UNA única resposta)
- Solter _____ ☐
- Amb pareja _____ ☐
- C. **Nacionalitat:** _____
- D. **Nivell d'ingressos mitjans mensuals** (Escull UNA única resposta):
- No en tinc _____ ☐
- Menys de 1.000€ _____ ☐
- Entre 1.000 i 1.500€ _____ ☐
- Més de 1.500€ _____ ☐
- Ingressos irregulars _____ ☐

1. **Quants serveis sexuals contractes?** (Escull UNA única resposta)
- 1 o 2 a la setmana _____ ☐
- Més de 3 a la setmana _____ ☐
- 1 o 2 al mes _____ ☐
- 1 o 2 cada 3 mesos _____ ☐
- 1 o 2 l'any _____ ☐
2. **En quines zones de la ciutat?** (Pots escollir MÉS D'UNA casella)
- Ciutat Vella _____ ☐
- Les Corts _____ ☐
- Glòries/Sant Martí _____ ☐
- Eixample _____ ☐
- Zona Franca _____ ☐
- Otros _____ ☐
3. **En quin moment del dia contractes serveis sexuals?** (Pots escollir MÉS D'UNA casella)
- Durant el DIA _____ ☐
- Durant la NIT _____ ☐
4. **En quin moment de la setmana contractes serveis sexuals?** (Pots escollir MÉS D'UNA casella)
- De dilluns a dijous _____ ☐
- Divendres i caps de setmana _____ ☐
5. **En quin moment del dia contractes més serveis sexuals?** (Pots escollir MÉS D'UNA casella)
- HIVERN _____ ☐
- ESTIU _____ ☐
6. **On reps els serveis sexuals?** (Pots escollir MÉS D'UNA casella)
- Al CARRER _____ ☐
- En PISOS _____ ☐
- En CLUBS D'ALTERNE _____ ☐

- Al DOMICILI PARTICULAR_____
7. **Com contactes amb les dones que ofereixen aquests serveis?** (Pots escollir MÉS D'UNA casella)
- Per internet_____ ☐
- Per telèfon_____ ☐
- Per anuncis a la premsa_____ ☐
- En persona_____ ☐
8. **A quines dones sols contractar serveis sexuals?** (Pots escollir MÉS D'UNA casella)
- NACIONALITAT:**
- Asiàtiques_____ ☐
- Africanes_____ ☐
- LLatinoamericanes_____ ☐
- Europees_____ ☐
- Autòctones_____ ☐
- EDAT:**
- Menor de 25 anys_____ ☐
- De 25 a 35 anys_____ ☐
- De 35 a 45 anys_____ ☐
- De 45 a 55 anys_____ ☐
- Més de 55 anys_____ ☐
- GÈNERE:**
- Dones_____ ☐
- Transsexuals_____ ☐
9. **T'han multat alguna vegada per contractar/negociar serveis sexuals?** (Escull UNA única resposta)
- SÍ_____ ☐
- NO_____ ☐
10. **En quines zones de la ciutat t'han multat?** (Pots escollir MÉS D'UNA casella)
- Ciutat Vella_____ ☐
- Les Corts_____ ☐
- Glòries/Sant Martí_____ ☐
- Eixample_____ ☐
- Zona Franca_____ ☐
- Otros_____ ☐